

146414

T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

TÜRKİYE'NİN GÜNEY SINIRLARI DIŞINDA TÜRKÇE YAYIMLANAN YENİ
İRAK, VAHDET VE DOĞRU YOL GAZETELERİNİN (1934)
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

146414

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÇEVİK

HAZIRLAYAN
Yavuz HAYKIR

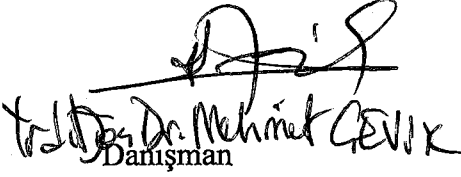
ELAZIĞ 2004

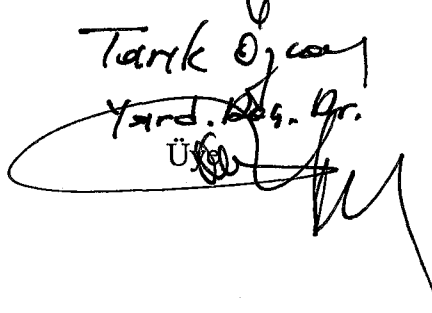
T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

TÜRKİYE’NİN GÜNEY SINIRLARI DIŞINDA TÜRKÇE YAYIMLANAN YENİ
İRAK, VAHDET VE DOĞRU YOL GAZETELERİNİN (1934)
DEĞERLENDİRİLMESİ

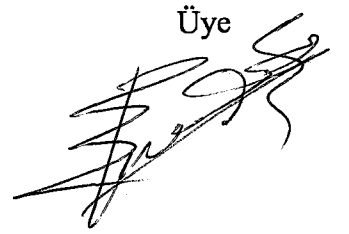
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez / /2004 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÇEVİK
Danışman

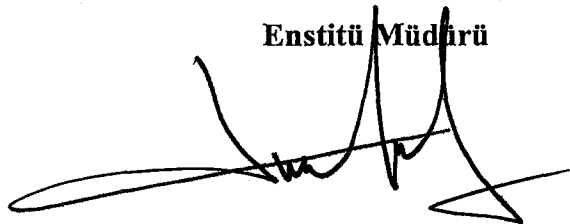

Tarık Özyay
Yard. Doç. Dr.
Üye

Yrd. Doç. Dr.
Erdal AÇIKSES

Üye

Yukarıdaki Jüri Üyelerinin İmzaları Tasdik Olunur.

Doç. Dr. Orhan Kılıç
Enstitü Müdürü

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TÜRKİYE’NİN GÜNEY SINIRLARI DIŞINDA TÜRKÇE YAYINLANAN YENİ İRAK, VAHDET, DOĞRU YOL GAZETELERİNİN (1934) DEĞERLENDİRİLMESİ

Yavuz HAYKIR

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Bölümü

2004 – sayfa: X + 383

Türkiye’nin sınırları dışında kalmış olan Türk toplulukları yaşadıkları siyasi organizasyon altında kendi kültür ve kimliklerini koruma ve yaşatma noktasında birçok faaliyetlerde bulunmuşlardır. Buldukları siyasi organizasyon içerisinde kendilerini ifade etme ve Türkiye ile olan bağlarını devam ettirmek amacıyla dönemin en etkili kitle iletişim aracı olan gazetelerden faydalanmışlardır. Türkiye’nin güney sınırları dışında bulunan Türkler, yaşadıkları bölgelerde bu türden faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bağdat’ta Yeni Irak, Halep’te Vahdet ve İskenderun’da Doğru Yol adlı Türkçe gazeteler çıkartmışlardır.

Türk toplulukları bu gazeteler vasıtasıyla dünyada, Türkiye’de ve çevresinde meydana gelen olayları yakından takip etmişlerdir. Ayrıca Türkiye ile olan bağlarını da bu sayede kuvvetlendirmişlerdir.

Bu çalışmada Yeni Irak, Vahdet, Doğru Yol Gazeteleri’nin 1934 yılında yayınlanan on yedi nüshası değerlendirilmiş, konularına göre fihristi yapılmış ve haber özetleri verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkler, Yeni Irak, Vahdet, Doğru Yol, Gazeteler, Halep, Bağdat, İskenderun, Antakya.

SUMMARY

Master Thesis

**THE EVALUATION OF THE NEWSPAPERS YENI IRAK, VAHDET AND DOGRU YOL
PUBLISHED IN TURKISH LANGUAGE AND OUT OF THE
SOUTH BORDER OF TURKEY (1934)**

Yavuz HAYKIR

Department of History

The Institute of Social Sciences

Fırat University

2004, Page: X + 383

Turkish Communities located out of Turkey have participated in plenty of activities in order to protect and keep their culture and identity alive under the political organization they dependent on. To express themselves and to remain their connections with Turkey, these people have deployed newspapers as being the most effective mass communication tool of the era.

Turks living out of the south border of Turkey have organized such activities in the regions they live in. The Turkish newspapers “Yeni Irak” in Baghdad, “Vahdet” in Halep and “Doğru Yol” in İskenderun have been published. Via these newspapers Turkish Communities have closely followed the events occurred in the world, in Turkey and around them. Moreover they have been strengthening their ties with Turkey by this way.

In this study, seventeen issues of Yeni Irak, Vahdet and Doğru Yol published in 1934 have been examined, indexed according to their subjects and the news summaries have been stated.

Key Words: Turks, Yeni Irak, Vahdet, Doğru Yol, Newspapers, Halep, Baghdad, İskenderun, Antakya.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
SUMMARY	II
ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR	VIII
KONU VE KAYNAKLAR.....	IX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ İRAK GAZETESİ

1. DÜNYA HABERLERİ	7
1. 1. Siyasi	7
1. 2. Devletlerarası İlişkiler	15
1. 3. Sosyal.....	19
1. 4. Ekonomi.....	23
1. 5. Askeri	25
1. 6. Bilim - Teknoloji	28
1. 7. Kültür – Sanat – Edebiyat	29
1. 8. Aktüel ve İlginç Haberler.....	32
2. TÜRKİYE HABERLERİ.....	34
2. 1. Siyasi	35
2. 2. Sosyal – Kültürel.....	37
2. 3. Eğitim.....	38
2. 4. Basın.....	39
2. 5. Tarım.....	40
2. 6. Türkiye'nin Devletlerarası İlişkileri	41
2. 7. Türkiye'nin Devletlerarası Ekonomik İlişkileri.....	47
2. 8. Ekonomi.....	52
2. 9. Aktüel.....	57
2. 10. İlan ve Reklamlar.....	59
3. BÖLGESEL HABERLER	62
3. 1. Siyasi	63

3. 2. Sosyal.....	64
3. 3. Eğitim.....	67
3. 4. Sağlık.....	67
3. 5. Tarım.....	68
3. 6. Irak'ın Devletlerarası İlişkileri ve Ekonomik Gelişmeler.....	69
3. 7. Aktüel.....	72
3. 8. Fıkralar	73
3. 9. İlanlar – Reklamlar – Tekzipler - Duyurular	73
4. KOMŞU ÜLKELERLE İLGİLİ HABERLER.....	76

İKİNCİ BÖLÜM

VAHDET GAZETESİ

1. DÜNYA HABERLERİ	83
1. 1. Siyasi	83
1. 2. Devletlerarası İlişkiler	86
1. 3. Sosyal – Aktüel ve Diğer Konular	88
2. TÜRKİYE HABERLERİ.....	91
3. BÖLGESEL HABERLERİ.....	98
3. 1. Siyasi-İdari Haberler	98
3. 2. Halep İle İlgili Haberler	103
3. 3. Antakya ve İskenderun Vilayetleri ve Kazalarla İlgili Haberler	106
3. 4. Sosyal.....	114
3. 5. Suriye'nin Devletlerarası İlişkileri.....	117
3. 6. Ekonomi.....	119
3. 7. Adli ve Asayiş İle İlgili Haberler	126
3. 8. Aktüel Haberler	129
3. 9. Meteorolojik Gelişmeler.....	130
3. 10. Reklam – İlan – Duyuru.....	132
4. KOMŞU ÜLKELERLE İLGİLİ HABERLER.....	133
4. 1. Lübnan.....	134
4. 2. Filistin	137
4. 3. Irak.....	138
4. 4. Hicaz – Yemen.....	141
4. 5. Mısır	142

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
DOĞRU YOL GAZETESİ

1. DÜNYA HABERLERİ	145
1. 1. Devletlerarası İlişkiler	150
1. 2. Sosyal.....	156
1. 3. Ekonomi.....	158
1. 4. Askeri	159
1. 5. Aktüel ve İlginç Haberler.....	160
1. 6. Meteorolojik Gelişmeler ve Doğal Afetler	164
2. TÜRKİYE HABERLERİ	166
2. 1. Siyasi	166
2. 2. İkili İlişkiler.....	169
2. 3. Sosyal.....	173
2. 4. Aktüel.....	175
3. BÖLGESEL SURİYE HABERLERİ	177
3. 1. Siyasi	177
3. 2. Adli – İdari Haberler.....	182
3. 3. Ekonomi Haberleri	186
3. 4. Türkiye-Suriye (İkili İlişkiler) Haberleri	187
3. 5. Aktüel Haberler	189
3. 6. Genel Kültür.....	192
3. 7. Antakya-İskenderun Haberleri	199
3. 8. Meteorolojik Gelişmeler.....	206
3. 9. İlan – Duyuru – Reklam.....	208
4. KOMŞU ÜLKELERLE İLGİLİ HABERLER	209
4. 1. Lübnan.....	209
4. 2. Irak.....	211
4. 3. Hicaz – Yemen.....	211

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YENİ İRAK, VAHDET VE DOĞRU YOL GAZETELERİNİN FİHRİSTİ

1. YENİ İRAK GAZETESİ	213
1. 1. Yeni Irak Gazetesi (4 Şubat 1934).....	213
1. 2. Yeni Irak Gazetesi (8 Nisan 1934).....	222

1. 3. Yeni Irak Gazetesi (13 Mayıs 1934)	233
1. 4. Yeni Irak Gazetesi (10 Haziran 1934).....	243
2. VAHDET GAZETESİ.....	252
2. 1. Vahdet Gazetesi (25 Kanun-i Evvel (Aralık) 1933)	252
2. 2. Vahdet Gazetesi (15 Kanun-i Sani (Ocak) 1934)	268
2. 3. Vahdet Gazetesi (22 Kanun-i Sani (Ocak) 1934)	281
2. 4. Vahdet Gazetesi (1 Mart 1934)	295
3. DOĞRU YOL GAZETESİ.....	303
3. 1. Doğru Yol Gazetesi (23 Kanun-i Evvel (Aralık) 1933).....	303
3. 2. Doğru Yol Gazetesi (30 Kanun-i Evvel (Aralık) 1933).....	309
3. 3. Doğru Yol Gazetesi (13 Kanun-i Sani (Ocak) 1934).....	316
3. 4. Doğru Yol Gazetesi (24 Kanun-i Sani (Ocak) 1934).....	326
3. 5. Doğru Yol Gazetesi (1 Şubat 1934).....	334
3. 6. Doğru Yol Gazetesi (4 Şubat 1934)	345
3. 7. Doğru Yol Gazetesi (8 Şubat 1934)	350
3. 8. Doğru Yol Gazetesi (11 Şubat 1934)	358
3. 9. Doğru Yol Gazetesi (10 Mart 1934).....	366
SONUÇ	373
EKLER	377
ÖZGEÇMİŞ	383

ÖNSÖZ

Anadolu'da yeni Türk Devleti kurulduktan sonra çok sayıda Türk'ün ve Türkçe konuşan insanın, milli sınırlar dışında kaldığı bilinen bir gerçektir. Hangi siyasi organizasyon içinde olursa olsun Türkiye Cumhuriyeti dışında kalan Türkler buldukları yerlerde Türkiye ile ilgilerini devam ettirmek konusunda çeşitli gayretler göstermişlerdir. Bunun bir yönü de kültürlerini ve dolayısıyla milli kimliklerini koruma çabasıdır. Bu çabaların en bariz örneği Türk ve Türkçe konuşan nüfusun yaşadıkları yerlerde yaptıkları yayınlardır.

Bu yayınlarda içerisinde kitle iletişim aracı olarak gazeteler önemli bir yer tutar. Bu gazetelerde Türkiye dışındaki Türklerin siyasi, sosyal, ticari ve kültürel anlayış ile hedef ve eğilimlerini tespit etmek mümkündür.

Türkiye'nin güney sınırları dışında Türkçe yayınlanan gazetelerle ilgili bir yüksek lisans tezi yapılması fikri bu anlayıştan doğmuştur.

Bu düşünce ile, çalışmamızda Bağdat'ta çıkan Yeni Irak, Halep'te çıkan Vahdet ve Hatay (İskenderun)'da Doğru Yol Gazeteleri'nin 1934 yılına ait on yedi sayısı gözden geçirilerek değerlendirilmiştir.

Bağdat, Halep ve sonraki yıllarda Türkiye'nin milli sınırlarına dahil olacak Hatay, şüphesiz Ortadoğu'nun en eski ve kültürel bakımdan köklü şehirleridir. Buralarda farklı siyasi idareler altında da olsa Türk kültürünün yaşatılması gayretleri bölgedeki Türk geçmişi hakkında da fikirler vermektedir.

Bu çalışmada desteklerini gördüğüm hocalarım Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK, Doç. Dr. Orhan KILIÇ, Okt. Zafer ÇAKMAK ile arkadaşlarım Arş. Gör. Ayşegül HÜSEYİNKLİOĞLU ve Handan ORTAÇ'a teşekkür ederim. Ayrıca çalışmamın konusunun belirlenme aşamasından son şeklini alana kadar büyük teşvik ve yardımlarını gördüğüm danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÇEVİK'e teşekkürlerimi borç bilirim.

Yavuz HAYKIR

Elazığ - 2004

VIII

KISALTMALAR

Bkz., bkz. : Bakınız

C. : Cilt

No. : Numara

s. : sayfa

S. : sayı

Vs., vs. : ve saire

KONU VE KAYNAKLAR

Yazılı iletişim daima insanlığın en önemli ihtiyaçlarından biri olmuş, matbaanın keşfi bunu daha da önemli bir boyuta ulaştırmıştır. Teknolojinin ilerlemesiyle de yeni yazılı iletişim araçları kullanılmaya başlanmıştır. Bu da eserlerin çoğaltılmasını daha kolay ve seri hale gelmesine neden olmuştur. Bilgi ihtiyaçlarını karşılamak isteyen insanlar bu türlü yayın faaliyetlerini takip ederek kendilerini geliştirme ve güncelleme imkanına kavuşmuşlardır.

Tarih boyunca vazgeçilmezliğini korumuş soyut bir araç olan iletişim olgusu, teknolojik gelişmelere paralel değişimler göstermiş, günümüze gelinceye kadar tarihi olayların akışını değiştirmede önemli bir rol oynamıştır. Her şekliyle amacı temelde insana hizmet olan iletişim zamanla basın faktörüyle bir bütün olmuştur.

Basın, daima insanlara günlük haber ve yeni bilgi vermek kaygısını taşımıştır. Ayrıca ülkelerin siyasi, kültürel, sosyal ve iktisadi hayatını etkileyen en temel olgulardan biri olarak önemini her zaman muhafaza etmiştir. Basın, sadece meydana gelen değişiklikleri ve gelişmeleri duyurmakla kalmayıp, kendisinde zaman zaman bu gelişim ve değişimlerin nedenlerinden olmuştur.

Gazetelerin toplum bilinçlendirilmesinde ve yönlendirilmesindeki rolü oldukça etkilidir. Bu sebeple geçmişte yayınlanan gazeteler, yayınlandığı dönemin tarihine ışık tutan, halkın ihtiyaçlarını belirleyen önemli bir tarihi kaynaktır.

Gazeteler arşiv vesikaları kadar net bilgiler taşımasa da yayınlandığı dönemin aynası olup halkın ruh halini sergilemiştir. Bu bakımdan toplumların sosyal tarihi açısından ayrı bir yere sahiptir. Yaşanan herhangi bir olayın ülkede veya o yörede yaptığı etkileri ve uyandırdığı tepkileri bütünüyle kavrayabilmek, dönemin psikolojik durumunu saptayabilmek için gazeteler ana kaynaktır.

Bu nedenle araştırmamızı gazeteler üzerinde yapmaya karar verdik. Türkiye'nin güney sınırları dışında yaşayan Türklerin yayınladığı Yeni Irak, Vahdet ve Doğru Yol gazetelerini inceleyerek bu bölgelerde yaşayan Türk topluluklarının siyasi, sosyal, ticari ve kültürel faaliyetleri hakkında bilgilere ulaştık. Bu gazetelerin daha önce değerlendirilmemiş olması araştırmamıza ayrı bir boyut kazandırmıştır.

Bu gazeteleri Türkiye Cumhuriyeti Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı'ndan edindik. Daha sonra transkribe ederek gazetelerin genel bir değerlendirmesini yapıp fihristini vererek araştırmamızı tamamladık.

Tezimiz dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Bağdat'ta yayınlanmış olan Yeni Irak; ikinci bölümde Halep'te yayınlanmış Vahdet; üçüncü bölümde İskenderun'da yayınlanan Doğru Yol gazetelerinin değerlendirilmeleri yapılmıştır. Dördüncü bölümde ise bu üç gazetenin elimizde bulunan nüshalarının fihristi verilmiştir.

GİRİŞ

Osmanlı Devleti'nin yıkılması ve 1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Anadolu sınırları dahilinde bir siyasi organizasyonu oluşturmasıyla; Ortadoğu, Balkanlar ve Kafkaslar başta olmak üzere pek çok bölgede Türk toplulukları bu sınırlar dışında kalmıştır.

Bu sınırlar dışında kalan Türk unsurları tarihi ve milli birlikteliği olan Türkiye Cumhuriyeti ile bağlarını sürdürmek için büyük çaba harcamışlardır. Ayrıca buldukları bölgelerdeki siyasi organizasyonların tabiiyeti altında kimlik ve kültürlerini korumak amacıyla bir çok girişim ve faaliyette bulunmuşlardır.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışında varlıklarını devam ettiren bu Türk unsurları, yeni Türk Devleti'ni kendilerinin bir hamisi olarak görmüşlerdir. Türk Devleti'ne olan bağlılık ve mensubiyet şuuru ile Türk kültür ve kimliğini koruma psikolojisi ile yapmış oldukları faaliyetlerin en belirgin olduğu alan Türkçe yapılan yayınlardır. Bu yayınlar içerisinde gazeteler önemli bir yer tutmaktadır.

Dönemin en önemli kitle iletişim araçlarından biri olan gazetelerin, Türkiye sınırları dışında yaşayan Türk topluluklarının yukarıdaki önceliklerini sağlama ve geliştirme noktasında önemli bir vasıta olduğunu görmekteyiz.

Bu gazetelerde Türkiye dışındaki Türk unsurlarının siyasi, sosyal, kültürel yönden durum ve gelişmelerini, olaylara bakış açılarını, tepkilerini, psikolojilerin kısacası duruşlarını görmek mümkündür.

Ayrıca bu gazeteler vasıtasıyla Türkiye'ye olan bağlılıkları ve mensubiyet şuurlarının yanında; Türkiye ile Türkiye sınırları dışında muhtelif bölgelerdeki soydaşları ile iletişim kurmayı ve birbirleri ile haberdar olmayı da bu gazeteler vasıtasıyla gerçekleştirmişlerdir. Örneğin Türkiye'nin bir milli meselesinde, Yunanistan'ın İskeçe Şehri'nde yaşayan Türklerin çıkarmış olduğu bir gazete ile Suriye'nin Halep Şehri'nde yine Türklerin çıkardığı gazetenin, reflekslerinin aynı paralellikte olduğunu, bu gazetelerin yayınlarında çok net bir şekilde görme imkanına sahibiz.

İşte bu anlamda Türkiye'nin güney sınırları dışında Türkçe yayınlanan Yeni Irak, Vahdet ve Doğru Yol Gazeteleri'nin incelenerek değerlendirilmesi, Türkiye dışında yaşayan Türk ve Türkçe konuşan toplulukların yaşamı, duygu, düşünce ve faaliyetleri hakkında bize geniş bilgiler verecektir.

Arap alfabesi ve Osmanlı Türkçe'si ile yayınlanan üç Türk gazetesinden Yeni Irak Gazetesi 1932 yılında, Vahdet Gazetesi 1929 yılında ve Doğru Yol Gazetesi ise 1922 yılında yayın hayatına başlamıştır.

Irak'ın başkenti Bağdat'ta çıkan Yeni Irak Gazetesi'nin 1934 yılında yayınlanan dört nüshası elimizde bulunmaktadır. Bunlar, 4 Şubat 1934 (28 numaralı), 8 Nisan 1934 (37 numaralı), 13 Mayıs 1934 (42 numaralı), 10 Haziran 1934 (45 numaralı) tarihli nüshalarıdır.

Suriye'nin Halep Şehri'nde yayınlanan Vahdet Gazetesi'nin de dört nüshası elimizde olup bunlar 25 Aralık 1933 (333 numaralı), 15 Ocak 1934 (339 numaralı), 22 Ocak 1934 (335 numaralı) ve 10 Mart 1934 (337 numaralı) tarihli nüshalarıdır.

Yine Fransız mandası altındaki Suriye sınırları dahilinde otonom bir yapıya sahip olan İskenderun şehrinde yayınlanan Doğru Yol Gazetesi'nin dokuz nüshası elimizde bulunmaktadır.

Bunlar 23 Aralık 1933, 30 Aralık 1933, 13 Ocak 1934, 24 Ocak 1934, 1 Şubat 1934, 4 Şubat 1934, 8 Şubat 1934, 11 Şubat 1934 ve 10 Mart 1934 tarihli nüshalarıdır.

Bu gazeteler Dünya, Türkiye, bölge ve komşu ülkelerle ilgili haber ve yorumlar olmak üzere dört ana konu üzerinde yoğunlaşmışlardır. Bu konuların içeriğine baktığımız zaman siyasi, sosyal, aktüel, ekonomik ve devletlerarası ilişkiler bakımından ağırlıklı olduğunu görmekteyiz.

Ayrıca bu gazetelerde Türkiye ile ilgili haber ve yorumlara ayrı bir önem ve özen gösterilmiştir. Gazetelerde Türkiye ile ilgili her türlü haberlere rastlamak mümkündür. Zaten her üç gazetede de Türkiye ile ilgili haberlerin yer aldığı özel bir kısım da bulunmaktadır.

Arap alfabesi ve Osmanlı Türkçe'si ile yayınlanan gazetelerdeki dil 1934 yılındaki Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde konuşulan dille büyük paralellik arz etmektedir. Özellikle Yeni Irak ve Vahdet Gazeteleri'nde bu yakınlık çok net görülmektedir.

Bunun yanı sıra bu gazeteler içerisinde yer alan Yeni Irak Gazetesi'nin belli bir kısmını yeni Türk alfabesi ile yayınlama gayreti de bulunmaktadır. Bu konuya ayrı bir önem vermişlerdir. Elimizdeki Yeni Irak Gazeteleri'nin bazı kısımlarının bu şekilde yayımlandığını görmekteyiz.

Bu düşünce ile çalışmamızda Bağdat'ta çıkan Yeni Irak, Halep'te çıkan Vahdet ve Hatay(İskenderun)'da çıkan Doğru Yol Gazetelerinin 1934 yılına ait 17 sayısı incelenerek bir değerlendirme yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

YENİ İRAK GAZETESİ

Yeni Irak Gazetesinin 1934 yılında yayımlanan ve incelememize konu olan dört nüshası elimizde bulunmaktadır. Bunlar 4 Şubat 1934 (28 Numaralı), 8 Nisan 1934 (37 Numaralı), 13 Mayıs 1934 (42 Numaralı), 10 Haziran 1934 (45 Numaralı) tarihli nüshalarıdır. Elimizde bulunan Yeni Irak Gazetesinin nüshalarındaki sayı numaralarına baktığımızda bu gazetenin yayın hayatına 1933 yılında başladığını görmekteyiz.¹

Yeni Irak Gazetesi'nin ismi 1932 yılında bağımsızlığı verilen Irak devletine istinaden gazeteye Yeni Irak ismi verildiği kuvvetle muhtemeldir. Yeni Irak Gazetesi Bağdad şehrinde yayımlanmıştır. Gazetenin sahibi, yazı işleri müdürü (Mesul Müdürü) ve başyazarı Celil YAKUP'dur. Gazete haftalık olarak Pazar günleri yayımlanmaktadır. Yeni Irak logosunun altında "şimdilik Pazar günleri çıkar" ibaresinin bulunması bu gazetenin haftada birkaç gün veya günlük gazete olarak yayımlanmasının planlandığı fikrini bize düşündürmektedir.² Ancak bu fikre rağmen haftalık yayınlarında bile bazı aksamalar yaşanmıştır. Bunu basılamayan sayılar dolayısıyla gazetede okuyuculardan özür dilenmesinden anlamaktayız.³

Gazetenin idari yeri olarak "Bağdat Haydarhane Camii karşısındaki mahal" gazetede adres olarak verilmiştir ve basım işi Bağdat'ta bulunan özel matbaalarda yapılmıştır. Elimizdeki gazetelerin üçü Kiren matbaasında biride Ahd Matbaasında basılmıştır.

Bağdat Şehri'nde yayımlanan Yeni Irak Gazetesi Bağdat başta olmak üzere Irak'ın diğer vilayetlerinde ve Irak sınırları dışındaki ülkelerde de okuyucularına ulaşmıştır. Gazete okuyucularına daha çok posta ile ulaşmaktadır. Bağdat ve diğer vilayetlerde dağıtım için abonelik sistemi de kullanılmıştır.⁴

Gazetenin bir sayısı 1934 yılı içerisinde 5 felse ile satılmaktaydı. Yine 1934 yılı içerisinde Yeni Irak Gazetesinin Bağdad'da yıllık aboneliği bedeli 250 felse, Bağdad

¹ *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

² *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

³ "İ'tizar", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

⁴ "Bağdat Postası", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

dışındaki diğer vilayetlerde ise yıllık abonelik bedeli 750 feldir. Gazetenin fiyatının 1934 yılı itibariyle Türk parası karşılığının aşağı yukarı 3,25 kuruşa tekabül ettiğini yine gazetede verilen Türkçe kitap satış ilanlarından çıkartabiliriz.⁵ Gazetede abone şartlarının bulunduğu kısımda ise abone bedellerinin peşin ödeme şartı bulunduğunu belirten bir bulunmaktadır.⁶ Fakat anladığımız kadarıyla bu peşin ödeme işlemleri tam uygulanamamıştır. Çünkü gazete vilayetlerde bulunan abonelerden gazetenin ücretlerinin toplanması amacıyla görevlendirmişlerdir.⁷

Gazetenin Bağdat ve Irak'ın diğer vilayetlerinde olduğu gibi başka ülkelerde de okuyucusuna ulaştığını ve ilgi gördüğünü gazetede çıkan ilan ve reklamlardan anlamaktayız.⁸

Gazetenin fiziki durumuna bakacak olursak gazete 4 sayfadan ibarettir. Genel olarak 5 sütün halinde bölünmüş ve fotoğraflar kullanılmıştır. Dili Türkçe ve kullanılan alfabe Arap yani Osmanlıca olarak yayımlanmıştır.

Gazetenin diline baktığımız zaman 1934 yılında iki Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde konuşulan sade Türkçe ile aynı paralellikte olduğunu müşa'ade etmekteyiz. Ayrıca gazetenin belli kısımları Latin harfleriyle neşredilerek Türkiye Cumhuriyeti'nin harf inkılabından sonraki alfabesi de kullanmıştır. Bu durum Bağdat ve Irak'ın diğer vilayetlerinde yaşayan Türklerin, Türkiye Cumhuriyetine karşı gösterdikleri yakınlık, ayniyet ve mensubiyet şuurunun yanında kültürel birlikteliğin devamı konusundaki oluşturulması ve gayretlerin bir yansımasıdır.⁹ Bunu gazetenin her sayfasında ve her türlü yazısında görmek mümkündür.

Gazetede tashih hatalarına yer yer rastlanılmakla birlikte bu durum sıklıkla görülmemektedir. Örneğin; 13 Mayıs 1934 tarihli gazetede numara 42 yıl olarak da, beşinci yıl olarak yazılmıştır. Bu türden hatalar yok denecek kadar azdır.

Gazetenin logosunda gazetenin künyesi ve abone şartları yer almaktadır. Logonun sol tarafında yer alan künyenin ilk satırında, "Yeni Irak her şeyden bahs ider.

⁵ "Okuyucularımıza", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

⁶ "Abone Şeraiti", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

⁷ "Okuyucularımızın Nazarı Dikkatine", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

⁸ "Yeni Irak", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

⁹ "Türkiye Haberleri", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

Türkçe haber ve ilim gazetesi” ibaresi bulunmaktadır. Bu künye içerisinde gazeteye gönderilen ve basılmayan yazıların iade edilmeyeceği belirtilmiştir. Ayrıca, gazete idaresinde gönderilecek mektup ve havalelerin gazete sahibinin adına gönderilme notu da bulunmaktadır.

Gazetenin köşe yazarları ise, gazetenin sahibi, mesul müdürü ve baş muharriri görevlerini uhdesinde bulunduran Celil Yakup, Babacan (muhtemelen müstear kullanılmıştır)’dır. Bunların dışında gazeteye Irak sınırları içinden¹⁰ ve Irak dışındaki ülkelerden (özellikle Avrupa’dan)¹¹ yazı gönderen yazarları bulunmaktadır.

Yeni Irak Gazetesi’nde iktibaslara da geniş yer verilmiştir. Irak’ta, Komşu Devletlerde ve daha başka ülkelerde yayımlanan gazetelerden yer yer iktibaslar yapılmıştır. Özellikle Türkiye’de yayımlanan Akşam ve Hakimiyet-i Milliye gazetelerinden iktibaslar geniş yer tutmaktadır. Ayrıca Anadolu Ajansının haberlerine de yer veren gazete Anadolu Ajansıyla kendisi arasında bir mensubiyet–aynıyet hissettirmekten de geri durmamıştır¹².

Yeni Irak Gazetesi künyesindeki “Her şeyden bahs iden Türkçe haber ve ilim gazetesi” ibaresinde işaret ettiği gibi gazetede her konu ile ilgili haber yorumu bulunmakta ve bu gazetede özellikle Türkiye haberleri ve yorumları geniş yer tutmaktadır. Türkiye ile olan psikolojik ve kültürel bağlar bu gazetenin genel karakterinde bariz şekilde görülmektedir.

Yeni Irak Gazetesi’nin içeriğine baktığımızda ana hatlarıyla gazetede dünya, Türkiye ve bölgesinde meydana gelen gelişmeler üzerinde yoğunlaştığını görmekteyiz. Gazetede her konuda, haberlere rastlamak mümkündür. Gazetenin verdiği haber ve yorumlara bakıldığında gazetenin mahalli bir özellikten sıyrılmış, çevresinde ve dünyadaki gelişmelere karşı duyarlı bir gazetecilik yaptığını söylemek yanlış olmaz.

Yeni Irak Gazetesini genel olarak Dünya Haberleri, Türkiye Haberleri, Komşu Devlet ve Bölgedeki Haberler ve Bölgesel yani Irak Devleti sınırları içerisindeki haberler olmak üzere dört ana başlık altında inceleyeceğiz. Bu dört ana başlık altında da

¹⁰ *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

¹¹ “Avrupa’da Mühim Hadiseler Hazırlanıyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

¹² “Büyük Gaziye ve Türk Büyüklerine”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

haberleri niteliklerine göre siyasi, sosyal, ekonomik, ticari, kültür - sanat – edebiyat, teknoloji, askeri, aktüel (güncel), devletlerarası ilişkiler, meteorolojik gelişmeler ve etkileri, eğitim, tarım, hayvancılık, sağlık gibi alt ana başlıklara ayırarak değerlendirmesini yapacağız.

1. DÜNYA HABERLERİ

Yeni Irak Gazetesi'nde dünya haberleri ve yorumları geniş yer tutmaktadır. Dünyada siyasi, sosyal, ekonomik, teknolojik gelişmeler başta olmak üzere birçok konu ile ilgili haber ve yoruma rastlamak mümkündür. Bu haber ve yorumların sayısı 45 tanedir. Bunun 6 tanesi köşe yazısı olup dünyadaki olay, kişi ve gelişmeler hakkında yazılmış olan yorumlardır.

Yeni Irak Gazetesi Amerika, İtalya, İngiltere, Fransa başta olmak üzere birçok Avrupa gazetesinden iktibaslar yapmışlardır. Bunun yanında Avrupa'dan gazeteye yazı gönderenlere de rastlamak mümkündür.

Dünya haberleri genellikle “**Muhtelif Dünya Haberleri**”¹³ başlığıyla okuyucularına sunulmuştur. Siyasi haberler genellikle gazetenin birinci sayfasında yer almıştır. Dünya haberleri gazetenin hemen hemen her sayfasında bulunmakta ve gazetede yukarıda bahsettiğimiz “muhtelif haberler” dışında bir dünya haberleri sayfası bulunmamaktadır.

Dünya haberlerine baktığımızda konularına göre siyasi, sosyal, ekonomik, ticari, kültür, sanat, teknoloji, askeri, devletlerarası ilişkiler, sağlık, ilginç haberler, icatlar, buluşlar, aktüel (güncel) gibi başlıklar altında değerlendireceğimiz haberler bulunmaktadır.

1. 1. Siyasi

Yeni Irak Gazetesi'ndeki siyasi haberlere baktığımızda dünyada gelişen siyasi olaylara ait haberlerin geniş yer tuttuğunu görmekteyiz. Söz konusu yazılar iktibas, haber ve yorum ve tetkik yazıları niteliğini taşımaktadır. Bu tip yazılar, herhangi bir

¹³ “Avrupa’da Mühim Hadiseler Hazırlanıyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

coğrafi sınıra bağlı olmaksızın, dünyanın hemen her yerindeki gelişme ve olaylardan bahsetmektedir.

9 Şubat 1934 tarihinde Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında Atina'da imzalanan Balkan Paktı ile ilgili haberlere gazetede geniş yer verilmiştir. Bu imza töreni ile ilgili olarak Yeni Irak Gazetesi 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında Balkan Misaki başlığıyla "Türkiye, Yugoslavya, Romanya hariciye nazırları Balkan misakını bu ayın sonunda Atina'ya gidip Yunan Hariciye Nazırının iştiraki ile imzalayacaklardır" haberlerine sütunlarında yer vermiştir.¹⁴ Yine 10 Haziran 1934 tarihli nüshada "**Yunan Başvekili M. Çaldarıs'ın Selanik'te Bir Nutku**" başlıklı haberiyle Yunan başbakanının Selanik seyahatinde kaldığı otelin balkonunda halka hitap ettiğini ve bu konuşmasında Balkan Antantına verilen değer ve ehemmiyetten bahsettiğini ve bu antanta sırf particilik muhalefetiyle aleyhinde tavır alan muhalif Yunan Partilerine şiddetle hücum etmiştir. Yunan Başbakanı "Yunan hükümeti, kendi şerefine ve imzasına hürmet ederek misakın ahkâmını tatbik edeceğinden ve Hariciye Nazırı M. Maksimos bu maksatla Cenevre'ye gittiğinden" bahsedilmiştir. Ayrıca bu nutka karşı M. Venizelous'un bilahare cevap vereceği de belirtilmiştir.¹⁵

Gazetede Avrupa'daki siyasi yapılanma ile ilgili yazılarda mevcuttur. 8 Nisan 1934 tarihli nüshada Fransız yazarlarından Andre Murvani'nin yazısını Hakimiyet-i Milliye Gazetesi'nden iktibas ederek yayınlanmıştır. Makale Fransız ve İngiliz Parlamentolarının karakteristik özelliklerinden de bahsetmektedir. İngiliz ve Fransız Parlamentoları arasındaki farklılıklardan ve çalışma disiplinlerinden, parlamentonun işlevinden söz eden yazar Fransız Parlamentosunun işleyişinde meydana gelen suiistimal ve aksaklıkların İngiliz Parlamentosu'nda çok az bir ihtimalle ortaya çıkacağından ve İngiliz siyasi organizasyonun Fransızlarınkinden daha tutarlı ve sağlam olduğunu savunmaktadır.¹⁶

Avrupa'daki devletlerin iç siyasi olaylarıyla ilgili haberler oldukça ilginçtir. Mesela, 1934 yılında Fransa siyasi ve sosyal hayatında çalkantılara yol açan ve dönemin hükümetinin istifasına sebep olan Stavinsky Olayı da gazetede ki yerini şu şekilde almıştır.

¹⁴ "Balkan Misaki", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

¹⁵ "Yunanistan İmzasına Riayet Edecek", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

¹⁶ "Fransız ve İngiliz Parlamentoları Arasındaki Fikirler", *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

4 Şubat 1934 tarihli nüshada “**Düello Yapılmayacak**” başlığıyla verilen haberde Stavinsky Olayı sebebiyle mecliste yapılan tartışmalar sonucunda hükümetin bir bakanıyla bir milletvekili arasındaki tartışma düelloya kadar varmış, ancak yapılan müzakere ve araya girmeler sonucunda taraflar bu düello yapılması kararından vazgeçilmiştir.¹⁷

Yine Fransa'nın iç siyasetiyle ilgili olarak Avrupa mecmualarından *Avrupa Mecmuası*ndan Emanuel Borel'in tenkit yazısı *Hakimiyet-i Milliye Gazetesi*'nden iktibas edilmiştir. Emanuel Borel'in Fransa'nın içinde bulunduğu durumu eleştiren ve rejimin çürümüşlüğüne ve bu çürümüşlüğün Fransa'nın her alanında genişlediğinden bahseden “**Fransa'nın Yorgunluğu**” başlıklı yazısı özetle şöyledir:

“Diktatörlerden çekiniyorum. Bilhassa hiçbir zaman iyi bir şey meydana getirmemiş oldukları Fransa için... Hürriyet bu milletin suyu gibidir ve bu azaldığı zaman adeta solar. Fakat hakikat olduğu için söylemek lazımdır ki içinde yaşadığımız rejim çürümüştür. Yukarıdan aşağıya bu çürüme yürüyor ve genişliyor. Salahiyeti suiistimal her yere dal budak salmasına rağmen mesuliyeti hiçbir yerde bulmak kabil olmuyor. Fransa intizamsızlıktan ziyade bir uyuşukluktan muzdariptir. İslah edilmekten ziyade uyandırılmaya muhtaçtır. Esasen bunu kendisi biliyor. Katiiyen isyan etmiyor. Canı sıkılıyor. Bütün topraklarına yayılmış bir kara lakaydı hükümete cevap veriyor. İnkılap ihtimalleri bu Faşizm ihtimalleri pek zayıf görülüyor. Bir şey değiştirmek isteyenler pek azdır. Ve hiç kimse memnun değildir. Askerler asker oldukları için çiftçiler çiftçi oldukları için memnun değildir. Bu bütün uzuvları yerine getirilmiş olmaktan mütevellidir. Yorgunluk mudur? Fakat tatmin edilmekten ileri gelen yorgunluklar da bir ölçüye tabiidir. Bu kadar tanzim edilecek arazi bu kadar işletilecek müstemleke bize çalışmak lüzumunu ihtar eden bir zaruret ve bir iş sahası değil midir? Ben daha sarîh bir fikir ortaya atıyorum. Fransa yorulmuştur, çünkü bugünkü gidiş onu hükümete gitgide daha fazla iş yükletmek mecburiyetinde bırakıyor. Halbuki onun hükümete itimadı kalmamıştır.”¹⁸

1930'lu yıllardan itibaren, Avrupada ve dünyada etkisini ve gücünü arttıran İtalya'nın ve Mussolini'nin faaliyetleri ve siyaseti *Yeni Irak Gazetesi*'nde geniş olarak

¹⁷ “Düello Yapılmayacak”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

¹⁸ “Fransa'nın Yorgunluğu”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

yer almıştır. Bu haberlere göre; 8 Nisan 1934 tarihli **“İtalya’ya Müstemleke Aranıyor”** başlıklı habere göre, yükselmek ve müstemleke sahibi olmak azminde olan İtalyan Başbakanı Mussolini’nin faaliyetleri İngiltere’yi telaşlandırmıştır. İngiliz hükümeti Bahr-i Ahmer’deki İngiliz müstemlekelerine gözünü diken İtalya’yı elde edilmesi daha kolay ve İngilizlerin çıkarlarına yarayan, İngiltere Devleti için önem arz etmeyen topraklarına teşvik etmek için çalışmaktadır. Gazete, ayrıca net olmayan bilgiler ışığında bu konu ile ilgili olarak İngiltere ile İtalya arasında bugünlerde müzakerelerin cereyan ettiğini bildirmektedir.¹⁹

Bu konuyla ilgili olarak, İtalyan başkanı Mussolini’nin Dailymayd Gazetesi’nde yayımlanan makalesinin bir kısmını Hakimiyet-i Milliye Gazetesi’nden iktibas ederek yayımlamışlardır. Bu makalede Mussolini o dönemin siyasi, sosyal hayatında gençlik hareketlerini ve gençliğin önemini vurgulamaktadır. Bu yazıda Mussolini, 1934 yılının gençliğinin herkesin ittifak ettiği gibi dünün gençliğinden farklı olduğunu ve 1789 Fransız İhtilali’nin prensiplerine yöneldiğini belirtmiştir. Avrupa’da yeni çıkan rejimlerin gençliğe dayandığını, gençliğin gösterişten uzak kahramanlar olduğunu, spora, maceraya, türlü teşebbüslere yöneldiklerini vurgulamıştır. Gençliğin mazi olan 19. yüzyılın ihtilal ve savaş kalıntıları üzerinde yükselen 20. Yüzyıla intikal eden önemli bir devrede yaşandığını ve bu iki tarih devresi arasındaki hayat, hareketi yüksek bir ahengi ve bir gençlik ahengi ile meydana geldiğini, on sene içinde büyük dünya savaşı ve bir ihtilal görmüş olan İtalya’daki genç neslin, eski diplomasiyi ve Faşist İhtilali ilk alevlendiren ve oluşmasını sağlayan gençler olduğunu, İtalyan ihtilal tarihine bakanların, bu uğurda ölenlerin hep gençler olduğunu belirtmiştir.

İtalyan Başbakanı Mussolini, gazetede yer alan makalesinde **“İmkansızlık Yoktur”** alt başlığıyla sözlerine şöyle devam ederek “1932 senesi ilk teşrininde irad ettiğim bir noktada söylediğim gibi ihtiyarlığın en büyük delili hayatiyet eserleri gösteren gençliği da’imen kıskanmalarıdır. Son zamanlarda, bir faşist toplantısında da gençlerin devlet işlerinde fa’al ve mes’ul vazi’yete getirilmelerine, onların devamlı inkılâbı başarabilecek unsurları olduğunu söyledim. Bu ne netice vermiştir? İtalya’nın diplomat san’atına ve İtalyan Bürokrasisi’ne tab’i olan unsurları öteki memleketlerinkinden daha gençtir. Bu suale tereddütsüz şu cevabı verebilirim: Çok

¹⁹ “İtalya’ya Müstemleke Aranıyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

memnuniyet bahş... gençler tecrübesizdir, denilebilir. Fakat, çaresi kolay bulunu bilen bu kusurlarına karşı gençlerin heyecan, bağlılık, cesaret ve geniş bir çalışma kabiliyeti gibi meziyetleri vardır.” Gençliğe verdiği değeri ve onları İtalyan bürokrasisinde ve siyasetinde gösterilen aleyhte tavırlara karşı başarılı olacaklarına olan güveni belirtmiştir.

Makalenin son kısmında, İtalyan Başbakanı Mussolini, gençlerin hangi kurallarla hareket ettiğine temas etmiştir. Bu kuralları da şöyle sıralamıştır:

1. “Dünyada imkansızlık yoktur. Olağan adamlar, birkaç istisna ile kendilerini sarsılmış bir haysiyet içerisinde bırakır ve eskiden kendilerine öğretilmiş ve mecrub tanıtılmış bazı esasların değişmesine rıza göstermezler.”

2. “Gençlik çok defa enerjisini boş yere israf eder. Fakat kendisinde fatihlik ruhu bulunduğu için en cesaret kırıcı maniaları aşar. Zira akıncılık, mağlubiyet mümkün olacağına inanmaz.”

3. On seneden beri Avrupa’da baş göstermiş olan gençlik hareketleri, gençlerin herhangi bir dava yolunda kendilerini feda edecek kadar atılacakları iddiasının en samimi delillerini göstermektedir.²⁰

Faşizmin dünyayı kasıp kavurmasına ve tüm dünyanın büyük bir savaşa girip binlerce insanın yok olmasına sebebiyet veren unsurlardan biri olan İtalya’nın diktatörü olacak olan Mussolini 1930’lu yıllarda tüm dünyada ilgi görüyor ve taraftar buluyordu. Dünya basını bu İtalyan lideri yakından takip etmiştir. Yukarıdaki makalenin de yayımlandığı gazeteden başka birçok gazete tarafından iktibas edilmesi de bu ilgi ve sempatinin bir sonucudur. 1930’lu yıllar diktatörlük idarelerinin filizlendiği ve gelişiminin kuvvetlendiği bir dönemdir. İtalya’da Mussolini, Almanya’da Hitler, İspanya’da Franko ve birçok ülkedeki benzerleri bu dönemde kendilerini tüm dünyaya hissettirmişlerdir. Bu tip totaliter rejimler insanlar arasında ilgi görmesinin yanında antipatide oluşturmuştur. Yukarıda makalesinin değerlendirmesini ve içeriğini sunduğumuz 1930’lu yılların İtalyan Başbakanı Mussolini belli bir dönemden itibaren

²⁰ “Gençlik Hareketleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

tüm gücü eline alacak ve kendi ülkesinin ve dünya milletlerinin bir dünya savaşı yaşamasına sebebiyet veren unsurlardan biri olacaktır.

Bu dönemdeki bu totaliter rejimlerin filizlenmesi ve toplum tarafından ilgi görmesini Yeni Irak Gazetesi'nde "**Babacan Diyor ki**" adlı köşede ismi belirtilmeyen ve Babacan mahlası kullanan yazar, bu ilgiye şiddetle, kinayeli bir şekilde karşı koymakta ve insanların bu tip diktatörlük rejimlerine karşı heveslerine, tepkisini dile getirmektedir.

Yazar, "**Diktatör İhtiyacı**" adlı makalesinde bizim de yukarıda temas ettiğimiz gibi dünya medyasının diktatörlere olan ilgisine hayret ederek, şöyle yazmaktadır.

"Son zamanlarda dünya matbuatında hep bir ağızdan aynı nakaratı tekrar ettiren mühim bir mesele var: Diktatör İhtiyacı!.. Dünyada ihtiyaç tabiri adı altında toplanan binlerce mefhumen (Kavramlar) bir zaruret, daha doğrusu birer ihtiyaç olduğunu düşünmüştüm. Ama bir gün gelip de diktatörlük saffetinin tepemize bir ihtiyaç diye sivrileştiğini ve başımıza bela kesileceğini hiç de akıl erdirmemişim."

"Nasıl erdirebilirim ki?.. Bizim ihtiyaç olarak tanıdığımız şeyler para, servet, gezmek, eğlenmek, mal, mülk sahibi olmak, yemek içmek, zevk etmek, otomobile binmek, bindirmek, daha neler neler etmek değil midir? Şimdi bunları bir tarafa atıp da vurduğu vurduk kırdığı kırdık ve yahut dediği dedik çaldığı düdüğ bir zebellayı insan kıyafetinde ejderha kılıklı bir firavun azmanını başımıza musallat ederek ecel terleri dökmeğe ihtiyaç ismi veriniz ! Hem Bunun ihtiyaç olacak nesi var ki ? .. İnsaf edelim! Elhakkın kullarına bahşettiği nefis kadayıflar, revaniler, baklavalar,tatlılar ile börekler, canım hindiler, tavuklar, etler yiyecek yerde kendi bahçemize diktiğimiz korkuluktan korkar gibi tepemize diktatör diye çıkaracağımız bir izbandodan ve heşfinden sinerek prensiplerimizi ta'dil ve mefkurelerimizi ıslah için verdiği haki kauçuk kırbaçtan yenir mi addettiği benim havsalam ihtiyaç diye kabul etmiyor. Dayak zevkine susamış diktatörlük heveslileri bundan dolayı belki de benim tabiatsızlığıma hüküm ederler. Onlar ne derlerse desinler!"²¹

²¹ "Babacan Diyor ki: Diktatör İhtiyacı", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

Yazar, yukarıdaki makalesinin baş kısmında o dönemde totaliter ve diktatörlükle idare edilen rejimlerin heveslilerine ve bu rejimlere ve diktatörlere ihtiyaç olduğunu iddia edenlere karşı insanın günlük ihtiyaç ve isteklerini sıralayarak karşı durmakta ve kinayeli ve ilginç örneklerle bu şekilde düşünenlere seslenmektedir;

“Lakin benim kendilerinden soracak bir sorum var.”

- Başımıza getireceğimiz bu diktatörler ya kırbaç tatbikatıyla iktifa ile kana'at etmeyerek bazı mühim uzuvlarımızdan bizi mahrum etmeğe kalkışacak kadar asabi olurlarsa o zaman ne yaparsınız?”

Yazar, dünya siyasetine çıkmış olan Hitler ve Mussolini'nin ilk çıktıkları zamanki saldırgan ve şiddete dayalı politikalarının iş başına geldikleri bu dönemde değişmeyeceğini ve bunu uygulayacaklarını bunun yanında yeni yeni çıkacak diktatörlerinse Hitler'i bile mumla aratabileceğine dikkat çekmiştir.

“Şu halde kim temin eder ki yeni bir diktatör Hitleri mumla aratmasın! Ve bu zat akranları arasında sivrilmek gayesiyle akla gelmeyen cerrahi ameliyatlara kalkışmasın! Olur ya ummadığımız bir gün şöyle bir kararname ile karşılaşılıyorsunuz!”

“Elleriniz beşeriyetin hayrına yarar bir iş görmediğinden dilinizin menfa'at-i ameye fa'idesi olmadığından uzayamaz görünen eli karar heyeti tarafından kat'ine karar verilmiştir. İş bu karar ileyh” birde tabip raporu. İtiraza mahal yok”

Yazar, bu diktatör heveslilerinin ve bu görüşü savunanların cahil bilgisiz kimseler olmadığını, bilakis bilgili, toplumun elitlerinden mütefekkirlerinden sayılan insanların bulunduğunu belirtmektedir. İnsanlığın hürriyet için nice kanlar döktüğünü, fedakarlıklara katlandığını vurgulayan yazar Nardeşu gibi mütefekkirlerin bile bu dönemde istibdat ve zorbalığı savunduğunu hayretle belirtiyor.

Yazar, makalesinin sonunda kendi fikrini belirterek milletlerin kutlu bir rejim ve idare istiyorlarsa kendilerini çekip çeviren insanların, liderlerin “terribal” kimseler olmasından ziyade yüksek feragat sahipleri olmasıyla kanaat etmeleri gerektiğini vurgulayarak bu feragat sahibi liderler olarak büyük gazi (Gazi Melik), İsmet Paşa, Rıza

Han ve Mussolini'yi vermiş, bunların yüksek feragati kendilerine diktatörlükten fazla müesser bir otorite kazandırdığını insanların hatırından çıkarmamasını dile getirmiştir.²²

Genel hatlarıyla makale diktatörlük rejiminin aleyhindeki seyrinde mantık ve makalenin anlam bütünlüğü, teması noktasında bir çelişki ortaya çıktığını görmekteyiz. Şöyle ki, yazar sonuç bölümünde liderlerin yüksek feragat sahibi olması gerektiğine işaret etmesine mukabil verdiği örnekler içerisinde bulunan İtalyan Başbakanı Mussolini'yi makalesinin baş tarafında da diktatörlüğe adım atmış bir lider olarak takdim etmiştir. Hitler ve Mussolini'nin şiddet ve cebirle politika yaptıklarını ve iş başına geçtikten sonra bu politikaları bırakabileceklerini tahmin etmediğini vurgulayan yazarın sonuç bölümündeki bu çelişkili ifadesi Mussolini'nin tam olarak anlaşılmasından da kaynaklanmasının yanında gazetelerde genellikle rastladığımız baskı hatalarından biri olma durumu az da olsa ihtimal dahilindedir.

Gazete verdiği haberin içeriğine nazaran daha önce Rodos'ta hadiseler yaşandığına dair çıkan haberlerin bulunduğunu işaret eden başlığıyla **“Rodos'ta Hadise Olmamış”** haberiyle daha önce dünya basınında çıkan asılsız haberlerin yetkili ağızlara, mercilere dayanarak bu bölgede olağandışı bir olayın olmadığını sütunlarında yer vermiştir. Daha önce çıkan haberlerde belediye seçimleriyle ilgili olayların cereyan ettiğini anladığımız bu haberde olayların olmadığı ve belediye seçimlerinin Kasım (Teşrin-i Sani) ayından beri yapılmadığını bildirmektedir.²³

Yeni Irak Gazetesi, Uzakdoğu'daki olaylara ve gelişmelere de yer vermiştir. Özellikle Japonya ve Çin Devletleriyle alakalı haberler geniş yer tutmaktadır.

Çin'in Mançurya üzerindeki egemenliğinin tanınması Japon birliklerinin bu ülkeden çekilmesi yolunda Kasım 1933 tarihinde bir karar alan Milletler Cemiyeti'nden bu karar sonucunda ayrılmış olan Japonya Devleti'nin askeri makamlarının Japonya'nın yeniden Milletler Cemiyetine geri dönmeye karşı olduğunu bildiren haber Yeni Irak Gazetesi'nin 8 Nisan 1934 tarihli **“Milletler Cemiyeti”** başlığıyla sütunlarında yer vermiştir. Haberin Tokyo'dan bildirildiği haberin girişinde belirtilmiştir. Haberde Japon askeri makamlarının Milletler Cemiyetine Japonya'nın geri dönmelerinin aleyhinde

²² “Babacan Diyor ki: Diktatör İhtiyacı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

²³ “Rodos'ta Hadise Olmamış”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

olduklarının ve bu makamların Japonya'nın Milletler Cemiyetine dönmesinin Uzak Şark'ın durumunu daha karıştıracığı fikrinde oldukları ifade edilerek şöyle devam edilmektedir; "Tokyo'da söylendiğine göre Japonya, Cemiyet-i Akvam'da yapılacak ıslahatı bekleyecek, ancak ondan sonra tekrar Milletler Cemiyetine gidecektir. Fakat bunun içinde bir takım şartlar koşacaktır ki en mühimi Mançuri Hükümetinin tanınmasıdır."²⁴

Yine gazete 13 Mayıs 1934 tarihli nüshasında "**Japonya ve Afrika**" başlıklı haberiyle Japonya'nın İtalya'ya ait müstemlekeleri iktisatça istila ettiğini bu durumun İspanya Hükümetini endişeye düşürdüğünü ve ekonomik olarak İspanya'nın bu durumda çok zarar ettiğini bildirmektedir.²⁵

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde "**Mösyö Masarin Tekrar Cumhuri Reisi İntihab Edildi**" başlıklı haberde Macaristan Cumhurbaşkanlığı için Prag'da yapılan seçimde Mösyö Masari'nin 327 oyla cumhur başkanlığı makamına tekrar tayin edildiği bildirilmiştir.²⁶

1. 2. Devletlerarası İlişkiler

Yeni Irak Gazetesi'nde devletlerarası ilişkilerle ilgili haberlere baktığımızda ağırlıklı olarak Irak Devleti'nin ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilişkileriyle ilgili haberler daha yoğun olmakla beraber muhtelif Avrupa Devletleri'nin devletler arasındaki ilişkileriyle ilgili haberler de bulunmaktadır.

Yeni Irak Gazetesi'nin 8 Nisan 1934 tarihli nüshasının sütunlarında yer alan "**Avrupa Mühim Hadiselere Hazırlanıyor**" başlığıyla aşağıdaki haber okuyucularına sunulmuştur;

"Paris'ten yazılıyor:

M. Mussolini Roma'da Avusturya ve Macaristan ile bir anlaşma mukavelesi imzaladıktan sonra irad ettiği nutuk Fransa'da büyük bir tesir yapmıştır. Fransa, bu noktadan sonra müttefikleriyle arasındaki bağları kuvvetlendirmek için tertibat

²⁴ "Milletler Cemiyeti", *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

²⁵ "Japonya ve Afrika", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 1.

²⁶ "Mösyö Masarin Tekrar Cumhuri Reisi İntihab Edildi", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

almaktadır. Fransız Hariciye Nazırı M. Bartu bu münasebetle Brüksel'e gitmiştir. Bartu yakında Varşova ve Prag'a gidecek ve gelecek ayda Bükreş'i ziyaret eyleyecektir. Burada bazı mehafilde söylendiğine göre Fransa Umumi Harpten evvelki siyasi tertibata dönmek yani Sovyet Rusya ile dostluğunu ihya etmek fikrindedir. M. Heriya'nın birkaç ay evvel yaptığı seyahat ve bu seyahatten dönüşte gerek Rusya gerekse Türkiye aleyhinde verdiği konferanslar bununla alakadar sayılıyor²⁷.

Yukarıdaki haberde görüldüğü gibi haberin Paris'ten yazıldığı belirtilmektedir. Bu da Paris'te bulunan ve Yeni Irak Gazetesi'yle bağı bulunan bir yazar veya muhabirin varlığına işaret etmektedir.

Yukarıdaki haberde 17 Mart 1934 yılında İtalya, Avusturya ve Macaristan arasında ekonomik işbirliği antlaşması ve bu anlaşma sonrasında İtalyan Başbakanı Mussolini'nin nutuklarından sonra Fransa'nın kendi durumunu sağlamlaştırmak ve İtalya'nın yayılmacı politikalarına karşı hareket alanını genişletmek amacıyla eski müttefikleriyle ilişkilerini geliştirmek yolundaki çalışmalarını vurgulamaktadır.

Yeni Irak Gazetesi'nde devletlerarası ilişkiler alanında çıkan haberleri arasında Fransa ile Almanya arasında uzun yıllardan beri süregelen ve 19. yüzyıldan itibaren daha sert bir şekilde devam eden çekişmeyle ilgili olarak yayımlanan haber de dikkat çekicidir. 13 Mayıs 1934 tarihli nüshasındaki bu haber **“Fransa ile Almanya Niçin Bir Türü Anlaşamazlar? Bir Fransız Muharririne Göre “Fransa Her Şeyden Evvel Almanya'dan Korkarmış!..”** başlığıyla yayımlanmıştır. Fransa ve Almanya arasında silahlanma çekişmelerinin bir neticeye varmaması ve bu iki devlet arasındaki anlaşmazlığın sebeplerini Fransız gazetecilerinden biri olan Avukat Mösyö Jovrej Ru makalesinde diyor ki;

“Umumiyetle her milletin düşmanları en yakında, dostları ise uzakta, hatta Amerika gibi uzak bir ülkenin köşesindedir. Düşmanlıklar mesafe ile ters orantılıdır. Mesela Fransa her şeyden evvel kendisine en yakın olan Almanya'dan korkarak aralarına Alp Dağları giren İtalya'dan daha az korkar ve aralarında Manş Denizi olan İngilizlerden bir parça daha az korkar. Aynı zamanda Fransa Türkleri ve Slavları kendisine dost bilir. Tarihimizin en son kısmı memleketimizin coğrafi vaziyetiyle

²⁷ “Avrupa'da Mühim Hadiseler Hazırlanıyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

beraber bize en büyük tehlikenin hangi tarafta geleceği öğretiyor. Pirene ve Alp Dağlarında Akdeniz’de ve Atlas Okyanusu’nda hudutlarımız emin gibi görünüyor, fakat Kuzeydoğu’da daima bir boşluk vardır. Tabii müdafaadan mahrum olan bir ova, düşmanı ta payitahtımıza ve memleketimizin en mühim kısımlarına ulaştıracak bir vaziyettedir. Bu ova son Alman istilasının kat’ ettiği yoldur. 19. asrın başlangıcından beri Alman korkusu, Fransız ruhunun en karakteristik çizgisidir. Vatanperverliğin bu hazinesini istismar edebilmekle Fransız basını o tabii endişeyi bugün büyük korku derecesine çıkarmış bulunuyor. Fransızların zaferiyle iftihar etmeleri pek yeni bir şeydir. Fakat “zafer” denilen bu amil kaybolmaya pek meyillidir. Zaman o zafer kavramına öyle zorbalı vuruyor ki, mağrur zamanla o zorbalı onun ölümüne sonuç verecektir. Bununla beraber biz eminiz ki dünya bizi mazur görmeye mecburdur. Bizim bu hususta hislerimizden Ren Nehri’nden toplanıyor. Bizde teminat istemekle haklı olduğumuzu zan ediyoruz.”

Bundan sonra yazar, Fransız Rejiminin karakteristik vasıflarını göstererek bugünkü Fransa’nın bir nevi kapitalizmin ve burjuvazi şekli içinde teberrüz eden bir hükümet tezahürü olduğunu ve Fransa’da nüfus itibarıyla ihtiyarlar ve gençler arasında bir kıyas yapılırsa kırkını aşkın insanların genel nüfusa nispetle çoğunluğu teşkil ettiğini yazmakta ve Fransız psikolojisinin – Almanlar hilafına – daha pasifik ve daha statik olduğunu söylemektedir.

Mösyö Jolrej Ru makalesinin sonunda; “Biz esas itibarıyla muhafazakar bir millet hatta İngilizlerle beraber Avrupa’nın en muhafazakar milleti olduk. Biz şimdi tembelliği, bilgiyi, korkuyu itiyat ve statükoyu emniyetimizle birbirine karıştırıyoruz” demektedir.²⁸

Fransa’nın Almanya ile olan anlaşmazlığın ana sebebinin Fransa’nın coğrafi konumundan ve Almanya ile olan sınır komşuluğundan kaynaklandığını temel kabul eden yazarın bu görüşü geçmişte olduğu gibi günümüzdeki devletlerarası ilişkilerde de geçerliliğini korumaktadır. Dünyada ülkelerarası problemlere bir göz attığımız zaman komşu olan ülkelerin sürekli birbirlerine karşı tetikte beklediklerini görmekteyiz.

²⁸ “Fransa İle Almanya Niçin Bir Türü Anlaşamazlar?”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 4.

Yazar, Fransa'nın psikolojisinin pasif ve statik olduğunu ve Fransa'nın muhafazakar bir dünya görüşüne sahip olduğunu belirterek Fransa'nın tembelliği, bilgiyi, korkuyu, ihtiyat, statüko ve emniyeti birbirine karıştırdığını vurgulamıştır.

Fransa'nın psikolojik ve genel durumu ile ilgili olarak yazarın belirttiği bu görüşlerin benzerlerini yine Yeni Irak Gazetesi'nin aynı tarihli nüshasında "**Fransa'nın Yorgunluğu**" başlığıyla verilen haberde görmek mümkündür.²⁹ Bu da gösteriyor ki Fransa'nın siyaseti ve dünya konjoktründeki vizyonu ile ilgili olumsuz meselelerin dünya basınındaki akisleri geniş bir şekilde ele alınıp tartışılmaktadır.

Yine gazetenin 8 Nisan 1934 tarihli nüshasında Fransa'nın Romanya ile ilişkileriyle ilgili bir haber yer almıştır. "**Mühim Bir Mülakat**" başlığıyla Bükreş mahreçli verilen haberde Romanya Dışişleri Bakanı Mösyö Titulesku'nun Fransa Hükümeti'nin daveti üzerine Paris'i resmen ziyaret edeceğini, bu ziyaretin Nisan ayı zarfında yapılacağı bu ziyareti müteakiben Fransa Dışişleri Bakanı'nın da Romanya'yı ziyaret edeceği belirtilmiştir.³⁰

26 Ocak 1934 tarihinde Almanya ile Polonya arasında on yıllık saldırmazlık paktı imzalanmıştır. Bu anlaşmayla ilgili olarak Washington Estar'dan iktibas yapılarak bu anlaşmaya Almanya'nın uymayacağını dile getiren eski Lehistan Genelkurmay Başkanı General Haller'in yazısına yer verilmiştir. Genaral'in Dünya Savaşı ile ilgili tahminlerinin de yer aldığı bu haber Yeni Irak Gazetesi'nin 13 Mayıs 1934 tarihli nüshasında "**Bir Tahmin**" başlığıyla yer almıştır. Haber şu şekildedir:

"Washington Estar'dan

Hala Washington'da bulunmakta olan eski Lehistan Erkan-ı Harbiye Reisi General Haller, bir yazı neşir etmiştir. Ceneral bu yazısında hülaseten diyor ki; "Alman – Leh mu'ahedesi, Almanların uymağa lüzumlu buldukları müddetçe fa'ideli olacaktır. Fakat Almanya tamamıyla silahlandıktan sonra ki buda nihayet bir iki en çok üç senedir mu'ahade kağıt parçasından ibaret kalacaktır. Bence önümüzdeki muharebe

²⁹ "Fransa'nın Yorgunluğu", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

³⁰ "Mühim Bir Mülakat", *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

1935'da belki de 1936'da Aksa-i Şark (Uzakdoğu)'da Sovyet Rusya ile Japonya arasında başlayacak ve Avrupa'ya sirayet edecektir.”³¹

Generalin tahminlerinden Almanya'nın bu anlaşmaya uymayacağı kanısı ilerleyen yıllarda doğrulanmıştır. Dünya Savaşı ile ilgili tahminlerde üç aşağı beş yukarı dediği minvalde gelişmiştir diyebiliriz.

Yeni Irak Gazetesi'nde Devletlerarası ilişkiler niteliğindeki dünya haberlerinden son olarak Amerika ve Japonya arasındaki ilişki ile alakalı haberle tamamlayacağız. 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nin nüshasında “**Amerika Japonya**” başlığıyla yayımlanan haberde bu iki ülke arasındaki ilişkilerin dostluk prensipleri içerisinde olduğu, iki ülke arasında ilk olarak 31 Mart 1853 tarihinde yapılan barış antlaşmasının kutlanması için Amerikan Ticaret Odası'nın teşebbüslerinin kabul edildiği ve bu 80 yıl öncesinde başlayan dostane ilişkilerinin Amerika Yönetimi tarafından devamının arzulandığı belirtilmiştir.

“M. Hevel bu hususta demiştir ki; Peri mu'ahedesi ve emeli dostluk ve mütekabil istifade binasının metin temellerini kurmuştur. 80 sene evvel nasıl idiyse bu gün de, Japonya ile münasebetimiz, bütün diğer devletlerle olduğu gibi sulh ve muhadenet esasları üzerine müsteniddir.”

“M.Hevel bu sözlerle ilaveten her iki milletin ticaret ve sanayi ve arasında beşeriyetin umumi menfaatine olarak birbirlerine hiçbir vechile zararı da etmeksizin aynı yolu takip eylediklerini söylemiştir.”³²

1. 3. Sosyal

Yeni Irak Gazetesi Dünya haberleri çerçevesinde yayımladıkları haberler içerisinde siyasi, ekonomik, devletlerarası ilişkilerin yanında toplumu ilgilendiren, toplumun yaşantısını geliştirecek veya etkileyecek olan haberlere de yer vermiştir.

30 Ocak 1933 tarihinde Nasyonal Sosyalist Partisinin lideri olarak Şansölye (başbakan) olan Adolf Hitler kısa sürede diktatörlüğünü ilan etmiştir. Hitler'in

³¹ “Bir Tahmin”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

³² “Amerika Japonya”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

politikaları sonucunda tüm dünya etkilenmiştir. 28 Şubat 1933 tarihinde Reichstag yangını Hitler'i anayasayı askıya alma ve bütün muhalif yapılanmaları ortadan kaldırmaya imkan sağlamıştır. 2 Ağustos 1934 tarihinde Alman Cumhurbaşkanı Hindenburg'un ölmesiyle Hitler tek başına Almanya'nın yönetimini eline almıştır.

İşte bu tüm dünyayı etkileyen Hitler'in faaliyetleri içerisinde sosyal yapılanma ile ilgili o döneme kadar görünmeyen ilginç ve radikal projeler de bulunmaktaydı. Toplumunu Nazizm'in totaliter değerler ruhunun yerleştirilmesine yönelik devasa bir propaganda çarkıyla donatmıştır. "Üstün Irk" adına sınıfsal karşıtlıkları aşan "saf ırk" özelliğiyle öne çıkan bir "ulusal topluluk" oluşturmak ana hedefidir.

Hitlerin arı ırk oluşturma ve sağlam nesillerin oluşturulması yönünde yapılan çalışmalar dünya basınında geniş yer tutmuştur. Yeni Irak Gazetesi'nde de bu faaliyetlerle ilgili haberlere rastlamak mümkündür. 4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde "Almanya'da Kısırlaştırma Nasıl Yapılacak?" başlıklı haberde bu konu ile ilgili olarak Alman İçişleri Bakanı'nın bir temsilcisinin tafsilatlı olarak verdiği bilgiler yer almıştır. Bu bilgiler içerisinde irsi olarak geçen hastalıkların önüne geçilmesi için alınacak tedbirlerin, tatbik edileceği insan sayısının belli olmamakla beraber dört yüz bin kişi kadar olduğunun tahmin edildiğinden bahsedilmiştir.

İrsi tasfiye sisteminin ilk adımının bu irsi hastalıkların ortadan kaldırılması olduğunu belirten haberde alakadar olan şahısların bir hakim ve iki doktordan müteşekkil ve gizli çalışacak olan özel bir mahkemeye sevk edilecekleri, irsi bir hastalığın ve beyin zafiyetinin mevcut olduğu, kişilerin belirlenmesi ve bunların çocuklara sirayeti ihtimalinin fazla bulunduğu vakit kısırlaştırma kararı verileceğinden bahsedilmektedir.

Haber şu şekilde devam etmektedir:

"Şayet mütehasssı celbi suretiyle, hakimlerin adilane olmasına ziyadesiyle dikkat edilecektir. Alakadarların bir müesseseye gireceğine veya sirayet tehlikesi olmadığına dair bir kefalet verildiği takdirde hakim ameliyatın icrasında ısrar etmeyecektir. Hekimler, hakimin şahsi fikirlerine değil, tıbbi vesikaların bitarafına derbiş edilen

icabetine istinat edecektir. Bütün muamelat gürültüsüz ve heyecansız olacak ve cinayeti itiyat edenlerin muhakemesi bu hususi kararlarla tevfikane cereyan edecektir.³³

Ari ırk, sağlam nesil ve yüksek bir ırk oluşturma çalışmaları Nazi Almanyası'nda uygulamaya konulmuştur.

Bu kısırlaştırma projesiyle ilgili olarak 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nin nüshasında, meşhur fikir adamı ve yazarı olan Bernard Şov'la Londra'da yayımlanan bir mecmuada yapılan mülakat iktibas edilmiştir.

Söyleşide Bernard Şov'a Almanyada yapılan akimleştirme hareketinin insan ırkına kısa sürede fayda vereceğine inanıyor musunuz? şöyle cevaplamıştır:

“Şüphesiz, fakat bu kararı tatbikat sahasına geçirmeye muktedir değildir. Bünyeye ve ahlakça en fena olan birçok insanların sıhhatli ve ahlaklı hemşireleri ve kardeşleri bulunabilir. Sakatları ayıklamak, bozuk bir çocuğun dünyaya gelmesine mani olmak iyi bir şeydir. Fakat bunun kolay olduğu zan edilmek yanlıştır. Yoksa, kudretli analar babalar böylece kendilerini cinsi zevklerinden mahrum etmeyerek bunun kendilerine bir yük olacak olan neticesinden yakalarını mı kurtaracaklardır. Öyleyse dünyaya çocuk getiren çiftlere mahsus kati ve yahut şartlı malik haklar tanınacak mıdır? Bunlar enteresan ve imalı suallerdir. Yoksa insan ırkının menfaati meselesi, onu geçiniz bunu ahmaklar düşünüyor, biz öyle bir şey bilmiyoruz”

Söyleşiyi yapan muhabir, Bernard Şov'a, Roma Katolik Kilisesinin bu akimleştirme hareketine karşı takındığı tavır ve vaziyet hakkındaki düşüncelerini sormuştur. Bernard Şov bu soruya “Bu vaziyetin ne olduğunu bilemiyorum. Zaten kiliseler, oraya gidenler için bir çok sürprizlerle doludur. Eğer Papanın kilisesindeki teffin heyeti için haremağası sesine lüzum hasıl olsa, ne yapıp ne edip onu da temin ederler. Kendi kendini akimleştirmek büyük günahların kefareti için zaten kabul edilmiş bir şeydir. Dünyadan elini eteğini çekmekte bir çeşit akimleştirmektir; Bunu bütün papazlar yapar!...” diye cevaplamıştır.³⁴

³³ “Almanya'da Kısırlaştırma Nasıl Yapılacak?”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

³⁴ “Bernard Şov ve Akimleştirme”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

Hitler ve Nazi kadrosunun yaptığı icraatlar basın tarafından sürekli olarak yoğun bir şekilde irdelenmiş ve gündemde hep kalmıştır. Bunda Hitler'in çok sıkı bir şekilde örgütlediği propaganda çalışmalarının da etkisi olduğunu kabul etmek gerekir. İletişim ve Propaganda Bakanı Joseph Goebbels otoritesini kabul ettirmekte ve rejimin gereklerini ülkenin kültürel sosyal hayatına yansıtmakta da başarılı olmuştur.

Nazi Almanya'sında her şey artık bu rejimin ihtiyaçlarına ve koyduğu kurallar sınırında yaşama koşullarına getirilmiştir.

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Vakit Gazetesi'nden iktibas edilen **“Bir Alman Gazetesi Daha”** başlıklı haberiyle Hitler Almanya'sında rejimin hoş görmediği basını hemen sansürlediği ve bu sansür sisteminin Alman basınına güdükleştirdiğini vurgulamaktadır. Haber gazetede şöyle geçmektedir;

“Kırk yıldan beri intişar etmekte olan Alman gazetelerinden Deutsches Tages Zeitung'da Mayıs'ın birinci gününden itibaren neşriyatına ta'dile karar vermiştir. Daha evvelde Almanya'nın birçok gazeteleri neşriyatını tatil etmiştir. Sosyalistlerin bütün gazeteleri daha önceden kapanmış bulunuyor. Almanya matbuatının geçirdiği bu buhranın sebebi, serbest münakaşanın kalkması, gazetelerin yığın yığın resmi neşriyata vasıta edilmesidir. Bu resmi neşriyat, bütün gazeteleri birbirine benzetmiş, gazeteler, okuyucuları cazip edecek bir şey yapmayacak hale gelmişlerdir. Bunun neticesi olarak yerli gazetelerin çoğu kapanmış ve halk daha fazla ecnebi gazeteleri okumaya başlamıştır.”³⁵

Almanya'da her alanda olduğu gibi basında da devlet tam ağırlığını koymuştur. Ülkede yayın hayatını sürdüren gazetelerin devletin yayın organı gibi çalıştırılmaya zorlanması basının güdükleşmesine sebep olmuştur. Farklı, çok görüşlü düşüncelerin yok olduğu bir basının Alman halkı tarafından ilgi görmediğini ve insanların yabancı gazetelere yöneldiğini de bu haberden anlamaktayız. Ayrıca Reichstag yangınıyla ülkedeki sosyalistlerin sindirilmesi fırsatını ele geçiren Hitler, kendisine muhalefet sesini yükselten bu grubun yayın organlarını da ortadan kaldırmıştır.

³⁵ “Bir Alman Gazetesi Daha”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 1.

Yeni Irak Gazetesi'nin 8 Nisan 1934 tarihli nüshasında Amerika'daki haydutluk olayları ve bu olayların toplumun düzeninde meydana getirdiği kaosla beraber Amerikan yönetiminin aldığı kadınların da silah kullanabilmesiyle ilgili tedbirlerle ilgili haber de yer almıştır.

Haberde Amerika'da eşkıyalığın arttığını ve güvenlik güçlerinin, maskeli banka hırsızlarını, evleri soyan haydutları ve çocukları dağa kaldıran canilerin bu eşkıyalık faaliyetlerine yeterli derecede önlem alınmadığı bildirilmiştir. Bu durum karşısında Amerika Cumhurbaşkanı M. Roosevelt'in karısı bütün Amerika kadınlarına çocuklarını, canilere ve çocuk hırsızlarına karşı kendilerini korumanın yöntemlerini ifade etmiştir. Amerika'nın çeşitli yerlerinde silah öğreten öğretmenler vasıtasıyla Amerikalı annelere silah (rovelver) kullanma kursları verildiğini de bu gazete haberinde görmekteyiz.³⁶

1. 4. Ekonomi

1934 yılı, 1929'da başlayan dünya ekonomik buhranın kendisini hissettirdiği bir dönemdir. Bu dönemdeki ekonomik sarsıntılar dünyanın siyasi ve sosyal atmosferini büyük ölçüde etkilemiştir. Bu ekonomik istikrarsızlık İkinci Dünya Savaşı'nın kapılarını aralayan uluslararası sistemin çöküşünde de belirleyici rol oynamıştır.

Yeni Irak Gazetesi, dünyadaki ekonomik faaliyetlere gazete sütunlarında yer vermiştir. Devletlerarasındaki ekonomik ilişkilerin yanında bir ülkede meydana gelen hayat pahalılığını veya işsizliği de gazete de haber yaparak okuyuculara bildirmiştir.

Dünyada gelişen ekonomik olaylar genellikle **“Muhtelif Dünya Haberleri”** başlığı adı altında gazetede yerini almıştır. 13 Mayıs 1934 tarihli nüshasında gazete, **“Japonya ve Afrika”** başlığıyla Japonya'nın ekonomik yayılmacılığıyla ilgili haberlere yer verilmiştir.

Bu haberde, Japonya'nın İtalya'ya ait müstemlekeler başta olmak üzere bir çok bölgeyi ekonomik olarak istila ettiği ve bu yayılmacı politikasının sistemli bir şekilde ilerlediği ve bu durumun İspanya Hükümetini tedirgin ettiği vurgulanmıştır.

³⁶ “Amerika Kadınları Haydutlara Karşı Silah Kullanabilecekler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

Japonya'nın bu dampingi İnan'dan Şab Denizine ve Doğu Akdeniz'e yapılmaktayken bir hamle ile de Fas'taki İspanyol ve Fransız memleketlerine doğru uzanmakta olduğunu ve Kanarya Adalarının limanları serbest liman olduğu için İspanya hükümeti Japonya'nın buraya kadar olan ekonomik istilasına dayanamamakta olduğunu bildiren haberde, Japonya'nın bu bölgede yarım İngiliz lirasına bisikletler, son derece ucuz ipekliler, birkaç kuruşa çoraplar ve elli pounta otomobiller sattığını yazmıştır.

Japonya'nın bu ucuz mal satışına İspanya'nın dayanamayacağını 4 İngiliz lirasına satılan malın Japonlar tarafından 1 İngiliz lirasına satıldığını ve bu ekonomik rekabete karşı İspanya'nın dayanak noktasının bulunmaması yöneticileri endişeye düşürmüştür. İspanya yönetiminin de ekonomik tedbirler almak için çalışmalar yapmağa başladığını gazete haberinde vurgulamıştır.³⁷

Yine Gazetenin 8 Nisan 1934 tarihli nüshasında Japonya'nın bu ekonomik faaliyetleriyle ilgili bir başka haber vardır. **“Japon Rekabeti”** adlı başlıklı bu haber gazetede şu şekilde geçmiştir. “Japon rekabetiyle meşgul olup içinde İngiliz pamuk ve sanayi ipinin sanayicileri mümessilleri bulunan hususi komite Londra'da yapılan İngiliz-Japon müzakereleri esnasında İngiliz murahhasların takip ettiği politikayı tasvip etmiştir. Komite Japon murahhasların sonsuz nezaketlerini takdir etmekle beraber içine girilen yolun çıkmaza tesif etmekde bununla beraber İngiliz Ticaret Japon hükümeti nezninde yapacağı tesisle ve zaliyeti aydınlatmaya yardım edeceğini umut etmektedir.³⁸

Bu haberde de görüldüğü gibi Japonya'nın bu dönemde büyük ekonomik faaliyetlerinin bulunduğunu ve dünyanın her bölgesinde bu ekonomik faaliyetlerin sürdüğünü görmekteyiz.

Gazetede Fransa'nın içinde bulunduğu ekonomik buhranlarla ilgili haberler de vardır. 8 Nisan 1934 tarihli nüshada **“Fransa'da Tekaid Edilenler”** başlıklı haberde, Fransa Devleti'nin tasarruf maksadıyla 80.000 memuru emekliye sevk edeceğini bildirmiştir.³⁹

³⁷ “Japonya ve Afrika”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s.1.

³⁸ “Japonya Rekabeti”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s.4.

³⁹ “Fransa'da Tekaid İdenler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s.2.

Yine Fransa'yla ilgili olarak 13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında Fransa'daki hayat pahalılığı ile ilgili bir haber yayınlamıştır. “Fransa’da Hayat Pahalılığı” başlıklı haber gazetede şu şekilde yer almıştır: “Paris – Hayat Pahalılığı meselesini tahkik eden nazırlar, mütehassıslar, nakliyeciler, satışçılar ve müstehlekler hakkında ki tahkikatı evvel tamamlamağı kararlaştırmışlardır.”⁴⁰

Almanya'nın yumurtacılık sektörünü devlet tekeline aldığına dair haber 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında “Yumurtacılık İnhisarı” başlıklı haberde şu şekilde verilmiştir: “Alman Hükümeti gerek dahilde gerek istihsal edilen (üretilen) ve gerek hariciden mübayaa edilen (satın alınan) yumurtaları inhisare almıştır.”⁴¹

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde yine ekonomi yönden büyük değeri olan altın madeniyle ilgili bir haber yer almıştır. “Kafkas Dağları'nda Altın Ma'deni bulundu” başlıklı haberde Kafkas Dağları eteklerinde zengin altın madenlerinin bulunduğunu ve bu madenin işletilmesine başlandığını bildirmiştir.⁴² Gazetede bu haberde bulunan madenin tam olarak yeri belirtilmemiştir.

1. 5. Askeri

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında Estonya Ordusunun yarbaylarından olan daha önce Rus ordusunda subay olarak vazifesi bulunan Masirofi'nin bir konferans verdiğini ve bu konferansta Sovyet Ordusu hakkında dikkate değer, orijinal bilgiler verdiğini vurgulayan gazete bu yarbayın verdiği beyanatın bir kısmını aynen gazetede yayınlamıştır.

Bu beyanatda yarbay Sovyet Rusya'nın Kızıl Ordusunun 1934 itibariyle sayı bakımından dünyanın en kuvvetli ordusu olduğunu ve barış zamanında asker sayısının 1.200.000 savaş zamanında ise sekiz milyon olduğunu söylemiştir. Bu askerlerin 5 milyonunun iyi eğitilmiş, askeri talim görmüş olduğunu ve her an savaşa hazır olan esas ordunun sayısının üç milyon olduğunu, bunların Sovyet Rusya Devletinin muhtelif hudutlarına taksim edildiğini vurgulamıştır.

⁴⁰ “Fransa’da Hayat Pahalılığı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s.4.

⁴¹ “Yumurtalık İnhisarı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934.

⁴² “Kafkas Dağları'nda Altın Ma'deni Bulundu”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

Adı geçen yarbay Sovyet Kızıl ordusunun eskisi gibi artık bir köylü ordusu olmadığını, dahili muharebeler esnasında ordu mevcudunun yüzde yetmiş beşi köylüler ve ancak yüzde on beşini işçilerin teşkil ettiğini buna mukabil şimdi ise Sovyet Kızıl ordusunun proleteryaştığını belirtmiştir. Ordunun yüzde 47'sinin işçi kesiminden olduğunu buna mukabil köylü asker sayısının ise yüzde 43'den az olduğunu belirtmiştir.⁴³

Yeni Irak'ın 13 Mayıs 1934 tarihli nüshasında ise İngiltere'de deniz savaşlarında kullanılacak bir silahın deneylerinin yapıldığını bildiren bir haber yer almaktadır.

“**Yeni Bir Silah**” başlıklı haberde İngiltere'de son zamanlarda en son sistem bir silahın tecrübelerinin yapıldığını ve bu silahın içinde insan olmayan bomba yüklü bir kayıktan ibaret olduğunu, bu kayığın deniz savaşlarında büyük bir torpil vazifesi göreceğini bildirmiştir. Torpil kayığından hiç kimse bulunmadan kayığın bir kruvazörde bulunan radyo tesisatı ile idare olunacağını ve bu torpil kayığının 37 kilometre süratle düşman gerisinin üzerine hücum edeceğini ve gemi ile temas eder etmez veya daha evvel bir hareketle patlayarak gemiyi alt üst edeceğini belirten haberde bu silahla ilgili tecrübelerin devam ettiği bildirilmiştir.⁴⁴

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında ise Fransa Devletinin Donanması hakkında bilgi veren bir haber yer almaktadır. “**Fransa Donanması**” başlığıyla verilen bu haberde Ocak 1922 yılında beri inşasına başlanılan gemilerin sayısı dikkate alındığında Fransa Devletinin bütün devletlere göre en fazla gemiye sahip ülke olarak başa geçtiği ifade edilmektedir.

Haberde ayrıca Fransız deniz kuvvetlerinin 200 yeni savaş gemisine sahip olduğu ve bunların tonajı 508.330 ton, Fransa'dan sonra 188 adet ve 383.262 tonla Japonya, 128 adet 520.840 tonla İngiltere, 143 adet ve 489.971 tonla İtalya ve 74 adet 33.890 tonla Amerika'nın geldiğini bildirmektedir.⁴⁵

Yine Yeni Irak Gazetesinde dünyadaki savaş gemileriyle ilgili bir başka habere de tesadüf edilmektedir. 10 Haziran 1934 tarihli gazetenin nüshasında yer alan haberde

⁴³ “Kuvvetli Bir Ordu”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934.

⁴⁴ “Yeni Bir Silah”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934

⁴⁵ “Fransız Donanması”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934.

yine Fransa'nın en fazla gemiye sahip olduğu bildirilmekte ve bu durumun İngiliz basınında İngiltere'nin bu konuda zayıf kaldığına dair haberlerin çıkmasına sebebiyet verdiğinden ve ayrıca dünyada ne kadar savaş gemisi bulunduğu bahsedilmektedir.

Bu haber Yeni Irak Gazetesinde Latin harfleriyle yer almıştır. **“Dünyada Ne kadar Harp Gemisi Var?”** başlıklı haberde, İngiltere’de Deniz bakanlığı tarafından parlamentoya sunulan bir rapora göre 1 Şubat 1934 tarihinde dünyada mevcut olan ve inşaatları ikmal edilmiş bulunan savaş gemilerinin sayısının 1756’yı bulduğunu ve bu miktarın geçen yıla nispetle 16 gemi daha az ve evvelki yıla nispetle 23 gemi daha çok olduğunu yazmaktadır.

Haber şu şekilde devam etmektedir;

“Vuku bulan değişikliklerin muhtelif memleketlere nasıl taksim edildiği mukayese alınırsa gemi adetlerinin fazlalığı bahri kuvvetlerin tezayüdü (çoğalması) veya tenakusu (azalması) noktası Fransa’da adetleri artan harb gemilerinin ekseriyetle küçük gemilerden ibaret olduğunu nazarı dikkate almak lazım gelirse de Fransız bahriyesinin geçen sene en fazla gemi inşa eden devlet olduğu gene bir hakikattir. Fransızlar son zamanlarda en ziyade denizaltı gemilerine ehemmiyet vermişlerdir. Bugün İngiltere’nin inşası bitmiş 52 denizaltı gemisi olduğu halde Fransa 94 denizaltı gemisine maliktir. Su halde Fransa’nın tefevvuku (yükselmesi üstün olması) 42 denizaltı gemisine maliktir. Demek ki Fransa bu 29 gemilik tefevvuku (üstün olma yükselmesi) bir sene zarfında 42 ye çıkarmaya muvaffak olmuştur. Onun için İngiliz matbuatı (basını) son zamanlarda İngiliz donanmasının zayıf kaldığından bahse başlamıştır.”

Haberde ayrıca gemi inşaatı faaliyetine de değinilmiştir. Gemi inşaatında da en çok Amerika bahriyesinin önde olduğu ve geçen yıl inşa halinde olan Amerikan gemilerinin adetinin 17 iken bu yıl bu sayının 54’e çıktığı bildirmiştir. Haberde yine Fransızların 31 tane filotilla kumandan gemisine sahip olduklarını fakat bunların tonları 1850 den fazla olduğu daha ziyade bir kruvazör olarak kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir.⁴⁶

⁴⁶ “Dünyada Ne Kadar Harp Gemisi Var?”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

Donanmayla ilgili haberler bize bu dönemdeki silahlanma ve güçlü ordu oluşturma çabalarını ve bu konudaki rekabeti göstermektedir. Nitekim bu silahlanma ileride meydana gelecek II. Dünya Savaşının hazırlık safhasındaki çalışmaların sadece askeri yönünü oluşturmaktadır. Genel olarak bu döneme baktığımızda gelişmeler büyük savaşın temellerinin atıldığına işaret etmektedir.

1. 6. Bilim - Teknoloji

Yeni Irak Gazetesi'nde dönemin bilim – teknoloji ve icatlarıyla ilgili haberler de yer almaktadır. Bunun yanında bilimsel yazılar da tesadüf edilmektedir.

Doktor Behzad imzasıyla gazetede bilimsel bir yazı dizisi de yayımlanmıştır. 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak gazetesinde yazı dizisinin numarası 7 olarak verilen bu yazının dizisinin “**Aynıştayın Nazariyeleri**” ismindedir. Fizik kanunlarıyla ilgili olan bu yazı dizisinde Fizikçilerin ortaya koymuş oldukları nazariyeler hakkında bilgiler verilmiştir. Bu nüshada yazı dizisinin son kısmı yayımlanmıştır.⁴⁷

Yeni Irak Gazetesi'nin 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında “**Yeni ve Mühim Kaşifler**” başlıklı haberle dünya gündeminde yer alan yeni icatlarla ilgili haber yer almıştır. Bu haberde hareket gücüyle işleyen makinelerin kendi kendine işleyebilmeleri ve kan akıtılmadan ameliyat ayılabilmesi için yapılan icatlardan bahsedilmiştir.

Haberde Radyo mütehassıslarından Tesela adlı uzmanın Maten gazetesinin yazarlarından birine vermiş olduğu beyanatında insanlığın yakında gayet mühim ve fevkalade bir keşif karşısında kalacağını ve uzmanın uzaydaki yıldızları incelerken tükenmez bir kuvvet keşfettiğini, bu kuvvetin telsiz veya telli olarak nakil edildiği takdirde şimdiye kadar cismin hareket kuvvetiyle çalışan herhangi bir makinayı kendi kendine işletmeye muktedir olacağını belirtmiştir. Ayrıca bunun için lazım olan tesisatın çok pahalı olmasıyla mukabil ondan sonraki masraflarının sıfır derecesinde olduğuna değinilmiştir.

Yine aynı başlıklı haberde radyo dalgaları vasıtasıyla kan dökülmeden ameliyat yapılacağı ile ilgili icadı hakkındaki bilgi verilmiştir. Haberde İngiltere'deki Markete laboratuvarının en kısa radyo dalgalarından yeni bir şekilde istifadeye imkan bulduğu

⁴⁷ “Aynıştayın Nazariyeleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934.s. 2.

belirtmiştir. Londra gazetelerinin verdikleri haberlere göre bu yeni icat sayesinde ameliyatların mahiyetinin değişeceğini yazan haber şu şekilde devam etmiştir.

“Mühendislerin en kısa mevcelerin (dalgaların) insan vücudundan geçirilerek birçok hastalıkları tedavi etmesi mümkün olacaktır. Bundan başka bu mevceler (dalgalar) sayesinde yepyeni bir cerrahlık başlayacak, ameliyat bir damla kan akıtılmadan ve hastaya zerre kadar acı duyurmadan insan vücudunun bir yerini açmağa, haricden bir şeyi yapmağa lüzum olunmadan yapılacaktır. Markote laboratuvarı bu iş için bir cihaz hazırlamıştır. Bir radyo makinasına benzeyen bu cihazın yaptığı mevceleri (dalgaları) ameliyat için kullanılacak alete enerji verecek O'nun kan dökmeden ameliyat yapmasını temin etmekte yahud insan vücudundan imhası lazım gelen mikropları imha eden hareketli istihsal etmektedir.”⁴⁸

Verilen haberde devamla bu yeni makinanın birçok hastalıklara tatbik edildiğini ve bu denemelerin başarıyla sonuçlandığını, cihazın istihsal edip insan bedeninin içinde istenilen noktaya tevciye edilen faaliyeti diğer organlara zarar vermediği belirtilerek halihazırda Avrupa ve Amerikanın en ileri gelen operatörlerinin göz ve beyin ameliyatlarında bu kan damlatmayan aletleri kullandıklarını bildiren haber şu şekilde son bulmaktadır.” Bu alet yahud bıçak radyo mevcelerinden enerji alıyor ve et üzerinde tertemiz bir iz bırakıyor. Operatör kuvvetini istediği derecede yükseltmektedir. Bu alet geçtiği yerlerdeki damarları adeta mühürlüyor ve onun için bir damla kan akmadıktan başka hiçbir acı da duyulmuyor. Radyo cereyanı ameliyat esnasında hissi iptale kafi gelmektedir. Yeni cihaz bir apandisti karını açmadan izole edebiliyor.”⁴⁹

1. 7. Kültür – Sanat – Edebiyat

Yeni Irak Gazetesi'nde dünya haberleri içerisinde kültür sanat ve edebiyat alanlarıyla ilgili haber köşe yazıları ve yorumlar da bulunmaktadır.

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “**Dünyada Ne Kadar Sinema Var?**” adlı başlıkla, dünyada bulunan sinemalar hakkında geniş ve istatistiki bilgiler verilmiştir.

⁴⁸ “Yeni ve Mühim Keşifler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

⁴⁹ “Yeni ve Mühim Keşifler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

Gazetede haberin batıda yapılan bir istatistikten alındığı belirtilmiş ve 1934 yılının Haziran ayının başında dünyanın muhtelif kıta ve memleketlerinde bulunan sesli ve sessiz film gösteren sinemaların sayısı verilmiştir. Bu istatistiğe göre, ülkelere göre sinema sayıları şöyledir:

Ülke Adı	Sinema Sayısı	Sesli Olan Sinemalar
Almanya	5100	4000
Fransa ve Fransız İdaresinde Şimali Afrika	3820	2634
İngiltere	4262	4414
İspanya	2600	1500
İtalya	2500	1079
Çekoslovakya	2524	818
Sovyet Rusya	2000	2000
İsveç	1100	750
Avusturya	850	570
Polonya	709	303
Belçika	650	400
Macaristan	633	267
Romanya	350	350
Danimarka	350	303
Yugoslavya	338	184
İsviçre	310	302
Türkiye	280	230
Hollanda	255	240
Portekiz	250	107
Norveç	220	110
Bulgaristan	140	109
Letonya	107	88
Yunanistan	100	100
Estonya	93	40
Litvanya	80	53
Arnavutluk	10	7

Bu istatistiğe göre 1934 senesinin başında kıtalardaki sinema sayıları ise şu şekildedir:

Ülke Adı	Sinema Sayısı	Sesli Olan Sinemalar
Avrupa	29293	20933
Birleşik Amerika Sınırları İçi	19000	15000
Güney Amerika	5270	2208
Uzak Doğu	4639	2539
Kanada	1100	170
Kuzey Afrika ve Yakın Doğu Memleketleri	540	432

Gazete bu bilgileri verdikten sonra okuyuculara “**Şu Halde Bütün Dünyada Kaç Sinema Var?**” sorusunu sunarak bu rakamlara bakarak hesap edilebileceğini ve bu sonucun hayrete bırakacağını tahmin ettiklerini, sonucu bulmanın ise bazı okuyucular için küçük bir eğlence olabileceğini belirtmiştir.⁵⁰

Yeni Irak Gazetesi’nde edebiyatla ilgili bir köşe de bulunmaktadır. Doktor Behzat imzasıyla bilimsel bir yazı dizisine rastlamaktayız. Burada adı geçen yazarın, dünya edebiyatıyla ilgili yazıları ve tercümeleri yer almaktadır. Yazar elimizdeki nüshalarda Nobel ödülü sahibi olan İsveçli roman yazarı Selma Lagerlofun hayatını yazmıştır. Yazarın meşhur olan eserlerinden de bahsedilmiştir.⁵¹

Yazar bu biyografiden sonra Selma Loperlof’un “**Düğün Alayı**” adlı hikayesinin tercümesini vermiştir. Bu hikaye yeni Irak gazetesinde bir yazı dizisi olarak devam etmiştir.⁵²

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’ndeki “**Cengizhan’ın Torunları Bulundu**” başlığıyla tarihi kültürel, antropolojik bir özelliğe sahip olan ilginç bir haber bulunmamaktadır. Haberde Cengiz Hanın soyundan gelen kişilerin hala Macaristan’da yaşadığını, bunlardan birinin komünist ihtilalinin bastırılmasında görev alan bir alay kumandanı olduğu bilgisi verilecek Macarların Orta Avrupa sakinlerinden Türk ırkına mensup olduklarını ispat iden araştırmalar yapıldığı bildirmektedir. Bu çalışmalarla ilgili olarak haberde iki Macar yazarın çalışmalarına yer verilmiştir. Kasunuyi adındaki yazarın Orta Avrupa milletlerinin Türk ve Turani ırklarla akrabalığı olduğu tezini savunduğu kitabında Turani Macarların önderliğinde tüm Orta Avrupa milletlerinin tek bir devlet idaresi altında birleşmesi fikrini ileri sürmüştür. Diğer taraftan ise Cula Pekar namındaki Macar yazarın ise 1936 senesinde bütün Asya milletlerinin temsilcilerinin katılımıyla Macaristan’da “Tanrı Kırbağı” adı verilen Hun İmparatoru Attila’nın 1500.’nci yıldönümü büyük bir törenle anmak için propaganda ve faaliyet yaptığı belirtilmiştir. Ayrıca haberde Cula Pekar’ın bu faaliyetlerinin Çekoslovakya ve

⁵⁰ “Dünyada Ne kadar Sinema Var?”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934.

⁵¹ “İsveç Edebiyatı Numunelerinden Selma Laperlof Kim”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934.

⁵² “Düğün Alayı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934.

Yugoslavya gibi Slav milletleri arasında tepkiyle karşılandığı ve Cula Pekan'ın asla Macar olmadığını iddia ettikleri bilgisine de yer verilmiştir.⁵³

Bu haberle Yeni Irak Gazetesi Türklük meselelerine de olan ilgisini göstermenin yanında 1930'larda Türklük için dünyada yapılan tartışma, araştırma ve faaliyetler hakkında bir fikir edinmemize de yardımcı olmaktadır.

1. 8. Aktüel ve İlginç Haberler

Yeni Irak Gazetesi dönemin aktüel konularıyla ilgili haberlere de geniş yer vermiştir. 1933'den itibaren Almanya'ya hakim olan ve her sözü kanun haline gelen Hitler'in faaliyetleri dünyada geniş yankı uyandırmıştır. Hitler'in faaliyetlerinden biri de kendi fikrine ideolojisine uymayan kitapların mecmuaların ve gazetelerin ortadan kaldırma faaliyetidir. Almanya'da yüz binlerce kitap Hitler'in kadroları tarafından yakılarak ortadan kaldırılmıştır. Bu olay dünya kamuoyunda geniş yer almıştır. Fransız dergilerinden "Vu" mecmuası bu durumu eleştirmek için işin eğlence yönünü de ortaya koyarak okuyuculardan yakılmasını istedikleri kitapların listesini istemiştir. Hatta bu yönde bir anketi Türk basınında Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarlığı yapan Peyami Safa da aynen Fransız Vu dergisi gibi okuyuculardan yakılmasını istedikleri kitapların listesini göndermelerini istemiştir. Bu anket türü yarışma edebiyat çevrelerince hoş karşılanmamasına rağmen aslında Hitler ve rejimini hicvediyordu. Bu kitap yakma olayıyla ilgili olarak Yeni Irak Gazetesinde de "**babacan**" imzasıyla bir makale yayımlanmıştır. Yazar "**Babacan Diyor ki**" köşesinde "**Kitap Yakmak Adeti**" başlıklı yazısında kitap yakmanın günümüzde sadece Hitler'e has bir üslup olmadığını tarihin başlangıcından itibaren zaman zaman görüldüğünü, İskenderiye Kütüphanesi'nin yakılmasını, Hülagu Han'ın Bağdat'ta birlerce kitabı suya atması gibi tarihi örnekler vermekte ve Hitler'in bu faaliyetini eleştirerek tarihte yapılan bu olayların günümüzde yapılmasını kınamaktadır.⁵⁴

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında "**Fransa Tayyarecilerinin Muvaffakiyeti**" başlıklı haberde iki Fransız pilot Kudos ve Rosisi, Paris-Newyork arasını 38 saat 27 dakikada kat ettiklerini ve bunun yanında yine Fransız pilot Ark-

⁵³ "Cengiz Hanın Torunları Bulundu", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

⁵⁴ "Babacan Diyor ki; "Kitap Yakmak Adeti", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

Arsiyel de uçağı ile Atlas okyanusunun güney kısmından aşarak Brezilya'da Portnatala'ya varmış, Ark-Ansiyel'in Senegal'daki Sentluiz'den kalkmış 16 saat 12 dakikada Portnatala'ya ulaşmış oldukları belirtilen haberde bu rekor denemelerinin başarılı olduğunu ve dünya basınından büyük övgüler aldıklarını ve hükümet yetkililerinden, basından büyük ilgi gördükleri bildirilmiştir. Ayrıca pilotlarla yapılan mülakatlara da yer verilmiştir.⁵⁵

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde dönemin en büyük petrol şirketinin sahibi ve dünyanın sayılı zenginlerinden olan ve her zaman hayatı ilgi ile takip edilen Con Rokfellerin hayatı **“Rokfeller Nasıl Zengin Oldu?”** başlıklı yazı ile anlatılmaktadır. Fakir bir köylü çocuğu iken dünyanın en zengin insanı olan ve her ülkede birçok şirketleri bulunan Rockfeller'in zengin olmasının adımları anlatılmış ve Rockfeller'in özelliklerinden bahsedilmiştir.⁵⁶

8 Nisan 1934 tarihli gazetenin nüshasında **“Mumya Üzerinde Yapılan Ameliyat”** başlığıyla, Londra'da mumya üzerinde yapılan ameliyatla ilgili haber verilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır;

“Londra'daki büyük müzelerde Mısır firavunlarının mumyaları vardır. Binlerce sene evvel ölen bu firavunların mumyaları diri imiş gibi doktorların daimi nezareti altında bulunmaktadır. Bu mumyalardan birinin kemiklerinde son zamanlarda hastalık arazi görüldüğünden ameliyat yapılması lüzumu hissedilmiştir. Bu ameliyat meşhur İngiliz operatörlerinden doktor Panderlif tarafından kemal-ı muvaffakiyetle yapılan ve mumyayı tehdit eden kemik hastalığı tedavi edilmiştir.”⁵⁷

Gazetede yine 8 Nisan 1934 tarihli nüshasında Vakit Gazetesinden iktibas yapılarak **“Balık Yiyen Vahşiler”** başlıklı haberle büyük okyanusun Avustralya'ya yakın olan adalarında yaşayan vahşilerin maişetlerini genellikle balık avcılığıyla temin ettikleri bildirilmiştir. Bu kabile insanların balık avcılığını nasıl yaptıklarını ve tuttıkları balıkları pişirmeden çiğ yediklerini yazan haber şu şekildedir;

⁵⁵ “Fransız Tayyarecilerin Muvaffakiyeti”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

⁵⁶ “Rokfeller Nasıl Zengin Oldu?”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

⁵⁷ “Mumya Üzerinde Yapılan Ameliyat”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

“O denizlerin çok berrak olan sularında yaşayan balıklar ağ ile tutulur. Vahşiler balığı denizden çıkardıktan sonra ensesini ağzıyla ısırarak öldürürler sonra balığı hiç pişirmeden çiğ olarak yemeğe başlarlar.”⁵⁸

8 Nisan 1934 tarihli gazetenin nüshasında “**Fillerin Hücumu**” başlıklı haberle Hindistan’da bir film çekimi yapılırken filler sinemacıların üzerine hücum ettiği ve bu fillerin saldırısı sonucunda bir sinema operatörünün öldüğü bildirilmiştir.⁵⁹

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde “**Diri Diri Gömülmek Tehlikesi**” başlıklı haber hem ilginç, bir o kadarda komiktir. Bu haberde İspanya doktorlarından biri diri olduğu halde ölü zannedilerek gömülen kimselerin ölümden kurtulması için uzun zamandan beri çare aradığını ve nihayet düşünmüş taşınmış ve Madrid hükümetine yeni defin edilen bir ölümün mezarı kabristan yıkayıcısının oturduğu yerin elektrikle zillere bağlanmasını teklif ettiğini yazan gazete şu soruyu sormaktadır:

“Fakat acaba mezarda dirilen bir adam zili kullanmayı hatırlayacak kadar itidal gösterebilir mi?”⁶⁰

2. TÜRKİYE HABERLERİ

Türkiye ile ilgili hemen her konuda haberlere ve yorumlara rastlamak mümkündür. Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında meydana gelen hemen her olayı gazetenin sütunlarından görmekteyiz. Ayrıca Türkiye’nin diğer dünya devletleriyle olan ilişkileri de gazetede geniş yer tutmuştur. Gazetede ayrıca “**Türkiye Haberleri**” adıyla bir kısımda bulunmaktadır Türkiye ile ilgili siyasi, sosyal, ekonomik, tarım, devletlerarası ilişkiler, devletlerarası ekonomik ilişkiler, aktüel, ilan, reklam gibi konularda haberler ve yorumlar bulunmaktadır. Gazetede haber ve yorumlara baktığımızda, Yeni Irak Gazetesi’nin Türkiye’ye karşı büyük ilgi gösterdiğini görmekteyiz.

Osmanlı Türkçesiyle yayımlanan gazetenin diline baktığımızda Türkiye’de yaşayan insanların konuştuğu sade Türkçe ile aynı paralelliktedir. Ayrıca Arap yönetimi tarafından idare edilen ve bir Arap bölgesi olan Irak sınırları içerisinde yayımlanan Yeni

⁵⁸ “Balıkyiyen Vahşiler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

⁵⁹ “Fillerin Hücumu”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

⁶⁰ “Diri Diri Gömülmek Tehlikesi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

Irak gazetesinin belli kısımları olan Latin harfleriyle neşredilmiştir. Bu durum Irak sınırları içerisinde yaşayan Türklerin, Türkiye'ye karşı gösterdikleri yakınlık ve mensubiyet şuurunun yanında kültürel birlikteliğin oluşması ve geliştirilmesinin bir sonucudur. Bu mensubiyet şuru gazetenin her sayfasındaki haber ve yorumlarda kendisini hissettirmektedir. Türkiye'de yayımlanan gazetelerden de iktibaslar yapılmıştır. Bu iktibaslar genellikle Akşam ve Hakimiyet-i Milliye Gazetelerinden yapılmıştır. Ayrıca gazete Anadolu Ajansından da haberler vermiştir. Anadolu Ajansını kendi ajansı gibi gören Yeni Irak gazetesi, okuyucularına bu ajansla ayniyet hissini vermekten de geri durmamıştır.

Gazetedeki haber ve yorumların yanında gazetenin yayın politikasındaki Türkiye'ye yakınlığı göz önüne alındığında gazetenin Irak'da yaşayan Türklerin hissiyatını aksettirdiği de gibi düşünüldüğünde burada yaşayan Türk topluluğunun hala kendilerini Türk yönetimi altında yaşayan adeta Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı gibi gördüklerini de ifade edebiliriz.

Gazetede yer alan Türkiye haberlerini, haber ve yorumların niteliklerine göre, siyasi, sosyal, ekonomik, Türkiye ile Devletlerarası ilişkiler, Türkiye ile Devletlerarası ekonomik ilişkiler, Eğitim, Sanayi, Tarım, Aktüel İlan, Reklam gibi başlıklar altında ele almak yerinde olacaktır.

2. 1. Siyasi

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında “**Büyük Gazi Hazretleri Trakya Heyetine Kabul Ettiler**” başlıklı haberle Edirne'den gelen heyetin Mustafa Kemal tarafından kabul edildiği bildirilmiştir. Trakya'da genel müfettişliğin kurulması ve bunun Cumhuriyet hükümetinin Edirne'ye karşı gösterdiği alaka olarak telakki eden Edirneliler şükranlarını arz etmek için Ankara'ya Edirne Valisi Özdemir Salim Bey'in başkanlığında bir heyet göndermiş ve Mustafa Kemal Paşa da bu heyeti kabul etmiştir.

Edirne'den gelen heyetin Mustafa Kemal Paşa'ya sarayıcı ve Ecedoğan Çiftliklerinin tapularını Trakyalıların bir şükran hediyesi olarak takdim ettiklerini

belirten Mustafa Kemal'in ise Trakya halkına selam ve muhabbetlerini sunduğu bildirmiştir.⁶¹

Yeni Irak Gazetesi 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında Akşam gazetesinden iktibas yaparak bir Fransız Gazetecisinin İsmet Paşa ile yaptığı mülakatı yayımlamıştır.

Gazete de “**Bir Fransız Gazetesi İsmet Paşa İçin**” başlığıyla verdiği haber şu şekilde yer almaktadır:

“Fransız muharrirlerinden Mösyü Mars Lelugen Paris'in en mühim gazetelerinden Pari-medi de Türkiye hakkında dikkate şayan bir makale silsilesi neşrediyor. Son gelen nüshada muharrir:

“İsmet Paşa ile bir fincan kahve” ser levhası altında şunları yazıyor:” diye başlayan haberde yazarın makalesine yer verilmiştir.

Fransız yazar bu dönemde bütün memleketlerin kuvvetli bir devlet adamı aradığını, bu kuvvetli adamın karakterli olmasının temel şart kabul edildiğini ve savaştan sonraki ekonomik ve ahlaki çöküntüye karşı koyacak ülkelerini emniyet içine alacak bir devlet adamının arandığını vurgulamaktadır. Bu dönemde bu özellikte devlet adamlarının çok zor bulunabileceğini belirten yazar, bunun yanında itiraf ederek söyleyeyim ki diyerek Türkiye Cumhuriyeti başbakanı olan İsmet Paşanın bu aranan devlet adamı özelliğini taşıyan ender insanlardan biri olduğunu söylüyor.

Fransız Yazar, İsmet Paşanın İstiklal savaşında Mustafa Kemal'in erkan-ı harbi olduğu, bizzat savaşlara katıldığını, cesur sürükleyici bir kahraman olduğunu ve Cumhuriyetin ilanından sonra büyük şef gazi hazretleri (Mustafa Kemal Paşa) nun daima sağ kolu konumunda olduğunu söyleyerek İsmet Paşa'nında Mustafa Kemal Paşaya uyararak general elbisesini nazır ceketiyle değiştirdiğini ve diplomasi alanında başarılı bir devlet adamı olduğunu, on senedir de Halk Fırkasını sevk ve idare ettiğini belirtmiştir.

⁶¹ “Büyük Gazi Hazretleri Trakya Heyetini Kabul Etiler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

Gazetede yazarın İsmet Paşanın hayatını kısaca anlattığını bildirdiği Fransız Yazar, İsmet Paşayı tarif ederek çok nazik ve tevazu sahibi bir insan olduğunu yazmıştır.

Fransız yazar İsmet Paşanın tüm olumsuzluklara rağmen büyük bir ıslahat ve gelişme eseri meydana getirdiğini belirttikten sonra şunları söylemiştir.” Bu muazzam inkılabı düşünen ve bulan Gazi Mustafa Kemal dahidir. Ona can veren harekete getirendir. İsmet, onun mesai şeriki ve icra ettiricidir.”

Gazete, Fransız yazarın haberin sonunda ise Türkiye dışişleri başkanı Tevfik Rüştü Beyin dış politikadaki başarılarını samimi sulhperverliğini sıtayışle anlattığını belirtmiştir⁶².

Yine Yeni Irak Gazetesi’nde Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanı ve başbakanının faaliyetleriyle ilgili haberler yer almıştır. 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde “İsmet Paşa Hazretlerinin İzmir Seyahati” başlıklı haberle İsmet Paşanın İzmir’e geldiğini ve bu ziyarete önemli bir ehemmiyet verildiğinin kamuoyu tarafından bilindiği ve başbakan İsmet Paşanın İzmir’de siyasi bir nutuk da irad etmesinin beklendiği haber verilmektedir.⁶³

13 Mayıs 1934 tarihli gazetede Latin harfleriyle yazılan “Büyük Gazi Hz.” başlıklı haberde, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa başbakan İsmet Paşa hazretleriyle birlikte milli savunma müsteşarı merhum Derviş Paşanın Maçka’da ve Berlin büyükelçisi Kemalettin Sami Paşanın Eyüp’teki mezarlarını ziyaret ettikleri bildirilmiştir.⁶⁴

2. 2. Sosyal – Kültürel

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde “Mimar Sinan İçin” başlığıyla Mimar Sinan’ı anma töreni düzenlendiğine dair bir haber verilmiştir. Bu haberde Türk Mimarisinin piri Büyük Mimar Sinan’a Türkiye’de bir tören yapıldığını, törenin Mimar Sinan’ın Süleymaniye Camiindeki kabri başında gerçekleştiğini törene birçok aydın, yüksek okul öğrencileri, mühendis okulu hocaları ve İstanbul’daki mimarların katıldığı

⁶² “Bir Fransız Gazeteci İsmet Paşa İçin”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

⁶³ “İsmet Paşa Hazretlerinin İzmir seyahati”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

⁶⁴ “Büyük Gazi Hz.”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

bildirilmiştir. Tören de halkevleri, mimarlar ve ali mekteb talebeleri adına birer konuşma yapıldığına da haberde yer verilmiştir.⁶⁵

Yine Yeni Irak Gazetesinde Türkiye’de Tayyera Şehidler için yapılan törenle ilgili olarak 4 Şubat 1934 tarihli gazetede “Tayyare Şehidler” başlıklı haberle okuyucularına bilgi verilmiştir.

Haberde, her yıl 27 Ocakta tayyare şehitlerine yapılması mükerrer olan törenin bu senede fevkalade bir merasimle icra edildiği belirtilerek, bu törenin Türkiye’nin her tarafında mutad olarak yapılmasında tayyareciliğin Türkiye’de ilerlemesine ve hava kahramanlarının unutulmamasına yönelik bir aktivite olduğu vurgulanmıştır.

Ayrıca bu sene yapılan törenlerin geçen yıllara nazaran daha canlı ve heyecanlı olduğunu ve şehid olan tayyarecilerin menkıbelerinin anıldığı belirtilmiştir. Özellikle Ankara ve İstanbul’da yapılan törenlerinin görülmeğe değer olduğu ve halkın kahramanlık heyecanını uyandıracak kuvvet ve belagatta geçtiği yorumuyla haber son bulmuştur.⁶⁶

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde 31 Temmuz 1932’de Belçika’da düzenlenen güzellik yarışmasında dünya güzeli seçilen Ece Keriman Halis’le ilgili haber de yer almaktadır. “**Keriman H. Yemek Pişirme Dersleri Alıyor**” başlıklı haberde 932 senesinde dünya güzeli olarak seçilen Keriman Hanımın son günlerde Maçka’daki akşam kız sanatlar okulunda yemek pişirme dersi almaya başladığını bildirmektedir.⁶⁷

Bu haberde de görüldüğü gibi 1932 senesinde dünya güzeli seçilen Türk kızının yaptığı faaliyetler hakkında halkın ilgisi olduğunu göstermemizin yanında Irak’ın Bağdat ve diğer şehirlerindeki Türklerin de buna alaka gösterdiklerini görmekteyiz.

2. 3. Eğitim

Yeni Irak Gazetesi Türkiye’deki eğitim faaliyetlerini de sütunlarına taşımıştır. 4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Milli Eğitim bakanı Yusuf Hikmet Bayur’un

⁶⁵ “Mimar Sinan İçin”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

⁶⁶ “Tayyare Şehitleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

⁶⁷ “Keriman H. Yemek Pişirme Dersleri Alıyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

başkanlığında İstanbul'da bulunan Galatasaray lisesinde büyük bir toplantının yapıldığı ve eğitimle ilgili kararlar alındığını bildiren bir haber yer almıştır. “**Maarifte Islahat**” başlığıyla yayımlanan bu haberde maarif bakanı Yusuf Hikmet (Bayır) başkanlığındaki toplantıya genel müdürler, müfettişler, lise müdürleri katılmış ve gelecek sene başlayacak olan liseler ıslahatı meselesi görüşülmüş ve ilgililerin bazı konular hakkında fikirlerine danışıldığı bildirilmiştir.

Bunun yanında Türkiye’de bulunan azınlık ve yabancı mekteplerde Türkçe eğitim konusuna gereken önemin azami derecede verilmesine karar verildiğini belirten haberde şimdiki halde bu okullardaki Türkçe eğitimi yapanların üniversite öğrencileri oldukları ve bakanlığın bu işi ehline vereceğini yazmaktadır.⁶⁸

Yine 10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde Türkiye’deki eğitim alanındaki faaliyetlerle ilgili bir haber yer almıştır. Latin harfleriyle gazetede yer alan bu haber “**Türk Maarif Cemiyetinin Tertip Ettiği Seyahat**” başlığıyla yayımlanmıştır. Haberde, Türk Maarif Cemiyetinin bütün Balkan memleketlerini dolaşmak için bir seyahat turu tertip ettiği, bu seyahatin 16 Temmuzda başlayıp 12 gün süreceği bildirilmiştir. Seyahate öğretmenlerin dışındaki zevatında iştirak edeceği de belirtilmiştir.⁶⁹

2. 4. Basın

Dönemin en önemli bilişim aracı olan gazeteler bu dönemde en etkili kitle iletişim aracıydı. Bunun yanında radyo, sinema, dergiler de önem arz eden vasıtalar. Bu dönemde basının hukuksal hakları ve sınırları tüm dünyada tam olarak oluşturulmaya başlamıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetinde basın ile ilgili olarak bu dönemde önemli çalışmalar yapılmıştır. Yeni Irak Gazetesi bu çalışmalara da sütunlarında yer vermiştir.

13 Mayıs 1934 tarihli nüshasında Yeni Irak gazetesi “**Matbuat Odası Teşkil Edilecek**” başlıklı haberlere yeni oluşacak olan basın kanunu hakkında bilgi vermektedir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır;

⁶⁸ “Maarifte Islahat”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

⁶⁹ “Türk Maarif Cemiyetinin Tertip Ettiği Seyahat”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

“Ankara – Hükümet Matbuat Umum Müdürlüğü teşkil layıhasını Meclise vermek üzere dir. Bundan başka Dahiliye vekaleti yeni bir matbuat kanunu projesi hazırlamıştır. Bu proje birçok yenilikleri ihtiva etmektedir. Bu meyanda sinemalarda küçük sahne addedilen barlar matbuat idaresinin kontrolü altına verilmektedir. Bundan başka aynı proje ile muhtelif mıntikalarda matbuat odaları teşkil edilmesi derpis olunmuştur.”⁷⁰

Yine aynı tarihli gazetede Türkiye’deki matbuat kanunu ile ilgili olarak bir haber – yorum yazısı yer almıştır. Bu yazıda Hakimiyet-i Milliye’nin başyazarı olan Falih Rıfki (Atay)’ın da “**Matbuat Kanunu**” adlı makalesi de iktibas edilerek yayımlanmıştır.

“**Yeni Bir Matbuat Kanunu**” adlı makalede Türkiye’de Cumhuriyet inkılabının yeni hamlelerinden birinin de basın sahasında yapıldığını vurgulayarak Türk basın kanununun gelişen şartlara göre yenilediği belirtilmiştir. Türkiye’de basın denilince yalnız gazete, dergi gibi neşir faaliyetleriyle sınırlı olmadığı yazılan haberde bunu sinema, radyo vesaire neşir faaliyetlerini de içine alan geniş bir yelpaze olduğu vurgulanmıştır. Türkiye’deki basın hayatını ve yapılacak olan basın kanununu Yeni Irak okuyucuların daha iyi anlayabilmesi için Fatih Rıfki Atay’ın “**Matbuat Kanunu**” isimli makalesine haberin sonunda yer verilmiştir.⁷¹

2. 5. Tarım

Yeni Irak Gazetesinde Türkiye’deki tarımsal faaliyetlerdeki haberleri de görmek mümkündür. Örneğin Adana’da Pamuk mahsulü ile ilgili ve Konya’da köylülere dağıtılan tohumluklarla ilgili haberleri Yeni Irak sütunlarında görmekteyiz. Bu gibi haberlerle gazetenin Türkiye’nin herhangi bir vilayetindeki bir habere verdiği önemi ve bu önemin yanında Türkiye’nin her köşesindeki olayı Irak’taki Türk topluluğunun yakından takip ettiğini bize göstermektedir.

4 Şubat 1934 tarihli gazetede “**Adana’da Pamuk Mahsulü**” başlıklı haberle Adana’da 1934 yılındaki pamuk mahsulünün geçen yıllara nazaran çok iyi olduğu ve

⁷⁰ “Matbuat Odaları Tenkil Edilecek”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

⁷¹ “Yeni Bir Matbuat Kanunu”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 4.

pamukların ihracı için Adana ve İstanbul'da alakadarların çalıştıklarını bildirilmektedir.⁷²

Yine aynı tarihli nüshada Konya ve havalisindeki muhtaç köylülere tohumluk dağıtılmasıyla ilgili haber yer almıştır. **“Muhtaç Köylülere Tohumluk Tevzi'i Ediliyor”** başlıklı haber gazetede şu şekilde yer almıştır:

“Konya ve havalisindeki muhtaç köylüye üç milyon kilo buğday dağıtılması kararlaştırılmıştır. Konya ziraat bankası 47 köyde 88825 kilo buğday tevzii etmiştir. Dağıtılan buğday aynen geri alınacak fa'iz masraf istenilmeyecektir. Bu hal köylüleri çok memnun etmiştir.”⁷³

2. 6. Türkiye'nin Devletlerarası İlişkileri

Türkiye'nin devletlerarası ilişkileriyle ilgili haberler Yeni Irak Gazetesi'nde geniş yer tutmaktadır.

Balkan devletleri arasında işbirliğini geliştirmek amacıyla 9 Şubat 1934'te Türkiye, Yunanistan Yugoslavya ve Romanya arasında Balkan Pakti imzalanmıştır. Balkan Paktiyle ilgili olarak Yeni Irak Gazetesinde haberler bulunmaktadır.

4 Şubat 1934 tarihli yeni Irak Gazetesinde **“Balkan Misakı”** başlıklı haberde, Türkiye Yugoslavya, Romanya dışişleri bakanlarının Balkan Misakını bu ayın sonunda Atina'ya gidip Yunan dışişleri bakanının da iştirakiyle imzalayacaklarını bildirmiştir.⁷⁴ Bu haberde bahsedildiği gibi paktın imzalanması şubat ayının sonunda değil 9 Şubatta yeni gazetenin çıktığı tarihten 5 gün sonra imzalanmıştır.

Yine Balkan Devletleri'nden Yugoslavya Dışişleri Bakanının Ankara'ya geleceğine dair verilen bilgi Yeni Irak Gazetesi'nin 8 Nisan 1934 tarihli nüshasında **“Yugoslavya Hariciye Nazırı”** başlıklı haberde verilmiştir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır:

⁷² “Adana'da Pamuk Mahsulü”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁷³ “Muhtaç Köylülere Tohumluk Tevzii Ediliyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

⁷⁴ “Balkan Misakı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

“Belgrat: Haber aldığımızı göre Yugoslavya Nazırı M. Yevtiç bir hafta sonra Ankara’ya gidecektir. Yugoslavya hariciye nazırının bu seyahati Balkan misakinin icabeti hakkında Türkiye hükümetiyle görüşmek ve fikir teati etmek içindir.”⁷⁵

Yine balkan devletlerinden olan ve Balkan Paktında imzası bulunan komşumuz Yunanistan Harbiye Nazırının Ankara seyahati ile ilgili olarak 13 Mayıs 1934 tarihli gazetenin nüshasında, **“Yunan Harbiye Nazırının Ziyaretine Ehemmiyet Atfediliyor”** başlıklı bilgi verilmiştir. Ankara mahreçli bu haberde Yunan savunma bakanıyla Ankara’da yapılacak olan müzakerelere özel bir önem verildiği belirtilerek bu müzakereler sonucunda Türk – Yunan dostluğunun ve Balkan sulhunun oluşması gayesine büyük fayda sağlayacağı bildirilmiştir.⁷⁶

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Anadolu Ajansının Balkan hususi muhabiri bildiriyor notuyla Bulgar Kralının bir davette Gazi Mustafa Kemal Paşa ve cumhuriyetin diğer yöneticilerine gönderilen selam ve muhabbetlerini bildiren haberde **“Büyük Gazi ve Türk Büyüklerine”** başlığıyla yayımlanmıştır. Haberde Bulgar kralının, Romanya Kralı tarafından şereflerine verilen büyük bir ziyafette Türkiye Romanya elçisi Hamdullah Suphi (Tanrıöver) Bey’e iltifat ederek Türkiye’nin Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Paşa’nın sıhhati hakkında malumat alarak selam ve dostluklarının iletilmesini istediği bildirilmiştir. Haberde ayrıca kralın başbakan İsmet Paşa hazretlerinin Sofya’da kendi aralarında bırakmış oldukları çok kuvvetli hatıradan muhabbet ve sevgiyle bunu unutmadıklarını beyan ettiğini ve başbakan İsmet Paşa hazretlerine de selamlarının bildirilmesini ilave ettiğini belirtmiştir.

Haberin son kısmında kral hazretlerinin bu beyanlarına ilave olarak Türkiye Cumhuriyeti dışişleri bakanı olan Tefik Rüşdü Beye “Dostum” tabirini kullanarak selamlarını yazmalarını Anadolu ajansının muhabirinden rica ettikleri bildirilmektedir.⁷⁷

Yeni Irak Gazetesi yukarıdaki haberde görüldüğü gibi Anadolu Ajansı ile kendi aralarında bir ayniyet ilişkisi bulunduğu intibasını veren bir şekilde, haberi sütunlarına taşımıştır.

⁷⁵ “Yugoslavya Hariciye Nazırı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

⁷⁶ “Yunan Harbiye Nazırının Ziyaretine Ehemmiyet Atfediliyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

⁷⁷ “Büyük Gazi ve Türk Büyüklerine”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye'nin Balkan Devletleriyle olan siyasi ilişkileri ile alakalı haberlerin yanında doğu ve güney bölgelerindeki devletlerle olan ilişkilerine de sütunlarında yer vermiştir.

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak gazetesinde Mısır Kralı Fuat'ın yakın bir zamanda İstanbul'a gelmesi ile ilgili haber yer almıştır. Kahire Mahreçli "**Mısır Kralı Fuat Hz**" başlıklı bu haberde şu şekilde gazetede yerini almıştır.

"Kahire – Burada deveran eden haberlere göre Mısır Kralı Fuat Hz. Yakında İstanbul'a gelecektir. Kral Fuat Hz. İstanbul'da Kısa bir müddet oturduktan sonra Ankara'ya giderek reisicumhur Gazi Hz'ni Ziyaret edecektir."⁷⁸ Bu haber Latin harfleriyle Türkiye haberleri başlığıyla verilmiştir.

İran Şahı Rıza Pehlevi'nin 10 Haziran – 6 Temmuz 1934 tarihleri arasında Türkiye'ye yapmış olduğu gezi ile ilgili olarak da Yeni Irak Gazetesi'nde haberlere yer verilmiştir. İran Şahı Rıza Pehlevi'nin seyahati için Türkiye'de yapılan hazırlıklarla ilgili haberler gazetede **Türkiye Haberleri** kısmında Latin harflerle yayınlanmıştır.

13 Mayıs 1934 tarihli gazetede "**İran Şahı Hz.**" başlıklı haberde, Türkiye'nin vilayetlerinde İran Şahını karşılama hazırlıklarının başladığını İran Şahının seyahatleri müddetince kalacakları vilayet merkezlerinde hazırlık yapılması için talimatlar verildiği bildirilerek İran Şahının Erzurum ve Gümüşhane'de birer gece misafir kalacağı yazılmıştır.⁷⁹ Yine İran Şahının seyahati 10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak gazetesinin sütunlarında yer almıştır. "**Kars'ta Hazırlıklar**" başlıklı haberde Şahın Kars'ta bulunacağı zaman yapılacak programın hazırlandığını ve misafirler için en iyi binaların tahsis edildiği bildirilmiştir.⁸⁰ Yine aynı nüshada "**İran Şahı Hz.**" başlıklı haberle, "Trabzon'da İran Şahı hazretlerinin teşriflerini münasebetiyle yapılmakta olan hazırlıklar faaliyetle devam etmekte olduğu istirahatlarına tahsis edilecek binada hazırlığın tamamlanmak üzere bulunduğunu bildirmiştir. Ayrıca haberde İran Şahına

⁷⁸ "Mısır Kralı Fuat Hz.", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

⁷⁹ "İran Şahı Hz.", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

⁸⁰ "Kars'ta Hazırlıklar", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

huduttan itibaren emirlerine tahsis edilecek otomobillerin harekete amade olduğunu ve İran konsolosluğun da büyük bir hazırlıkta olduğu bildirilmiştir.⁸¹

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde İngiltere'nin Çanakkale Savaşlarında savaşmış askerlerden müteşekkil bir heyetin Çanakkale'yi ziyaretleri ve burada yapılan faaliyetlerle ilgili bir haber de yer almıştır.

Latin harfleriyle gazetede yer alan bu haber "**Çanakkale'yi Ziyaret Eden General Davis'in Güzel Şahadeti**" başlığıyla verilmiştir. Haberde Çanakkale'ye 30 Nisan sabahı gelmiş olan eski İngiliz askerlerinden 740 kişilik bir kabile Çanakkale mezarlıklarını ziyaret ettiklerini ve Vali süvarisinin Vali şerefine 35 kişilik bir ziyafet verdiği bildirilmiştir. Ziyafet, istiklal ve cumhuriyet marşlarının okunmasıyla başlanmış ve süvarinin eski dost millet olarak tarif ettiği Türklerle beraber bulunmaktan duyduğu mutluluğu ifade eden bir konuşmadan sonrada general Davis'in bir nutuk irat ettiğini belirten haberde general Davis'in konuşmasına kısaca yer verilmiştir. General bu konuşmasında kısaca şunları dile getirmiştir:

" – Bu sevdiğim yerden evvelce Allah'a ısmarladık demeden ayrıldığım için çok mahzundum. Türk cengaverleri memleketlerine karşı vazifelerini en iyi surette ifa ettiler. Şimdi ellerimizi sıkalım ve iftihar edelim."

Gazetede ki haber, bu nutuklara vali ve belediye reis vekili tarafından teşekkür edilerek bir nutukla cevap verildiği ve yemek esnasında General Davis, Türkiye Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa hazretlerinin kendilerine çektiği telgrafi okuyarak derin şükranlarını belirttiğini bildirmiştir. Haberde bu heyetin aynı akşam saat 18.⁰⁰'de İstanbul'a hareket edeceği belirtilmiştir.⁸²

Yine Yeni Irak Gazetesi'nin 10 Haziran 1934 tarihli nüshasında Türkiye'yi ziyaret eden yabancı heyetlerle ilgili bir haber verilmiştir. Latin harfleriyle verilen "**Paris Belediye Heyeti**" başlıklı haberde Paris Belediye Heyetinin İstanbul ve Ankara şehirlerindeki ziyaretleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bu haberde, Paris Belediye başkanı M. Fiquetin başkanlığındaki heyetin 7.⁴⁰ treniyle İstanbul'a geldiğini, heyette

⁸¹ "İran Şahı Hz.", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

⁸² "Çanakkale'yi Ziyaret Eden General Davis'in Güzel Şahadeti", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

Belediye ikinci başkanı Doktor M. Lobigeoir, müşavir M. Baur, M. Baimaderly ve özel kalem müdürü M. Meiss adlı belediye üst düzey çalışanlarının bulunduğu da bildirilmektedir. Fransız heyetinin İstanbul'daki Fransız Sefarethanesinde öğle yemeğine katılarak Akşam Ankara'ya gideceklerini ve daha sonra tekrar İstanbul'a gelerek Perapalas'ta İstanbul Belediyesi tarafından heyet şerifine bir yemek verileceği bildirilen haberde Fransız misafirlerin Perşembe günü Köstence'ye gidecekleri belirtilmektedir.⁸³

10 Haziran 1934 tarihindeki Yeni Irak Gazetesi Şükrü Kaya'nın Türkiye Cumhuriyetinin dış politikasında takip ettiği siyaseti hakkındaki bir beyanatını yayımlamıştır.

Bu beyanatta Şükrü Kaya Türkiye Cumhuriyetinin takip ettiği dış politikanın temelini Yurtta Sulh cihanda sulh prensibine dayandığını ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarının ve yaptığı tüm antlaşmalarında bu sulh politikasının canlı şahidi olduğunu söylemiştir. Türkiye Cumhuriyetinin bu sulh prensibine sıkı sıkıya bağlı kalacağı ve yaptıkları ve yapacakları tüm dış politika faaliyetlerinin bu ekseninde devam edeceğini belirtmiştir.

Şükrü Kaya beyin beyanatı komşu devletlerle olan ilişkiler, Balkan Paktı ve Türkiye'nin sınırlarıyla ilgili konularda şu şekilde devam etmektedir:

“Komşularımızla olan siyasetimiz bariz ve saiki dostluk ve muadenin esaslarıyla emniyeti meşterekeyi temin etmektedir. Balkan Paktı bunun en yakın bir misalidir. Balkan Paktının tatbikat emeliyesi yakında dört nazır tarafından Cenevre'de görüşülecektir. Bu pakt siyasi manası itibariyle tamamen ilan olunduğu şekilde tatbikata girecektir. Diğer devletlerle olan münasebetimiz günden güne inkişaf edecek bir yürüyüştedir. Bu dostluk çok çetin zamanların ve uzun bir devrin ve yakında tanışmanın mahsulu olduğu için her türlü halelden masundur. Diğer devletlerle olan münasebetimiz keza dostanedir. Hepsi ile dostluk ve muahedenet mukavelemiz vardır. Son ticari mukavelelerin akdinde Türkiye Cumhuriyetinin takip ettiği esasatı kabul etmekle bize olan dostluklarını ibraz etmişlerdir. Türkiye bütün bu siyasetini evvela ve her şeyden evvel kendi milletinin selabet seciyesine, vatanperverliğine ve ordusunun kuvvetine

⁸³ “Paris Belediye Heyeti”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

istinad ettirmektedir. Bizim bundan başka Anadolu'muzun iki büyük müttefiki vardır. Daimen bize vefakar olmuşlardır. Bunun biri Akdeniz diğeri Karadeniz'dir. Gerek Akdeniz'deki emniyetimizi gerek Karadeniz'deki emniyetimizi iki sistem üzerine istinad ettirmekteyiz. Birisi sahildar olan devletlerle bunun emniyetini temin edecek vesaik imzalamak diğeri de uzak veya yakın herhangi bir ihtimale karşı bunun müdafaasını dahilde hazırlamaktadır.”⁸⁴

Şükrü Kaya Bey beyanatında Avrupa'daki silahsızlanma problemi ve Fransa ve Almanya arasındaki Saar bölgesi nedeniyle çıkan ve Avrupa devletlerinin hepsini etkileyen bu problemlerle birlikte Avrupa devletleri arasındaki bu karışık ortamda Türkiye'nin hiçbir zaman içine girmeyeceğini vurgulayarak Türkiye Cumhuriyetinin daima barış için çalışacağını belirtmiştir. Şükrü Kaya Bey beyanatını şu sözlerde bitirmiştir.

“Fakat Türkiye'nin bu azim ve kararı karşısında elinde olmayan sebepler ile ve istemediği halde memleket haricinde bir vakia çıkacak olursa Türkiye akd etmiş olduğu dostluk ve bitaraflik muahedelerinin ahkâmını yerine getirecektir. Bilhassa kendi hududlarının müdafaasını elbette temin etmiştir. Bu seneki bütçemizin de ifadesi tamamen budur. Dostluklar çok ehemmiyetlidir. Fakat memleket için en büyük dostluk hariçde dahilde kuvvetli bulunmaktadır. Takip ettiğimiz siyaset dahilde milli mefkure birliğini temin etmek ve kuvvetimizi artırarak Türkiye'ye yan gözle bakılmaz bir hale getirmektir. Buna rağmen herhangi bir çılgın karar neticesi olarak Türkiye'ye tariz eden olursa bu taarruzlar Türkiye hudutlarında sert ve çetin kayalara çarparak dağılacaktır. Emin olabilirsiniz ki bu günki Türkiye'yi yalnız üzerinde arzu ve emel beslenir bir toprak değil yan gözle bile bakılmaz bir hale getirmekle meşgulüz ve getireceğiz”⁸⁵

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak nüshasında “**Milletler Meclisinde Tevfik Rüşdü Bey Çok Alkışlandı**” başlıklı haberde Tevfik Rüşdü (Aras) Bey'in Milletler Cemiyeti'nin genel komisyonunda söz alarak silahsızlanma ve cemiyetin devletlerarasındaki sınır problemleri konusunda yaptığı konuşmanın komisyon üyeleri tarafından büyük hareretle alkışlandığını bildirmektedir. Ayrıca Tevfik Rüşdü Bey'in

⁸⁴ “Şükrü Kaya Beyin Beyanâtı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

⁸⁵ “Şükrü Kaya Beyin Beyanâtı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

kurulacak olan emniyet ve silahlanma meselesi için çalışacak bürodaki faaliyetlere de davet edildiğini yazmaktadır.⁸⁶

2. 7. Türkiye'nin Devletlerarası Ekonomik İlişkileri

Yeni Irak Gazetesi'ndeki Türkiye'nin komşu devletler ve Avrupa devletleriyle yapmış oldukları ekonomik işbirliği, antlaşmalar ve faaliyetlerle ilgili haber ve yorumlar da geniş yer almıştır.

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Yunanistan mahreçli “**Yunan İktisat Nazırı Türkiye'ye Gidiyor**” başlıklı haberde 14 Eylül 1933 tarihinde Türkiye–Yunanistan Dostluk Antlaşmasının imzalanmasından sonra iki devlet arasında başlayan ticari faaliyetlerle ilgili olarak Yunanistan İktisat Nazırı ve bir grup işadammının Türkiye seyahati ve faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir.

Haberde Yunan iktisat Nazırı'nın Ankara seyahati, Türkiye ile Yunanistan arasında yapılacak iktisadi teşriki mesainin etrafında Mahmut Celal Beyle görüşmektir. İktisadi teşriki mesaiden, maksatın Türkiye ile Yunanistan sanayisinin iki memleket ihtiyacını birden temin edecek bir şekle sokmak olduğu belirtilmiştir. Haberde Türkiye'nin beş yıllık kalkınma programının hazırlandığını ve bu programda Türkiye'de tesisine karar verilen sanayinin Yunanistan'da olmayan sanayi kuruluşlarından olduğu bunun yanında Yunanistan'da bulunan sanayi kuruluşlarının ise Türkiye'de bulunmadığını yazmaktadır.

Türkiye ve Yunanistan'ın bugün 20 – 25 milyon nüfusluk bir ezilmiş halk kitlesini teşkil ettiğini bu iktisadi ilişkiler ve işbirlikleri sonucunda tesis edilmiş ve edilecek olan fabrikalar mamulâtı hem Türkiye'de hem de Yunanistan'da istihlal edilecek ve 20 – 25 milyonluk fakir halk kitlesi karşısında eşyanın maliyet fiyatı az olacağı gibi ucuzluk da temin edilmiş olacağı gazetenin haberinde dile getirilmiştir.

Ayrıca iki devlet arasında yapılacak teşrik-i mesainin diğer kısımlarında tütün, incir, üzüm gibi müşterek ihraç malları için hariç, piyasalarda rekabetin kaldırılması ve Türkiye Yunanistan arasındaki rüchanlı gümrük tarifelerinin kabul edilmesi ve gümrük rüchanlı tarifelerin kabulü Balkanlarda yapılması arzu edilen gümrük birleşmesine

⁸⁶ “Milletler Meclisinde Tevfik Rüşdü Bey Çok Alkışlandı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1.

doğru atılmış önemli bir adım olduğu haberde bildirilmiştir. Yunan İktisat Bakanı'nın bu ikili işbirliğinin ana hatları hakkında T¼rkiye'nin İktisat Bakanı Mahmut Celal (Beyer) ile bu konu için bir g¼r¼řme yapacağı ve bir proje hazırlanacağı bildirilen haberde ayrıca Yunan İktisat Bakanı'nın Ankara seyahati hakkında Atina'dan verilen bilgiler haberin sonunda şu şekilde yer almıştır.

“Milli İktisad Nazırı M¼syo Desmaz Vegulu gelecek hafta Paris, Berlin ve Prag'a, oradan da Ankara'ya gidecektir. M¼syo Peşmaz Vegulu, Fransa, Almanya ve Çekoslovakya h¼k¼metleriyle Yunanistan'ın bu memleketlerde olan ticari m¼nasebeti ve bilhassa Yunan t¼t¼nlerinin bu memleketler piyasalarında satılması hakkında g¼r¼řecektir. M¼syo Peşmaz Vegulunin Ankara seyahati ile beraber gaybubeti bir ay kadar s¼reacaktır.”⁸⁷

Yeni Irak Gazetesi'nin 4 şubat 1934 tarihli n¼shasında Belçika'nın T¼rkiye ile olan ticari ilişkilerini geliştirmek amacıyla Belçika'dan bir heyetin İstanbul'a geldiğine dair bir haber yer almıştır. “**Ticari İşler**” başlıklı haber gazetede şu şekilde yer almıştır:

“T¼rkiye ile Belçika arasındaki ticari m¼nasebeti sıklasştırmak maksadıyla sanayi erbabından m¼teřekkil bir murahhas heyet İstanbul'a gelecektir. Bu heyet İstanbul'da birkaç g¼n kalacak ve Ankara ile diğer sanayi merkezleri de ziyaret edilecektir.”⁸⁸

Yine Yeni Irak Gazetesi'nde T¼rkiye'nin Avrupa devletleriyle olan ticari ilişkileriyle ilgili haber 8 Nisan 1934 tarihli gazetenin “**İtalya ile Ticari İtilaf**” başlığıyla verilmiştir. T¼rkiye İtalya arasında ticaret m¼zakerelerinin başarıyla sonuçlandığını bildiren bu haberde anlaşmanın cumartesi g¼n¼ imzalanmasının beklendiği bildirilmektedir.⁸⁹

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak n¼shasında ise T¼rkiye'nin maliye bakanlığında g¼revlendirmek üzere Fransa'dan bir maliye m¼fettiřinin Ankara'ya gelmesinin beklendiği haber yer almaktadır. Paris'ten Anadolu Ajansı mahreçli olarak geçen haberde, “T¼rk H¼k¼meti tarafından maliye bakanlığına geçici olarak

⁸⁷ “Yunan İktisad nazırı T¼rkiye'ye Gidiyor”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 şubat 1934, s. 3.

⁸⁸ “Ticari İşler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 şubat 1934, s. 3.

⁸⁹ “İtalya ile Ticari İtilaf”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

görevlendirilmek için gelecek olan Fransız maliye müfettişi M. Herv Alfan bu akşam Ankara'ya hareket edecektir" denilmektedir.⁹⁰

Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye'nin Sovyet Rusya ile olan ticari ilişkileriyle ilgili haberlerde yer almaktadır.

4 Şubat 1934 tarihli gazetenin nüshasında "**Sekiz Milyon Altın Dolarlık Kredi**" başlıklı haberde, Türkiye ile Sovyet Rusya arasında Türkiye'de açılacak fabrikalar için Sovyetlerin verdiği kredi antlaşmasıyla ilgili bilgi verilmiştir. Bu haberde, Sovyetlerin Türkiye hükümeti emrine sekiz milyon altın dolarlık bir krediyi açtığını ve bu krediyle Türkiye'de kurulacak sanayi için lazım gelen fabrika ve makinaların temini hakkında hazırlanan protokolün Türkiye dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Bey ile Sovyet büyük elçisi Mösyö Suriç arasında imza edildiği bildirilmiştir.⁹¹

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Sovyet Rusya hükümetiyle yapılan kredi antlaşması sonucunda kurulacak fabrikalarda çalışacak uzmanların Türkiye'ye geldiklerine dair bir haber yer almıştır. "**Sovyet Müttehassısları Geldi**" başlıklı haberde Türkiye'de kurulacak fabrikaların tesisinde çalışacak Sovyet uzmanlarından oluşan heyetin İstanbul'a gelmiş olduğu bildirilmektedir.⁹²

Yeni Irak Gazetesi'nde, Türkiye ile Irak Devleti arasında yapılan ticaret anlaşmasıyla ilgili olarak geniş bir bilgi verilmiş ve gazetenin sahibi ve baş muharriri olan Celil Yakup'da bu konuyla ilgili geniş bir makale yazmıştır.

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde "Irak ve Türkiye Arasında Ticaret Mu'ahedesi" başlıklı haberle Türkiye Cumhuriyeti hükümetiyle Irak hükümeti arasında dostluğun ilerlediğini belirterek bunun canlı delili olarak da ilk ticaret muahedesinin imzalandığı bildirilmiştir.

Haberde gazetenin yayınından bir hafta önce Türkiye Cumhuriyeti Bağdad Elçisi Tahir Lütfü Beyefendi'nin Irak Hariciye Veziri Abdullah Demluci Bey'i vezaret binasında ziyaret ettiğini, bu ziyarette Tahir Lütfü Beyefendi ile Hariciye Veziri'nin

⁹⁰ "Fransız Maliye Müttehassısı", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

⁹¹ "Sekiz Milyon Altın Dolarlık Kredi", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁹² "Sovyet Müttehassısları Geldi", *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3.

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Hükümeti arasında bir ticaret anlaşmasını imza ettikleri bildirilmiştir.

Bu olayı tarihi bir hadise olarak tanımlayan gazete bu anlaşmanın iki ülke içinde olumlu bir gelişme olduğunu vurgulamaktadır. Gazete haberlerini şu şekilde son vermiştir.

“Bundan gerek Irak hükümetinin ve gerek Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin edebilecekleri mütakabil istifade her iki tarafın iktisadi inkişafına fevkalade faidesi olacağı cihetle azami tesbittedir. Türkiye Cumhuriyeti Bağdad elçisi Tahir Lütfü Bey Efendi ile muhterem hariciye vezir Abdullah Demluci Bey Efendinin bu ticaret muadesinin meydana gelmesinde gösterdikleri büyük hüsnüniyetle, yüksek politika dirayetini bütün samimiyetimizle tebrik ederiz.”⁹³

Gazetenin aynı tarihli nüshasında Celil Yakup’un “**Türkiye-İrak Ticaret Muahedesinin Akdi Münasebetiyle**” başlıklı Irak-Türkiye arasında yapılan ticaret anlaşmasıyla ilgili olarak geniş bir makalesi yer almıştır. Celil Yakup Türkiye ve Irak arasındaki ilişkilerin gün geçtikçe daha da geliştiğini ve bu yükselişe geçen ilişkilerin canlı bir delili olarak bu ticaret anlaşmasını göstermiştir. Türkiye’nin en güvenilebilecek bir ülke olduğunu vurgulayarak sözlerine şu şekilde devam etmiştir.

“Zaten Irak’ın, böyle bir muahedenin yapılmasına bilhassa hem civar hükümetler arasında, en fazla güvenilecek ve en çok dayanılacak bir itimad vasfına haiz olan Türkiye gibi bir hükümetle dostluk bağlarının ilk rabitaları mahiyetinde olan ticari bir anlaşmayı meydana getirmesinde çoktan ihtiyacı vardı.”

Celil Yakup makalesinde toplumların ve devletlerin yükselmesinde iktisadi faaliyetlerin katkısına temas ettikten sonra en yakın olarak gördükleri bir hükümet olan Türkiye Cumhuriyeti devletiyle yapılan bu iktisadi anlaşmanın çok geç kalınmış bir teşebbüs olduğunu dile getirmektedir. Bu düşüncelerine ilave olarak Celil Yakup iki ülke arasındaki idareci ve aydın sınıfı arasındaki sempati ve yakınlığın bu anlaşmanın daha erken yapılmasına imkan vermesi gerektiğini düşündüğünü belirterek bu gecikmenin diplomatik bir olay olduğunu kabul etmenin gerektiğini yazarak bu iki ülke

⁹³ “Irak ve Türkiye Arasında Ticaret Muahedesi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 1.

arasında büyük kültür, ülkü birliğinin olduğunu belirtmektedir. Türkiye ile Irak arasında kurulacak sadakat hamlelerinin bir an evvel kuvvet bulmasını isteten heyecan ve iştiyakın hangi vatanperver Iraklının hangi vatanperver Türkün kalbini kudretle çarptırmaz ve oynatmaz diye soran başyazar, iki ülke arasındaki vatanperverlerin birbirleriyle olan hüsnüniyetlerinin sağlam bir şekilde olduğunu vurgulamaktadır.

Celil Yakup, Iraklı ticaretle uğraşanların dünya piyasalarında yeni pazarlar bulmak konusunda birçok engellerle karşılaştıklarını, Amerikanın bilmem neresinde hurmalarına reklam yaptırmak için birçok fedakarlıklar yapmak yerine yanı başında bulunan bir hükümetin yani Türkiye'nin pazarlarından istifade etmek gerektiğini belirterek savaştan önce Basra Hurmalarının en çok satıldığı memleketin Türkiye olduğunu yaşı otuzunu geçmeyen her Iraklının bildiğini söylemektedir. Bunun yanında Irak'ta ithal edilen birçok eşyanın daha ucuz ve daha elverişli şartlardan Türkiye'den temin edilebileceğini belirterek Kaliforniya'dan ithal edilecek bir ürünü Türkiye'den daha elverişli bir şekilde ithal ederek bir Amerikan tüccarına kazandıracığımız parayı, bir kısmı cebemizde kalmak suretiyle Şarklı kardeş bir millete faydalı olabiliriz diyerek, hem pahalı olarak Irak'a ithal edilen malların daha ucuza geleceğini düşünmektedir. Bunun yanında Celil Yakup doğulu ve bir Türk olarak, yapılacak bu ticari faaliyetlerde Türkiye'nin kazanması yönündeki düşüncelerini de dile getirmektedir. Celil Yakub'un bu düşüncesi kendisindeki Türklüğe ve Türkiye Cumhuriyetine olan mensubiyet şuurunun açık bir ifadesidir. Yazar makalesinin devamında yukarıdaki duygu ve düşüncelerin minvalinde devam ederek bu iki ülke arasındaki ticaret anlaşmasının her iki ülke içinde olumlu faydalarını belirtmektedir.

“Bugün elma, üzüm hurma mübadeleleriyle başlanacak olan münasebetlerin ilerde, kültürel (harsi) sahalara fikir ve ideolojik imkanlardaki moral kıymetlere de şehval çevresine teşyii edeceğini şimdiden göz önünde tutabiliriz” diyen Celil Yakup bu iktisadi faaliyetlerin ilerde kültürel ve sosyal olarak iki ülke arasındaki yakınlıkların güçlenmesine imkan hazırlayacağını vurgulamaktadır. Bu yakınlığın, duygusal birlikteliğin zaten Türk ve Irak halkı içerisinde var olduğunu, Paktlar, anlaşmalar gibi bu tür seremonilerin bu derinden gelen duygularından da büyük oranda etkilendiğini ileri sürmektedir. Bunun delili olarak da Irak'da Türk dostluğunu, Türk sevgisini derinden hisseden Bağdad Kulübü gençlerinin hiçbir tesire tabi olmadan Türk diline ve kültürüne karşı besledikleri samimi hissiyatı delil ve şahid göstermektedir. Bu ilginin ve

sevginin yarının gençlerinde daha güçlü ve dinamik, verimli, feyizli bir şekilde olacağından şüphesi olmadığını belirterek bu iktisat antlaşmasını yapanları da derin saygı ve teşekkürlerini sunmaktadır.

Celil Yakup makalesinin son kısmında bu anlaşmayı yapanlar hakkında olumlu sözler ve övgülerde bulunduktan sonra makalesini şu sözlerle tamamlamıştır.

“Bir gün büyük Gazi Türkiye’siyle Celaletmeab Gazinin Irak’ı ilk mesafesini yapmış oldu; İstikbal bu mesafeyi kucaklaşmağa tahvil edecektir.” Diyerek bu yakınlaşmanın ileride iki ülkenin birlikteliğinin her alanda sağlanması düşüncesini taşımaktadır.⁹⁴

2. 8. Ekonomi

Yeni Irak Gazetesi’nde ekonomik haberler olarak nitelediğimiz haberler sanayi, ticaret, ulaşım ve nakliyat gibi konular içermektedir. Genel olarak bunları ekonomi başlığı altına inceleyeceğiz.

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde Türkiye’de bulunan fabrikalarla ilgili olarak “Türkiye’de Ne Kadar Fabrika Var?” başlıklı haberde Türkiye’deki fabrikaların istatistik bilgileri verilmiştir.

Haberde bu istatistiğin, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından Sanayi İstatistikleri adı altında yayımlan yayından alındığı belirtilmiştir.

Bu istatistiğe göre 1932 yılında Türkiye’de 1473 müessesenin faaliyet halinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu fabrikaların 342 tanesi 1923 senesinden önce yani cumhuriyetin kurulmasından evvel kurulmuştur. 1088 tanesi ise cumhuriyetin ilanından yani 1923 yılından sonra kurulmuştur. 43 fabrikanın da kuruluş tarihlerinin çok yeni olduğu haberde belirtilmektedir.

Fabrikaların çalışma sahalarına göre sayılarını veren haberde şu tablo ortaya çıkmıştır.

⁹⁴ “Türkiye – Irak Ticaret Muahedesinin Akdı Münasebetiyle”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 1-3.

Ziraat ve ehil hayvanlar, balık ve av mahsulatı sanayi için 251, Dokuma Sanayi için 351, modern sanayi için 80, kimya sanayi için 76, kağıt ve karton sanayi için 41, bina inşaatı sanayi için 17 ve çeşitli sanayi kollarında ise 261 fabrikanın bulunduğunu göstermektedir.

Farikaların şehirlere dağılımı ise şu şekildedir.

İstanbul'da 507, İzmir'de 181, Bursa'da 116, Balıkesir'de 106, Manisa'da 47, Adana'da 39, Ankara'da 30, Gaziantep'te 28, Edirne'de 26, Kocaeli'nde 26, Konya'da 26, Samsun'da 26, Mersin'de 35, Zonguldak'ta 23, Kütahya'da 21 ve Türkiye'nin diğer vilayetlerinde 202 tane fabrika bulunmaktadır.

Haberde yer alan istatistiği bilgilerde Türkiye'deki fabrikalarda çalışan işçilerin sayısı da verilmiştir. Bu fabrikaların tamamında çalışan, işçi sayısı 155.322 kişidir. İstanbul'daki fabrikalarda daimi olarak 15.830, İzmir'de 2.977, Bursa'da 3.173, Balıkesir'de 22.665 işçi çalışmakta olup diğer kalan işçiler ise Türkiye'nin diğer fabrikalarında çalışmaktadırlar. Ayrıca sanayi müessesesinin sayısının az olmakla beraber işçi sayısının en çok olduğu vilayetin Zonguldak olduğu ve maden kömürü müesseseleri ile kereste fabrikalarında çalışanların miktarının 7.218 kişiden ibaret olduğunu gazetenin verdiği istatistiği haberden öğrenmekteyiz.⁹⁵

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesinde Türkiye'de faaliyet gösteren fabrikalarda işçi sayısına göre revir veya hastane kurulmasına yönelik bir haber yer almıştır. **“Hasta İşçilerin Tedavisi”** başlıklı bu haberde genel hıfzısıhha kanununun 17 yedinci maddesi gereğince fazla miktarda işçi çalıştıran müesseselerin doktor ve hastane teşkilatı yapmaları lazım geldiğini belirterek sıhhiye vekaletinin gönderdiği tamimle 100 ile 500 daimi işçi olan müesseselerinde her yüz kişiye bir yatak hesabıyla birer hastanede açmalarının gerektiği bildirilmektedir.⁹⁶

Gazete Türkiye'deki ipek sanayi hakkında bilgi veren bir habere yer vermiştir. 4 Şubat 1934 tarihli gazetenin **“İpek Sanayi”** başlıklı haberde, 1923 yılından önce Türkiye'deki ipek fabrikasının sayısının 7 olduğu ve 1927 yılından sonra Teşvik-i Sanayi kanunu ile fabrikalara büyük muafiyetler verdiği için her sahada fabrikaların

⁹⁵ “Türkiye’de Ne Kadar Fabrika Var”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁹⁶ “Hasta İşçilerin Tedavisi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

kolayca kurulmasını temin ettiği belirtilmektedir. Bu teşviki sanayi kanununun ortaya koyduğu imkanlar dahilinde Bursa'daki İpek fabrikalarında kolayca faaliyete geçtiğine ve çoğaldığına yer veren haberde, Türkiye'de 1927 yılında 10, 1928 yılında 9, 1929 yılında 7, 1930 yılında 8 ve 1931 yılında 20 fabrika açıldığını 1932 yılında da Bursa'da 5 olmak üzere Türkiye'nin muhtelif şehirlerinde 8 fabrika daha açıldığı bildirilmiştir. Haberde İpek sanayinin yükselişe geçmesi halka iş imkanı sağladığı, bu müesseselerde 3170 kişi çalıştığını ve bunların 2092'sinin kadın işçiler olduğunu öğrenmekteyiz. Ayrıca 77 ipek fabrikasının ürettiği ipeğin kıymetinin 5253.000 lira olduğu da bu haberde belirtilmektedir.⁹⁷

Yine aynı tarihli gazetede “**Ali İktisad Meclisi**” başlıklı haberde Ankara'da toplanacak olan Ali İktisad meclisinin toplantısına İstanbul'dan katılacak olan üyelerin Ankara'ya hareket ettiklerini bildirilmiştir.⁹⁸

Yeni Irak Gazetesi'nde yine Türkiye'de faaliyet gösteren fabrikaların haberlerine rastlamaktayız. 8 Nisan 1934 tarihli gazetenin nüshasında Latin harfleriyle Türkiye haberleri kısmında, “**Alpullu Şeker Fabrikasının Kazancı**” başlıklı haberle, Türkiye'nin ilk şeker fabrikalarından biri olan Alpullu Şeker fabrikasının 1933 yılındaki mali durumu hakkında bilgi verilmiştir. Haberde verilen bilgiye göre, son yapılan genel kurul toplantısında verilen bilançoda fabrikanın 1933 senesindeki safi kârı 1.500.000 milyon lira olduğu, ayrıca 2 milyon 569 lira amortismanına % 10 da ihtiyad akçesine ayrıldığını, şirketin adi ve fevkalade ihtiyad akçesinin toplamının 889 bin 990 lira ve şirketin sermayesinin ise üç milyon lira olduğunu görmekteyiz.⁹⁹

4 Şubat 1934 tarihli gazetenin nüshasında “**Beynelmilel Ticaret Odasına Türkiye'nin İştiraki**” başlıklı haberde, merkezi Paris'te bulunan uluslararası ticaret odasına Türkiye'nin de girmesine temin için İstanbul'da bir cemiyetin kurulduğunu ve bu cemiyetin kuruluş toplantısını İstanbul Ticaret odasında yaparak, cemiyetin nizamnamesinin hazırlanmaya başladığı bildirilmiştir. Ayrıca haberde nizamname

⁹⁷ “İpek Sanayi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁹⁸ “Ali İktisad Meclisi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

⁹⁹ “Alpullu Şeker Fabrikasının Kazancı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

bittikten sonra hükümete müracaat edilerek izin alınacağı ve çalışmaya başlanacağı yazılmıştır.¹⁰⁰

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye'nin fındık ihracıyla ilgili bir haber yer almıştır. **“Ordu’da Fındık İhracaatı”** başlıklı haberde, Ordu İskelesi’nden Eylül ayının başından 1934 yılının Mayısına kadar 43 bin çuval iç fındık ile 17 bin çuval kabuklu fındık ihraç edildiği bildirilmektedir.¹⁰¹

Türkiye'nin ihraç mallarındaki nakliye masraflarının ucuzlatılmasına yönelik aldığı tedbirlerle ilgili olarak 4 şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde **“Ucuz Nakliyat Tedbiri”** başlığıyla bir haber yer almıştır. Bu haberde, Türkiye İktisat Vekaletinin ihraç edilecek malların nakliye masraflarının en ucuza mal etmek için bazı tedbirler aldığı bildirilmiştir. Bu tedbirlere göre bilhassa deniz yolları işletmesine yardım edileceği ve yeni vapurlar alınacağı belirtilmiştir.¹⁰²

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde **“10 Liraya Kadar Olan Hediyeler”** başlıklı haberle, Türkiye'ye posta yoluyla kişiler adına yurtdışından gelen hediyelerin kıymeti 10 lirayı geçmeyen eşyaların kontenjan kaydına bakmaksızın serbestçe ithaline icra kurulunca karar verildiği bildirilmektedir.¹⁰³

Türkiye cumhuriyetin kuruluşundan sonra en çok önem verdiği konulardan birisi de ulaşımdı. Ülke içindeki güçlü ulaşımın sağlanması, ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik yönden güçlenmesini sağlayacaktı. Türkiye'deki bu ulaşım konusunda demiryolları en etkili ulaşım vasıtalarından biriydi. Bu demiryollarının büyük bir çoğunluğu yabancıların işletmesinde bulunmakta idi. Türkiye hükümeti bir yandan yabancı şirketlerin elindeki bu demiryollarını satın alırken diğer yandan da ülkenin birçok yerinde yeni demiryolları hatlarının yapılması yönünde büyük gayretler göstermekteydi.

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde, hükümetin, cumhuriyetin ilanından itibaren üstünde önemli durduğu demiryollarının devletleştirilmesi konusuyla ilgili bir haber yayımlanmıştır. **“İzmir Tesbe Demiryolunu Türkiye Cumhuriyeti**

¹⁰⁰ “Beynelmilel Ticaret Odasına Türkiye'nin İştiraki”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 şubat 1934, s. 3.

¹⁰¹ “Orduda Fındık İhracatı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Şubat 1934, s. 2.

¹⁰² “Ucuz Nakliyat Tedbiri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

¹⁰³ “10 Liraya Kadar Olan Hediyeler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 2.

Satın Alarak Devlet Demiryollarına İlave Etti” başlıklı haberde, Tesbe ve İzmir Demiryollarının satın alınmasına dair yapılan müzakerelerin olumlu sonuçlandığı, demiryolu işletmesinin bütün hareketli, hareketsiz malzemelerinin, levazımının ve bütün menkul ve gayrimenkul malların hepsinin hükümete devredileceği bildirilmiştir.

Gazete, bu hattın satın alınmasına gayet büyük bir dirayetle muvaffak olan Bayındırlık (Nafia) bakanı Ali (Çetinkaya) Bey ile Adliye Bakanı Saraçoğlu Şükrü (Saraçoğlu) nun gayretleri sonucunda 710 kilometrelik büyük bir hattın Türkiye Devlet Demiryolları şebekesine ilave edilmiş olduğunu yazmaktadır.¹⁰⁴

10 Haziran 1934 tarihli gazetede fason üretim yaparak sahte etiket ve yerli malını yabancı mal diye piyasaya sürenlerin cezalandırılacağına dair bir haber yer almıştır. **“Yerli Malını Ecnebi Mali Diye Satanlar”** başlıklı haberde gazetede şu şekilde verilmiştir.

“İstanbul – Memlekette yapılan eşyaya hariçte yapılmış gibi etiket koyanlara ve ecnebi mallarını yerli gibi satanlara ait olarak ticaret odası tarafından yapılan tahkikat yakında adliyeye intikal edecektir.¹⁰⁵

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde **Türkiye Haberleri** kısmında, yapılacak olan uluslararası İzmir Fuarının hazırlıklarıyla ilgili habere yer verilmiştir. **“Beynelmilel İzmir Panayırı”** başlığıyla verilen bu haberde, 9 Eylülde İzmir’de yapılması planlanan uluslararası İzmir Fuarının organizeşinden sorumlu komitenin İzmir Valisi Nazım Paşa başkanlığında toplanarak fuarda teşkil edilecek yabancı eşya ve malların hakkında iktisad ve inhisarlar vekaletinde bazı noktaların sorulmasına karar verildiği belirtilerek bu sorulacak noktalar sıralanmıştır:

“1. Memlekete panayır münasebetiyle getirilecek ecnebi emtiasından hangilerinin satışına müsaade edilecektir.

2. Türkiye ile ticari mukavelesi veya itilafi yapılmamış olan ecnebi memleketlerden gelecek mallar hakkında ne gibi muamele yapılacaktır?

¹⁰⁴ “İzmir – Tesbe”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹⁰⁵ “Yerli Malını Ecnebi Mali Diye Satanlar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

3. Panayır sahasının panayırın devamı müddetince ecnebi emtiası için transit deposu halinde kabulüne müsaade istenilmiştir. Alınacak cevaplara göre komite vaziyeti yakından mütelaa ve tedkik eyleyecektir.

Bu içtimaada panayırın açılış ve kapanış tarihleri de değiştirilmiştir.

4. Eylül panayırı 26 Ağustos Zafer bayramında merasimle açılacak ve onbeş Eylül akşamı kapanacaktır.”¹⁰⁶

2. 9. Aktüel

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde “**İstanbul’un İmarı ve Müstakbel Şekli**” başlığıyla verilen haber de, İstanbul’un imarı için 1933 yılında dünyanın sayılı mütehaslarından (Nerguç Agus Lamborta) nun verdikleri raporları İstanbul Valisinin başkanlığında 26 kişilik mütehasıslardan ve sanatkarlardan oluşan bir jüri heyeti tarafından incelemeye alındığı bildirilmektedir.¹⁰⁷

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde, Yıldız Sarayının uluslararası konferanslara ev sahipliği yapması planlandığından Saray ve çevresinde yapılan tadilat hakkında bilgi veren bir haber yayımlanmıştır. “**Yıldız Sarayı**” başlıklı bu haberde, uluslararası konferanslara tahsis edilen Yıldız Sarayı merasim dairesinin tamirinin bitmiş ve saraya giden yolların düzeltildiği bildirilmiştir. Yıldız Sarayı’nda ilk toplantının Eylül’de parlamentolar konferansının yapılmasıyla gerçekleştirileceği bilgisine de yer verilmiştir.¹⁰⁸

10 Haziran 1934 tarihli gazetede “**Deniz ve Nehirlerde Seyahat Eden Genç bir Türk**” başlığıyla İstanbul’dan Yelkenli bir sandalla hareket eden Mustafa İhsan adlı Türk gencinin deniz ve nehirlerdeki seyahati ile ilgili olarak bir habere yer verilmiştir. Haberde Mustafa İhsan Efendi namındaki genç Türkün yelkenli sandalıyla İstanbul’dan hareket ettiğini bahr-ı sefid sahillerinden Port Saide ve oradan Dimyat’tan Nil’e, Nil’den de Sudan’a kadar gittiğini tekrar Nile gelerek Mahmudiye kanalını geçerek İskenderiye’ye geldiği bildirilmiştir. İskenderiye’de birçok zevatın karşılayarak tebrik ve takdir ettiği bu gencin kullandığı sandalın boyunun beş metre, eninin ise bir buçuk

¹⁰⁶ “Beynelmilel İzmir Panayırı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

¹⁰⁷ “İstanbulun İmarı ve Müstakbel Şekli”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

¹⁰⁸ “Yıldız Sarayı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

metre olduğu yazılmıştır. Ayrıca haberde Mustafa İhsan Efendinin bir müddet İskenderiye’de kaldıktan sonra İspanya ve Fransa sahillerini ziyaret edeceği ve Fransa’da nehir yoluyla Almanya, Peşte ve Romanya üzerinden İstanbul’a döneceği bildirilmiştir.¹⁰⁹

4 Şubat 1932 tarihli Yeni Irak Gazetesinde ilginç bir hırsızlık olayı yer almıştır. “**Tuhaf Bir Hırsızlık**” başlıklı haberde, İstanbul’da mahalle aralarında ipliklerin ucuna mısır bağlayarak tavuk avlayan Aişe ve Emine isminde iki çingene karısının cürm-ü meşhüd halinde çaldıkları tavuklarla birlikte yakalandıkları bildirilmiştir.¹¹⁰

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi Türkiye’nin ve dünyanın bir hayli dikkatini ve ilgisini çeken Amerikan Bankeri İnsud’un İstanbul’da tevkif edilmesi olayını geniş bir şekilde okuyucularına duyurmuştur. Akşam gazetesinden iktibas yapılarak “**Türkiye Haberleri**” kısmında “**Amerikan Bankeri İnsud**” başlığıyla verilen haberde, Müflis Amerikan bankerisi Samuel İnsud’un Yunan Bandıralı Lutis Vapuru ile Habeşistan’a gitmek üzere Süveyş kanalına 100 mil mesafede iken şiddetli fırtına sebebiyle On İki Ada sahillerine dönmeğe mecbur kaldığını ve Atina’da bulunan İnsud’in vekillerinin bundan vazgeçmesini ve Romanya’ya gitmesini telkin ettiklerini bunun üzerine İnsud’un Romanya’ya gitmek üzere Boğazları transit geçerek Karadeniz’e doğru yol alırken vapurun İstanbul’da tevkif edildiği bilgisi verilmiştir. Gazetede olay ile ilgili haber şu şekilde devam etmiştir.

“Vapurun Türkiye karasuları dahiline girmesi üzerine Amerika Seferi Türkiye Hükümetine müracaatla hileli iflas ve dolandırıcılıktan meznun (Banker İnsud)’un teslimini talep etmiş bu babdaki evrakın bir süret müsdekesini daha tevdi eylemiştir. Türkiye Hükümeti Millet meclisince iade-i mecrumin mukavelesini tasdik edilmemiş olduğundan iade keyfinin ancak ceza kanununun dokuzuncu maddeye istinaden edileceği ve bu babda evrakın Türk adliye makamına tevdi kalineceğini cevaben bildirmiştir.”

Türkiye Hükümeti Türk ceza kanununun 9. maddesine istinaden İnsud’u iade edebileceğini bildiren gazete, İstanbul Valisinin banker hakkındaki mahkeme kararına

¹⁰⁹ “Deniz ve Nehirlerde Seyahat Eden Genç Bir Türk, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹¹⁰ “Tuhaf Bir Hırsızlık”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

kadar bekleyeceğini, bunun yanında bu halin Boğazlardan transit geçen ve boğazların Lozan anlaşması muvabince maruren serbest bulunması sebebiyle, bu halin çok nazik ve hukuku bir mesele vücuda getirdiği belirtilmiştir. Ayrıca bu mesele için Yunan Dışişleri bakanının da devreye girdiği ve Banker İnsud'ın seyahatına devam etmesi yönünde Türkiye Hükümeti nezdinde görüşmeler yaptığı gazetenin verdiği bilgilerden anlaşılmaktadır.¹¹¹

2. 10. İlan ve Reklamlar

Yeni Irak Gazetesinde Türkiye'de faaliyet gösteren ticari kuruluşlar ile Türkiye'de yayımlanan matbuatla ilgili ilan ve reklamlara hemen her nüshada rastlamaktayız. Gazetede yer alan bu ilanlar dışında ayrıca Türkiye Turizmi ile ilgili ilan ve reklamlarda bulunmakta olup Irak'dan Türkiye'ye turizm amacıyla seyahatlerin yapıldığı ve teşvik edildiğini de bu ilanlardan anlamaktayız. Yeni Irak Gazetesi'ndeki ilan ve reklamların tamamı gazetenin son sayfasında yer almıştır.

Gazetenin en önemli yayın politikası Türkiye ile olan bağların güçlendirilmesi ve kültürel birlikteliğin sıkı bir şekilde gerçekleştirilerek geliştirilmesini amaçladığını Yeni Irak Gazetesinin 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında "Okuyucularımıza" başlıklı duyuru niteliğindeki yazıda görmekteyiz. Bu duyuru da gazetenin bir kısmının latin harfleriyle neşredilme çalışmalarından ve Türkiye'den gazete vasıtasıyla okuyucuların Türkçe eserleri temin edebileceğine dair bir bilgilendirme yapılmıştır.

Gazete "bundan evvelki nüshalarımızda gazetemizin bir kısmını Türk harfleriyle neşir ederek sahifelerimizi tevsil karar verdiğimiz yazmıştık. Matbaa tesisatımız henüz ikmal edilmediğinden birkaç nüsha daha aynı şekilde intişar edeceğiz"¹¹² diyerek gazetenin bir kısmının Latin harfleriyle neşrinin belli bir süre gecikeceği belirtilmiştir. Daha sonraki nüshalarında gazetenin bu düşüncesini gerçekleştirdiğini görmekteyiz.

Aynı duyuru yazısında Yeni Irak Gazetesinin idaresi tarafından Irak kültür hayatına katkı sağlamak amacıyla Türkçe eserlerden istifade etmek isteyen Iraklı vatandaşlar için Türkçe kitap temini için sipariş kabul edildiği ve kitap ücretlerinin ise bir Türk kuruluşunun bir buçuk Irak felse denk geldiği belirtilerek, kitap siparişinde

¹¹¹ "Amerikan Bankeri İnsud", *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

¹¹² "Okuyucularımıza", *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

bulunmak isteyenlerin gazetesinin idare müdürü namına kitap ücretlerinin % 10'nunu peşin göndermeleri gerektiği belirtilmiştir.¹¹³

Yeni Irak Gazetesi'nde hemen hemen her sayısında Türkiye'de faaliyet gösteren “Akba Kitabevi” adlı ticari kuruluşun reklamını görmekteyiz. 10 Haziran 1934 tarihli gazetedeki nüshasındaki ilan şu şekildedir:

“Ankara Akba kitabevi Türkiye'nin en güveniqli ticaret müesseselerinden biridir. Akba müessesesi Türkçe, Fransızca, Almanca ve İngilizce kitapları bir hafta zarfında bulduğunuz mahalle gönderir. Adresi : Ankara Anafartalar Cad. 71 – 79.”¹¹⁴ Türkiye'den kitap siparişi yapmak isteyenler için bir başka reklamı da gazetede şu sütunlarla görmekteyiz:

“Bir Kuruş Bir Buçuk Fels Hesabıyla”

“Türkiye'den kitab getirmek isterseniz kitapları, Türkiye Devlet matbaası, Akba, Akbal kitapevleri vasıtasıyla bizzat tedarik edebileceğiniz gibi her Türk kuruluşu bir buçuk fels hesabıyla matbuamız vasıtasıyla da tedarik edebilirsiniz; müracaatleriniz idare müdürümüz namına olmalıdır.”¹¹⁵

Türkiye'den kitap temini konusunda yapılan bu reklamların yanında gazetede Türkiye'de yayımlanan Hakimiyet-i Milliye gazetesinin Fransızca nüshası olan Ankara gazetesinde reklamı yapılmıştır. Reklamda Hakimiyeti Milliye'nin Fransızca nüshası Ankara gazetesinin zengin konular ve değerleri yazıları ihtiva ettiği Fransızca Ankara'nın sadece Türkiye'de değil, Fransızca bilinen her yerde büyük ilgi ile aranan bir gazete olduğu vurgulanmıştır.¹¹⁶

Yine Türkiye'de yayımlanmakta olan ve mimari ve yapı sanatları ile ilgili bir dergininde reklamını Yeni Irak sütunlarında görmekteyiz. 10 Haziran 1934 tarihli gazetede “Mimar” başlıklı haberle İstanbul'da Mimar adı altında, yapı, sanat, şehircilik ve tezyin sanatları hakkında aylık olarak yayımlanan bu derginin Türkiye'nin en değerli sanat üstatlarının el birliğiyle çıkarmış oldukları belirtilmiştir. Gazete bu derginin

¹¹³ “Okuyucularımıza”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

¹¹⁴ “Akba Kitabevi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 4.

¹¹⁵ “Bir Kuruş Bir Buçuk Fels Hesabıyla”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 4.

¹¹⁶ “Fransızca Ankara”, *Yeni Irak Gazetesi*, 16 Haziran 1934, s. 2.

Irak'ta sayısının gün geçtikçe artmakta olan ev yapımına yardım edeceği ve mimari meraklıları ile bütün sanatkarlara bu dergiyi tavsiye ettiklerini görmekteyiz.¹¹⁷

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde “**Güzel Ankara’dan Yeni Bir Manzara**” başlıklı reklam niteliğindeki bir yazıda, Ankara’nın kuşbakışı şeklinde çekilmiş bir resmini de vererek Iraklı vatandaşların yaz münasebetiyle Türkiye’ye yapacakları seyahatlerde mutlaka “Gazinin yeni Ankara’sını” görmeleri ve görmelerini tavsiye etmiştir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır:

“Büyük Millet Meclisi Divan-ı Muhasebat, Cumhuriyet Merkez Bankası, Evkaf Apartmanı Gazi Heykeli Yeni Şehir Caddesi (Irak Sefareti, sefaretlerin bulunduğu bu caddededir) İstasyon Caddesi bu resimde görülmektedir. Yaz münasebetiyle Türkiye’ye seyahate çıkan Iraklı vatandaşların Gazinin yeni Ankara’sını herhalde görmelidir.”¹¹⁸

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde yaz turizmi diyebileceğimiz yukarıdaki gibi bir reklam daha yer almaktadır. Bu reklam ilanında Iraklı vatandaşların İstanbul’un boğazında, Yalova, Bursa ve Uludağ’da güzel bir tatili uygun ve rahat bir ortamda geçirebileceklerini taahhüd etmektedir. Bu ilan gazetede okuyucununun hissiyatına ve göz zevkine hitap edecek şekilde verilmiştir.

“Yaz geldi sıcaklar basdı, mevsimin, bu ateşli günlerini, tatlı bir serinlik içinde zevk ve neşe ile geçirerek iyi bir sıhhat kazanmak isterseniz her halde Türkiye’nin sayfiyelerine gidiniz!”

“BOĞAZIN

Şirin Manzaraları

YALOVANIN

Şifalı Hamamları

BURSANIN

¹¹⁷ “Mi’mar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 4.

¹¹⁸ “Güzel Ankaradan Yeni Bir Manzara”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

İlıcaları

ULUDAĞIN

Havadar Otelleri”

“Sizi memnun edecek kadar güzel yerlerdir. Ucuzluk ve konforunda bunalar ilave etmelisiniz! Türkiye Turungi Kulübü size her türlü teshilatı göstermeğe hazırdır.”¹¹⁹

3. BÖLGESEL HABERLER

Yeni Irak Gazetesi’nde Irakla ilgili haberleri siyasi, sosyal, devletlerarası ilişkiler, ekonomi, tarım, sağlık, güncel, ilan, duyuru ve reklamlar adı altındaki başlıklarla inceleyeceğiz. Haberleri genel olarak incelediğimiz zaman, Dünya ve Türkiye haberlerinde olduğu gibi yorumlara pek rastlanmadığı görüldü. Genellikle yüzeysel verilen bu haberlerdeki durum 1934 yılındaki Irak devletinin idari yapısından ve basının çalışma şartlarının olumsuz bir sonucu olsa gerek! Irakla ilgili haberler olarak tasnif ettiğimiz yazıların büyük çoğunluğu ilan, duyuru, ölüm, doğum ilanları gibi haberlerdir. Bunun yanında Irak haberleriyle ilgili olarak ekonomik alanda verilen haberlerin tamamının yabancı ülkeler ile yapılan ekonomik faaliyetlerin sonucunda oluştuğunu görmekteyiz. Bu durum bize 1932 de bağımsızlığını elde etmiş olan Irak ekonomisinin hala dışa bağımlı bir şekilde devam ettiği izlenimini vermektedir. Gazetede ki fıkralar ise bu gazeteye ayrı bir renk kattığını da belirtmeliyiz. Gazetede ki köşe yazılarının ise; Türkiye Haberleri bölümünde incelediğimiz Celil Yakub’un yazdığı, “Türkiye – Irak Ticaret Mahedesinin Akdı Münasebetiyle” başlıklı makalesi dışında Irakla ilgili hiçbir yorum makale bulunmamaktadır. Gazetenin Irakla ilgili izlediği bu yayın politikası etliye sütlüye karışmayan, idarenin belirlediği bir çerçevede sınırlı bir gazetecilik anlayışıyla hareket eden bir görüntü vermektedir. Bunun yanında gazetenin diğer haberlerdeki görüntüsü ise bunun tam tersi bir niteliktedir.

Gazete Irakla ilgili haberleri genellikle “**Memleket Haberleri**” adlı bir kısımda okuyucularına sunmaktadır.

¹¹⁹ “Boğazın Şirin Manzaraları”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 4.

3. 1. Siyasi

Yeni Irak Gazetesi'nde Irakla ilgili olarak, daha çok devletlerle yapılan siyasi ekonomik ilişkiler yer almıştır. Gazetede dünya ve Türkiye haberlerinde geniş olarak yer alan siyasi haberler Irakla ilgili haberlerde yok denecek kadar azdır.

Irak halkına büyük problemler çıkaran ve Irak hükümeti tarafından zorunlu göçe tabii tutulan Asurilerle ilgili bir haber, Akşam gazetesinden iktibas yapılarak 10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde yer almıştır. “Asurilerin Tehciri” başlıklı haberde, Irak'da halk ile geçinemeyerek devlet içinde devlet vücuda getirmek isteyen Asurilerin Irak'tan tehciri meselesinin henüz bir çözüme kavuşmadığı bildirilmiştir. Bu meseleyi incelemekle sorumlu olan Milletler Cemiyeti komitesinin sonunda bunların Brezilya'ya yerleştirilmelerine karar verdiği, Brezilya'da inceleme yaparak Asurilerin yerleştirileceği yerlerin belirlenmeğe çalışıldığı belirtilmiştir.

Gazete, heyetin verdiği neticelere göre Brezilya'nın Güneyindeki Ponom taraflarının Asuriler için en uygun yer olduğu fakat Brezilya basınının Asurilerin Brezilyada kargaşa ve huzursuzluk kaynağı oluşturacağı yönünde şiddetli bir şekilde yayımlara başladığı bu nedenle Brezilya hükümetide Asurileri kabul etmek istemediği bildirilmiştir. Gazete Brezilya kamuoyu ve hükümetin bu menfi tutumunun değişmesi için Milletler Cemiyetinin büyük bir çaba sarfettiğini ve bu çabalar sonucu olumlu bir netice alındığını, Brezilya Hükümetinin Asurileri kabul etmeğe razı olduğunu yazmıştır.

Asurilerin yerleşebileceği yerin bulunmasından sonra bir başka önemli meselenin de Asurilerin nakledilmesi için gereken masrafların nasıl ve nereden karşılanacağı meselesi olduğunu vurgulayan gazete haberinde, milletler cemiyeti meclisinin birçok hükümete bu konuda başvurduğunu fakat bir olumlu netice alınmadığını belirtmektedir.

Gazete “Vaktiyle Asurileri silahlayan, onları asker olarak kullanan, velhasıl onların Irak halkı tarafından sevilmemelerini ve istenmemelerini temin eden devlet İngiltere idi. Halbuki İngiltere bile Asurilerin tehciri için henüz bir tedbiatte bulunmadı”

diyerek İngiltere'nin bu projeyi destelemediği ve bu Asuri meselesinin yine sonuçsuz kaldığını vurgulamıştır.¹²⁰

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Irak Meliki Gazi'nin güney illerine ilk inceleme gezisini yapmak üzere Basra'ya hareket edeceği ve gezi töreninin gazetenin yayın tarihinden sonraki pazartesi günü yapılacağı bildirilmiştir.¹²¹

Irak'ın Londra temsilcisi Cafer Paşa'nın Bağdad'a geldiğine dair haber gazetenin 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında **“Cafer Paşa Geldi”** başlıklı haberle verilmiştir. Haberde, Irak Londra temsilcisi Cafer Paşa'nın Londra'dan Bağdad'a geldiği, Irakta ne kadar kalacağını şimdilik belli olmadığı belirtilerek Paşanın bazı şaiyalara göre bazı önemli işleri dolayısıyla Bağdat'ta uzun süre kalacağı bildirilmiş ve Cafer Paşa'ya hoş güzel günler geçirmesi dilenmiştir.¹²²

4 Şubat 1934 tarihli haberle Irak'da 22 Ocak 1934 tarihinde bir af ilan edildiğini öğrenmekteyiz. Bu aflla birlikte Irak hapishanelerindeki mahkumların sayısında azalma olduğunu bildiren **“Mahbuslar Azalıyor”** başlıklı bu haberde mahkumların sayısının 4763 kişi olduğunu ve bu miktarın Irak'da suç oranının günden güne azaldığını gösteren bir istatistik olduğu belirtilmektedir.¹²³

3. 2. Sosyal

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde **“Basralıların Melik Gaziye Hediyesi”** başlıklı haberle, Basra Belediyesi tarafından teşkil edilerek Melik Gaziye düğün hediyesi olarak gönderilmesi düşünülen gümüş ve altından üretilmiş hurma ağacının teminine çalışan heyetin kuyumcularla görüşerek kendilerine gösterilen çeşitli tipteki modellerden en iyisini seçtikleri bildirilmiştir.¹²⁴

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde **“Tadil Layihası Kabul Edildi”** başlıklı haberde, basın kanununda değişikliklerin mecliste kabul edildiği ve kanunun mecliste münakaşası esnasında Yasin Hüsnü Paşa Şair Reşati beyler kanununun kabulü

¹²⁰ “Asurilerin Tehciri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹²¹ “Sefer-i Mâlukane”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹²² “Cafer Paşa Geldi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹²³ “Mahbuslar Azalıyor” *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹²⁴ “Basralıların Melik Gaziye Hediyesi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 şubat 1934, s. 1.

aleyhinde söz alarak geri alınmasını talep etmelerine rağmen, kanun aynen kabul edildiği bildirilmektedir.¹²⁵

Sosyal ahengin ve toplumun ahlakının bozulmasına neden olan fuhuşun önüne geçilmesi yönünde yapılan çalışmalarla ilgili bir haberi 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak gazetesindeki **“Gizli Fuhuşun Önüne Geçilecek”** başlığıyla görmekteyiz. Bu habere göre mecliste Hacı Sabit Sadi Çelebi âleni fuhşa teşvik eden gizli fuhuşun önüne geçilmesi hakkında söz almış ve dahiliye veziri tarafından bu gibi olayların önüne geçilmesi için çalışmalar yapılacağı bildirmiştir.¹²⁶

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Hindistan başta olmak üzere birçok bölgede cemaati bulan Bohre Cemaati Lideri Sultan Tahir Saif-ül Bin'in Irak'a gelmesi ile buradaki faaliyetleri ve Bohrelerin kim olduğu bu cemaatin akidelerinin neler olduğu hakkında bilgi veren bir haber yer almaktadır. Irak Melikinin Bohre Cemaat, Lideri onuruna bir çay partisi verdiğini bu çay partisine başvezir, ayan ve mebusan reisleri, baş teşrifatçı başmabeynci İngiltere'nin Bağdad elçi vekili mister Foris ve Bohre Cemaati liderinin üç ileri gelen ricali, veliaht olan büyük oğlunun hazır bulunduğu bildiren gazete Irak Melikinin misafirlere fevkalade iltifatlarda bulunduğunu yazmıştır.¹²⁷

Gazete 700 kişilik bir cemaatle Irak'daki mukaddes yerleri ziyaret etmek üzere Hindistan'dan hareket itmiş olan Bohre mezhebi reisinin grupla birlikte Nəcəf'deki dini makamları ziyaret ederek dini ibadetlerini de yaptıktan sonra Bağdad'da teşrif ettikleri bildirilerek bu Bohre cemaati hakkında okuyuculara şu bilgiler verilmiştir. Böhrelerin İmamiye Akidenin çeşitli şubelerine ayrılan branşlarından önemli bir kısmı olduğunu cemaatin reisine büyük saygı duyduklarını onu Hz. Peygamber vekili halifesi ve varisi diye tanıdıklarını mezhebin üyelerinin ibadet ve takvaya sıkı sıkıya ve ateşli bir şekilde bağlı olduklarını belirten gazete, Bahrelerin Hindistan'da düzenli ve organize edilmiş bir cemaat teşkilatı olduğunu idari, mali ve eğitim işlerini düzenlemek üzere başlarında sorumlular bulunduklarını ve vezir unvanı verdikleri bu şahısların sultanlarının yani liderlerinin mahiyetinde çalıştıkları, ona karşı sorumlu oldukları bildirilmektedir. Gazete, bu cemaatin zengin bir bütçesinin olduğunu, eğitim için okullar açtığı ve

¹²⁵ “Tadil Layihası Kabul Edildi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹²⁶ “Gizli Fuhuşun Önüne Geçilecek”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹²⁷ “Ziyafet-i Maluketine”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1.

Hindistan'da İngiltere'nin de müsaadesiyle bir inzibat teşkilatı vücuda getirdiklerini belirtmektedir.

Hindistan'daki Bohçelerin durumlu hakkında gazete ayrıca şu bilgileri de vermektedir:

“Bohrelerin Hindistan'daki Vaziyeti Nedir?”

“Ekserisi ticaretle iştigal eden bu insanlar, Hindistan'ın Bombay, Kalkuta, Karaçi gibi belli başlı şehirlerinde büyük ticarethanelere sahip, zengin sermayeli bir kitledir. Ticaret ve servet sahasında eski farislerden Zerdüş mezhebine mensub ve bugün Hindistan'da (Farisi) denilen İran'dan hicret etmiş (ateşe tapanlardan) sonra gelmektedir. Başlarında sırma sarıkları, uzun sakallarıyla kendilerine has yemeleri, içmeleri ve giymeleriyle eksiksiz ziyadesiz Hinduluk ruhunu temsil eden bu adamlarda İngiliz kültürüne uymak için tuhaf bir merak ve iştiyak vardır. Münevver ve mutavassıt tabakalarında kadınla erkekli İngilizce bilmeyen yok gibidir.”¹²⁸

Yine aynı tarihli Yeni Irak gazetesinde Bohre cemaati lideri Sultan Tahir Saif-ül Bin ile Yeni Irak gazetesi yazarlarından birinin yaptığı söyleşi yer almıştır. **“Sultan Tahir Saif-ül Bin Hazretleri Bir Muharrimizle Neler Görüştü?”** başlığıyla verilen bu söyleşide yazarın Irak'da yayımlanan Türkçe Gazete adına kendisini ziyaret ettiğini belirtmesi üzerine Bohre cemaati liderinin yazara karşı büyük iltifatlarda bulunduğunu belirterek, “Türkçe gazete! Türkçe Gazete!” kelimeleri birkaç defa tekrar ederek Arapların içinde bir Türkçe gazetenin bulunmasından büyük bir sevinç duyduklarını beyan ettiğini yazmaktadır. Bohre cemaati liderinin Türkçe gazeteye olan ilgisi Türk milletinin İslam dünyasındaki itibarının ve Türklere karşı beslenen derin bir sevgi ve saygının bir sonucudur. Yeni Irak Gazetesi yazarı Bohre Cemaat Lideri olan Sultan Tahirle Irakla ilgili gözlemleri ve seyahatlerinin programıyla ilgili olarak sohbet ederek, sultanın iltifatlarıyla yanından ayrıldığını bildirmektedir.¹²⁹

¹²⁸ “Ziyafet-i Maluketine”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1-3.

¹²⁹ “Sultan Tahir Saifül bin Hazretleri Bir Muharrimizle Neler Görüştü?”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1.

3. 3. Eğitim

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde gece yapılacak eğitim ve öğretimle ilgili bir haber yer almıştır. “**Gecelere Mahsus Mekteb**” başlığıyla yayımlanan bu haberde, eğitimi gece yapılacak bir dil okulunun açılmasına Maarif Nezareti tarafından karar verilmiş olduğu ve bu okulda Fransızca, İngilizce ve Almanca dillerinin öğretileceği bildirilmiştir. Bu okuldan mezun olanların dış ülkelere eğitim için gönderileceği belirtilen haberde, okullara kabul edilmek için ikinci veya orta okul mezunu olması şartının bulunduğu belirtilmiştir. Ayrıca, okulun masraflarının bu yılki bütçeye konulduğunu ve kabul edilecek öğrenci sayısı da her ile göre makul oranlarda tespit edileceği bildirilmiştir.¹³⁰

Yine aynı tarihli gazetede Irak genelinde bir izci töreni düzenleneceğine dair haber yayınlanmıştır. Haberde 1934 yılı içerisinde Maarif Nezareti tarafından genel bir izci topluluğu oluşturulacak ve bu topluluğa bütün Irak izcileri katılacaktır. Organizenin Irak Meliki Birinci Gazinin himayelerinde olacağı her ilden gelen izci teşkilatlarının kendi heyetleriyle beraber müsabakalara iştirak edeceği belirtilmiştir. Bu organizede Bağdat'daki okullarda ayrı ayrı atletik spor müsabakalarının yapılacağı bildirilmiştir. Bu organizenin yapılmasındaki amacın Irak'ta sporun gelişmesi ile tanışma ve kaynaşmanın sağlanması olduğu vurgulanmıştır.¹³¹

3. 4. Sağlık

Yeni Irak Gazetesi'nde Irakla ilgili haberler kısmında sağlık konusunda “**Sıhhiye Tedabiri**” ve “**Tifo Serumu Yapılacak**” başlıklı iki haber olduğunu görmekteyiz.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “**Tifo Serumu Yapılacak**” başlıklı haberde, Maarif nezaretinin Bağdat şehrindeki resmi okullardaki öğrencilere tifo serumunun tatbik edilebileceği ve “**Mektepler Tabibi**” Ali Galip Beyin bu konuda kız ve erkek okullarına gereken talimatı verdiği bildirilmiştir.¹³²

¹³⁰ “Gecelere Mahsus Mekteb”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 şubat 1934, s. 1.

¹³¹ “Umum-i Irak İzçileri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹³² “Tifo Serumu Yapılacak”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

Yine aynı tarihli gazetenin nüshasında Bombay ve Karaçi'den Basra'ya gelen vapurlara yönelik sağlık tedbirleriyle ilgili bir habere yer verilmiştir. **“Sıhhiye Tedabiri”** başlıklı bu haberde Sıhhiye Umum Müdürlüğü'nün Bombay ve Karaçi'den Basra'ya gelecek vapurlar hakkında sağlık tedbirleri alma lüzumunu görerek limanlardan gelecek olan yolculardan aşı yapıldığına dair resmi belge alınmasının kararlaştırıldığı bilgisini vermektedir.¹³³

3. 5. Tarım

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Irak'da yapılan ziraatla ilgili bir yorum yazısı yer almakta ve hükümetin bu konuyla ilgili yapacağı çalışmalar hakkında fikirler ileri sürülmektedir. **“Irak'ın Zirai Kalkınması”** başlıklı bu yorum da ülkenin meseleleri hakkında yüksek bir ilgi ve alaka ile çalışan hükümetin tarım konusunda aynı hassasiyeti koruyacağı belirtilerek Irak'ın bir tarım ülkesi olduğu bu nedenle tarıma büyük önem verilmesi gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Yorumda 1929 Dünya bunalımından sonra milletlerin büyük çırpınma ve çalışma faaliyetlerinden Irak'ın alacağı derslerin basında tarımsal faaliyetlere verilecek önemin olduğu belirtilerek Irak'ın en kolay ve ilk olarak istifadesine başvuracağı faydalanacağı alanın ekincilik olduğu öne sürülmüştür. Ziraatı düşünürken memleketlerde şahsi mesainin hiçbir öneminin olamayacağı da vurgulanmıştır.

Yorumda, 1934'de dünya piyasalarında buğday ve hububat kıymetini düşüren sebepleri tahlil ederken hükümetlerin yardımlarını göz önünde tutulması belirtilerek Irak köylü ve çiftçisine bugüne kadar bir hükümet yardımının yapılmadığı bildirmiştir. Yorum Irak kalkınmasıyla ilgili temennilerle şu şekilde de son bulmuştur.: **“Fakat ümidimizi memleket hesabına kuvvetlendiren yeğane sebep de hükümetin halk işlerine gösterdiği samimi alaka olduğundan Irak'ın müstakbel inkişafına şimdiden inan getirebiliriz”**¹³⁴

Yeni Irak Gazetesi'nin aynı tarihli nüshasında **“Irak'dan İhraç Edilen Hububat”** başlıklı haberde hububat ihracıyla ilgili şu bilgi verilmiştir.

¹³³ “Sıhhiye Tedabiri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹³⁴ “Irak'ın Zirai Kalkınması”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2.

“Bu sene Irak’dan birinci teşrin ayı zarfında ihraç edilen hububat miktarı 1659 tona baliğ olmuş 52473 dinar varidat (gelir) temin edilmiştir”¹³⁵

3. 6. Irak’ın Devletlerarası İlişkileri ve Ekonomik Gelişmeler

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde Irak Meliki Gazinin düğünü sebebiyle yabancı ülkelerden gelen tebrik telgraflar gazetenin birinci sayfasında **“Düğün Münasebetiyle Gönderilen Tebrik Telgrafları”** başlıklı haberle verilmiştir.

Gazetede Türkiye Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal’in göndermiş olduğu tebrik telgrafı en başta verilerek, telgrafın tam metni yayımlanmıştır. Mustafa Kemal’in telgrafına cevaben de Gazi Melik’in Mustafa Kemal Paşa’ya gönderdiği teşekkür telgrafının tam metni yayımlanmıştır. Diğer devletlerden ve aşiret (bölge) reislerinden gönderilen telgraflarda yer almıştır. Irak Melikinın düğünü münasebetiyle İngiltere İtalya kralları, Fransa Almanya, cumhurbaşkanları, İbn-i Suud ve ismi yazılmayan zevattan bir çok telgraf gönderildiği haberde bildirilmiştir.¹³⁶

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Melik Gazi’nin Amman’a ve daha sonra Avrupa’ya yapacağı seyahatle ilgili bir haber yer almıştır. Haberde **“Melik Ali Hazretlerinin Seyahatleri”** başlıklı haberde Melik Gazi’nin Amman’a Seyahatinin gazetenin yayın tarihinden sonraki pazartesi günü olduğu ve Amman’da birkaç gün kaldıktan sonra Avrupa’ya hareket edeceği bildirilmiştir.¹³⁷

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde ise Melik Gazinin Türk elçisi Tahir Latif Beyefendi’nin itimatnamesini kabul etmesi ile ilgili bir haber yer almaktadır. Fotoğrafında kullanıldığı bu haber **“Türk Elçisi İtimatnamesini Takdim Etti”** başlığıyla verilmiştir. Türk elçisi Tahir Latif beyin sekreteri Ruhi Beyle beraber Melik Gazi’yi ziyaret ettiği ve Latif Bey’in sekreteri Ruhi Bey’i Melik Gaziye takdim ettiğini ve Irak Melikinın Ruhi Bey’e büyük iltifatlarda bulunduğunu gazetenin haberinden öğrenmekteyiz.¹³⁸

¹³⁵ “Irak’dan İhraç Edilen Hububat”, Irak Gazetesi, 4 Şubat 1934, s. 2.

¹³⁶ “Düğün münasebetiyle Gönderilen Tebrik Telgrafları”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹³⁷ “Melik Ali Hazretlerinin Seyahatleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 1.

¹³⁸ “Türk Elçisi İtimatnamesini Takdim Etti”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde “Arap Sergisine Gidecek Heyet” başlıklı haberde, basın idaresinin Filistin’de açılacak sergiye, Iraklı Gazetecilerden oluşan bir heyet gönderileceği belirtilerek bu heyetin iki üyeden oluşacağı bildirilmiştir.¹³⁹

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde “İş Bankası” başlıklı haberde Türkiye Hükümetinin Irak’ta bir İş Bankası kurmayı düşündüğü bildirilmiştir. Haberde “Türkiye Hükümetinin Irak ile iktisadi ve sosyal münasebetleri geliştirmek amacıyla Bağdat şehrinde Mısırda olduğu gibi bir iş bankası şubesi açmayı düşünmektedir. Bu bankayı kurmaktan maksat memleketimiz ile Türkiye arasındaki iktisadi faaliyetleri temin ile müteakbil ticari menfaatler yaratmaktan ibaret olacaktır”¹⁴⁰ denilmektedir.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde Kahire’de Irak yeni sefiri olan Emir Ziyat’ın göreve başlamak üzere mayıs ayının ortalarına doğru Kahire’ye hareket edeceğini bildirerek son gelen haberlere göre Yunanistan’da annesinden kalan emlak dolayısıyla bu seyahatini tehir edeceği ve Emin Ziyat’ın Atina’da bulunduğu belirtilmiştir.¹⁴¹

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak gazetesinde Suriye, Irak, Irak ve Türkiye’ye ulaşacak bir demiryolu hattı ile ilgili bir haber – yorum yazısı yer almıştır.

“Yeni Bir Şimendifer Hattı” başlıklı bu haber yorum yazısını kimin yazdığı belli değildir. İmzasız yayınlanan bu yorumda Suriye ve Irak gazetelerinin İran ve Irak’tan geçecek bir demiryolunun Türkiye tarafından Suriye’ye bağlanması hakkında yazılar yazıldığı belirtilerek, Akdeniz’den İç Asya’ya uzatılarak bu demiryolu güzergahında yaşayan milletleri ilgisiz bırakamayacağının şüphesiz olduğu bu demiryolu projesinin İran, Irak Türkiye ve Suriye hükümetleri için menfaat ve kazanç vasıtası olacağı vurgulanmıştır.

Yorumda, Yakındoğu’nun medeni dünya ile irtibatı sağlayacağı ve Asya’dan başlayan uyanış hareketlerinin ilk temellerinin kurulacağı gibi ekonomik yükseliş yolunda kazançlar sağlayacağı vurgulanarak Asya’daki genel anlaşma ve tanışma

¹³⁹ “Arap Sergisine Gidecek Heyet”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹⁴⁰ “İş Bankası”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹⁴¹ “Emir Ziyat”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

hareketine başlangıç olacak böyle bir teşebbüsü engelleyecek “bir Türk, bir İranlı ve bir Iraklı bulunamayacağı belirtilmiştir. Bu teşebbüsün ekonomik yönü başta olmak üzere siyasi, sosyal, kültürel alanlarda Irak, İran, Suriye ve Türkiye’ye büyük faydaları olacağı düşüncesi vurgulanarak gizli bir gücün bunu engellemeye çalışmasının beyhude olacağı düşüncesine yer verilmiştir. Bu temennilerin sonucunda Irak hükümetinin bu işe yoğun çabaları er geç harcayacağı ve bu teşebbüs için büyük himmetleri olacağını belirtilmiştir.¹⁴²

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde İngiltere’nin Petrol Şirketinin, Irak Hükümetinin gaz hissesine mukabil 190517 İngiliz sterlinini Irak Hükümetine ödediğini bildiren haber “**Hükümetin Petrol Hissesi**” başlığıyla yayınlanmıştır. Ayrıca gazete bu miktara gaz hissesinin faizinin de dahil olduğunu belirtmiştir.¹⁴³

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde yine İngiltere ile yapılan görüşmelerle ilgili bir haber yer almıştır. “**Yeni Bir İttifak**” başlıklı haberde, Irak Hükümeti ile Britanya Hükümeti arasında Dünya Savaşı sırasında ölen askerlerin mezarları ve bazı anıtların inşası hakkında verilen tekliflerin ilgililer tarafından incelendiği belirtilerek bu konuda yapılacak görüşmelerin, raporların teatisinden sonra yapılacağı bildirilmiştir.¹⁴⁴

Irak ve Rusya arasında oluşturulacak ticari ilişkiler için İran’daki Rus Ticaret Temsilcinin Bağdada gelmesiyle ilgili haber 10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde “**Rus Ticaret Mümessili**” başlığıyla verilmiştir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“İran’daki Rus Ticaret Mümessili ve Rus Ticaret müesseseleri reisi Irakla Rusya arasında bir ticaret muahedesi akdi için Tahran’dan şehrimize hareket etmiştir. Alınan malumata göre mümessil, Rus emtiasını Türkiye tarikiyle Irak’a arz etmek buna mukabil bazı Irak emtiasını da Rusya’ya ithal etmek hususlarını temine çalışacaktır.¹⁴⁵

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde “**Sanayi-i Mütchassısı**” başlıklı haberde Irak’da sanayinin yükseltilmesi sağlamak üzere Almanya’dan gelen Alman

¹⁴² “Yeni Bir Şimendifer Hattı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹⁴³ “Hükümetin Petrol Hissesi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹⁴⁴ “Yeni Bir İttifak”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹⁴⁵ “Rus Ticaret Mümessili”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 1.

uzman Herman Sadhu Irak'daki sanayi kuruluşlarını incelemek üzere Basra'ya gideceği bildirilmiştir.¹⁴⁶

Yine aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Irak'ın Japonya ile olan ticari münasebetleri hakkında gazetede bir haber yer almıştır. Irak ve Japonya arasında ticari ve iktisadi münasebetler kurulması yönünde çalışmaların olduğu ve Irak'a ihracat yapan hükümetlerin başında Japonya'nın bulunduğu belirtilerek, Irak Hükümeti'yle Japon Dışişleri Bakanlığı arasında sürdürülen haberleşmenin her iki hükümeti memnun ettiğini, Japonya'nın doğrudan doğruya Basra ile kendi limanları arasında bir deniz hattı oluşturacağı bildirilmiştir.¹⁴⁷

Yeni Irak Gazetesi'nde Irak'ın dış ilişkileriyle ilgili verilen haberlere baktığımız zaman bu haberlerin büyük kısmının ekonomik ilişkiler olduğunu görmekteyiz. Bu durum 1932 yılında bağımsızlığını elde etmiş olan Irak'ın ekonomik gelişmesini sağlamak için dış ülkelerden yararlanma yoluna gittiğini görmenin yanında ekonomik faaliyet alanlarında çok kısıtlı olduğunu anlamaktayız.

3. 7. Aktüel

Yeni Irak Gazetesi'nde Irakla ilgili haberlerde güncel olarak nitelendirdiğimiz haberler çok kısıtlıdır.

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “**Dicle'de Taşkın**” başlıklı haberde Kuzey illerinde son zamanlarda meydana gelen sellerden dolayı Dicle nehrinin 13 kademe yükseldiği belirtilerek gazetenin yayımlandığı günden iki gün önce yükselme miktarı 4 kıdem daha yükseldiği bildirilmiştir.¹⁴⁸

Aynı tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde “**Acıklı Bir Ölüm**” başlıklı haberde Girgin Belediye mühendisi Mehmet Pertev Bey'in yakalandığı hastalıktan kurtulamayarak genç yaşında öldüğünü bildirerek gazete ailesine taziyelerini sunmuştur.¹⁴⁹

¹⁴⁶ “Sanayi-i Müttehassısı”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹⁴⁷ “Irak ve Japonya Ticari Münasebeti”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹⁴⁸ “Dicle'de Taşkın”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 2.

¹⁴⁹ “Acıklı bir Ölüm”, *Yeni Irak Gazetesi*, 15 Mayıs 1934, s. 3.

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde ise Girgün Kulübünde yeni yönetimin yapılan seçimler sonucunda oluşturulduğu bildirilmiş ve yönetim kurulu üyelerinin isimleri ile ve görevlerine yer verilmiştir.¹⁵⁰

Gazetedeki güncel olarak tasnif edebileceğimiz haberler yukarıda verdiğimiz gibi kısa haberler şeklinde yer almıştır.

3. 8. Fıkralar

Yeni Irak Gazetesi'nde okuyucuların hoşuna gidecek onları biraz ciddi meselelerden uzaklaştırarak rahatlamalarını sağlamak amacıyla günümüzde de her gazetede bulunan bir eğlenceli kısım bulunmaktadır. Bu kısımda ilginç fıkralar yer almaktadır. “**Fıkralar**” başlığıyla yayımlanan bu eğlenceli kısımlara 8 Nisan 1934¹⁵¹, 13 Mayıs 1934¹⁵² ve 10 Haziran 1934¹⁵³ tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde görmekteyiz.

3. 9. İlanlar – Reklamlar – Tekzipler - Duyurular

Yeni Irak Gazetesi'nde okuyucularına yönelik ilanlar ve duyurular yapıldığını görmekteyiz. Bunun yanında gazete ile ilgili faaliyet ve aksaklıklarda okuyucuya bildirilmekte, tekzip yazılarının da yayınlanmış olduğunu görmekteyiz. Gazetede genellikle kültürel ilanlar verilmiştir. Ayrıca ölüm, doğum ilanlarının yanında, açık mektup niteliğindeki yazılara da rastlamaktayız.

“İlanlarınızı memleket dahilinde ve haricinde revaçla okunan “**Yeni Irak**” gazetesine vermeniz menfaatiniz içindir” ve ilanlarınızı “**Yeni Irak’a Veriniz**”¹⁵⁴ şeklindeki ilanlar gazetenin her sayısında mutlaka yer aldığını görmekteyiz. Bu ilanlarla Yeni Irak Gazetesi'nde Irak'ta ve Irak dışındaki ülkelerde okuyucularına ulaştığını anlamaktayız. Gazetede bu şekilde okuyucuların ilan vermesini teşvik amacıyla bu özelliğini vurgulamaktadır. Yeni Irak Gazetesi'nde Irak dışındaki yayınlardan okuyucuların faydalanmasına yönelik reklamlarda geniş yer almıştır. Türkiye Haberleri kısmında yer verdiğimiz Akba ve Akbal kitapevlerinin reklamları gazetenin her

¹⁵⁰ “Girgün Kulübünde Yeni Heyet-i İdare”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

¹⁵¹ “Gülünç Yazılar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

¹⁵² “Fıkralar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3.

¹⁵³ “Fıkralar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s.4.

¹⁵⁴ “Yeni Irak”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 4.

sayısında bulunmaktadır. Bu reklamlarda Türkiye'deki kitapevlerinden yapılacak siparişlerle istedikleri kitapların hızlı bir şekilde ulaştırılacağı da bildirilmektedir. Bu tip reklamdan biri 8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde şu şekilde yer almıştır.

“Akbal Kitaphanesi”

“Akbal Kitaphanesi, Türkiye'de en tanınmış müessesedir. Bu kitap ve neşriyat müessesesini her Iraklıya tavsiye eder ve mücanen getirecekleri kataloglar mucibince sipariş edecekleri kitapları aşağıda suratle tedarik edebileceklerini teyid ederiz.”¹⁵⁵

Yine bu türden reklamlardan biri de Irak'da faaliyet gösteren Gürgün Emniyet Mağazasıyla ilgili olarak yayımlanmıştır.

“Emniyet Mağazası”

“Sahibi Seyyid Abbas Hami”

“Mağazamız her nevi Mısır mecmualarıyla Irak ve Türkiye'de münteşir gazete, mecmua ve kitapların yegane satış mahallidir. Bu defa celib ettiğimiz kırtasiye levazımı pek mütenai ve zengindir. Bu husustaki bütün ihtiyacınızı en ucuz bir fiyatla mağazamızdan tedarik edebilirsiniz. Alacağınız kitap ve kırtasiye levazımı için herhalde mağazamıza uğramaklığınız menfaatinize mucip olacağından bir defa tecrübe ediniz. Hariçten vuku bulacak siparişler süratle gönderilir. Adres: Gürgün Emniyet Mağazaları.”¹⁵⁶

Yeni Irak Gazetesi'nde sigara reklamlarına da yer verilmiştir. “Tabade ve Abud Fabrikasının tütününü ve sigaralarını her yerde arayınız.”¹⁵⁷

Yeni Irak Gazetecilik alanı dışında kültürel olarak kitap siparişinin yanında yabancı dil kursları da açmış olduğunu vermiş olduğu ilanlarda görmekteyiz. 8 Haziran 1934 ve 13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak gazetesinde muktedir bir alim tarafından

¹⁵⁵ “Akbal Kitabhanesi”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

¹⁵⁶ “Gürgün Emniyet Mağazası”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

¹⁵⁷ “Tabode ve Abud Fabrikasının Tütününü ve Sigaralarını Her Yerde Arayınız”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 8 Nisan 1934, s. 4.

Almanca, İngilizce ve Fransızca derslerinin verileceği, arzu edenlerin dil kursuna katılma şartlarını gazetenin idaresine müracaat ederek öğrenebilecekleri bildirilmiştir.¹⁵⁸

Yine bu lisan dersleriyle ilgili aynı tarihli gazetede Almanca derslerine başlanacağı ve güçlü bir Alman Profesör tarafından verilecek bu derslere katılma fırsatını kaçırmamalarını okuyucularına belirtmiştir.¹⁵⁹

Gazetede doğum¹⁶⁰ ve ölüm¹⁶¹ haberlerinde yer verilmiştir. Ayrıca kutlama mesajlarına da gazetede rastlamaktayız. 4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi'nde Mısır'ın Kahire şehrinde yayın hayatını sürdüren Mühadenet gazetesinin kuruluş yıldönümünü kutlayan tebrik yazısı yayımlanmıştır.¹⁶²

13 Mayıs 1934 tarihli gazetede ise icra davası ile ilgili bir ilanda gazetede yerini almıştır.¹⁶³

Bu ilan ve reklamların dışında gazete idaresi tarafından okuyucularına ve kamuoyuna yönelik duyurularına da gazetede yer verilmiştir.

4 Şubat 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde **“Bağdat Postası Müdüriyetinin Nazır-ı Dikkatine”** başlıklı haberde Posta Müdürlüğü'nün yapmış olduğu hizmetlerdeki aksaklıklar dile getirilmiştir. Gazeteye yabancı ülkelerden gelen gazetelerin eksik bir şekilde getirildiği ve bir süreden beri devam eden bu olumsuz durumun posta idaresi tarafından çözülmesini rica ettikleri belirtilmiştir.¹⁶⁴

10 Haziran 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde **“İtizar”** başlıklı yazıyla bazı önemli sebeplerden ötürü geçen haftaki gazetenin yayımlanmadığını ve bu nedenle okuyuculardan özür dilenmiştir.¹⁶⁵

Yine aynı tarihli gazetede vilayetlerdeki abone bedellerinin toplanması için geçici mutemet olarak görevlendirilen Emin Lütfi Efendi'nin görevine son verildiği ve

¹⁵⁸ “Lisan Dersleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 4.

¹⁵⁹ “Almanca Dersler”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

¹⁶⁰ “Doğum”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹⁶¹ “Ölüm”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3.

¹⁶² “Tebrik”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1.

¹⁶³ “İlan”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3.

¹⁶⁴ “Bağdad Postası”, *Yeni Irak Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 3.

¹⁶⁵ “İtizar”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

bu nedenle bu şahsa yapılan ödemelerin geçersiz olacağını bildiren duyuru **“Okuyucularımızın Nazar-ı Dikkatine”** başlığıyla yayımlanmıştır.¹⁶⁶

Bu türden duyuruların yanında tekzip yazıları da Yeni Irak gazetesinde yer almıştır. **“Bir Tekzip”** başlıklı yazıda daha önce gazetede yer alan Maarif İdaresi hakkındaki haberle ilgili yazının basın kanununa binaen tekzip edildiği bildirilmiştir.¹⁶⁷

4. KOMŞU ÜLKELERLE İLGİLİ HABERLER

Yeni Irak Gazetesinde Irak'ın yakın komşularıyla ilgili haberleri bu başlık altında incelemeyi uygun gördük. Elimizde bulunan gazetenin nüshalarında yer alan komşu devletlerle ilgili haberler diğer haberlere nazaran çok kısıtlıdır. Bu az sayıdaki haberleri diğer yaptığımız bölümlerdeki gibi ayrı ayrı siyasi, sosyal, ekonomik vs. başlıklar altında incelemeden genel olarak değerlendirmelerini yapacağız. Zaten komşu devletlerle ilgili gazete sütunlarında yer alan haber ve yorum yazılarının tamamına yakını güncel konularla ilgilidir.

13 Mayıs 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesinde Vakit gazetesinden iktibas yapılarak **“Burnunu Sigortalayan Şeyh”** başlığıyla güzel kokularla ilgili bir koleksiyonu bulunan Arap Şeyhinin burnunu sigortalatması haberine yer vermiştir. Bu ilginç haber gazetede şöyle verilmiştir:

“Londra Gazeteleri Haber Veriyor:”

“Arap şeyhlerinden birisi burnumu ikibin sterline sigorta etti. Hadise ilk defa vuku buluyor. Bu zatın adı Cemal Karişi'dir. Kendisi Mekkelidir, iş gücü en nadir kokuları toplamaktadır. Şamesi son derece kuvvetli ve hassastır. Bunun için herhangi bir kokuyu kokladı mı derhal onu terkip eden maddelerin ne olduğunu ve ne nispette birbirine katıldığını hemen söylüyor. Şeyh Celal Karişi her tarafı dolaşarak her mahalli gezerek attar koleksiyonu günden güne büyütmektedir. Onu en nadir kokularından biri Fırat'tan çıkan bir attarı alıp bu dört bin yıllık kokuyu koleksiyonuna ilave etmiştir. Kendisi Londra Gazetelerinden birine şu sözleri söylemiştir. Şamemin

¹⁶⁶ “Okuyucularımızın Nazar-ı Dikkatine”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹⁶⁷ “Bir Tekzip”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3.

kuvvetini kaybedecek olursam hayattaki en büyük zevki kaybetmiş olurum, onun için burnumu sigortaya koydum.”¹⁶⁸

8 Nisan 1934 tarihli Yeni Irak Gazetesi’nde Hicaz Krallığıyla Yemen Krallığı arasında süren savaşlar geniş yer almıştır. “**Celaletmeab İbn-i Suud Hazretlerinin Yemendeki Muvaffakiyetleri**” başlıklı haberde Yeni Irak Gazetesinin başyazarına Suudi Arabistan Hükümeti Bağdat elçiliği tarafından gönderilen mektupla Hicaz ve Yemen kuvvetleri arasında meydana gelen çarpışmalarda Hicaz kuvvetlerinin muvaffakiyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Hicaz hükümetinin Emir Faysal’ın emrindeki kuvvetlerin Yemenli İmam Yahya kuvvetlerine üstün geldiğini, istila edilen yerlerin ahalisinin Suudi kuvvetlerini memnuniyetle karşıladıkları bildirilmiştir.¹⁶⁹

Aynı tarihli gazetede “**Hicaz ve Yemen İçin Bir Tavsid**” başlıklı haberde de gazetenin baskıya hazırlandığı sırada Müslümanlık Konferansı Cemiyetinin göndermiş oldukları bir mektubun gazeteye ulaştığı, bu mektupda Hicaz ve Yemen hükümetleri arasındaki bu ihtilafların çözülmesi maksadıyla iki taraf hükümetine bir telgraf çekildiği bildirilmekte ve bunlardan Hicaz Meliki İbn-i Suud’a cevap vererek, savaşın gayrikabil olduğunu beyan ettiği bildirilmektedir.¹⁷⁰

Yukarıdaki haberlerden de anlaşıldığı gibi Hicaz Kralı İbn-i Suudve Yemendeki İmam Yahya kuvvetleri arasında meydana gelen bu savaşlar tüm Müslüman ülkeler tarafından ilgiyle takip edilmiş ve problemlerin çözülmesi noktasında çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Ama bu problem uzun süre devam etmiştir.

Yeni Irak gazetesinde Müslüman dünyasını uzun süre meşgul eden bu mesele ile ilgili olarak yine aynı tarihli gazetenin nüshasında bir makalede yayımlanmıştır. “**Babacan Diyor ki**” imzasıyla “**Arabistan Yarımadasında**” başlığıyla yayımlanan makalede iki hükümet arasındaki bu uyuşmazlığı daha da körükleyenlerin olduğunu burada basının büyük rol oynadığı belirtilmiştir. Konunun mahiyeti ve yazarın makalede kullandığı üslubu görmek için makaleyi aşağıda aynen vermeyi uygun bulduk.

¹⁶⁸ “Burnunu Sigortalayan Şeyh”, *Yeni Irak Gazetesi*, 13 Mayıs 1934, s. 3.

¹⁶⁹ “Celaletmeab İbn-i Suud Hazretlerinin Muvaffakiyetleri”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 1.

¹⁷⁰ “Hicaz ve Yemen İçin Bir Tavsid”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 4.

“Oldu idi olacaktı, koptı idi kapacaktı derken, günün birinde İmam Yahya ile Hicaz arasında bir muhabere koptu. Tabi böyle bir çok çoklara hatime teşkil etmesi bir sürü insanı da o harbi öldürmek temennisinden kurtardı.

Bugüne kadar:

- Hayır bu taraf daha kuvvetli
- İyi ama ötekinin askeri daha cesur
- Bunun arazisi daha sarp
- Onun ordusu daha muntazam ve ileyh gibi

Sözlerle meclisleri oyalayan münakaşalara da hacet kalmayacak!...

Bana öyle kalıyor ki bu muharebeyi öldürmek ve yahut isterseniz ilan ettirmek diyelim, hususunda Mısır ve Suriye’de çıkan gazetelerin hamd ve gayretini hiçte inkar edemeyiz.

- Ama kan dökmeyiniz.
- Eyvah yazıktır.
- Rica ederiz anlaşın!
- İstirham ederiz uyuşunuz.

Nasihatleriyle her iki tarafı fitillemekte kusur etmedikleri ... zaten insanlara bir şeyi yaptırmak için “yapmayın etmeyin” demekten ala bir çare yok gibidir. İşine gazetelerin yaptığı nasihatlerde er geç tesirini göstermekten geri kalmadı, onların;

- Kan dökmeyin! Demesi
- Lütfen muharebeye başlayın! Şeklinde
- Ne zararı var biran evvel tutuşun! Tarzında
- Rica ederiz anlaşın! Demesi de:

Uyuşmaktan faide yok gırtlak gırtlığa gelin! Manasında bir netice vermiş oldu. Bir seneye mücetaviz eline kalemi alan ve veren nisyen ederek İmam Yahya’ya veya İbn-i Suud hazretlerine pendnameler yazan irşatçı muharrirlerin bilmeyerek bu harbi körüklediklerini, daha çok evvelden kestirmiştim... Dediğim gibide oldu.

Harbin başlaması ise birçok kimseleri dedikodu, münakaşa, mücadele, zahmetlerinden halas etti. Hiç olmazsa şurada burada, şunun bunun hesabına asker yürüterek filanı galip getirmek filanın arazisini istila ettirmekten de kurtulmuş olacağız.

Palaya sarılan ve “hodri meydan” eden bu hükümetlerin harb neticesinde verecekleri kati rapor, bizim gibi laf bezirganlarının fuzuli müdahalesine hacet, bırakmadan meseleyi fasıl edecektir.

Fakat şunu da unutmayalım... Gazetelerin her iki hükümdara yazdıkları nasihatler “bir kan dökmekten intinab tavsiyeleri” yok mu? Harbi alevleneceği kimse gibi tesir etmiş oldu... Bu sözlerden her iki taraf da horozlana horozlana en sonunda muradlarına erdiler... Onlar ersin muradına, biz çıkalım kerevetine...¹⁷¹

Komşu bölgelerindeki bu haberler dışındakilerin hepsinde Mısır ile ilgili olduğunu görmekteyiz.

10 Haziran tarihli Yeni Irak Gazetesinde “**Mısır Muhabir Mahsusundan**” başlıklı haberle Mısır kralı Fuat’ın karısının Mısırın Paris elçisi Mehmet Fahri Paşa ile birlikte Marsilya üzerinden Paris’e gitmek için İskenderiye’den hareket edecekleri bildirilmiştir.¹⁷²

Aynı tarihli gazetede “**Mısırda İran Ticaret Odası**” başlıklı haberde İran’daki Mısır elçisinin İran ile Mısır ticaretinin gelişmesi için İranlı işadamlarından oluşan bir heyet tarafından bir ticaret odasının kurulmasına karar verildiği ve bu konudaki işlemlerin yapılmaya başlandığı bildirilmiştir.¹⁷³

Yine aynı tarihli gazetede Mısır alimlerinden Fransız Garibetten kalan mirası olan 1855 lira ve kütüphanesi, Kadim Mısır lügatinin tedrisi için Oksford Üniversitesine vakfedildiği haberi yer almıştır.¹⁷⁴

Mısır ayan meclisi azasından olan İbrahim Ratib Beyin Mısırın Ankara elçiliğine tekrar tayin olduğu ve Ankara elçiliği görevini yapan Abdullah Hamza

¹⁷¹ “Babacan Diyor ki”, *Yeni Irak Gazetesi*, 8 Nisan 1934, s. 3.

¹⁷² “Mısır Muhabir Mahsusundan”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹⁷³ “Mısır’da İran Ticaret Odası”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

¹⁷⁴ “Acar Mısıriyye Ulemasından”, *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 2.

Beyi'nde Avrupa elçiliklerinden birinde görev alacağını tahmin edildiği aynı tarihli gazetede yer almaktadır.¹⁷⁵

¹⁷⁵ "Ayan Azasından İbrahim Ratıp Bey", *Yeni Irak Gazetesi*, 10 Haziran 1934, s. 3.

İKİNCİ BÖLÜM

VAHDET GAZETESİ

Vahdet, Türklerin çıkarmış olduğu bir gazetedir. Haleb şehrinde yayımlanmıştır. Vahdet Gazetesi'nin elimizde dört nüshası bulunmaktadır. Bu nüshalar; 25 Kanun-ı Evvel 1933 (333 numaralı), 15 Ocak 1934 (334 numaralı), 22 Kanun-ı Sani 1934 (335 Numaralı), 1 Mart 1934 (337 numaralı) tarihlidir.

Haftalık olarak yayımlanan Vahdet Gazetesi'nin elimizdeki nüshalarına göre yayını periyodik olarak sürdüremediğini görmekteyiz. Vahdet Gazetesi'nin 25 Aralık'ta yayımlanan sayısından sonraki ilk sayısı ancak yirmi gün sonra yayımlanmıştır. Bu da yukarıdaki düşüncemizi desteklemektedir. Vahdet Gazetesi'nin genellikle pazartesi günleri yayımlandığını görmekteyiz. Bunun yanında elimizde bulunan 1 Mart 1933 tarihli Vahdet Gazetesi Perşembe günü yayımlanmıştır. Gazetenin idari yeri gazete künyesinde şu şekilde yer almıştır:

“İdari hanesi : Posta Civarında Daire-i Mahsusa, Posta kutusu : Haleb 4500”¹⁷⁶

Gazetenin sahibi ve mesul müdürü Nuri Genç¹⁷⁷ adındaki Halebli bir Türk'tür. Vahdet Gazetesi'nin başyazarı Refik Hehalu'dur. Haleb Şehri'nde yayımlanmakta olan Vahdet Gazetesi, Suriye sınırları içerisinde ve Fransa başta olmak üzere birçok yabancı ülkelere ulaşmıştır. 15 Kanun-ı Sani 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “Gazetemizin Satış Yerleri” başlıklı ilanda gazetenin bayii şeklinde satış yerlerini görmekteyiz. Antakya'da Debuyzade Ahmet Efendi Kütüphanesi ve Çığırevi Kütüphanesi, Beylan'da Bakkal Hasbi Efendi, Kırıkhan'da Nekvioğlu Hüsnü Efendi ve Beyrut'ta (Sahafü'l Berc'de) İstanbul Kütüphanesi'nde Vahdet gazetelerinin satıldığını görmekteyiz. Ayrıca ilanda İskenderun ve Reyhaniye'de de Vahdet gazetelerinin elden satıldığını öğrenmekteyiz.¹⁷⁸ Bunun yanında gazetenin posta yoluyla da okuyucularına ulaşmaktaydı. Gazetenin Fransa'da ciddi bir okuyucusu olduğunu da gazete fiyatının bildirildiği künyesinden anlamaktayız.¹⁷⁹ Elimizdeki nüshalardaki Vahdet gazetesinin fiyatı, Suriye dahilinde ve Fransa'da 500 kuruş suri, Suriye ve Fransa dışındaki

¹⁷⁶ *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

¹⁷⁷ *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

¹⁷⁸ “Gazetemizin Satış Yerleri”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

¹⁷⁹ *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 1.

ülkelerde ise 130 Franktır.¹⁸⁰ İlan fiyatlarının ise satır başına 20 kuruş olduğunu ilanın tekrar verilmesi halinde gazete idaresi tarafından tenzilat yapılacağı da ima yoluyla vurgulanmıştır.¹⁸¹

1934 yılına ait olan Vahdet gazetesinin künyesinde gazetenin yayın hayatında beşinci yılı içerisinde olduğunu görmekteyiz.¹⁸²

Gazetenin ekonomik olarak çok zor şartlarda yayın hayatını sürdürdüğünü ve gazete yönetiminin okuyucularıyla abone bedelleri hususunda sorunlar yaşadığını da gazetede verilen “Son Bir rica” adlı duyuru niteliğindeki yazıdan anlamaktayız. Bu yazıda Vahdet gazetesine abone olan birçok okuyucunun senelerden beri gazeteye abone olduklarını buna mükabil abone ücretlerini ödemeyi akıllarına getirmedikleri sitemini yaparak okuyucudan bu ücretleri ödemelerini, aksi takdirde abone ücretlerini ödemeyen aboneleri gazete sütununda isimlerini yayınlayarak teşhir edecekleri tehdidinde de bulunmuşlardır.¹⁸³

Gazetenin fiziki durumuna bakacak olursak, gazete dört sayfadan ibarettir. Gazetede belli bir sütun düzenlemesi bulunmamaktadır. Her sayıda farklı bir sütun düzeninin bulunduğunu görmekteyiz. Gazetede fotoğraf, resim kullanılmamıştır. Gazete Osmanlıca Türkçesiyle yayımlanmıştır. Gazetenin dili 1934 yılında Türkiye Cumhuriyeti içerisinde kullanılan dille aynı paralelliktedir.

Vahdet Gazetesinin logosunun altında “**Siyasi ve Edebi Memleket Gazetesi**” ibaresi bulunmaktadır.¹⁸⁴

Vahdet Gazetesi’nde köşe yazılarına yer verilmemiştir. Kısa olarak yer alan yazılarda ise imzasız yayımlanmıştır. Genel olarak bölge ile ilgili haberler geniş yer tutmaktadır. Vahdet gazetesini değerlendirmemizde Bölgesel Haberler (Suriye Sınırları dahilinde), dünya Haberleri, Türkiye haberleri ve Komşu ülkelerle ilgili haberler diye dört ana başlıkta tasnif ederek inceleyeceğiz. Haberlerin büyük çoğunluğunun bölgesel nitelikli olması sebebiyle de bu haberleri de sosyal, idari, siyasi, devletlerarası ikili

¹⁸⁰ *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 1.

¹⁸¹ *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 1.

¹⁸² *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

¹⁸³ “Son Bir Rica”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

¹⁸⁴ *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 1.

ilişkiler, ekonomi, aktüel, Antalya ve İskenderun vilayetleri Haberleri, Taşra haberleri, Adli ve asayiş haberleri, meteoroloji gelişmeler, Suriye eşrafiyla ilgili haberler ve ilan, duyuru reklamlar gibi alt başlıklar altında toplayacağız. Dünya haberlerini de siyasi, sosyal – Aktüel ve ikili ilişkiler alt başlığında inceleyeceğiz. Türkiye ve komşu ülkelerle ilgili haberlerin gazetede geniş yer tutmaması sebebiyle bunları alt başlıklara ayırmadan değerlendirmesini yapacağız.

Haleb'te yayımlanan Vahdet Gazetesi mahalli bir gazete niteliğinde olmasının yanında, tüm Suriye sınırları dahilinde meydana gelen olayları da duyarlı bir şekilde yakından takip etmiştir. Dünyada ve çevresinde meydana gelene olaylara da gazetenin sütunlarında yer verilmiştir.

1. DÜNYA HABERLERİ

Vahdet Gazetesi'nde yer alan dünya haberleri siyasi, sosyal ve dönemin aktüel konuları ile ilgili haberlerdir. Bu haberlerin büyük çoğunluğu Fransa ile ilgili ve Fransız kaynaklı haberlerdir. Bu durumsa Fransa'nın bölge üzerindeki mandater yönetiminden kaynaklanmaktadır. Gazetede dünya haberleri genellikle “**Harici Telgraf Haberleri**”¹⁸⁵ ve “**Radyo Haberleri**”¹⁸⁶ üst başlıklarıyla yayınlanmıştır. Dünya haberleri gazetenin hemen hemen her sayfasında yer almaktadır.

Dünya haberlerine baktığımızda siyasi, sosyal devletlerarası ilişkiler, aktüel konular gibi nitelikteki haberler bulunmaktadır. Dünya haberlerinin genellikle telgraf ve radyo haberlerinden alınmış olması da haberlerin gazetede kısa bir şekilde yer almasına neden olmuş ve bu haberler hakkında geniş malumatlar verilmemiştir.

1. 1. Siyasi

Vahdet gazetesinde Dünyada meydana gelen siyasi haberler “harici Telgraf Haberleri” ve “Radyo Haberleri” kısmında kısa haberler şeklinde verilmiştir. Bunun yanında gazetede bu kısımlar dışında da dünyadaki siyasal gelişmelere ait haberler de yer almıştır.

¹⁸⁵ “Harici Telgraf Haberleri” , *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-1 Sani 1934, s.2.

¹⁸⁶ “Radyo Haberleri 12-13 Kanun-1 Sani 1934” , *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-1 Sani 1934, s. 2.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde **“Fransız Kabinesi Ayanda da Kazandı”** başlıklı haberle, Ayan meclisinin ülkedeki Fransız memurlarının maaşının ayanda verilmesiyle ilgili mali projenin müzakere edildiği belirtilerek Başbakan Mösyö Şutan'ın projenin meclis-i mebusanda kararlaştırıldığı gibi kabul edilmesini teklif ederek bu konuda itimat edilmesini ileri sürdüğü belirtilmiştir. Haberde sonuçta yapılan oylamayla 27 oy muhalefetine karşı 1999 oyla bu kanunun kabul edildiği belirtilmiştir.¹⁸⁷

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet gazetesinde yine Fransız hükümetinin ve Ayan meclisinin faaliyetlerine yer verilmiş ve dünya siyasi kamuoyunda büyük tartışma ve faaliyetlerle gündemde kalan silahsızlanma çalışmalarıyla ilgili hükümetin beyanatı yer almıştır. **“Fransa Silahını Azaltmayacak”** başlıklı haber gazetede şu şekilde yer almıştır. “11 Ayan meclisi başvekil Mösyö Şutanın beyanatı dinlendikten sonra siyaset-i hariciye hakkındaki münakaşalarına nihayet vermiş ve üç muhalife karşı 270 reyle hükümete itimad-ı beyan etmiştir. Mösyö Şuton beyanatında, Fransa hükümetinin Cemiyeti Akvama Lokorno Misakı'na sadık olduğunu ve Almanya'da dahil olduğu halde bütün milletlerin dahili istiklallerine hürmetkar bulunduğunu kaydettikten sonra sözlerine şunları ilave etmiştir. “Silahları azaltmadan bahsettiğimiz zaman bundan müstakil teslihat anlaşılmalıdır. Yoksa biz silahımızı azaltalım, diğerleri çoğaltsın demek değildir.”¹⁸⁸

Fransa siyasi hayatına oldukça zarar veren ve uzun müddet kamuoyunda kalan dolandırıcı Stavinsky olayıyla ilgili haberlerde Vahdet gazetesinin sütunlarında yer almıştır.

“Radyo Haberleri 12 – 13 Kanun-ı Sani 1934” başlığıyla yayımlanan Radyo Haberlerinde **“Stavinsky Meselesine Dair”** adlı haberde başbakan Şuta'nın Ocak Ayı'nın 12'sinde meclisde bu konu hakkında izahat verdiğini bu meselenin üzerine gideceğini bu nedenle kendisine yönelik yapılacak komplolara karşı da hazır olduğunu, şahsi ve ailevi bağlara bakmaksızın bütün cezaları uygulayacağı bilgisi verilmiştir. Başbakan Şutonun Stavinsky'nin gizli emelleri olduğunu bu konuda ticaret bakanlığının dikkatli olması gerektiğini vurguladığı bildirilmiştir. Haberde meclisin bu mesele ile

¹⁸⁷ “Fransız Kabinesi Ayandada Kazandı”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933 s. 3.

¹⁸⁸ “Fransa Silahını Azaltamıyacak”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

ilgili özel bir celse yapacağı haber verilmiştir. Ayrıca Fransız basınının başbakan Şuton'un nutkunu esas alarak, hükümetin meclisten itimat almak isteyeceğini ve buna nail olacağını yazdıklarını bildirmiş ve son telgraflara göre de hükümetin itimat aldığı belirtilmiştir.¹⁸⁹

Gazetede Stavinsky davasıyla ilgili olduğunu tahmin ettiğimiz meclis önünde yapılan bir gösteri ile ilgili haberi görmekteyiz. Radyo Haberleri kısmında **“Meclis Civarında Nümayişler”** başlıklı haberde meclis önünde yapılan nümayişlerde çıkan olaylar sonucunda güvenlik güçleri ve halktan 200 civarında yaralanan olduğu bildirilmiştir.¹⁹⁰ 22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesinde yine Stavinsky olayıyla ilgili haberlere rastlamaktayız. **“Stavinsky Meselesi”** başlıklı haberde bu olayla ilgili hükümetin araştırmaya devam ettiği bu konuyla ilgili olarak mecliste de araştırma yapıldığı bildirilerek Maten Gazetesinin yazdığına göre Başbakan Şuton ve Nazırlar Meclisi'nin pazartesi toplantısında Stavinsky meselesinden dolayı bazı bürokratların görevden alınmasını teklif edecekleri ve bu anlamda adliye ve polis teşkilatından da yüksek memurların bulunduğu belirtilmiştir.¹⁹¹

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesinde Almanya'nın Reichstag (Millet Meclisi) binasını kundaklamakla suçlanan Vanderlubbe'nin idamı ile ilgili bir haber yer almıştır. Bu olay Almanya'nın siyasi dengelerini altüst etmiş ve Almanya'da yönetimi tek başına ele geçirerek diktatörlüğünü ilan etmeyi planlayan Hitler'e büyük bir imkan sağlamıştır. Hitler bu olaydan sonra muhalefeti büyük oranda çökertmiş ve diktatörlüğe giden yolda büyük mesafe kat etmiştir. **“Vanderlubbe İdam Edildi”** başlıklı haberde Reichstag yangınından dolayı idama mahkum edilmiş olan Vanderlubbe'nin Laypezig hapisanesi meydanında resmi görevliler huzurunda idam edildiği ve idam cezasının uygulanmasında resmi görevliler dışında kimsenin bulunmadığı bildirilmiştir. Aynı haberde Amsterdam'dan alınan bilgiye göre Hollanda hükümetinin defalarca teşebbüslerine rağmen Vanderlubbe'nin idamının engellenememesi Hollanda'da derin tesirler uyandırdığı ve güvenlik güçlerinin Hollanda'da bulunan Alman Konsolosluğunu muhafaza altına aldığı bildirilmiştir.¹⁹²

¹⁸⁹ “Stavinsky Meselesine Dair”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

¹⁹⁰ “Meclis Civarında Nümayişler”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

¹⁹¹ “Stavinsky Meselesi”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

¹⁹² “Vanderlubbe İdam Edildi”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

Vahdet Gazetesi'nde dünyadaki siyasi nitelikli olaylarla ilgili bu haberler dışında Küba'daki ihtilale ve Afganistan'da yapılan idamlara dair haberler yer almıştır. 22 Ocak 1934 tarihli Vahdet gazetesinin "**Harici Telgraf Haberleri**" kısmında "**Küba'da İhtilal**" başlıklı haberde Kolonal'ın hükümeti ele geçirdiğini ve kendisini diktatör ilan ettiğini bildirmiştir.¹⁹³

15 Kanun-ı Sani 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "**Radyo Haberleri**" kısmında ise "**Afganistan'da İdamlar**" başlığıyla Kabil Mahreçli haberlerde Nadir Şah'ın katledilmesinden dolayı ikinci katile olarak idam edilen 14 kişiden sonra suikaste yardımcı olan 18 kişinin daha yakalandığı bilgisi verilmiştir. Bu haberin devamında Kâbil telgraf haberlerinin bildirmediği üç kadının daha idam edildiği Peşaver mahreçli olarak belirtilmiş ve bu kadınlardan birinin eski harbiye nazırının karısı, birinin de General Seyyid Hanın zevcesi olduğu bildirilmiştir.¹⁹⁴

1. 2. Devletlerarası İlişkiler

Vahdet Gazetesi'nde yer alan devletlerarasındaki ilişkilerle ilgili haberler gazetede "**Radyo Haberleri**" ve "**Harici Telgraf Haberleri**" adlı kısımlarda bulunmaktadır. Bu haberlerde yine kısa haberler şeklinde ve pek geniş malumatlar verilmemiştir.

Devletlerarası ikili ilişkiler niteliğindeki haberlere baktığımızda tümü Avrupa coğrafyasındaki ülkeler arasındaki ilişkilerle ilgili haberlerdir.

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "**Bir İngiliz Muharririnin Cemiyet-i Akvama Hücumları**" başlığıyla devletlerarasındaki uyuşmazlıkların çözülmesi ve dünya barışının korunması yönünde faaliyetlerde bulunması için kurulan Cemiyet-i Akvam'la ilgili bir haber yer almıştır. Londra mahreçli bu haberde Cemiyet-i Akvam'ın on dördüncü kuruluş yıldönümü münasebetiyle meşhur İngiliz yazarı Velus'un radyoda bir konuşma yaptığını ve Cemiyeti Akvam'a şiddetli bir şekilde hücumlarda bulunduğunu bildirerek Velus'un "Cenevre kat'ı suretle iflas etti ve bu iflasından kurtulmasının imkanı yoktur. Çünkü oradaki cemiyet bütün manasıyla siyasi bir cemiyettir. Dünyanın içinde çırpındığı iktisadi vesair müşkülât ile katiyen alakadar

¹⁹³ "Kübada İhtilal", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

¹⁹⁴ "Afganistan'da İdamlar", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

değildir. Bundan dolayı bu cemiyet hakkındaki beynelmilel düşünceler gittikçe zeval bulmaktadır. Dünya ancak İngiltere ve Amerika'nın siyasi iştirak-ı mesaisi kurtarabilir" sözlerine de yer verilmiştir.¹⁹⁵

Yukarıdaki yazarın bu düşüncesi 1930'lardan sonraki yıllarda tüm aydınların ortak düşüncesi haline geldiğini görmekteyiz. Zaten İkinci Dünya Savaşı'nın çıkmasında bu düşünceyi doğrulamış ve Cemiyet-i Akvamın asli görevi olan dünya barışını sağlama ve koruma görevini yerine getirmedeği ortaya çıkmıştır.

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'ndeki Radyo Haberleri kısmında **"Fransa-Rusya arasında Ticaret Mukavelesi"** başlığıyla Rusya – Fransa arasında akdedilen ticaret mukavelenamesinin dışişleri bakanlığı nezaretinde imza edildiği bildirilmiştir.¹⁹⁶ Paris mahreçli verilen bu haberin yanı sıra yine Fransanın Almanya ile yaptığı ticaret muahedesi Berlin mahreçli olarak 22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde **"Harici Telgraf Haberleri"** kısmında yer almıştır. **"Fransız – Alman Ticaret Muahedesi"** başlıklı haberde, Fransa'nın Berlin Sefiri, Alman Hariciye Nezaretine verdiği bir notada Fransız – Alman ticaret muahedesinin mefsuh olduğu bildirilmiştir. Alman hükümeti tekrar müzakereye amade olduğunu sefire iblağ etmiştir."¹⁹⁷

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde **"Harici Telgraf Haberleri"** kısmında Fransa ve Almanya arasında sorun olan Saar bölgesiyle ilgili bir haber yer almıştır. Berlin mahreçli **"Saar Meselesi ve Almanya"** başlıklı bu haberde Almanya hükümetinin Saar Havzası meselesine dair Cemiyet-i Akvama gönderdiği cevabı neşrettiği ve Almanya bu cevabında Cemiyet-i Akvamın bu konudaki müzakerelerine işaret etmeyeceğini, bunu bir prensip olarak kabul ettikleri bildirilmiştir.¹⁹⁸ Yine aynı tarihli **"Harici Telgraf Haberleri"** kısmında Paris mahreçli **"Diplomatlar Cenevre Yolunda"** başlıklı haberde Cenevre'de yapılacak olan silahları azaltma konferansına iştirak etmek üzere İngiltere Hariciye Nazırı Sir Jon Simon ve Yunan Hariciye Nazırı Mösyö Maksimos Paris'ten

¹⁹⁵ "Bir İngiliz Muharririn Cemiyet-i Akvama Hücumleri", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

¹⁹⁶ "Fransa – Rusya – Arasında Ticaret Mukavelesi", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

¹⁹⁷ "Fransız – Alman Ticaret Muahedesi", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

¹⁹⁸ "Saar Meselesi ve Almanya", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

geçerek Cenevre'ye gittikleri bildirilmiş ve aynı trenle Fransız hariciye Nazırı Mösyö Pol Bunkorında Cenevre'ye gittiği belirtilmiştir.¹⁹⁹

İtalya ile Avusturya arasındaki ilişkilerle ilgili olarak Vahdet Gazetesi'nde 22 Ocak 1934 tarihli "**Harici Telgraf Haberleri**" kısmında "**İtalya Hariciye Müsteşarı**" başlığıyla Viyana mahreçli haberi görmekteyiz. Ocak 18 Tarihli bu haberde İtalya hariciye müsteşarının Viyana'ya geldiğini ve başbakanla bir saatten fazla bir görüşme yaptığı bildirilmiştir.²⁰⁰

Vahdet Gazetesi'nde devletlerarası ikili ilişkiler niteliğindeki son olarak vereceğimiz haberde Bulgaristan ve Romanya arasında gerçekleşen ilişkidir. Vahdet gazetesinin 22 Ocak 1934 tarihli "**Harici Telgraf Haberleri**" kısmında "**Bulgar Kralı Romanya'da**" başlığıyla Bükreş mahreçli haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

"Bükreş, 18 = Bulgar Kralı Boris'in gelecek pazartesi günü Romanya'ya gelerek Kral Karvele iade-i ziyarete bulunacağından Romanya hükümeti haberdar edilmiştir. Her iki hükümdar arasındaki mülakat Sineyada vuku bulacaktır. Bu mülakat Balkan misakına Bulgar hükümetinin de dahil edilmesi fikriyle alakadar bulunmaktadır. Romanya, Türkiye, Yugoslavya, Yunanistan hükümetlerinin imza etmiş olduğu Balkan misakına Bulgaristan'da dahil olursa bunun sulh ve musavvat için büyük bir zaman olacağı şüphesizdir. Fransa hariciye nazırı Mösyö Pol Bunkor ahiren ayan meclisi intihabında beyanatta bulunurken bu misakın ehemmiyetinden bahs etmiştir."²⁰¹

Vahdet Gazetesi'nde yer alan Dünya haberleri içerisindeki siyasi ve devletlerarası ikili ilişkiler hakkındaki haberlerin tamamı 15 Ocak 1934 ve 22 Ocak 1934 tarihli nüshalarında yer almıştır. Değerlendirmemiz içerisinde yer alan gazetenin diğer nüshalarında bu nitelikteki haberler bulunmamaktadır.

1. 3. Sosyal – Aktüel ve Diğer Konular

Bu alt başlıkta Vahdet Gazetesinde yayınlanmış olan Dünya haberleri içerisinde sosyal, güncel, askeri, ekonomik, sağlık vs. konuları içeren haberleri inceleyeceğiz.

¹⁹⁹ "Diplomatlar Cenevre Yolunda", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²⁰⁰ "İtalya Hariciye Müsteşarı", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²⁰¹ "Bulgar Kralı Romanyada", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

Vahdet Gazetesi'nde toplumda büyük ilgi ve heyecan uyandıran piyango çekilişleri ve büyük ikramiyeyi kazanan talihlilerle ilgili haberler yer almıştır. 25 Aralık 1933 tarihli nüshasında **“Yeni Bir Milyoner”** başlığıyla Paris mahreçli haberde Fransa'nın milli piyangosunun üçüncü kısmının çekildiği ve beş milyon franklık büyük ikramiyenin Jon Vestel isminde bir değirmenciye isabet ettiği bildirilmiştir.²⁰² Aynı konu ile ilgili olarak 15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesinde **“Milli Fransız Piyangosu”** başlıklı haberde Fransa Milli Piyangosunun dördüncü kısım talihlisinin bir fırıncı olduğu bildirilmiştir. Beş milyon franklık büyük ikramiyeyi Filges Rona isminde yaşlı bir fırıncının kazandığı belirtilen haberde bu şekilde bütün büyük ikramiyelerin esnaf ve fakir kimselere isabet ettiği, birinci beş milyonu berber, ikinciyi kömürcü, üçüncüyü de değirmencinin kazandığı vurgulanmıştır.²⁰³

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Fransız Hava Kuvvetlerinin seyahatleri ve Fransız Hava Nazırının geçirmiş olduğu uçak kazasıyla ilgili haberlere tesadüf etmekteyiz.

“Fransız Hava Filosu Dönüyor” başlığıyla Paris Mahreçli verilen haberde General Filimen komutasında seyahate çıkan Fransız hava filosu mensuplarının Afrika'dan kara yoluyla Fransa'ya gelmelerine hava nazırı tarafından müsaade verildiği bildirilmiştir.²⁰⁴ Yine aynı tarihli Vahdet gazetesinde Fransa Hava Nazırını Cezayir'den Fransa'ya getiren uçağın Paris'e inerken şiddetli bir şekilde yere çakıldığı ve uçağın parçalandığı belirtilmiştir. Hava Nazırının bu kazadan sağ olarak kurtulduğu ve Paris'e avdet ettiği bildirilmiştir.²⁰⁵

Vahdet Gazetesi'nde 22 Ocak 1934 tarihli nüshasında yine bir uçak kazasıyla ilgili haber yer almıştır. Paris kaynaklı verilen bu haber **“İmrud Tayyaresi Yandı, Yolcuları Kömür Haline Geldi”** başlığıyla yayımlanmıştır. Haberde İmrud ismindeki uçağın daha önce Şam Bağdat arasındaki bir mahalde düştüğü ve bu kazadan kurtulmasından sonra Marsilya – Paris arasında tekrar düşerek yere çakıldığı ve 12 kişiden oluşan yolcularının yanarak kömür haline geldiği bildirilmiştir. Bu kazada ölenler arasında Fransa'nın Hind Çini Genel Valisi, yaveri ve hava işleri müdürünün

²⁰² “Yeni Bir Milyoner”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1934, s. 2.

²⁰³ “Milli Fransız Piyangosu”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²⁰⁴ “Fransa Hava Filosu Dönüyor”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 3.

²⁰⁵ “Fransa Hava Nazırı Bir Tayyare Kazası Geçirdi”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 3.

olduğunu da bildiren haberde, kazada ölenlerin cesetlerinin Paris'e nakil edildiği ve hava Nezaretinin bu facia dolayısıyla genel matem ilan ettiğine yer verilmiştir. Bu haberde ayrıca Vahdet Gazetesi'nin bir taziye mesajı da şu şekilde yer almıştır:

“(Vahdet) – İmrud tayyaresinin Bağdat civarında ne suretle düştüğünü yazmıştık. Bu ikinci faciadan dolayı Fransız hükümetine samimi te'ir ve taziyetlerimizi sunarız.”²⁰⁶

Amerika'da, doların düşürülmesi hakkında cumhurbaşkanı Roosevelt tarafından teklif edilen kanun teklifi mecliste kabul edildiği bu teklifin İngiltere hükümetini doları düşürmek için telkinatta bulunmakla itham edildiğini bildiren haber 22 Ocak 1934 tarihli gazetede **“Dolar Hakkında Bir Kanun”** başlığıyla yayımlanmıştır.²⁰⁷

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet gazetesinde toplumsal olaylarla ilgili haberlerde yer almıştır. **“Harici Telgraf Haberleri”** kısmında **“Avusturya'da Faşist Aleyhtarlığı”** başlığıyla yayımlanan haberde 19 Ocakta Viyana polisi tarafından İtalya ve Avusturya diplomatları arasında yapılan müzakereler esnasında suikast teşebbüsünde bulunmak isteyen birçok kimsenin tevkif edildiği bildirilmiştir.²⁰⁸ Yine aynı tarihli gazetede Sibiryada haydutların bir treni yoldan çıkardıkları ve Lokomotifini ateşe verdikleri bildirilen haberde bu olayda birçok ölü ve yaralının bulunduğu belirtilmiştir.²⁰⁹

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Radyo Haberleri kısmında **“İtalya'da Yeni Bir Keşif”** başlıklı haberde, bir İtalyan mühendisinin yeni bir dalgıç altı icat ettiği bununla 20 metre derinliğe kadar inilebildiği ve bu alette bazı ıslahat yapıldıktan sonra 600 metreye kadar inilebileceği bildirilmiştir.²¹⁰

Yine aynı tarihli gazetede **“Avrupa'da Müthiş Soğukluk”** başlığıyla Viyana Mahreçli haberde Ural'da bir kar fırtınasından 120 kişi öldüğü birçok evlerin yıkıldığı, soğukluğun sıfırın altında 50 – 40 derece arasında olduğu bildirilmiştir.²¹¹

²⁰⁶ “İmrud Teyyaresi Yandı”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

²⁰⁷ “Dolar Hakkında Bir Kanun”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²⁰⁸ “Avusturyada Faşist Aleydarlığı”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²⁰⁹ “Haydutlar Bir Treni Devirdiler”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²¹⁰ “İtalyada Yeni Bir Keşif”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²¹¹ “Avrupada Müthiş Soğuklar”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

Vahdet Gazetesi'nde Dünya haberleri içerisinde sağlık konusunda 15 Ocak 1934 tarihli nüshasında "Radyo Haberleri" kısmında Tokyo ve havalisinde müthiş bir vebanın ortaya çıktığını ve bu hastalığın şimdiye kadar beş bin kişiyi öldürdüğü bildirilmiştir.²¹²

Vahdet Gazetesi'nde Belçika Kralının ölüm haberinde görmekteyiz. 1 Mart 1934 tarihli gazetede "**Belçika Kralı**" başlıklı haberde Belçika Kralı Birinci Albert'in karlı bir dağda yalnız başına gezerken kazara bir uçuruma yuvarlandığı ve vefat ettiği bildirilmiştir. Kralın ani ölümü her tarafta derin tesirler uyandırdığı, cenaze töreninin Fransız cumhurbaşkanı başta olmak üzere birçok yabancı hükümdarların iştirakiyle emsalsiz bir ihtişamla yapıldığı belirtilen haberde Fransa'nın dostu olan Belçika kralının ölümü münasebetiyle Fransa'da 17 Ağustos'a kadar resmi matem tutulacağı bildirilmiştir. Ayrıca haberde ölen Kral Albert'in yerine oğlu prens Leopold Belçika'nın tahtına geçtiğine de yer verilmiştir.²¹³

2. TÜRKİYE HABERLERİ

Vahdet Gazetesi'nde Türkiye ile ilgili haberler ve yorumlar pek kısıtlı bir şekilde yer almıştır. Değerlendirdiğimiz Vahdet Gazetelerinde Türkiye ile ilgili 12 haber ve 1 adet de Fransız bir yazarının M. Kemal ile yapmış olduğu mülakat ve bu mülakata istinaden yapmış olduğu yorumları ihtiva eden yazıdan başka haber ve yorum yer almamaktadır.

Haberlerin dört tanesi Türkiye'nin Suriye sınırında bulunan Kürd Dağı ve Kamışlı kazalarıyla ilgili haberlerdir. Geri kalan haberlerden altı tanesi de Türkiye-Suriye ilişkileriyle ilgili haberler olup, iki tanesi de Bulgar basınından ve Türkiye basınından iktisab yapılan haberlerdir. Türkiye Haberleri başlığıyla değerlendirilmesini yapacağımız bu haberlerin sayısının az olması büyük çoğunluğunun Türkiye – Suriye ilişkileriyle ilgili olması sebebiyle alt başlıklar altında ayrıma tabi tutmadan bu üst başlık içerisinde değerlendirme yapacağız.

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "**Türk – Fransız Dostluğu**" başlığıyla verilen makalede Türkiye ile Fransa arasında geçmişten gelen dostluğun yeniden daha ciddi bir şekilde gerçekleştirilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır.

²¹² "Japonyada Veba", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²¹³ "Belçika Kralı", *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

Türkiye ve Fransa için “Biri Avrupa’nın şarkında diğeri garbında, iki cumhuriyetin teşrik-i mesaisi en iyi bir sulh unsuru olacaktır” denilmekte ve yazar bununla bu iki ülke arasındaki iyi ilişkilerin geliştirilmesiyle dünya barışına büyük katkıların sağlanacağını düşünmektedir.

Yazar makalesinin başında Mustafa Kemal’in Türk inkılâbını kendisine anlattığını belirterek, kendisinin de bu Türk inkılâbının yükselişini anlatacağını vurgulayarak şunları dile getirmiştir. “Kısaca 1919 Türkiye mahvolmuşa benziyordu. Bazıları en iyi hal tarzının Lyod Corcun çevirecek himayesinden kurtulmak için Amerika mandası kabul etmek lazım geldiği fikrinde idiler. Bir tek adam bu vaziyeti değiştirdi. En korkunç, meşgalelerle çarpıştı. İstila ile çarpıştı. Parasızlıkla çarpıştı. Altı asırlık bir sultanlıkla çarpıştı ve bu kadar harabeler üzerine hürriyet ve şuuru cumhuriyeti ikame etti. Eğer bizde beynelmilel siyasi büyük hareketleri öğrenme kaygusu olsaydı bu mevzu bunların en heyecanlısıdır. İyi anlaşılmalı ki, demokrasilerin her tarafta tarizlere uğradığı bir zamanda Faşizm ve Hitlerizm’in Milletler Cemiyetinin istinat ettiği hürriyet ve musavvat umdelerini tahribe çalıştıkları bir sırada Mustafa Kemal ne bir Bolşevik ne de bir faşisttir. O bir İngiliz tertibi meşrutiyetçi, Fransız tarzında da bir cumhuriyetçidir. O’nun kadar şiddetli bir hareketten sonra o derece ölçülü bir muvazeneyi tespit ve muhafaza edebilmiş olmasına hayranım. 1933 de yirmibeş sene evvelki şeyleri düşündüm. Hiçbir şey bizi Türklere karşı koymuyor. Fakat her şey bizi biri birimize karşı yaklaşıyor. Türklere bizi o kadar manasız yere dargın eden politikalarından hiçbirine yardımı olmayacaktır.”

Yazar yukarıdaki düşüncelerinden sonra Türk – Fransız dostluğunun meşruiyetinin ilanında olduğu gibi kardeşlik sevgi içerisinde olmasını dile getirmekte ve bu yaklaşmanın sağlanması için iki ülkenin idarecilerinin çaba sarfetmesi gerektiğini vurgulamıştır. Yazar Türkiye anılarından geniş olarak bahsettikten sonra Türkiye’nin İstanbul Üniversitesindeki reformların yapılmasında Alman ilim adamlarından faydalanması hususuna değinmiştir. Bu konuda Fransa’dan da yararlanılmasını arzu eden yazar bu ilişkilerin sadece kültürel alanlarda sınırlı kalmamasını ve her türlü ilişkinin geliştirilmesini temenni etmektedir.

Yazar Fransa’nın Türkiye’ye her alanda yardım etmesi gerektiğini belirterek makalesini şu sözlerle bitirmiştir. “Hars sahasında olduğu gibi maddi sahada da iki

memleket münasebeti meselesi kolayca hal edilebilir. Yeni Türkiye müstakimine elimizi uzatalım ve buna layık olduğu veçhile ve samimiyetle kabul edelim. Kapitülasyon devri geçmişdir ve hatta bir memleketi müstemlekleştirmekte mevzu u bahis değildir. Bizimkine her iki tarafta müsait mütekabil bir rejim kurmak mevzu u bahistir. Ben Türk Milletinin doğruluğuna inanıyorum. O verdiği sözü tutar. İstikametlerini çizdiğim esaslar kabul edilirse eminim ki Fransız Türk dostluğu yeniden kuvvet bulacaktır. Biri Avrupa'nın Şarkında bir Avrupa'nın garbında iki cumhuriyetin bu müstakimane teşrik-i müsaiyesi, emin olalım ki Avrupa içinde, bütün dünya içinde en iyi sulh unsura olacaktır.”²¹⁴

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “**Türk Konsolosluğu**” başlıklı haberde Haleb'teki Türk konsolosunun görev değişikliği bildirilmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin Haleb Konsolosu Arif Rıza Bey'in Bari konsolosluğuna atandığı ve yerine selefi bulunan hariciye vekaleti şifre müdürü Cemal Beyin atandığı bildirilerek yeni konsolosun Beron Oteline indiği belirtilmiştir. Arif Rıza Bey'in Haleb'te bulunduğu müddetçe görevini büyük dirayet ve faaliyetle ifa ettiği gibi, herkesin hürmet ve sevgisini kazanmış bir insan olduğu bilgisini veren gazete, yeni Konsolos Celal Beyin daha önce rahatsızlanması neticesinde Haleb'ten ayrıldığı iyi bir insan ve şef olduğu belirtilmiştir.²¹⁵

Türkiye – Suriye arasında cereyan eden konulardan biri olan iki ülke arasındaki emlak meselesidir. Türkiye'de bulunan vatandaşların Suriye'de bulunan gayrimenkullarıyla ve Suriye vatandaşlarının Türkiye'de bulunan gayrimenkulları ile ilgili haberler Vahdet Gazetesi'nde yer almaktadır.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “**Suriyelilerin Türkiye'deki Emlak Hakkında**” başlıklı haberde Türkiye'de arazisi bulunan Suriye ve Lübnanlıların bu gayri menkullere ait dosyalarının tetkik edildiği, bunun yanında bu tahkikatı şahısların kendileri yapmak isterlerse bu konuda Türkiye hükümetinin kolaylık sağlayacağı bildirilen bir tebliğ yayımlanmıştır. “**Ali Komiserliğinin Resmî Tebliği**” şu şekildedir:

²¹⁴ “Türk – Fransız Dostluğu”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²¹⁵ “Türk Konsolosluğu”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1934, s. 3.

“Türkiye’deki selahatdar makamatdan gelen malumata göre Suriye ve Lübnanlıların Türkiye’de bulunan emlaklarına ait dosyalar, bu emlakın tabii olduğu vilayetler devairde tetkik edilmektedir. Binaenaleyh bu işle alakadar olan her şahıs kendi evrakı hakkındaki tatikati teshil etmek, lazım gelen izahatı vermek için arzu ederse şimdiden Türkiye’ye gidebilir. Suriye ve Lübnanlılardan bu iş için Türkiye’ye gidecek olanların orada işlerini bitirinceye kadar ikamet eylemleri için Türkiye Hükümeti lazım gelen mesaide de bulunacaktır. Ancak tehsilinden 27 Teşrin-i Evvel 1932 tarihli ittifakname’nin 10 maddesi mucibince Türkiye’ye girmeleri arzu edilmeyen eshası müstesna olup bu gibileri ancak birer vekil tayin edebilirler.”²¹⁶

Ayrıca bu haberde, İstanbul Gazeteleri kaynak göstererek Türkiye hükümetinin 17 Kanun-u Evvel tarihinde bu konuyla ilgili vilayetlere göndermiş olduğu tebliğde yayımlanmıştır. Bu tebligatta bu emlak meselesiyle ilgili olanlara gereken kolaylığın sağlanmasına ve yapılacak işlemler hakkında valiliklere bilgi verilmiştir. Bu tebliğ şu şekildedir.

“17 Teşrin-i Evvel 1932 tarihiyle Ankara İttifaknamesine tevfikan, Fransız mandası altında bulunan Suriye ve diğer mntıkalar tebaasının evvelce size bildirilen talimat dairesinde resmen sabit olan emlaklarına ait muamilatı takib intaç etmek ve malikanelerini tespit ettirmek üzere icab ettiği müddetçe Türkiye’de kalmalarına müsaade edilebilir. Devlet bankalarına mahruz olabda iş bu devlet tabiası namına makbud bulunan bu gibi emlaka aid icar vesaire bedalatı meşkur ittifakına made gösterilen şeriat dairesinde eshabına verilecektir.”²¹⁷

Yine aynı konuyla ilgili bir haberde, 15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi’nde “**Türklerin Suriye’deki Emlak**” başlığıyla verilmiştir. Haberde, Türklere ait gayri menkullerin 11 Ocaktan itibaren sahiblerine verileceği alt başlık olarak yer almıştır. Haleb delegasyon dairesinden vilayet makamına gönderilen bir tebligata göre 27 Ekim 1932 tarihli Ankara Antlaşmasına göre Türklere ait gayrimenkullar üzerine konan hacizin 11 Ocak’da son bulacağı bildirilmiştir. Ali komiserlik makamının vereceği bir emirle bu işlemin başlatılacağı belirtilmiştir. Ayrıca gazetede İskenderun sancağı dahilindeki Türk emlakının sahiplerine iade edilmesine dair emir geldiğini “**Yenigün**”

²¹⁶ “Suriyelilerin Türkiyeki Emlakı” , *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

²¹⁷ “Suriyelilerin Türkiyedeki Emlakı Hakkında – Türkiye Hükümetinin Tebliği”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

gazetesinin yazdığını haber vererek yakında Haleb vilayetine böyle bir emrin gelmesinin beklendiği bilgisi verilmiştir.²¹⁸

Türkiye – Suriye arasındaki bu emlak meselesiyle ilgili olarak Fransa mahreçli bir haberde 1 Mart 1934 tarihli Vahdet gazetesinde yer almıştır. **“Türkiye – Suriye Emlak Meselesi – Henüz İhtilaf Muhabere Sahasından Kurtulamamıştır”** başlıklı haberde emlak meselesinin iki ülke arasında tam bir çözüme kavuşmadığı ve taraflar arasında ihtilafların devam ettiğini bildiren haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Fransa – Türkiye Hükümetleri arasındaki mukavele mucibince mütekabilin sahiblerine teslim edilmesi lazım gelen Suriyelilerin Türkiye’de, Türkiyelilerin Suriye’deki emlak bazı yerlerde kısmen eshabına iade edilmiş ise de ekseri emlakın mülkiyeti hususunda iki tarafın hükümetleri tereddüde düştüklerinden mesele yine karşılıklı itirazat ve muhabirata sebep olmuştur. Bunun için senelerden beri mallarına kavuşamayan emlak sahipleri şikayetlerde bulunmakta ve bu meselenin bir an evvel halini istemektedirler.”²¹⁹

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi’nde Türkiye’den Haleb’e fazla miktarda getirilen koyunlar ve bunların et fiyatlarının olumlu yönde etkilemeleri ile ilgili olarak bir haber yer almıştır. “Türkiye’den gelen Koyunlar” başlığıyla verilen haberde 1934 yılında Türkiye’den çok sayıda koyunun Haleb’e geldiği ve son bir hafta içerisinde Türkiye’den Haleb şehrine gelen koyun sayısının 60 bin civarında bildirilmiştir: Her yıl kış aylarında yükselen et fiyatlarının 1934 yılında bu koyunlar sayesinde dengede kaldığını ve Haleb şehrindeki çarşılarda genel olarak kemiksiz et fiyatının 6 kuruş kadar ve kemikli etinde 5 kuruşa satıldığı bildirilmiştir.²²⁰

Türkiye – Suriye sınırında yer alan Kürd Dağı kazasıyla ilgili olarak haberlerde gazetede yer almıştır. 15 Ocak 1934 tarihli gazetede **“Kürd Dağı Kaymakamı”** başlığıyla verilen haberde Kürd Dağı kaymakam vekili Hayri Bey’in bu göreve asaleten atandığı bildirilerek Hayri bey tebrik edilmiştir.²²¹ Yine aynı tarihli gazetede Kürddağı mal müdürlüğü görevini yapan Celal Beyin Cebel-i Seman mal müdürlüğüne tayin

²¹⁸ “Türklerin Suriyedeki Emlakı”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-1 Sani 1934, s. 1.

²¹⁹ “Türkiye – Suriye Emlak Meselesi”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 2.

²²⁰ “Türkiyeden Gelen Koyunlar”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-1 Evvel 1933, s. 2.

²²¹ “Kürddağı Kaymakamı”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-1 Sani 1934, s. 2.

edildiği Kürtdağı mal müdürlüğü vekaletine Haleb Aşar memuru Abdulrezzak Efendinin tayin edildiği bilgisi verilerek tayin edilen Celal beyin başarılarının devamı dilenerek tebrik edilmiştir.²²²

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesinin de “İfrin Camii Şerifine Dair” başlıklı haberle Kürd Dağı kasa merkezi olan İfrin’de inşaatına başlanan camii şerif müteahhitlerinin mukavele şartlarına uymadıkları ve duvarların kısmen çürük yapıldığının gazeteye İfrin’den bildirildiği belirtilmekte ve bu hayırlı işle alakadar olan kaza kaymakamı Hayri Beyefendi ile evkaf müdüriyetinin bu olayı dikkate almaları temenni edilmiştir.²²³

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi’nde Kürd Dağı Kaymakamı Hayri Rıza Beyle Kamışlı Kaymakamı vekili Ganım Ganime Efendinin asaletleri tasdik edildikten sonra Hayri Beyin Kamışlıya, Ganım Efendinin de Kürd Dağına tahvil edileceklerine dair bir haberin yayıldığı bildirilerek resmen teyid edilmeyen bu haberin böyle olması halinde kendi çalıştıkları ortamda başarılı olmuş, ahalinin sevgi ve saygısını kazanmış bu iki zatın tam iş görecekları bir sırada görevlerinin değiştirilmesine kalkışılmasının pek yersiz olduğu belirtilmiştir.²²⁴

Yine 1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi’nde Kürd Dağı Kazasıyla ilgili bir habere rastlamaktayız. “Kürd Dağı Mal Müdürlüğü” başlıklı haberde boş bulunan Kürd Dağı Mal müdürlüğü merkez vilayeti maliye memurlarından olan başarılı gençlerden Semi Dergezenli Efendinin vekaleten tayin edildiği bildirilmiş ve gazete Semi Dergezenli Efendiyi tebrik etmiştir.²²⁵

Kürd Dağı’nın ve Kamışlı Kazalarının Suriye ile tam sınırda bulunması sebebiyle Haleb’de yayın hayatını sürdüren Vahdet gazetesi bu kazalara özel bir alaka gösterdiğini çok net görmekteyiz. Çünkü Vahdet gazetesinde yayınlanan haberlere baktığımızda genel olarak Suriye’nin il ve kazalarıyla ilgili çok sınırlı haberlere rastlamaktayız. Bunun yanında Türkiye haberleri de çok sınırlı sayıda olmasına karşın bu kazalardaki kaymakam müdür v.s. atamalar bile dikkatlice takip edilmiştir.

²²² “Kürddağı Mal Müdürlüğü”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-1 Sani 1934, s. 2.

²²³ “İfrin Camii Şerifine Dair”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-1 Sani 1934, s. 1.

²²⁴ “Kürddağı ve Kamışlı Kaymakamlıkları”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-1 Sani 1934, s. 3.

²²⁵ “Kürddağı Mal Müdürlüğü”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Hakimiyet-i Milliye Gazetesi'nden iktibas yapılan bir habere rastlamaktayız. Türkiye'de gazetecilik yapan, komünist faaliyetleri içerisinde yer almış olan Arif Oruç hakkındaki bu haber gazetede **“Arif Oruç Bulgaristan'da Gazetemi Çıkartıyor!”** başlığıyla yayınlanmıştır. Arif Orucun Bulgaristan'da yeni bir gazete çıkarmasıyla ilgili rivayetlerin bahsedildiği haberi Vahdet sütunlarında şu şekilde yer almıştır.

“(Hakimiyet – i Milliye) gazetesinin yazdığına göre eski (Yarın) gazetesi sahibi Arif Oruç, Bulgaristan'da Bulgar Hükümetinin tahsisatıyla gazete çıkarmaktadır. Fakat bu gazetenin ismi ve neşriyatı etrafında bir haber verilmemektedir. Bize kalırsa Arif Oruç henüz gazete çıkarmamıştır. Belki çıkarmak üzere olabilir. Mamafiyeye böyle bir şey olsaydı hemen hepsiyle mübadele yaptığımız Bulgaristan ve Yunanistan'da çıkan Türkçe gazeteler muhakkak ki bahs ederlerdi.”²²⁶

Vahdet Gazetesi'nde Yunanistan'da Türklerin yoğun olarak yaşadığı İskeçe bölgesinde yayımlanan Yeni Adım Gazetesi'nden de iktibas yaptığını görmekteyiz. Vahdet Gazetesinin 25 Kanun-ı Evvel 1933 tarihli nüshasında **“Bulgar Gazeteleri Tevfik Rüştü Bey'e Niçin Hücum Ediyorlar”** başlığıyla yayımlanan haberde, dönemin Türkiye Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü (Aras) Bey'in Belgrad'da imzalanmasında büyük etkisi olduğu dostluk antlaşmasının Bulgaristan'ı tecrid ettiğini ileri sürerek Bulgar Basınının Tevfik Rüştü Bey'e saldırdığı ve bu yönde neşriyat yaptığı bildirilmiştir. Bu iktibas haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Türkiye Hariciye vekili Doktor Tevfik Rüştü Bey, birkaç seneden beri Balkanların en fazla diplomatı oldu. Mösyö Buruyon Tulduk'tan sonra bütün Avrupa'da onun kadar sulh yolunda çalışan hemen hiç durmadan dört tarafı dolaşan hariciye nazırı görülmedi. Sade Balkanlar için değil, bütün cihan salihî namına takdirle karşılanması lazım gelen bu faaliyeti, işlerine gelmediği cihetle Bulgar gazeteleri küstahane bir tecavüzkarlıkla “misakı hastalığına uğramış bir adamın beyhude kaçışmaları” diye tevsif etmektedirler. Türk hariciye vekilinin Belgrad'da imzaladığı dostluk muahedesinden bahis eden Bulgar matbuatı, Tevfik Rüştü Bey'i Bulgaristan'ı tecrid etmek politikasını takiple itham ediyor ve aleyhinde sert neşriyatta buluyorlar. Bulgar gazetelerinin bu hücumlarına, Türkiye Hariciye Vekilinin mer-dâne bir lisan ve büyük

²²⁶ “Arif Oruç Bulgaristanda Gazete Çıkartıyor”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

bir sirahatle, Yunan matbuatı vasıtasıyla hakikatı anlatmış olmasının sebebiyet verdiği muhakkaktır.” “İskece (Yeni Adım)”²²⁷

Bu haber Yunanistan’ın İskece bölgesinde yaşayan Türklerle Haleb’te yaşayan Türklerin Türkiye aleyhinde bir konu olduğunda gösterdiği hassasiyeti görmenin yanında farklı ülkelerde yaşayan Türk topluluklarının da birbirleriyle iletişimi koparmadıkları ve birbirleriyle basın vasıtasıyla haberdar olduklarını bize göstermektedir.

3. BÖLGESEL HABERLERİ

Vahdet Gazetesi’nde Suriye ile ilgili haberleri, idari-siyasi, Haleb’le ilgili haberler, ekonomik, ikili ilişkiler, sosyal, güncel (aktüel), asayiş ve adli, haberler Antakya, İskenderun Vilayetleri ve kazalarla ilgili haberler ve reklam – ilan – duyuru gibi alt başlıklarda tasnif ederek inceleyeceğiz.

1934 yılında Suriye Fransız Mandası altında bulunmaktaydı. Suriye ve Lübnan devletleri Fransa Devleti’nin atamış olduğu bir yüksek komiserlik tarafından idare ve kontrol edilmekteydi. Ayrıca Türklerin yoğun olarak yaşadığı Antakya ve İskenderun bölgelerine de Suriye sınırları içerisinde otonom bir idari özerklik verilmişti. Yine de Fransa Yüksek Komiserliğinin ve Suriye yönetiminin bu otonom yönetim üzerindeki etkilerinin yoğun bir şekilde olduğunu görmekteyiz.

Vahdet Gazetesi’nde Bölgesel Haberler geniş bir şekilde yer almıştır. Suriye hükümetinin faaliyetlerine gazete yoğun olarak yer vermiştir.

3. 1. Siyasi-İdari Haberler

Vahdet Gazetesi’ndeki siyasi ve idari haberlerin içeriğine baktığımız zaman Fransız mandası altında bulunan Suriye’nin meclis çalışmaları, Fransız Yüksek Komiserliğinin faaliyetleri ve devletin idari yönden yaptığı çalışmalarla ilgili geniş malumatlı haberleri görmekteyiz.

²²⁷ “Bulgar Gazeteleri”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Evvel 1934, s. 2.

Fransa, Suriye ve Lübnan bölgesini tek bir yüksek komiserlik makamından yönetmiştir. Vahdet gazetesinde Beyrut'ta bulunan yüksek komiserlikle ve bu bölgelerde görev yapan üst düzey Fransız yetkililerle ilgili haberlere geniş yer verilmiştir.

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "**Ali Komiser Gidiyor mu?**" başlıklı haberle Yüksek Komiser Kont Dö Martel'in ocak ayının sonuna doğru Fransa'ya hareket edeceğine dair Haleb'de bir kamuoyu oluştuğu bildirilmiştir.²²⁸ Yine aynı tarihli Vahdet Gazetesinde "**Ali Komiserliğinin Bir Tebliği**" başlıklı haberle yüksek komiserin faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Bu haberde yüksek komiserlik makamının matbuat dairesinin resmi teblig yayımlandığı bildirilmiş ve bu tebliğde yüksek komiserin Suriye Cumhurbaşkanı, veziri ve maliye veziri ile bir görüşme yaptığı belirtilerek bu görüşmeden sonra yüksek komiserin Pazar günü Beyrut'a geldiği haber verilmiştir.²²⁹ Bu haberlerden de anlaşılacağı gibi yüksek komiserlik makamının bir basın bürosunun bulunduğu ve yüksek komiserliğin faaliyetleri hakkında bu büro tarafından basına düzenli olarak resmi tebliğ halinde bilgiler verildiğini görmekteyiz.

1 Mart 1934 tarihinde Vahdet Gazetesi'nde yine Fransız Yüksek Komiserinin faaliyetleri hakkında geniş bir haber yayımlanmıştır. "**Ali Komiser Cenabları On Güne Kadar Geliyor**" başlıklı haberde, Fransa'da bulunan Suriye – Lübnan Yüksek Komiseri Kont Dö Martel'in on gün içerisinde Beyrut'a geleceği bildirilmiş ayrıca Lübnan ve Suriye bölgesi için Fransız hükümet yetkilileriyle temaslarda bulunduğu bildirilmiştir. Haberde üst başlığın altında "**Kont Dö Mortel, Siyasi Ve İktisadi Misal Üzeride Hariciye Nezaretiyle Tam Bir Fikir Birliği İle Avdet Ediyormuş**" alt başlığı yer almıştır. Ayrıca Kont Dö Martelin iktisadi yönden Türkiye ile yapılacak faaliyetlerle ilgili olarak İstanbul üzerinden Beyrut'a geleceği haberinin henüz resmi makamlarca onaylanmadığı bildirilen haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

"Selahiyetdar menbalardan aldığımız malumata göre Fransa'da bulunan Suriye ve Lübnan Ali Komiseri Kont Dö Martel Hazretleri on güne kadar yani Martın ilk haftası içinde Beyrut'a müvasalat etmiş olacaktır. Paris'ten gelen telgrafla nazırın komiser cenablarının Paris'te gerek kabine erkanı ile yaptığı temaslarda ve gerek hariciye nazırı Mösyö Barto ile vuku bulan muhtelif mülakatları neticesinde, Suriye ve

²²⁸ "Ali Komiser Gidiyor mu" , *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

²²⁹ "Ali Komiserliğin Bir Tebliği" , *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

Lübnan'da takib edeceği siyasi ve iktisadi iş programı üzerinde tam bir fikir mütabakatı hasıl etmiştir. Kont Dö Martel aynı zamanda reisi cumhur Lobran tarafından da kabul edilmiş ve bir buçuk saat kadar görüşmüştür. Komiserimizin bu esnada programları hakkında izahat vererek reisi cumhur hazretlerinin de muvaffakatı ihtihsal ettikleri söylenmektedir. Bununla beraber Kont Dö Martel Cenabları en ziyade mesaisini iktisadi işlere hazır edecek ve siyasi mesail tali derecede bırakacaktır. Bu maksatla komiserimiz Türkiye Hükümeti ile aramızdaki iktisadi bazı mesailin hali için komiser cenablarının İstanbul tarihiyle avdet edeceği yazılmış ise de bu haber resmi muhafilce henüz teyid edilmemiştir.²³⁰

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Fransa'nın Şark Orduları komutanı General Şife Do Geranru'nun yerine Brezilyadaki Fransa askeri heyetinin başkanı General Hotznenger'in tayin edildiği ve bu yeni komutanın 17 Mart 1934'de göreve başlayacağı bildirilmiştir.²³¹

Vahdet Gazetesi'nde daha önce yüksek komiserlik görevini ifa eden General Gurev'in hakkında 25 Aralık 1933 tarihli nüshasında bir haber yer almıştır. Bu haberde eski yüksek komiserin faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Beyrut kaynaklı haberde General Görevin bir askeri heyetin başında Port Said üzerinden Sudan'a gideceği ve orada General Dobort adidesinin kurulmasında hazır bulunacağı bildirilmiş ve Sudan'daki Bomoko şehrini 1890 tarihinde General Dobortun işgal ettiğini ve o zaman 600 hanelik bir köy halinde olan bu yerleşim yerinin şimdi 20 bin nüfuslu büyük bir şehir olduğu belirtilmiştir.²³²

Yine aynı tarihli gazetede "Şeyh Tac Efendi de Geldi" başlıklı haberde Fransa'ya gitmiş olan eski Suriye Reisi Vezirası Şeyh Tac Alaaddin Efendinin Beyrut'a geldiği ve iki gün Beyrut'ta ikamet ettikten sonra Şam'a geleceği bildirilmiştir.²³³

²³⁰ "Ali Komiser Cenabları On Güne Kadar Geliyor", *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 2.

²³¹ "Baş Kumandana", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 3.

²³² "General Gurev Sudan'a Gidiyor", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 3.

²³³ "Şeyh Tac Efendide Geldi", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 3.

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "Reisi Cumhuriun Nişanları" başlıklı haberde Suriye Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Beyin kendi hanımı, oğlu ve oğlunun nişanlısına ikinci dereceden Suriye nişanları verdiği bildirilmiştir.²³⁴

Vahdet Gazetesi'nde Suriye meclisi ile ve bu meclisin çalışmalarıyla ilgili haberlerde geniş yer almıştır. 25 Kanun-ı Evvel 1933 tarihli Vahdet gazetesinde bir kısım mebusların Cumhurbaşkanı'na müracaat ederek meclisin Ocak ayında açılmasını talep ettiği haberi "Meclisin Açılmasını İsteyeceklermiş" başlığıyla verilmiştir.²³⁵

15 Ocak 1934 tarihli gazetede ise Mebusların maaşlarıyla ilgili bir haber yer almıştır. "Mebusların Maaşı" başlıklı haberde, mebus maaşlarının harcanmadığı ve maliyenin bu maaşları, mebusların hazineye olan borçlarına karşılık olarak devlete bırakacağı rivayetlerinin bulunduğu bildirilmiştir.²³⁶

Yine aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde Suriye hükümetinin şeklinin değişeceği hakkında bir haber yer almıştır. "Şekil Hükümet Hakkında Şaiyalar" başlıklı haberde Suriye idaresinde bazı değişikliklerin yapılacağı hakkındaki dedikoduların asılsız olduğu bildirilmiştir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır:

"Kabinede bir değişiklik olacağı ve bir reisin münferid getirileceği haberleri müsemmasızdır. Lübnan'da yeni Kanun-ı esası ilan edildikten ve reisi cumhur çekildikten sonra Suriye idaresinde de bazı değişiklikler olacağı ve kabinenin ya büsbütün ilga edilerek hükümetin münferid bir reisi idaresinde devair müdüranı vasıtasıyla tedvir edileceği veyahut reis vezira hazretlerinin tekrar Şura-i Devlet riyasetini deruhte ederek kabinenin başka bir zat-ı ağılub ihtimal Şeyh Tac Efendi tarafından teşkil edilip münhal vezaretlerin doldurulacağı etrafında bir sürü şaiyalar devam etmeğe başlamıştır. Bu hususta selahiyetdar menbaalardan yaptığımız tahkikate göre bu husustaki şaiyalar tamamen müsemmesiz olup Ali Komiser Hazretlerinin yakında Fransaya yapacakları seyahatin neticesinden evvel Suriye idaresinde herhangi esaslı bir tebdil vukufuna ihtimal verilmemektedir."²³⁷

²³⁴ "Reisi Cumhuriun Nişanları" *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-u Sani 1934, s. 1.

²³⁵ "Meclisin Açılmasını İsteyeceklermiş", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 4.

²³⁶ "Mebusların Maaşı", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²³⁷ "Şekil Hükümet Hakkında Şaiyaları", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde **“Büdcü Kanununun Tadbikine Karar Verildi”** başlıklı haberle Suriye hükümetinin bütçe kanununu kabul ettiğine dair haber yer almıştır. Haberde 1934 yılının bütçe kanununun neşri üzerinden az bir zaman geçmiş olduğu halde kabine üyeleri arasındaki bazı ihtilaflardan dolayı kanunun birçok maddesinin uygulanmasına imkan görünmediği belirtilmiş, bu nedenle yüksek komiser vekili Lagardin ve komiserlik heyetiyle birlikte Şam'a geldiği kabine üyeleriyle uzun bir toplantı yaparak kanun üzerindeki ihtilafların çözüme kavuşturulduğu bildirilmiştir. Bütçe kanunundaki anlaşmanın sağlanmasıyla bu bütçe kanunu sonucunda memurluklarda azaltmaya, bazı devlete ait müdürlüklerinin kapatılmasına, komisyonların lağvedilmesine karar verildiği, ayrıca bazı kazalarında bu kanun dolayısıyla lağvedileceği haberde yer almıştır.²³⁸

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde hükümetin devlet dairelerinin ihtiyacı olan defter kırtasiye ve sair ihtiyacını her dairenin kendisi belirleyerek bizzat kendilerin tedarik ederek satın alabileceğine dair iznin vezira meclisince karar verildiği bildirilmiştir.²³⁹

Aynı tarihli gazetede, Dahiliye Vezareti'nin nahiye müdürleri arasında her altı ayda bir kere meslek imtihanları yapılması ve merkeze bağlı olan belediyelerin her üç ayda bir defa kaza kaymakamıyla maliye muhasibi tarafından teftiş edilmesi hakkında bir kanun hazırladığını haberi verilmiştir.²⁴⁰

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde **“Mösyö Dıraforun Mukavelesi”** başlıklı haberde, Vezire meclisinin kadastro müteahhidi Mösyö Dırafor'un teklif ettiği yeni projeyi ve nafia vezaretinin bu konudaki görüşlerini incelediği belirtilmiş ve Nafia vezaretinin mütealasının, mukavele süresinin azaltılması, kadastro işlerinden Suriyelilerden başkasının istihdam edilmesi ile ecnebi mütehassıslar adedinin mümkün olduğu kadar az olması merkezinde olduğu bildirilmiştir. Ayrıca haberde, Vezira meclisinin bu görüşü benimsediği ve ödenek konusunda görüşünü belirtmesi için projenin maliye vezaretine gönderilmesine karar verdiğine yer verilmiştir.²⁴¹ Vahdet gazetesinde siyasi – politik içerikli olarak kabul edebileceğimiz ve Suriye'nin Fransız

²³⁸ “Büdcü Kanununun Tadbikine Karar Verildi”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 2.

²³⁹ “Devairin Kırtasiyesi”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²⁴⁰ “Nahiye Müdürleri İmtihan Edilecek”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²⁴¹ “Mösyö Dırafor'un Mukavelesi”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 2.

mandasından kurtulması amacıyla faaliyet gösteren Vatanilerle ilgili iki haber yer almıştır. Bu iki haberde 25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde yer almıştır. Bu şekildeki muhalif kesimlerle ilgili haberlerin çok az olması da Suriye yönetiminin basın üzerindeki etkisinden kaynaklandığını bize göstermektedir. Ayrıca bu haberlerde bu muhalif diyebileceğimiz grubun lehinde olacak haber niteliğinde değildir.

“**Alahalı Gazetesi'nin Bir Sualı**” başlıklı haberde Vataniyyelerin arasındaki tartışmalara yer vermiştir.²⁴² Yine aynı tarihli gazetede “**İlayam Yine Tadil Edildi**” başlıklı haberde Şam'da yayımlanan ve vatanilerin yayın organı olan İlayam Gazetesi'nin yüksek komiserliğin emriyle bir müddet için tadil edildiği bildirilmiştir.²⁴³

3. 2. Halep İle İlgili Haberler

Vahdet Gazetesi yayımlandığı yer alan Halep şehriyle ilgili olarak geniş haberler vermiştir. Bu haberler genellikle Halep Şehri'nin idari ve siyasi konularıyla ilgili haberlerdir.

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “**Asayiş Rûsasının Maaşı**” başlıklı haberde Halep Vilayeti dahilindeki asayir rûsasından mebus bulunanların geçen yıla ait olan maaşlarının hazineye olan zimmetleri düşürüldükten sonra dağıtılmasının maliye vezaretince kararlaştırıldığı bildirilmiştir.²⁴⁴

23 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Belediye Kanunlarıyla ilgili bir haber yer almıştır. Haberde, Belediye Kanunlarından ihtiyaca uymayanlar hakkındaki raporun mülkiye müfettişi Behiç Elhatib Beye havale edildiği belirtilmiş bu tadili düşünülen kanunların istimlak, harita, ceza-i nakdi meseleleri gibi konuları olduğu bildirilmiştir.²⁴⁵

Yine aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde Halep Vilayeti sınırları içerisinde muhtar seçimlerinin yapıldığına dair haber yer almıştır. Haberde, şehirde yapılan muhtarlık

²⁴² “Alahalı Gazetesi'nin Bir Sualı”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 3.

²⁴³ “İlayam Yine Tadil Edildi”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 3.

²⁴⁴ “Asayir Rûcasının Maaşı”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-u Sani 1934, s. 2.

²⁴⁵ “Belediye Kanunlarının Tadili”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 3.

seçimlerinin tamamlandığı evrakların gönderildiği ve tahkikat yapılarak muhtar olabilecek kimselerin tesbit edileceği bildirilmiştir.²⁴⁶

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "Sanduk Emirliği Münhal" başlıklı haberde Tevfik Tebane Beyin vefatıyla Haleb Maliye Sandık Eminliği boşaldığı, maliye vezaretinin bütün merkezlere gönderdiği bir tamimde bu göreve talib olan, kefalet ve rebilen maliye memurlarının vezaret makamına müracaat etmeleri gerektiği bildirilmiştir.²⁴⁷

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "Mösyö Lavaster" başlıklı haberde, Haleb Delegatesi olan Mösyö Lavaster'in yüksek komiserle görüşmek üzere Beyrut'a gittiğine yer verilmiştir.²⁴⁸

Yine Halebli Zeki Bey El Mısıri'nin Musul Petrol Borularının Suriye kısmı müfettişliği görevini ifa ettiği ve bu görevini tamamlayarak Haleb'e döndüğü bildirilmiştir.²⁴⁹

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Haleb şehrinin elektrik, su ve telefon gibi ihtiyaçlarıyla ilgili haberleri görmekteyiz. "Su ve Elektrik Kumpanyasına Dair" başlıklı haberde "Haleb su ve elektrik şirketinin kar ve zararları ve belediye ile olan mukavelenamesi etrafında bazı garibce refikamızda bir takım haberler ittisar etmiştir. Belediye riyasetine hitaben şayan-ı dikkat birkaç sual tevcih edilmiştir. Şehrimiz için pek mühim olan bu mesele hakkında gerek belediye gerek şirket muhalifinden tahkikatta bulunarak mümkün olduğu kadar doğru bir haber vermeğe çalışacağız"²⁵⁰ denilmiştir.

"Yeni Telefon Merkezi" başlığıyla verilen haberde Boston Kelab Mahallesi'nde birkaç aydır tesisine çalışılan yeni telefon merkezinin açılış merasiminin yapıldığı ve bu açılışa sınırlı iki üç gazete sahibinden başkasının davet edilmemiş olduğunu, bu nedenle ayrıntılı bilgi vermeğe imkan bulunmadığı belirtilmiştir.²⁵¹

²⁴⁶ "Muhtar İntihabatı Bitti", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kaunn-u Evvel 1933, s. 1.

²⁴⁷ "Sandık Eminliği Münhal", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-u Sani 1934, s. 2.

²⁴⁸ "Mösyö Lavaster", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-u Sani 1934, s. 3.

²⁴⁹ "Zeki Bey El Mısıri", *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

²⁵⁰ "Su ve Elektrik Kumpanyasına Dair", *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

²⁵¹ "Yeni Telefon Merkezi", *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

Vahdet Gazetesi'nde Haleb şehrinin ileri gelen şahsiyetleriyle ilgili haberleri de yer yer görmekteyiz.

Vahdet Gazetesi'nin 25 Aralık 1933 ve 1 Mart 1934 tarihli nüshalarında eski Haleb polis müdürü Tevfik Garib Bey hakkında haberler yer almıştır. Tevfik Garib Beyin Haleb'e gelmesi veya gitmesi, faaliyetlerinin bu kadar ilgi görmesi bu polis müdürünün Halebliler tarafından sevildiğinin bir göstergesidir. 25 Aralık 1933 tarihli gazetede "**Tevfik Garib Bey**" başlıklı haberde Haleb eski polis müdürü Tevfik Garib beyefendinin Şam'dan Haleb'e geldiği, iki gün kaldıktan sonra, Antakya'ya gittiği bildirilmiştir.²⁵² 1 Mart 1934 tarihli gazetede yine "**Tevfik Garib Bey**" başlıklı haberle Haleb eski Polis müdürü Tevfik Garib Bey'in özel bir davetle Şam'da bulunduğu ve buradan Haleb üzerinden Antakya'ya gittiği bildirilerek polis müdürünün hanımının rahatsızlığı dolayısıyla Antakya'ya gittiği belirtilmiş ve gazete Tevfik Garib Bey'in hanımına şifalar dilemiştir.²⁵³

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde de Haleb'in ileri gelen şahsiyetlerinden, Haleb Musallih Hasse Dairesi Reisi Kapitan Dolatör'ün hanımının bir kız çocuğu dünyaya getirdiği ve Haleb'in ileri gelenlerinden olan Madam Şarbi'nde bir erkek çocuğu doğurmuş olduğu iki hanımında sağlıklı olduğu belirtilen haberde, iki ebeveyne de tebrikler sunulmuştur.²⁵⁴

25 Aralık 1933 tarihli gazetede ise, bir ölüm haberi yer almaktadır. "**Bir Zaya'a Mümtaz Santo Öldü**" başlıklı haberde Mahkeme-i Temyiz Azası olan Haleb'i Mümtaz Santo'nun Şam'da kalp krizinden vefat ettiği haber verilmiş ve Mümtaz Santonun görevindeki başarıları özel hayatındaki ilişkileri hakkında bilgiler verilmiştir. Mümtaz Santo'nun şahsiyeti hakkında geniş bilgi veren haber gazetede şu şekilde devam etmiştir.

Mümtaz Santo Bey, memleketimizin en kıdemli ve değerli bir hukukçu idi. Nezahat tabii ve bi taraflığı ile adliyecilerimiz arasında muhterem bir mevkii vardı. Gerek avukatlık hayatında ve gerek Haleb Barosu riyasetinde bulunduğu uzun seneler zarfında daima hakka ve insaniyete hizmet etmiş ve son birkaç senelik mahkeme-i

²⁵² "Tevfik Garib Bey", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 2.

²⁵³ "Tevfik Garib Bey", *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

²⁵⁴ "İki Mesud Tevellüd", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-u Sani 1934, s. 3.

temyiz azalığında da daima iffet ve istikametle hareket ederek büyük ve küçük herkesin muhabbetini kazanmıştı. Hususi hayatında dahi pek hoş bir zattı. Son derece şakayı sever, herkese hüsnu iltifat eder, hafif-ül ruh tam manasıyla bir insan-ı kamildir ve daha doğrusu “Mümtaz Santo” ismi nezahat ve insaniyet bir ve bilhassa Haleblilerin pek derin bir tesirle karşıladığı bu acı zaya’a bizde bütün samimiyetimizle iştirak eder ve müteveffi hakkında bol bol rahmetler Santo aile mehteremesine beyan tezeit eyleriz.”²⁵⁵

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi’nde Halep’li Mesud Fani Bey’in Antakya Lisesi 12’inci sınıf felsefe proförörlüğüne tayin edildiğine dair haber yer almıştır.²⁵⁶

1 Mart 1934 tarihli gazetede ise, “**Nezhet Hamid Hanım**” başlıklı haberde “Bekir Çelebi Efendi’den ayrılarak İstanbul’a gitmiş olan merhum Cemil Paşazade Hamid Bey zevcesi ahiren şehrimize avdet eylemiştir. Nezhet Hanım burada bir takım davalarını takip ile meşgul olmaktadır. Henüz mahiyetini anlayamadığımız bu davalar hakkında yakında kar’ilerimizi tenvir etmeğe çalışacağız”²⁵⁷ denilmektedir.

3. 3. Antakya ve İskenderun Vilayetleri ve Kazalarla İlgili Haberler

Vahdet Gazetesi Antakya ve İskenderun bölgesine özel bir ilgi göstermiştir. Gazetede bu bölgelerle ilgili haberlerin çok kısıtlı olmasına rağmen elimizde bulunan gazetelerde bu bölgelerle ilgili haberler geniş malumatlı bir şekilde verilmiştir. Hatta gazetede “**İskenderun ve Antakya İntibaları**” başlığıyla bir yazı dizisi yayınlanmıştır. Bu yazı dizisi elimizdeki gazete nüshaları içerisindeki tek haber – yorum yazısı olması nedeniyle ayrı bir öneme haizdir.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi’nde “**İskenderun Meclis Umumiyesi Toplantıda**” başlığıyla verilen haberde İskenderun sancağı meclisinin faaliyetleri hakkında bilgiler verilmiştir. Bazı azalarının seçtikleri encümenliklerden istifa ettikleri bildirilen haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“İskenderun Sancağı meclisi umumiyesi mükerrer olduğu veçhiyle ayın on beşinde toplanmış reis vekillğine Vehbi Efendizade Nafi Bey intihab eylemiştir. Fakat meclisin müteakib hadiselerinde encümenler ittihatı tarafında intihabatı dedikoduları

²⁵⁵ “Bir Zaya’a: Mümtaz Sânto Öldü”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 3.

²⁵⁶ “Mesud Fani Bey”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 2.

²⁵⁷ “Nezhet Hamid Hanım”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 4.

ve münakaşaları olmuştur. Maliye encümeni riyasetine intihab edilen Antakya azası Saim Huri Efendi yapılan encümen intihabı kanunu değildir, tekrar intihab yapılmalıdır, teklifinde bulunmuş ise de meclis beşe karşı altı rey ile bu teklifi reddettiğinden mumaileyh Selim Efendi maliye encümeninden istifa eylemiştir. Antakya azası Doktor Abdurrahman Faki Bey de aynı fikre taraftar olduğundan intihab edilmiş dahiliye ve sulhiye encümenlerinden istifa etmiştir. Selim Huri Efendinin yerine Kırıkhan azası İstifan Efendi Fracyan doktor Abdurrahman Bey'in yerine yine Antakya azası İbrahim Seyfettin Efendi intihab olunmuşlardır. Meclisi umuminin bu içtimada ki ruzname-i müzakiratu meyanında en mühim olan Amik Gölü projesi ve elektrik meselesi vardır. Meclis içtimalarına devam etmektedir.”²⁵⁸

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “İskenderun ve Antakya İntibaları” başlıklı haberde Vahdet Gazetesi'nin sahibi Nuri Genç'in kaleme aldığı İskenderun Sancağı meclisinde gördükleri ve bu meclis hakkındaki düşüncelerinin yer aldığı geniş bir yazı yer almaktadır. Yazar bu haberinde meclisin nasıl çalıştığı, neler üzerinde durdukları ve bu meclisin nevi şahsına mülhasır bir meclis olduğunu, yani başka meclislere hiç benzemediğini dile getirmiştir. Ayrıca bu meclisteki çalışmalarındaki aksaklıkları da anlatarak okuyucuları aydınlatmaya çalışmaktadır.

“İskenderun Sancak Meclis-i Umimiyesinin bütçeyi münakaşa ettiği en hareketli bir devresinde yetiştim. Namı şahsına mülhasır bu meclisi hemen görmeğe koştum. Meclis yeni hükümet konağının asar-ı atika dairesine tahsis edilen salonunda toplanıyordu. Karşı karşıya konulan dört masa, 12 koltuk bu meclisin sıralarını tamamlıyordu. Orta masada da hasta bulunan mutasarrıfa vekaleten tahrirat müdürü Alaaddin Bey ihaz mevki etmiş meclisi riyaset ediyordu. Biri Arapça diğeri de Türkçe sözleri zabıt etmek üzere iki katib efendi de masaların ortasına yerleşti. Karşı tarafda güya gazetecilere mahsus ve fakat ekseriyetle başkaları tarafından işgal edilen iki masa ile samiin için beş on sandalye konulmuştu. Meclis salonuna ilk girdiğim zaman, kendimi bir muallim tarafından ders tekrar edilen bir sınıfta zannettim. Çünkü aza beylerden birisi olduğu yerde ayakta duruyor, makam-ı riyasete arkasını çevirmiş, katip efendilere hitaben tane tane bir şeyler dikte ettiriyordu. Sonra dikkat ettim katip efendiler yazmağı yetiştiremediklerinden azalar böylece yavaş yavaş, tane tane

²⁵⁸ “İskenderun Meclis Umumiyesi Toplantıda” , *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 1.

söylemek mecburiyetinde kalıyorlar ve tabi ki dershanede talebelere not ettiren bir muallim veya mahkemede zabıt katibine davasını zabtettirmeğe çalışan bir avukat vaziyetinde küçük bir münakaşa için saatlerce vakit kaybediliyordu.²⁵⁹

Yazar meclisin müzakere zabıtlarını kaydetmeğe gazetesinin imkanı olmadığını belirterek “Antalya ve İskenderun’da çıkan Türkçe refikamız bu zabıtnameleri aynen derç ittiler ve idiyorlar, isteyenler o gazeteleri alarak takib edebilirler” diyerek meclisin durumu ve mahiyeti hakkında bilgiler vermiştir. Yazar bu sözlerden Vahdet gazetesinin Antakya ve İskenderun’da farklı muhtevalarıyla ve Türkçe yayınlandığı fikrini bize vermektedir.

Yazar bu meclisin nevi şahsına münhasır bir meclis olduğunu, bu meclisin mebusan meclisi olmadığını, vilayet-i meclis umumiyesi de olamayacağını belirterek meclis hakkında şunları dile getirmiştir:

“1930 tarihli Suriye Kanun-u Esasiyesine merbut İskenderun Sancağına mahsus nizamnameye göre, 9 müntehib 30 main azadan teşkil edecek bu meclis, senede tıpkı meclis-i mebusan gibi iki defa toplanacak, birinci devresinde sancak bütçesini tedkik ve münakaşa edecek ikinci devresinde de sancağın idari işleri hakkında kararlar verecektir. Fakat mesele hiçte öyle olmamıştır. Meclis’in daha birinci içtimainde, nizamnamede bir serahat olmadığı halde riyaset hakkı azalardan nezi olarak sancak mutasarrıfına verilmiştir. Bu zatın uhtesine verilmekle meclisin esas teşkili maksadıyla taban tabana zıt bir vaziyet hasıl olmuştur. Bundan sarf-i nazar meclis nizamnamede serahaten main olan salahiyetleri de birer birer baltalanıyor”²⁶⁰

Mecliste yaşanan bu aksaklıklardan yazar örneklerle şu şekilde dile getirmişti. “Mesela bütçenin bir faslında fazla görülen bir vergi, meclis tarafından tahkik edilmek istenildiği zaman bunun Suriye Meclis-i mebusanının salahiyeti cemilesinden olduğu ileri sürülerek münakaşasına yanaşlamıyor. En basit mesailden olarak mesela bir muntika-i idariyenin bir kazadan diğer bir kazaya ribat edilmesi istenilince burada meclisin salahiyetinden hariç olduğu bahane edilerek azaya ağız açtırılmıyor. Bu hal dün olduğu gibi bugünde böyledir. Geçen devrelerde meclisin her şeye rağmen ittihaz

²⁵⁹ “İskenderun ve Antakya İntibaları”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

²⁶⁰ “İsekderun ve Antakya İntibaları”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

ettiği birçok makarratı meydandadır. Bunların onda biri bile tasdik edilmemiştir. Geçen sene bütçesi meclisin kararlaştırdığı şekilde değil, hükümetin istediği şekilde olduğu gibi tatbik edilmiştir. Bu sene en mühim mesele olarak sancağın zeytun aşarı meselesini ele alalım. Suriye hükümetinin makarratına tabiyiz deyin sancak hükümeti aşarı hala 1925 senesindeki hasilat ve fiyat esası üzerinde cibayet ediyor. Halbuki diğer taraftan Suriye Hükümeti meclisi mebusanın çıkardığı bir kanun muvacibince 1925 senesinde terbi edilen her nevi aşarı ve bu meyanda zeytun aşarına da yüzde 40 – 50 nisbetinde tenzil etmiş bekayasını beş sene müddetle taksitlere bağlamış olduğu halde mübarek sancak zeytun aşarını bu kanunun çerçevesine sokmak istemedi ve son celselerdeki bütün itirazatı bir takım gayri mantıki esbab ve mazeretlerle geçiştirdi.²⁶¹

Yazar meclisin bu olumsuz yönlerini somut örneklerle ifade ettikten sonra meclisin bu şekilde devam etmesinin bir anlamı olmayacağını Antakya azası Doktor Abdurrahman Bey'in sözlerine de yer vererek dile getirmiştir.

“Antakya azası Doktor Abdurrahman Bey'in mecliste seve seve dinlediğim sözleri meyanında çok kıymetli bir itirafı var:”

“Mademki söylediğimiz dinlenmiyor, kararlarımız tatbik edilmiyor. Şu halde bu meclisin vücuduna lüzum nedir? Hazineden niçin bize verdiğiniz 3 – 5 bin lirayı bütçe tasarrufu bahanesiyle tensik ettiginiz ayda beş on lira maaşı ve arkasında sürü ailesi olan bir takım zavallı küçük memurlara ve hademelere veriniz daha hayır işlersiniz!...”

“Bende Doktor Abdurrahman Bey'in fikrindeyim ve bundan daha ileri gideceğim İskenderun sancağının istiklali ve İskenderun meclisinin salahiyeti havaya ve zamana göre bir kıymet ifade temin eden halk değil, main bir zümredir. Binaenaleyh ne oradaki Türk ekseriyetine ve nede sancağı doğrudan doğruya Suriye hükümetine ve kanunlarına bağlamak intidab hükümetinin yapacağı en doğru bir iş olacaktır.”²⁶²

Yazının sonunda “gelecek nüshamızda sahib-i imtiyazımızın Antakya'ya aid notlarını derç edeceğiz” notu düşülmüştür. Bu haber – yorum yazının devamını 22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “Antakya ve İskenderun İntibaları” başlığıyla yer aldığını görmekteyiz. Başlığın altında “İskenderun Livasının İstiklali Esası

²⁶¹ “İskenderun ve Antakya İntibaları”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

²⁶² “İskenderun ve Antakya İntibaları”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

Gayelerimizden Biridir, Fakat Bu İstiklalin Sûri (Görünürde) Değil, Hakiki Olması Lazımdır” alt başlığı yer almıştır.

Gazetenin sahibi olan Nuri Genç İskenderun sancağıyla ilgili olarak gazetenin geçen nüshasındaki bazı görüşlerinin yanlış anlaşıldığını belirtmekte ve İskenderun meclisindeki aksaklıkları göstermek noktasında bu görüşleri ileri sürdüğünü bildirmektedir.

“Geçen nüshamızda intişar eden mottoyumda İskenderun Meclis-i umumiyesinden bahis ederken bu sancağın istiklali ve bu meclisin salahiyeti havaya ve zamana göre birer kıymet ifade eden gayri muayyen ve manasız isimler ve müesseselerdir. İşin içinden istifade temin eden halk değil, muayyen bir zümredir. Binaenaleyh ne oradaki Türk ekseriyetine ve ne de Suriye camiasına bir faydası olmadıkça bütün o teşkilatı yıkmak ve İskenderun sancağını doğrudan doğruya Suriye hükümetine ve kanunlarına bağlamak intihab hükümetinin yapacağı en doğru bir iş olur demiştim. Bu mütalaalardan istihadaf ettiğim esası maksadın bazı karilerimizce iyi anlaşılmadığını işitdiğimden, Antakya’daki intibalarımıza geçmeden evvel bir kaç kelime ile maksadımı izah etmek isterim: Herkesin malumu olduğu üzere, Suriye camiası içinde İskenderun Sancağı’nın hususi bir vaziyeti vardır. Yani oradaki Türk ekseriyetini lisani hakları namına mandater devletçe bu sancağa idari ve mali istiklal bahş edilmiştir. Fransa-Türkiye arasında akdedilen 1921 Ankara İtilafnamesi’yle bütün büyük devletlerin imzaladığı Lozan muahedesi bu hakları teyid etmiş olduğu gibi Suriye mandasına ait 1922 Londra Ahitnamesiyle ait sarih ahkam mündeneçdir.²⁶³

Yazar sancağın özerk bir şekilde idaresinin bulunduğunu, bütçesinin, idaresinin, memur tayinlerindeki yetkileri gibi vesair haklarının bulunduğunu belirtmektedir. Fakat meclisin bu hakları tam olarak uygulamadığını vurgulayarak meclisteki fahiş hataları örnekleriyle dile getirmektedir. Yazar ayrıca bu olumsuzlukların içerisinde İskenderun sancağının mutasarrıfının yapmış olduğu olumsuzluklara da geniş bir şekilde yer vererek mutasarrıfla ilgili eleştirilerde bulunmuştur.

“Diğer taraftan mesela tasarruf maksadıyla Suriye hükümeti veziradan tutunuzda reisi veziraya kadar bütün resmi makam otomobillerini lağvettiği halde, mübarek

²⁶³ “Antakya ve İskenderun İntibaları”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-1 Sani 1934, s. 1.

İskenderun sancağı mutasarrıfı iki resmi otomobilden birisini kaldırmağa yanaşmaz. Kendisi birisinde, ailesi diğesinde halkın çift sürdüğü öküzü ve eşeği satarak tahsil edilen ağır vergilerle doldurulan sancak hazinesinin sırtı üzerinde keyif sürerler. Kardeşi memur, damadı amir, kerimesi muallimdir, mahdumları Avrupa'da devlet namı hesabına mücanen tahsile gönderilmiştir. Bittabi mutasarrıf bey namına İskenderun, Antakya, Kırıkhan, Bilanda vakıf ve tapuda resmen müseccel vasii arazi ve emlakın reddatı 70 altın lira karar maaşı, bol makam-ı tahsisatı ve fazla olarak bilasebeb meclis riyasetinden aldığı mahsusat buna mani değildir. Hatta mutasarrıf beyin zaruretine binaen kirası namıyla belediyeden senevi 100 lira almasında bir mania yoktur. İşte hep bunlar hep İskenderun sancağının istiklali ve oradaki Türk ekseriyetinin hakları namına Suriye hükümetine sorulmadan ve hatta işittirilmeden yapıp edilir. Çünkü İskenderun bütçesi müstakildir. Çünkü mutasarrıf, mümtazdır!...”²⁶⁴ Yazar, yorumunun son kısmında sancak eğitim sisteminin de büyük problem olduğu ve Türkçe eğitimin Türklüğe düşman zihniyetteki şahıslar tarafından verildiğine dikkat çekmektedir.

“İş bununla bitse bahis yok, koca bir sancak tek bir mutasarrıfın derdini çeksin diyelim. Fakat ortada daha mühim şeyler vardır ki akıl erdirmek mümkün değil! Mesela sancak maarifini ele alalım: Antakya'da birisi Arapça diğeri Türkçe tedrisat yapan iki kısımlı bir lise var. Arapça, kısmın muallimleri arabdır, buna kimsenin diyeceği yok. Türkçe kısmında muallimleri Türk olmalı değil mi? Hem bu yukarıda saydığım beynelmilel ahidleri teyid edildikten sonra!... Hayır; Türk lisesinin hemen ekseri muallimleri Türk olmayan ve bazıları da Türkün adına düşman olan anasıra mensubdur.”²⁶⁵

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “**Hampar Efendi Mumcıyan**” başlıklı haberle Antakya rüsum münhasıra memuri Hampar Efendi Mumciya'nın yapılan düzenleme, ıslah çalışmaları sonucunda sebepsiz yere görevden alındığı ve herhangi bir yere tayin edilmemesinin üzüntü yarattığı belirtilerek Hamper Efendinin gerek Osmanlı İdaresinde gerekse Suriye idaresinde birçok idari – adli görevleri sadakat ve başarıyla yerine getirdiği, gayretli ve sevimli bir memur olduğu vurgulanmıştır. Bu

²⁶⁴ “Antakya ve İskenderun İntibaları”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

²⁶⁵ “Antakya ve İskenderun İntibaları”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

durumun İskenderun maliye reisi Hasan Cebare Bey tarafından düzeltilmesi kibarca rica edilmiştir.²⁶⁶

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde bir düğün haberini görmekteyiz. “Düğün” başlıklı haber gazetede “Kırıkhan mebusu, Şeyhlizade Halil Ağa Hazretlerinin kerimesi hanımla rihaniyet eşrafından Şeyhlizade Hasan Ağa biraderimizin mahdumu Reşid İhsan Efendi'nin düğünleri geçen pazartesi başlayarak perşembe akşamı sona ermiştir.²⁶⁷

Vahdet Gazetesi'nde kazaların idari durumuyla ilgili bir haberde 22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “Bazı Kazalar Lağv mı Edilecek?” başlığıyla verilmiştir. Şam kaynaklı verilen haberde, kaza olarak kalmasında pek ehemmiyeti olmayan bazı kazaların lağvedilmesi ve görevlerin tam olarak yerine getirmeyen kaymakamların görevlerine son verilmesi konusunda Dahiliye Vezaratının meclise bir teklifname sunduğu bildirilmiştir. Ayrıca bu haberin devamında Vahdet Gazetesi bazı kazaların lağvedilmesinin olumsuzluğunu dile getiren aşağıdaki yorumunu da habere eklemiştir.

“(Vahdet) – Geçen tensikattan bazı kazalarda toplu memuriyeti ve hükümet-i tababeti gibi mühim ve lüzumlu vazifeler lağvedilmekle işler felce ve meşakkate uğratıldı: Bu kafi gelmiyormuş gibi bir de kazaların ilgasına başlanacaksa Allah bu halkın yardımcısı olsun!”²⁶⁸ 25 Aralık 1933 Vahdet Gazetesini de yine kazalarla ilgili bir haber yer almıştır. Haberde kazalarda paratifo hastalığının hızlı bir şekilde yayıldığı Bab Kazası'nda çocuklar arasında beş tifo vakasının kaydedildiği bildirilmiştir.²⁶⁹

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde hükümetin Menbiç Kazası'nda muhtaçlara dağıtılmak üzere tohumluk parası verileceği haberine yer verilmiştir. Bu paranın çiftçi başına 50 ile 20 kuruş düştüğü ve bu paranın da çok az olduğu ve bu kadar cüzi bir para ile tohumluk tedarik edilemeyeceği belirtilerek hükümetin çok kötü durumda olan çiftçiye hakiki bir yardımda bulunması gerektiği belirtilmiştir.²⁷⁰

²⁶⁶ “Hamper Efendi Mumayan”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²⁶⁷ “Düğün”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

²⁶⁸ “Bazı Kazalar Lağv mı Edilecek?”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²⁶⁹ “Kazalarda Tifo”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

²⁷⁰ “Nüfus başına 55 Kuruş”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 4.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Deyri Zor Belediye Loncasının yeniden oluşturulması yönünde Cumhurbaşkanlığı tarafından bir emir gelmesine müteakip yeni bir kurulun oluşturulduğu bildirilmiş ve başkanlığına Deyri Zor Mebusu Hacı Fazıl Labud Efendi, azalıklara da Elhac Hamidül Ays Hüseyin Elkasım, Hüseyin Elfeyyaz, Kasım Muttar, Abdülkerim Levhi Efendilerin seçildiği haber verilmiştir. Ayrıca gazete şu yorumda da bulunmuştur.

“(Vahdet) – Eski belediye meclisinin neden dolayı fesh edildiğini tetkik etmek bize düşmez. Fakat mebusların ancak intibah suretiyle halkın mümessili olarak bir vazife deruhte edilebilecekleri kaide-i esasiye olduğuna naziren, Deyri Zor mebusluğu saffetini muhafaza eden Ahac Fazıl El – Abd Efendinin ne suretle nensub bir memur-u reis olabilir mi, olamaz mı noktasını soruyoruz?”²⁷¹

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde Deyri Zor Sancağı'nda Masalah-ı Hassa Reisi Kaptan Karyest'in kendi arzusuyla emekliye ayrıldığını ve Fransaya gittiğini bildiren haberde Kaptan Laryest'in sırasıyla Bab-Menbiç; Azaz-Kürddagı kazaları ve son olarak Deyri Zor Sancağı Masalah-ı Hasa Başkanlığında on seneden fazla hizmet etmiş ve her görev yaptığı yerde halkın hürmetini kazanmış iyi bir bürokrat olduğu belirtilmiştir.²⁷²

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde yine Deyri Zor Sancağı'yla ilgili bir haber daha görmekteyiz. “**Deyri Zor'a Telgraf Muhaberetı**” başlıklı haberde Posta ve Telgraf Genel Müfettişliği'nden verilen bir tebligata binaen Haleb ve Deyri Zor arasında telsizle çekilen telgrafnamelerden alınan ücretin Şubatın sonunda lağv edileceği bildirilmiştir.²⁷³

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “**Cebel-i Seman Kazasına Yardım**” başlıklı haberde, Cebel-i Seman kazasına ziraatden yoksun olanlara dağıtılmak üzere daha önce verilen ödeneğe ilave olarak bin lira daha verilmesine karar verildiği bildirilmiştir.²⁷⁴

²⁷¹ “Deyri Zor Belediye Loncası”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 3.

²⁷² “Kaptan Laryest”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 4.

²⁷³ “Deyri Zor Telgraf Muhaberetı”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²⁷⁴ “Cebel-i Seman Kazasına Yardım” *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde de Cebel-i Druz hakimi Cizal Masiyet'in Cebel-i Druz'u terk ederek Fransaya gideceği için Dürzilerin kendisine bir hediye vereceği ve bu hediyenin bir kılıç olduğu bildirilmiştir.²⁷⁵

3. 4. Sosyal

Vahdet Gazetesi'nde toplumun genelini ilgilendiren haberleri bu kısımda değerlendireceğiz. Basın, sağlık, kültür, eğitim gibi konularla ilgili haberleri sosyal haberler başlığı altında topladık.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Antakya'da Türklerin çıkarmış olduğu Türkçe yayımlanan Yenigün Gazetesiyle ilgili haber "Yeni Gün Büyüyecek" başlığıyla şu şekilde yer almıştır.

"Antakya'da çıkan Yenigün gazetesi sene başından itibaren daha büyük hacimde ve zengin mündericatla intişara başlayacağını karilerine haber vermektedir."²⁷⁶

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde yine Yenigün'le ilgili bir habere rastlamaktayız. Gazete daha evvel haber verildiği gibi Yenigün Gazetesi'nin hacmini büyüterek daha bol yazılarla çıkmağa başladığını bildirerek kardeş gazete olarak gördükleri Yenigün Gazetesi'nin yeni şekliyle daha ilgi görmesini temenni ettiklerini de belirtmişlerdir.²⁷⁷

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde ise Haleb'de yayın hayatını sürdüren gazetelerin birleşerek bir basın cemiyeti kurdukları ve bu cemiyetin kuruluşu faaliyetleri hakkında geniş bilgiler veren iki haber yer almıştır. "Matbuat Cemiyeti" başlıklı haberde "Matbuat Cemiyeti Heyet İdaresini Seçerek Resmen Teşekkül Etti" alt başlığıyla devam etmiş ve diğer ülkelerde olduğu gibi Haleb'de de bir basın cemiyetinin teşkili ve gazetecilerin bir çatı altında toplanması amacıyla yapılan çalışmaların sonucunda matbuat cemiyetinin, kurulduğu bildirilmiştir. Haberde Haleb'de siyasi, sosyal vs. özellikle 32 gazetenin yayın hayatını sürdürdüğünü öğrenmekteyiz. Gazetenin

²⁷⁵ "Dürzilerin Hediyesi", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

²⁷⁶ "Yenigün Büyüyecek", *Vahdet Gazetesi*, 25 kanun-ı Evvel 1933, s. 4.

²⁷⁷ "Yeni Gün Refikamız", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

imtiyaz sahibi Nuri Genç'in de bu cemiyette başkan vekili olduğu belirtilmiş ve bu oluşum sırasındaki faaliyetler haberde geniş bir şekilde anlatılmıştır.²⁷⁸

Aynı tarihli gazetede “**Mösyö Lavaster Cenablarının Şayan-ı Dikkat Şayan-ı Dikkat Beyanatı**” başlıklı haberde Matbaat Cemiyeti idare heyetinin vali, matbuat reisi gibi Haleb Şehri'ndeki idarecileri ziyaret ettikleri bildirilmiştir. Bu ziyaretler esnasında Delege Mösyö Lavaster'i ziyaret ederek Lavasterla Haleb şehrinin sorunları hakkında geniş bir sohbet ettikleri belirtilmiştir.²⁷⁹

Aynı tarihli gazetede “**Evkaf-ı İslamiye Komitesi**” başlıklı haberde islamı vakıfların kontrolününün Müslümanlar tarafından idare edilmesi ile ilgili çalışmalar hakkında bilgiler verilmiştir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Evkaf-ı İslamiye'nin diğer cemaatlerde olduğu gibi Cemaat-i İslamiye İdaresine tevdimi temin etmek için şehrimizde teşkil eden (evkaf-ı İslamiye müdafaa komitesi) mesaisine devam etmektedir. Bu maksatla Şam'da da bir komitenin teşkil ettiği işitilmiştir.”²⁸⁰

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde trafik kurallarıyla ilgili olarak bir kanunun uygulanmaya başlanacağı bildirilmiştir. “**Seyr-i Sefer Kanunu**” başlığıyla verilen haberde otomobil ve diğer vesaiti nakliyeye aid bulumum seyr-i sefer kanununa kaim olan 150 L numaralı yeni seyr-i sefer kararnamesinin yakında uygulanmaya başlanacağını dair habere yer verilmiştir.²⁸¹

22 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “**Elektrik Şirketi Müdürünün İhtimamı**” başlıklı haberde elektrik şirketi ile ilgili olarak gazeteye gönderilen şikayetlerin gazetenin geçen nüshalarında yayınlanmasıyla, Elektrik ve Su şirketi müdürünün bu yayınları dikkate alarak şikayetlerle ilgili olarak incelemeler yaptığı belirtilen haberde bu inceleme sonucunda yapılan yanlış uygulamaların düzeltileceği bildirilmiştir.²⁸² Bu haberde bize gösteriyor ki Vahdet Gazetesi toplumun sesini

²⁷⁸ “Matbuat Cemiyeti”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 2.

²⁷⁹ “Mösyö Louaster Cenablarının Çayan-ı Dikkat Beyanatı”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 1.

²⁸⁰ “Evkaf-ı İslamiye Komitesi”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

²⁸¹ “Seyr-i Sefer Kanunu”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

²⁸² “Elektrik Şirketi Müdürünün İhtimamı”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

duyurarak yapılan haksız ve yanlış uygulamaları kamuoyuna bildirip düzeltilmesi noktasında önemli rol oynamıştır.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde sıhhiye memuru bulunmayan köy ve mahallelerde sıhhiye kanununa ve nizamnamesine uymayanlara karşı jandarma ve polisin tutanak tutacakları ve bu tutanakların nahiye müdürleri veya kaymakamlar vasıtasıyla mahalli hükümet tabibliğine gönderilecek ve suçlular hakkında 2 Şubat 1929 numara ve 893 numaralı zabıta sıhhiye kararnamesi uygulanarak sulh mahkemesine sevk edileceği bildirilmiştir.²⁸³ Aynı tarihli gazetede “**Dişi Koyun Kesilmeyecek**” başlıklı haberde koyun neslinin korunması için altı sene müddetle dişi koyun kesilmemesine dair yüksek komiserlikçe alınan kararın vilayetlere tebliğ edildiği bildirilmiştir.²⁸⁴

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde eğitimle ilgili bir haber görmekteyiz. “**Feyuzat Mektebi**” başlıklı haberde Feyuzat Numune Mektebinin Maslah Mahallesi'ndeki “layık” mektebi binasına taşınacağı Necat Numune mektebinde Feyuzat mektebi binasına nakledileceği belirtilmiştir.²⁸⁵

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “**Küçük Suriye Tarihi**” başlıklı haberde Lâtin harfleriyle Türkçe basılan Suriye Tarihi kitabının Ata Derviş bey tarafından yazıldığı ve bu tür kitapların çoğalmasa gerektiği vurgulanmıştır. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“İskenderun Suriye maarif müfettişliği sekreteri muallim Ata Derviş Bey tarafından “Küçük Suriye Tarihi” namıyla ve yeni Türk harfleriyle bir kitap yazılmıştır. Bir nüshası gazetemize ihda edilen bu eser, İskenderun ilk mektep kitapları serisinin birincisini teşkil eden bu eser, zarif bir kapak içinde, pek temiz ve okunaklı bir suretle basılmıştır. Kitap filhakika küçük olmakla beraber, 40 kadar sahife içinde, Emeviler başlayarak Abbasiler devrine ve Osmanlı istilasına kadar Suriyede göçün tarihi safhaları, açık bir Türkçe ve dürüst bir üslubla pek güzel hulâsa edilmiştir. Eser ayrıca Doktor Mesud Bey'in Türk Çocuklarını Okutmak tarzı hakkındaki kıymetli bir takriziyle müteadid tarihi resimler ile süslüdür. Ata Derviş Bey arkadaşımızı tebrik eder,

²⁸³ “Köylerde Sıhhiye İşleri”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 4.

²⁸⁴ “Dişi Koyun Kesilmeyecek”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 3.

²⁸⁵ “Feyuzat Mektebi”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 2.

İskenderun İlk mekteblerinde Türk çocukları için pek lüzumlu olan bu gibi eserlerin çoğalmasını bekleriz”²⁸⁶

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi’nde **“Bir Tahmis”** başlığıyla Üstad Ali ilmi Beyefendi isminde bir şairin **“Şairin Hasbıal”** adlı şiire yer verilmiştir.²⁸⁷

3. 5. Suriye’nin Devletlerarası İlişkileri

Suriye’nin devletlerarası ilişkileriyle ilgili olarak Vahdet Gazetesi’nde yok denecek kadar az haber bulunmaktadır. Gazetede yer alan haberler ise genelde ziyaret, tebrik şeklinde ortaya çıkan ilişkilere aittir.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi’nde Suriye Reisi Vezirası Hakkı Elazim Beyefendi’nin ramazan dolayısıyla Mısır Kralı Melik Fuat bir tebrik telgrafı gönderdiği ve Mısır Kralı Melik Fuat’ın da bu telgrafa karşılık verdiği bildirilerek Mısır Kralı Melik Fuat’ın gönderdiği tebrik telgrafına haberin sonunda yer verilmiştir.

“Suriye Reisi Elvezirasi Devletlü Hakkı El-azim Bey Efendi Hazretlerine”

“Ramazanı şerifin hululu münasebetiyle varid olan telgrafname devletlerine pek ziyade teşekkürler eder, bilmukale tebrikat halisanemi beyân eylerim” “Fuat”²⁸⁸

Aynı tarihli gazetede **“Şamda Irak Konsolosluğu”** başlıklı haberde Irak hükümetinin Şamda bir konsolosluk tesis etmesine ait talebinin hükümetçe kabul edildiği ve Irak Konsolosluğunun yakında açılacağı bildirilmiştir.²⁸⁹

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi’nde **“Filistin Ali Komiseri Yakında Memleketimize Geliyor”** başlıklı haberde İngilizlerin Filistin Yüksek Komiseri Sir Artur Vakub’un Suriye Yüksek Komiseri Kont Dö Martele iade ziyaretinde bulunmak üzere Suriye’ye geleceği bildirilmiş ve İngiliz Yüksek Komiserinin Çanaber köşkünde misafir edileceği belirtilmiştir.²⁹⁰ Yine Filistinle ilgili olarak Vahdet Gazetesinin 15 Ocak 1934 tarihli nüshasında **“Filistin’den Hayvan Getirilebilir”** başlıklı haberle,

²⁸⁶ “Küçük Suriye Tarihi”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 2.

²⁸⁷ “Bir Tahmis”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²⁸⁸ “Reisi Vezira Hazretleri Mısır Kralını Tebrik Etti”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

²⁸⁹ “Şamda Irak Konsolosluğu”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

²⁹⁰ “Filistin Ali Komiseri Yakında Memleketimize Geliyor”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani, s. 1.

Suriye yüksek komiserliğince alınan bir karar doğrultusunda Filistin'deki bulaşıcı hastalıkların ortadan kalkması sebebiyle Filistin bölgesinden her türlü hayvan ve hayvan derilerinin getirilmesine müsaade edildiği bildirilmiştir.²⁹¹

Vahdet Gazetesi'nin 22 Ocak 1934 tarihli nüshasında Beyrut mahreçli haberde Cemiyet-i Akvamın mandalar komisyonunda Fransız temsilciliği görevini sürdüren Roberdoke'nin Suriye dahilinde inceleme gezisinde bulunmak üzere Beyrut'tan hareket ettiği bildirilmiş ve Roberdoke'nin her gittiği yerde belli başlı kimselerle görüşmelerde yaptığı belirtilmiştir.²⁹²

Fransa Hükümeti'nin Hindü Çini genel valisinin Parise gitmek üzere uçakla Şam'a geldiği ve yüksek komiser adına Mösyö Ubuvar tarafından karşılandığını bildiren haber Vahdet Gazetesi'nin 15 Ocak 1934 tarihli nüshasında yer almıştır. Haberin devamında Vahdet Gazetesi şu bilgi notunu da düşmüştür.

“(Vahdet) – Hindü Çini Vali-i Umumiyesi Fransızların son zamanlarda Şamdan geçen meşhur İmrud tayyaresiyle gelecekti. Fakat bu tayyare Basra civarında müthiş bir fırtınaya tutulduğundan yere inmeğe mecbur olmuş ve aletlerinden bazıları bozulmuştur. Bunun üzerine telsiz telgrafla Bağdada haber verilmiş derhal bir İngiliz tayyaresi vaka mahalline giderek vali-i umumiyeği almış ve doğruca Şam'a getirmiştir. İmrud tayyaresi Fransa'dan beklenen levazımın varidinden sonra hemen kalkacaktır”²⁹³

İran Şahı Rıza Pehlevi'nin komşu ülkelerle yapacağı geziyle ilgili haber Vahdet Gazetesi'nin 15 Ocak 1934 tarihli nüshasında “İran Şahı Martda, Şehrimizden Gececek” başlıklı haberle verilmiştir. Bağdad mahreçli haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Bağdad – İran Şahı Rıza Pehlevi Hazretlerinin yakında seyahate çıkacakları haberi teyid etmektedir. Şah hazretleri 21 Martta tesadüf buldukdan sonra Tahrandan hareketle Bağdada gelecekler ve Irak Kralına iade-i ziyaret edeceklerdir. Müşarünileyh üç gün Kral Gazi'ye misafir olacaktır. Şah Pehlevi 29 Martta Bağdad'ı terk ederek

²⁹¹ “Filistinden Hayvan Getirilebilir”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²⁹² “Roberkoke Seyahatlerine Başladı”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

²⁹³ “Hindü Çini Valisi Şamdan Geçti”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

Musul tarihiyle Haleb'e gidecek ve orda kendisi için ihzar edilen hususi bir trenle Ankara'ya hareket edecekler ve Gazi Mustafa Kemal Hazretlerine resmi ziyarette bulunacaklardır.²⁹⁴

22 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "Cezirede Petrol Tahriyatı" başlıklı haberle Irak petrol şirketinin Suriye Hükümetine müracaat ederek Cezire ve Deyri Zor bölgelerinde petrol arama için ruhsat verilmesini talep ettikleri bildirilmiştir.²⁹⁵

3. 6. Ekonomi

Vahdet Gazetesi'nde Suriye ekonomisiyle ilgili haberlerin büyük çoğunluğu vergilerle ilgili yapılan kanun ve düzenlemeler hakkında haberlerdir. Bu düzenlemelerin hepsini Suriye ve Lübnan üzerinde mandası bulunan Fransanın atadığı yüksek komiserlik tarafından yapıldığını görmekteyiz. Ayrıca 1934 yılının bütçesi ile ilgili haberleri de Vahdet Gazetesi sütunlarında yer vermiştir.

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "Bütçe Ne Oldu" başlıklı haberle 1934 yılının bütçesinin oluşturulması ile ilgili net bir bilginin ortaya çıkmadığı ve bütçe çalışmalarında hükümet üyeleri arasında ihtilafların bulunduğu yer verilmiştir.

"1934 bütçesinin tasdik edilip edilmediği hakkında her gün muhtelif haberler gelmektedir. Şam'dan aldığımız son bir habere göre bütçenin bazı fasıllarından ve bilhassa jandarma ve emniyet-i umumiye daireleri tahsisatından dolayı hükümet erkânı arasında nokta-i nazarı ihtilafı vardır. Bu ihtilafı hal etmek üzere Ali komiserlik maliye müdürü Mösyö Adabı Kaskan Şema gelmiş ve Reisi Cumhurun riyasetinde toplanan meclis-i vezarada hazır bulunmuştur. Buna rağmen bütçenin tasdik edildiğine dair henüz bir haber yoktur."²⁹⁶

Yine aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde aynı konu ile ilgili olarak "İlenhar" Gazetesi kaynak gösterilerek 1934 yılının Suriye Hükümet bütçesinin kabul edildiği bildirilmiştir. Ayrıca bu bütçe içerisinde mebusların maaşlarında da azaltılmaya

²⁹⁴ "İran Şahı Martta Şehrimizden Gececek", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

²⁹⁵ "Cezirede Petrol Tahribatı", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1934, s. 1.

²⁹⁶ "Bütçe Ne Oldu?", *Tehvid Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

gidildiği bildirilmiştir. “Bütçe Tasdik Edilmiş ve Mebusların Maaşları Azaltılmış” başlıklı haber şu şekildedir.

“İlenhar Gazetesi'nin son gelen nüshasında okuduğumuza göre Suriye hükümetinin 1934 bütçesi Ali komiserliğe gelmiş ve tasdik edilmiştir. Bütçenin yekuni 6 milyon 4 yüz bin liraya baliğ olmaktadır. İlenhar'ın rivayetine bakılırsa bu sene bütçesinde mebusların maaşı azaltılmıştır. Şam mebusları 50, mülhakat mebusları 70 suri alacaklardır. Tabiki Lübnanda olduğu gibi memafiye bize kalırsa mebuslara aylık maaş vermek usulu esasen yanlıştır. Mebuslara her devre nihayetinde ictimaa ettikleri günler miktarınca masraflarına kafi gelecek bir tahsisat verilmelidir. Yoksa aylarca devam eden tatil müddetince evinde ayağını uzatıp keyfine bakan bir mebus ne hakla şu fakir hazineden yüzlerce lira alır bilmiyoruz?”²⁹⁷

Aynı gazetede bütçe konusunda iki farklı bilginin verilmesi gazetenin haberler arasındaki tutarsızlığı ortaya koymaktadır. Bu da gazetenin yayına hazırlandığı zaman dikkatli bir şekilde incelenmediği fikrini bize vermektedir. Ayrıca mebusların haksız kazanç elde ettikleri fikrinin günümüzde olduğu gibi o dönemde de büyük bir şekilde kamuoyunda tartışıldığını bu haberde görmekteyiz.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde ise Haleb Belediyesi'nin 1934 yılı bütçesinde bütün belediyede çalışan memurların maaşlarının % 10 oranında indirim yapılmasının kararlaştırıldığı ve tahsisatın ona göre ayarlandığı haberini görmekteyiz.²⁹⁸ Bu haberler Suriye Hükümetin 1934 yılında büyük bir bütçe kısıtlamasına gittiğini göstermektedir. 15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Suriye'deki hayvancılığın iyi bir noktada olduğu ve hayvansal ürünlerin fiyatlarının düştüğünü “**Mevaşinin Vaziyeti İyidir**” başlıklı şu haber de görmekteyiz.

“Havaların yağışlı ve müsaid gitmesinden naşı her tarafta yeşillikler peyda olduğundan mevaşın, gerek mera ve gerekse doğum vaziyeti pek iyi bir haldedir. Doğan yavrular arasında geçen senelere nisbetle telefata pek azdır. Şehrimiz çarşılarına şimdiden koyun yoğurdu gelmeye başlamıştır. Bu vaziyet üzerine piyasada sade yağ

²⁹⁷ “Bütçe Tasdik Edilmiş ve Mebusların Maaşları Azaltılmış”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-1 Sani 1934, s.3.

²⁹⁸ “Belediye Memurlarının Maaşında Tenzilat”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-1 Evvel 1933, s. 1.

fiyatları 275 kuruş suriden 200 kuruşa kadar düşmüştür. Daha da düşeceği tahmin ediliyor.²⁹⁹

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde gümrük tarifeleri ve vergilerle ilgili haberler geniş bir şekilde yer almıştır. “**Yeni Gümrük Tarifesi**” başlıklı haberde, yüksek komiserliğe bağlı gümrük komisyonunun 1934 yılının ilk üç ayı için uygulanacak olan tarifeyi kararlaştırdığı ve gümrük idarelerine bildirildiği belirtilmiştir. Haber şu şekilde devam etmiştir.

“Bu tarifede Fransa ve İtalya’dan gelen muhtelif unların gümrük resmi 100 kiloda 210 kuruşdan 190 kuruşa indirilmiştir. Pamuk mefruşatının resmi yüzde beş ile on tenzil edilmiştir. Şeker ve gaz resimleri olduğu gibi bırakılmıştır. Lüks eşyanın gümrük resmine yüzde on ile beş, zam edilmiş ve petrol resmi de fazlalaştırılmıştır.³⁰⁰

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde Fransız Yüksek Komiserliğin yönetimi altında bulunan bölgelerdeki mali ve iktisadi birliğin tesisiyle ilgili aşağıdaki habere yer verilmiştir.

“Beyrut – Mali muhafilden tersih eden malumata göre Ali komiserlik Suriye ve Lübnan arasında mali ve iktisadi birliğe doğru bir adım atmış olmak için her iki mıntıkada ki vergi ve rüsumatı tevcid etmek fikrindedir. Bandrol resmi ile ağnam vergisinin tevhid edilmesi bu cümledendir. Lübnan hükümeti müdiran meclisi, evvelki gün bir toplantı yaparak Suriye vezira meclisinin ihbaren karar verdiği gibi ispirto ve içkiler üzerindeki rüsumu artırmış, kibrit ve çakmak üzerininde vergi koymuştur. Tütün resmini dahi artırarak Suriye’de alınan nisbetle iblağ etmiş ve damga kanunu tıpkı Suriye’de yapıldığı gibi tedil eylemiştir. Bu karşılıklı tedbirlerden anlaşılıyor ki, Ali komiserlik intidab altındaki bütün mıntıkların mali kanunlarını birleştirmek, bu suretle mali ve iktisadi vahdetle doğru gitmek istemektedir.”³⁰¹

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde Vezira Meclisinin Tamga kurumu, İspirto ve içki Rüsumu ile ilgili yeni kararlar aldığını bildiren haber “**Vezira Meclisinin Yeni Kararları**” başlığıyla verilmiştir. Bu haberde Cumhurbaşkanı başkanlığı altında

²⁹⁹ “Mevarinin Vaziyeti İyidir”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

³⁰⁰ “Yeni Gümrük Tarifesi”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 4.

³⁰¹ “Mali ve İktisadi Birliğe Davet”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 1.

toplanan vezira meclisinin toplantısının üç saatten fazla sürdüğü belirtilmiştir. Toplantıda yeni pul kanunu incelenerek kabul edildiği, ispirto ve içki rüsümü konu edilerek rakının her bir litresine beş kuruş ve yabancı içkilerin her bir litresine yirmi kuruş resmi ilavesi yapılmasının kararlaştırıldığı bildirilmiştir.³⁰²

25 Aralık 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde emlak vergisinde indirim yapıldığına dair haber **“Emlak Sahiblerinin Bir Müracaatı”** başlığıyla şu şekilde yayımlanmıştır.

“Haleb maliye müdüriyeti, 1931 ve 1932 seneleri emlak vergisinin yüzde yirmi beş nisbetinde tenzil edilerek tahsil edilmesini maliye vezaretine vaktiyle teklif etmişti. Maliyemiz bu teklifinde ahiren yapılmış olan tahrir meskefat neticesinin gösterdiği rakamları esas tutmuştur. Fakat bu teklif kabul edildiği takdirde, bazı kimselerin mağdur olacağı mülzahasıyla şehrimiz emlak sahipleri maliye vezaretine müracaatla bu nispetin yeniden tetkik edilmesini istemişlerdir.”³⁰³

Yine aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde Haleb Belediyesi'nin üç aylık benzin resmi hissesinin 28735 suriye lirasına baliğ olduğu ve bu paranın maliye tarafından belediyeye teslim edildiği haberine yer verilmiştir.³⁰⁴

Yine 25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde **“Tutulan Kaçak Tütünler”** başlıklı haberle, Haleb Şehri'nde muhtelif mahallelerde yapılan aramalar neticesinde 461 kilo kaçak tütün yakalandığı ve kaçakçıların mahkemeye sevk edildiği bildirilmiştir.³⁰⁵

Vahdet Gazetesi'nde Suriye hükümeti tarafından yapılan vergi düzenlemeleriyle ilgili haberler geniş yer tutmaktadır. 15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesinde kibrit ve çakmak üzerine vergi konulmasıyla ilgili kararnamenin cumhurbaşkanı tarafından tastik edildiği kararnamenin gazetenin yayın tarihinden itibaren uygulamaya gireceği bildirilmiştir. Ayrıca haberde tütün bandrol tarifesinde kabul edildiği ve gazetenin gelecek sayısında bu yeni vergiler ve tarifeleri hakkında bilgi verileceği yazılmıştır.³⁰⁶

³⁰² “Vezira Meclisinin Yeni Kararları”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

³⁰³ “Emlak Sahiblerinin Bir Müracaatı”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

³⁰⁴ “Belediyenin Benzin Rüsümü”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

³⁰⁵ “Tutulan Kaçak Tütünler”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

³⁰⁶ “Kibrit ve Çakmak Rüşümü”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

Yine aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde "Yeni Bandrol Kuşakları Geldi" başlıklı haberle son karar doğrultusunda tütün paketleriyle, kibrit kutularına yapıştırılmak üzere Şam'dan üç yüz elli bin liralık yeni bandrol kuşaklarının geldiği bildirilmiştir.³⁰⁷

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde daha önce Fransa'nın mandası altında bulunan hükümetlerinin tütün bandrol vergilerinin aynı oranlarda olmasına karar verdiği ve bu düzenlemeler sonucunda kibrit ve çakmak üzerindeki vergilerde de uygulanacağı bildirilerek vergilerin oranlarını gazete ayrıntılı bir biçimde yayımlamıştır.

"Tütün Bandrolleri"

"20 gram tütün veya sigaraya havi ve kıymeti 25 kuruşa kadar olan paketlere atiyideki tasarrife dairesinde bandrol kuşağı yapıştırılacaktır:

3 kuruşa kadar : 1 kuruş 20 santim

5 " " : 1 " 35,5 "

6 " " : 1 " 50 "

7 " " : 1 " 70 "

8 " " : 2 " -

10 " " : 2 " -

12 " " : 3 " 50

15 " " : 3 " 70

17 " " : 4 " 55

25 " " : 6 " -

23 " " : 7 " -

25 " " : 8 " 50

³⁰⁷ "Yeni Bandrol Kuşakları Geldi", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

Yirmi beş kuruştan yukarı kıymette olan tütün paketlerine yüzde kırk nisbetinde, tenbaku (nargile) paketlerine ise yüzde yirmi beş nisbetinde bandrol yapıştırılacaktır.”

“Kibrit ve Çakmak Rüsümü”

“1- Ağaçtan mamul kutu veya karton içinde 40 ile 60 çöp havi bulunan ve her çöpünün uzunluğu 40 milimetreden fazla olan kibrit kutu ve kaplarının beherine 60 santim yapıştırılacaktır.

2- 26 ile 40 çöp arasında ve her çöpünün uzunluğu 40 milimetreden noksan olan kibritlerin beherine 40 santim.

3- 20 çöpden fazla olmayan kibritlerin beherine 20 santim.

4- 60 çöpden fazla ve çöplerin uzunlukları 20 milimetre ve daha fazla olan kibritlerin her yüz çöp ve küsuru için 10 santim.

5- 40 çöpden ve uzunlukları 40 milimetreden noksan olan kibritlerin her yüz çöp ve küsuru için kezaik 10 santim kıymetinde bandrol yapıştırılacaktır.

6- Mumeli kibritler

a- 150 çöp havi kutularının beherine 6 kuruş

b- 1500 çöpe havi kutuların beherine 16 kuruş bandrol yapıştırılacaktır.

7- Çakmak ve meşali ateş çıkaran bilumum aletler 100 kuruş suri rüsümü tabidir. Bu aletler rüsümü alındığına dair maliyece damgalanacaktır. Damgasız çakmak kullananlar mahkemeye verilecektir.”³⁰⁸

Çıkarılan bandrol vergisiyle ilgili olarak Suriye kamuoyunda çeşitli sıkıntıların ortaya çıktığını yine Vahdet Gazetesi’nde yer alan haberlerden anlamaktayız.

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi’nde bu konu ile ilgili olarak “**Kibrit Buhranı**” başlığıyla verilen haberde kibrit ve çakmak üzerine bandrol vergisi konulmasına dair karnamenin yayınlanması üzerine piyasalarda kibrit buhranının

³⁰⁸ “Yeni Bandrol Tarifesi”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

ortaya çıktığı belirtilmiştir. Daha önce üç kutusu bir kuruşa satılan kibritlerin tanesi bir kuruşa bile bulunamadığı ve birçok yerlerde kibrit satılmadığı bu konuyla ilgili olarak maliyenin hızlı bir şekilde kibritlere bandrol yapıştırarak piyasaya sürmesi gerekliliğini bildiren haberlerde bu durumdan faydalanmak isteyen bazı açık göz bayilerin haksız kazanç elde etmelerinin önüne geçilebileceği vurgulanmıştır.³⁰⁹ Yine aynı gazetede bu karar üzerine Şam'daki kibrit tüccarlarının hükümete başvurarak, ellerindeki kibrit ve çakmakları satıncaya kadar kararnamenin uygulanmaması veya bu kadar vergiyi ödeyemeyeceklerinden hükümetin bu malları alıp sattırmasını teklif ve rica ettiklerini bildiren haber **“Kibrit Tacirlerinin Bir Müracaatı”** başlığıyla yayımlanmıştır. Ayrıca bu haberin devamında Haleb'de de bu olumsuz durumun kibrit tüccarlarını etkilediği bildirilmiştir.

“(Vahdet)- Haleb'deki kibrit ve çakmak tacirleri de hükümete müracaat ederek ellerinde bulunan yüzbinlerce kutu kibrit ile çakmağın rüsumunu veremeyeceklerini ve binaenaleyh bunların harice sevklerine müsaade edilmesini talep etmişlerdir. Şehrimizde yalnız iki tacirden de 300 mütecaviz çakmak zuhur etmiştir. İki franklık bir çakmağı 100 kuruş rüsum vermek bittabi kabil olmadığından bunlar hep mahreçlerine veyahud diğer bir ecnebi memlekete sevk olunacaktır.”³¹⁰

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde bazı ürünlerin gümrük vergisinden muaf tutulduğuna dair haber **“Gümrük Resminden İstisna”** başlığıyla verilmiştir. Haberde, yüksek komiserlikten alınan bilgiler ışığında yeni bir kararname ile ithal edilecek bağ çubukları ve alkol tasfiyesine ait aitleler ile marul, hindi, kabak, ıspanak, soğan, pancar, semizotu, turp, havuç, lahana, patlıcan, maydanoz ve daha bir takım sebze ve tohumlarının gümrük vergisinden muaf edildiği bildirilmiştir.³¹¹

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde 30 Aralık 1933 tarihli kararname ile yapılan Pul vergisinin tam metnini görmekteyiz.³¹²

³⁰⁹ “Kibrit Buhranı”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

³¹⁰ “Kibrit Tacirlerinin Bir Müracaatı”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

³¹¹ “Gümrük Resminden İstisna”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

³¹² “Pul Resmine Dair”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 2.

Yine aynı tarihli Vahdet gazetesinde bandrol kontrolü ile görevlendirilmiş olan memurların jandarma kuvvetlerinin emrine verileceğini bildiren haber **“Bandrol Kolcuları”** başlığıyla yer almıştır.

“Bandrol kolcularının jandarma kumandanlığı emrine verileceğini yazmıştık. Ahiren maliye vezaretinden gelen emir mucibince, ayın 25’inci gününde itibaren bilumum kolcular jandarma emrine verilmiştir. Jandarma dairesi kendi kanunlarına tevfikeyen bu kolcuların işe yarayanlarını alarak, yaramayanları da vazifeden çıkaracaklardır. Jandarma kadrosuna ilave edilecek yüzü müteceviz kolcu, karakollara ve muhtelif hudud noktalarına tevzii olarak tıpkı jandarma neferleri gibi vazife göreceklerdir. Yeni karar mucibince tütün, tenbakü, ispirotolu içkiler, kokain, esrar ve emsali mevadd-ı muhaddine ile kibrit ve çakmak kaçakçılığının takibi doğrudan doğruya jandarmaya intikal etmiştir.³¹³

Vahdet Gazetesi’nde ekonomik haberlere baktığımız zaman Suriye’nin vergilendirme sisteminin Fransa’nın katkılarıyla yeni yeni oluşturulmaya başladığı ve gümrük vergilerinin düzenlemesi gümrüklerdeki kaçakların önlenmesi gibi faaliyetlerle uğraşıldığını görmekteyiz. Ekonomik alanlardaki düzenlemelerde Fransa’nın etkisi tam olarak görülmekte ve Fransa mandası altında tuttuğu tüm bölgelerdeki vergilendirme sistemi ve vergi oranlarını aynileştirdiğini de bu haberlerde görmekteyiz. Ayrıca Fransa’nın Suriye ve Lübnan bölgesini tek bir yüksek komiserlik makamıyla idare etmesinin de bu ekonomik çalışmalarda etkisi bulunmaktadır.

3. 7. Adli ve Asayiş İle İlgili Haberler

Bu bölümde Vahdet Gazetesi’nde yer alan adli ve asayişle ilgili haberlerin inceleme ve değerlendirmesini yapacağız. Bu türden haberlerin Vahdet Gazetesi’nde sık sık yer aldığını görmekteyiz. Tutuklama, öldürme, suiistimal, hapishanelerin durumu, mahkemelerle ilgili ve sair adli ve asayiş ili ilgili haberler bulunmaktadır.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi’nde **“Bir Polisin Katli Hakkında”** başlıklı haberde bir polisi sokak ortasında öldüren Ahmet isimindeki şahsın yapılan

³¹³ “Bantrol Kolcuları” , *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

tahkikat ve mahkeme sonucunda Suriye Devleti Ceza Kanununun 170. maddesine istinaden idama mahkum edilmesinin talep edildiği bildirilmiştir.³¹⁴

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde yine bir öldürme olayını görmekteyiz. **“Musalih Hassa Zabiti Kapiten Jerbinasın Katline Dair Tafsilat”** başlıklı haberde bu olayla ilgili olarak Elfaya Gazetesi Deyri Zor muhabirinin geniş bir şekilde verdiği bilgiler yer almıştır. Muhabirin verdiği bilgilere göre subayın Hosice-Resulayn arasında öldürülmüş, katillerin baba-oğul olduğu ve ellerindeki silahların ruhsatları sorulması üzerine subayı ve yanındaki askeri öldürdükleri ve katillerin Çeçen olduklarını bildiren tafsilatlı haber gazetede şu şekilde devam etmiştir.

“Kapitan Jerbinas refakatında bir emir nefere olduğu halde otomobil ile Resulayn'a gitmekte iken Resulayn'a 8-10 kilometre mesafede, birisi mavzer, diğeri tabanca ile müselli iki süvariye tesadüf eder. Bunların birincisi baba, ikincisi oğlu imiş. Kapitan otomobili durdurarak emir neferi vasıtasıyla bu iki süvariden silahlarının vesikaları olup olmadığını soruyor. Olmadığını anlayınca silahlarını teslim eylemelerini emir eder. Baba mavzerini teslim etmek isterse de oğul tabancasını vermek istemez. Emir eri de cebren almak ister. Bu esnada çocuk tabancasını çekerek emir neferinin üzerine boşaltıyor ve o anda öldürüyor. Bu sırada Kaptan silaha davranarak mukabelede bulunmak isterken baba oğluna bağırır “Birisini vurdun diğerinide vur” der ve çocuk aynı anda tabancasını Kapitana tevciye ederek ateşe başlar ve Kapitanı iki yerinden ağırca yaralayarak atlarının başına çöle doğru çevirir. Firar ederler. Ağır yaralı bulunan Kapitan Jerbinas Hosice'ye dönemiyeceğini anlayınca hemen Resulayn'a doğru yoluna devam etmesini şoföre emir eder ise de daha Resulayn'a yetişmeden otomobil içerisinde terk-i hayat eder. Katillerin Çeçen Aşiretine mensub iki sabıkalı olduğu söylenmektedir. Tahkikat ve takibata devam olunmaktadır.”³¹⁵

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde, gazete aleyhinde Gelibolulu Ahmet Kemal Efendi isimindeki şahsın açmış olduğu davanın mahkemesinin yapıldığı ve bu davanın sonucunun tüm kamuoyu tarafından ilgiyle beklendiği haberi verilmiştir.³¹⁶

³¹⁴ “Bir Polisin Katli Hakkında”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

³¹⁵ “Musallah Harsa Zabiti Kapiten Jerbinasın Katline Dair Tafsilat”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s.1.

³¹⁶ “Ahmet Kemal Efendi'nin Davası”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 3.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde bir cami hocasının tevkif edildiği ve bir öğretmeninde mahkum edildiğine dair haberleri görmekteyiz.

“Bir Hatip Tevkif Olundu” başlıklı haberde Şam şehrinde Kitana Camii hatibi Şeyh Mahmud İbrahim Ağlayını Efendi ismindeki şahsın yapmış olduğu vaazlar sonucunda jandarma tarafından tutularak Şam mahkeme-i ecnebiyesine sevk edildiği bildirilmiştir.³¹⁷

“Bir Muallim Mahkum Edildi” başlıklı haberde ise Şam'da bazen gazetecilik, bazen özel ders veren ve geçmişte de İskenderun tapu dairesinde memur olarak görev yapan Fehmi El – Mari ismindeki şahsın Şam Bidayet Ceza Mahkemesince üç sene hapse mahkum edildiği bildirilmiştir. Öğretmenlik görevi yapan bu şahsın, 12 yaşını geçmeyen öğrencilerini bir şekilde iğfal ederek öğrencilere kötü muamelelerde bulunduğu belirlenmiş ve bu nedenle bu şahsın mahkum edildiği belirtilmiştir.³¹⁸

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde **“Şayan-ı Tesif Bir Hadise”** başlıklı haberde maarif müdürü Tevfik Elcabiri Beyle Elmuhza Gazetesi sahibi Sabih Beseci Efendi arasında resmi dairede abone meselesinden dolayı bir tartışma çıktığı ve olaya polisin müdahale ettiği bildirilmiştir. Ayrıca haberde Haleb vilayet makamının bu olayla ilgili soruşturma açtığı ve Maarif Müdürünün gazete sahibi hakkında matbuat cemiyetine müracaat edeceği belirtilmiştir.³¹⁹

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde **“Hazinenin Parasını Çalanlar”** başlıklı haberde devletin parasını zimmetine geçiren memurlardan bu paraların tahsiline karar verildiğini bildiren haber şu şekilde yer almıştır.

“140.266 kuruş ihdilası eden Cebel-i Seman tahsildarı Selim Heyete, 58.000 kuruş çalan Ziraat Bankası tahsildarı Abdulrauf Ebul Samet ve 122337 kuruş çalan tahsildar vekili Beşir Zat efendilerden veya kefillerinden bu paraların tahsiline maliye vezaretince karar verilmiştir.”³²⁰

³¹⁷ “Bir Hatip Tevkif Olurdu”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-u Evvel 1933, s. 4.

³¹⁸ “Bir Muallim Mahkum Edildi”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

³¹⁹ “Şayan-ı Tesif Bir Hadise”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

³²⁰ “Hazinenin Parasını Çalanlar”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 3.

1 Mart 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde ise “**Antakya Sulh Hakimi Hakkında**” başlıklı haberle devletin bir memuru olan Abdulvahab Alabeyz Bey'in işinde gösterdiği başarı, gayretinin bölge insanı tarafından takdirle karşılandığını belirtilmiştir. Ayrıca bu şahsın Türkçesini ilerlettiği de haberde yer almıştır. Antakya'dan yazıldığı belirtilen bu haber şu şekildedir.

“Kazamız Sulh Hakimi Abdulvahab Alabeyz Bey burada işe başladığı günden beri sulh mahkemesinde büyük bir faaliyet görülmeğe başlamış ve müterakim birçok davalar intaç edilmiştir. Gayur sulh hakimimiz durmadan ve yorulmadan çalışmakta ve bazı günlerde elliye müteceviz davayı görmektedir. Pek zeki ve çalışkan bir hukukçu olan Abdulvahab Alabeyz Bey aynı zamanda muhitin ihtiyacını da takdirden hali kalmayarak Türkçesini hayli ilerletmiştir. Böyle gayur ve nizye bir hakimi takdir etmek makam aidi için bir borçtur.”³²¹

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Haleb hasiphanesindeki mahkum sayısı ile ilgili bir haber yer almıştır. “**Haleb Hapishanesinde Mevkuflar**” başlığıyla verilen haberde, Haleb hapishanesindeki mahkumların sayısının 1119 kişi olduğunu bu sayıya kaza hapishanelerindeki mahkumların dahil olmadığı bildirilmiştir.³²²

3. 8. Aktüel Haberler

Bu başlık altında önemli günlerde ilgili haberleri değerlendireceğiz. Bu kısımdakilerin tamamı dini bayram ve gecelerle alakalı haberlerden oluşmaktadır.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde “**Noel Yortusu**” başlıklı haberde bugünün Hazreti İsa'nın doğduğu gün olduğu belirtilerek Hıristiyan vatandaşların bu kutsal gününü tebrik ederek mutlu ve huzurlu günler geçirmeleri dilenmiştir. Ayrıca Noel Yortusu nedeniyle Yüksek Komiserliğe bağlı devlet daireleri ve gümrüklerin tatil edildiği yılbaşında da bütün dairelerin tatil edileceği bildirilmiştir.³²³

³²¹ “Antakya Sulh Hakimi Hakkında”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 3.

³²² “Haleb Hapishanesinde Mevkuflar”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

³²³ “Noel Yortusu”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Kadir Gecesinde Ramazan ayının 27. gününe tesadüf ettiğini ve Haleb Şehri'ndeki kahvehane ve eğlence yerlerinin hükümetçe tatil edildiğini bildiren haber **“Kadir Gecesi”** başlığıyla yer almıştır.³²⁴

Aynı tarihli gazetede Müslümanların bayramı olan Ramazan Bayramı ile ilgili bir tebrik ve haber yazısı yer almıştır. Bütün Müslümanların bayramlarının kutlandığı ve daha nice huzurlu mutlu bayramlar geçirilmesinin Tanrıdan dilendiği belirtilmiştir. Ayrıca bayram dolayısıyla devlet dairelerinin salı gününden pazartesiye kadar yani altı gün tatil edileceği ve bayramdan sonra ise başlama mesaisinin 07.³⁰ da başlayacağı saat 13.⁰⁰ da ise mesainin biteceği bildirilmiştir.³²⁵

Vahdet Gazetesi'nin 22 Ocak 1934 tarihli nüshasında ise Ramazan bayramının huzurlu ve olaysız bir şekilde geçtiği ve bayramlaşmasının yapıldığını bildiren haber **“Bayram Hadisesiz Geçti”** başlığıyla şu şekilde yer almıştır.

“Şehrimizde salı gecesi geç vakit isbat edilen Ramazan Bayramı pek sakin geçmiştir. Sabahı Vali Beyefendi mutad merasimle bayram namazını Cami-i Kebirde kılmıştır. Vatani ricalinden hasta bulunan İbrahim Henanu Bey'den başka cümlesi namazda bulunmuş ve Doktor Abdurrahman Geyyali Bey tarafından milletin emel-i milliyesine karşı müttehid ve müttefik bulunması hakkında müsalemetkarane bir nutuk irad edilmiştir. Halk bu nutku sükunetle dinlemiş ve camide ve hariçde hiçbir taşkınlık ve hadise olmamıştır. Hükümet konağında yapılan kabul merasimine teşrifate dahil zevat iştirak ederek Vali Bey'e tebrigatda bulunmuşlardır.”³²⁶

3. 9. Meteorolojik Gelişmeler

Vahdet Gazetesi'nde meteorolojik gelişmeler ve etkileriyle ilgili olarak azda olsa haberler yer almaktadır.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Haleb şehrindeki yağmurun fazlalığı sebebiyle sellerin meydana geldiği ve bu seller dolayısıyla birçok maddi zararların ortaya çıktığı haberi **“Yağmur ve Sel”** başlığıyla yayımlanmıştır.

³²⁴ “Kadir Gecesi”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

³²⁵ “Ramazan Bayramı”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

³²⁶ “Bayram Hadisesiz Geçti”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s.3.

“Bu hafta, şehrimizde hep yağmurlarla geçmiştir. Bilhassa geçen pazartesi ve salı geceleri bütün şiddetiyle devam eden yağmurlardan şehrimizi adeta su basmış çukur arsa ve tarlalar birer göl halini almıştır. Koyuk Nehri senelerden beri görülmeyen bir tarzda taşmıştır. Bilhassa tramvay kumpanyasıyla şimendifer hattı arasındaki sahada sular yarım metreye kadar yükselmiş o cihetle marur ve öbür gün müntaki olmuştur. O civarda bulunan birkaç hanenin alt katları tamamen su ile dolmuştur. Evde oturanlar başka yerlere taşınmışlardır. Bu sürede tramvay kumpanyasının depolarına da sular hücum etmiş ise de yetişen askeri kuvvetlerin ve itfaiyenin yardımıyla muhtemel büyük bir zararın önüne geçilmiştir. Vilayetimiz mülhakatından gelen haberlerden de her tarafta aynı yağmur ve suların vuku bulunduğu ve'l-hamd nüfusça zayıf olmadığı bildirilmiştir.”³²⁷ Yine aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde bu yağmurlar sonucunda Haleb Şehri'nde birçok eski binanın damlarının çöktüğü bu çökme olaylarının birinde dört kişinin can verdiği bildirilmiştir. Haberde yağmur suları dolayısıyla paçacı dükkanı olarak kullanılan binanın damının çökmesi sonucunda dört kişi enkaz altında kalmış, enkazdan çıkarılanlar muayene edildikten sonra defin ruhsatı verildiği belirtilmiştir. Ayrıca bu haberde, belediyenin bu gibi harap damları inceleyip bunların tamiri için daha önceden önlem almasının görevi olduğuna dikkat çekerek bu kazada belediyenin ihmalinin bulunduğunu ima etmiştir.³²⁸

Bunun yanında her tarafta yağmurlu günler geçirilmesinin yanında Şam mıntıkasında pek az yağmurun yağdığı yine aynı tarihli Vahdet Gazetesi'ndeki “Şamdan Hala Yağmur Az” başlıklı haberden öğrenmekteyiz. Havanın her gün bulutlandığı, biraz serpinti yaptıktan sonra çıkan batı rüzgarının etkisiyle dağıtıldığını belirten haberde Şam ahalisinin bu durumdan çok mütesir olup dağlara yağmur duasına çıktıklarına yer vermiştir.³²⁹

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde ise Haleb Şehrine kar yağdığına dair bir haber yer almıştır. “Kar Yağdı” başlıklı bu haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Cumartesi sabahı saat 8.00'den itibaren şehrimize kar yağmağa başlamıştır. Kar evvela hafif bir rüzgarla karışık olarak düşmüş bilahare şiddetini artırarak saat dokuza doğru bütün sokakları bembeyaz bir tabaka ile kaplamıştır. Öğleye doğru birdenbire

³²⁷ “Yağmur ve Sel”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 3.

³²⁸ “4 Kişi Enkaz Altında Kadı”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı 1933, s. 3.

³²⁹ “Şamda Hala Yağmur Az”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

güneş açtığında karlar çok geçmeden erimiştir. Etrafdan aldığımız malumata göre her yerde aşağı yukarı bu miktarda kar yağmıştır. Hava gayet soğuk ve rüzgarlıdır.”³³⁰

3. 10. Reklam – İlan – Duyuru

Vahdet Gazetesi’nde reklam, ilan ve duyurular gazetenin son sayfasında yer almıştır. Vahdet Gazetesinin elimizde bulunan tüm nüshalarında aynı ilanların yer aldığını görmekteyiz.

Vahdet Gazetesi’nin Haleb dışında satış yerlerinin bildirildiği ilan **“Gazetemizin Dışarıdaki Satış Yerleri”** başlığıyla yer almıştır. Bu ilan gazetenin tüm nüshalarında bulunmaktadır.³³¹

Yine gazetenin abonelerine yönelik bir duyuru niteliğindeki yazıyı da gazetenin 25 Aralık 1934 , 15 Ocak 1934 ve 22 Ocak 1934 tarihli nüshalarında yayımlandığını görmekteyiz. **“Son Bir Rica”** başlıklı bu yazıda abone bedellerinin ödenmesini, eğer ödemelerin yapılmadığı takdirde borçluların gazetede isimlerinin teşhir edileceği tehdidinde bulunan bu ilginç ilan şu şekildedir.

“Bir çok abonelerimiz senelerden beri gazetemizi alıpta okudukları halde abone bedelini tediye etmeyi hatırlarına getirmiyorlar. Bir gazetenin ne gibi fedakarlıkla çıkardığını (ve lafla peynir gemisinin yürümeyeceğini) bu efendiler bir türlü anlatamıyoruz. Bizim bildiğimiz bir şey varsa her zahmet bir külfet mukabilindedir. Binaenaleyh bir gazeteyi kabul eden ve okuyan, onun abone bedelini de tediye etmek mecburiyetinde olduğunu unutmamalıyız.”

“İşte son defa rica ediyoruz:”

“Birçoğu vermediği halde gazetemizi okumakta devam edenler ve vurdum duymazlıktan gelenler artık insaf etsinler ve şu abone bedellerini göndersinler ve yahud nüshalarımızı iade edip bizi beyhude yere zarar ve zahmetten kurtarsınlar!”

³³⁰ “Kar Yağdı”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

³³¹ “Gazetemizin Dışarıdaki Satış Yerleri”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 4.

“Aksi takdirde istemediğimiz halde o gibi abonelerimizi düşüncesiz sayarak şu sütunlarda isimlerini teşhir etmekle beraber haklarında kanun-u muameleye tevsil edeceğimiz malum olsun.”³³²

Bu ilan bize Vahdet Gazetesi'nin aboneleriyle, abone bedelleri konusu da problemler yaşadığı ve gazetenin ekonomik güçlükler içerisinde yayın hayatını sürdürdüğünü görmekteyiz ve ayrıca gazetede “**Abone ve İlan Şera'iti**” başlığıyla abone ve ilan şartlarını belirten bir reklamda bulunmaktadır.

Yıllık abonelik devlet daireleri için 500 kuruş suri, özel kurum ve kişiler için 350 kuruş suri, yabancı memleketler için 110 frank olduğunu belirten reklamda, devlet daireleri için ilan ücretlerinin satır başına 20 kuruş ve özel ilanların mahiyeti ve süresine göre ücrete tabi olduğu bildirilmiştir. Abone ve ilan bedellerinin peşin alınacağı da vurgulanmıştır.³³³ Fakat yukarıdaki “**Son Bir Rica**” başlıklı duyuru yazısı göstermektedir ki abone ve ilan bedellerinin peşin alınmasının tam olarak uygulanmadığını göstermektedir.

Vahdet Gazetesi'nde yayınlanan reklam ilanlarına baktığımız zaman bunların tütün ve sigara mamullerinin reklamları³³⁴, o dönemin yeni ve etkili iletişim aracı olan radyo reklamları³³⁵, doktor³³⁶, terzi³³⁷, otel reklamları³³⁸ ve Haleb Elektrik şirketinin³³⁹ reklamları olduğunu görmekteyiz.

4. KOMŞU ÜLKELERLE İLGİLİ HABERLER

Vahdet Gazetesi'nde Suriye'nin komşu olduğu devletlerle ilgili haberlerde bulunmaktadır. Bu haberlerin bir iki istisna hariç hepsi siyasi nitelikli haberler olmakla birlikte Suriye gibi Fransa mandası altında bulunan Lübnan'la ilgili siyasi haberlerin dışında farklı alanlarda da haberlerde bulunmaktadır. Bu anlamda genel olarak siyasi konularla ilgili haberlerin çoğunluğu teşkil etmesi sebebiyle bu başlık altındaki

³³² “Son Bir Rica”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

³³³ “Abone ve İbn Şera'iti”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 4.

³³⁴ “Sabık Reji Tütünü ve Sigaraları”, *Vahdet Gazetesi*, 1 Mart 1934, s. 4.

³³⁵ “Radyo Meraklılarına Müjde”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 4.

³³⁶ “Doktor Arif Hikmet”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

³³⁷ “Şamda En İyi Terzi”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

³³⁸ “Antakya Müsarnet Otel”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

³³⁹ “Haleb Elektirk Şirketi”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

haberleri ÷lkelere gre tasnif ederek inceleyeceğiz. Vahdet Gazetesinde L÷bnan, Irak, Hicaz, Yemen, Filistin ve Mısır ile ilgili haberler yer almaktadır.

4. 1. L÷bnan

L÷bnan devleti Suriye gibi Fransa'nın mandası altında bulunmaktaydı. Bu iki ÷lkeyi Fransa tek bir y÷ksek komiserlik makamıyla idare etmekteydi.

22 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "L÷bnan Meselesi Hakkında" başlıklı haberle Y÷ksek komiserlik tarafında neşredilen bir tebliği yayımlamıştır. Bu tebliğin yayınlamasının amacının L÷bnan kamuoyunda L÷bnanda bir inkilabın yapılacağı dedikoduları nedeniyle olduğu yine haberin başındaki kısıtlı bilgilerden anlamaktayız. Komiserlik gazetelere şu tebliği gndermiştir.

"L÷bnan meselesi hakkında Ali komiserliğin ve hatta Fransa Hariciye Nezaretinin arzularına dair gerek gazetelerde ve gerek ahali arasında birçok yalan haberler intişar etmiştir. Bu gibi mesnetsiz haberler, efsar-ı umumiyeyi teşviş etmekle beraber halkın vaktinden evvel ve gayri tabii olarak siyasetle uğraşmasını intaç eder. L÷bnan meselesi tetkik edilmekte olup Ali Komiser Hazretleri ittihazını münasib grecekları tedabiri lazım olduğu vakit ilan edeceklerdir.³⁴⁰

Yine aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde Fransız Y÷ksek komiserliğinin genel katipliğine atanan Msyo Lagard'ın Maryet Paşaya vapuruyla Beyruta geldiği bildirilmiştir. Haberde ayrıca yukarıdaki haberde de yer alan L÷bnanda inkilap yapılacağı dedikodusuyla ilgili bilgide yer almış ve Msyo Lagard'ın y÷ksek komiserlikte grüşmeler yaptıktan sonra L÷bnan'da inkilabın ilan edileceği gazetelerin yazdığı belirtilmiştir.³⁴¹

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Roberdoke Bayrut'ta" başlıklı haberde Fransa'nın Cemiyet-i Akvam mandalar komisyonu nezdindeki üyesi olan ve eski mali komiserlik genel katibi Msyo Roberdolne'nin Beyrut'a geldiğine yer verilmişti. Ayrıca haberde Roberdoke'ye y÷ksek komiserlikte çalışmaları için bir oda

³⁴⁰ "L÷bnan Meselesi Hakkında", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

³⁴¹ "Yeni Katip Umumu Msyo Logard Geldi", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1.

tahsis edildiği ve Roberdone'nin yakında Suriye'de bir inceleme gezisi yapacağı bildirilmiştir.³⁴²

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde Lübnan'da yapılacak seçimler için Lübnan içerisinde toplam 141 kişiye ulaştığı ve bu seçimlerde ise toplam 18 tane milletvekili seçileceği bildirilmiştir.³⁴³

22 ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde Lübnan'da yapılacak seçimlerle ilgili haberler yer almıştır. **“Lübnan'da İntihabat”** başlıklı haberde seçimlere başlandığı sonuçların daha belirlenmediği bildirilmiştir. Ayrıca haberde Lübnan hükümetinin seçimlere müdahalede bulunması nedeniyle birçok adayın seçimlerden çekildiği bildirilmiştir.

“Lübnan'da ilan edilen mebus intihabatına Pazar günü başlanmıştır. İkmal edilemediği takdirde bugünde devam olunacaktır. Lübnan'ın hiçbir tarafından neticeye dair henüz bir haber gelmemiştir. Bugün akşama kadar ekseriyet mutlaka temin edilemeyecek olan yerlerden bir hafta sonra (Balutaj) a müracaat edilerek en çok rey alanlar mebus addedilecektir. Beyrut gazetelerin yazdığını göre, Lübnan hükümeti intihabata müdahale ettiğinden birçok namzedler çekilmişlerdir. Bazı yerlerde hükümete istinad eden adaydan başka namzed kalmamıştır. İntihabatın yalnız Beyrut şehrinde hararetli olacağı ve diğer mıntikalarda hükümete mensub listelerin kazanacağı şüphesiz addedilmektedir.”³⁴⁴

Aynı tarihli Vahdet Gazetesi'nde **“Beyrut'ta Koministlerin Faaliyeti”** başlıklı haberde seçimler nedeniyle koministlerin faaliyete geçtikleri hergün duvarlara bildiriler astıkları belirtilerek koministlerin Beyrut'da bir Ermeniye mebus adayı gösterdikleri bildirilmiştir.³⁴⁵

Seçimler yapıldıktan sonra Fransız Yüksek Komiseri Kont Dö Martel'in Fransaya hareket edeceği ve yüksek komiserin seyahatının 40 gün kadar devam edeceği

³⁴² “Roberdone Beyrutda”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 1.

³⁴³ “Lübnan Namzetlerinin Adedi”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

³⁴⁴ “Lübnanda İntihabat”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

³⁴⁵ “Beyrut'da Koministlerin Faaliyeti”, *Tevhit Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

haberi “**Ali Komiserin Seyahatı**” başlığıyla aynı tarihli Vahdet Gazetesinde yer almıştır.³⁴⁶

Vahdet Gazetesi’nde Fransız hükümeti tarafından Lübnan’dan çıkması için 15 günlük süre verilen Filozof Emin-ül Rabhani Efendinin Bağdad’a hareket ettiğini bildiren haber 22 Ocak 1934 tarihli nüshasında yer almıştır.³⁴⁷

Yine aynı tarihli gazetede yine hükümetin yapmış olduğu bir uygulamayı daha görmekteyiz. “Hükümet “**Elnidai**” adlı gazeteyi iki ay süreyle yayın yasağı koyduğu ve bu sürenin biterek “**Elnidai**” gazetesinin yayına başladığını” bildiren haber “**Elnidai Çıktı**” başlığıyla yayımlanmıştır.³⁴⁸

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi’nde Beyrut gazetelerinde yazılan bir haber yer almıştır. Adanalı Abdulkadir Kemal beyin ortaya attığı iddialarla ilgili olan bu haber “**Garip Bir İtham**” başlığıyla yayımlanmıştır.

“Beyrut’ta ikamet eden Adanalı Abdülkadir Kemali Bey ihyanen müddeimi umumiliğe ve emmiyet-i umumiye müdüriyetine vesair Fransız makamına müracaat ederek gece evine iki şahsın girmek teşebbüsünde bulduklarını ve bunların Türkiye hükümeti tarafından tahrik edilen siyasi hasımlarından olup kendisini öldürmek istediklerini iddia etmiş ve hayatının muhafaza altına alınmasını talep eylemiştir. Tevkif edilenlerin birisi Reşadbey bin Feyyaz Abdülrahim namında vaktiyle Adanada Abdülkadir Kemalini çıkardığı “**Toksöz**” Gazetesi’nde çalışmış ve yine Kemali Bey ile birlikte memleketimize iltica etmiş olan bir muharrirdir. Diğer de bundan bir sene evvel Türk ordusundan firar ederek bu tarafa gelmiş bulunan Nizamüldin Efendi Bin İsmail Sadık isminde bir çavuştur. Bunlardan Reşad Bey şu ifadede bulunmuştur.”

“-Ben ne bir serseri ve ne bir katilim. Bilakis memleketimde hareket-i milliyeye sadakatla hizmet etmiş ve inkilabdan sonra gazetecilik mesleğine intisab etmiş bir muharririm. Abdulkadir Kemali Bey “**Toksöz**” gazetesini çıkarmağa başladığı zaman onun muhalefekarına siyasetini gayelerime muvaffak görerek muharrirliğine girdim. Ancak Kemali Bey bir müddet sonra tezyi muhuzura aleyhinde teşinnata başladığından

³⁴⁶ “Ali Komiserin Seyahatı”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 3.

³⁴⁷ “Feylesof Gitti”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s.3

³⁴⁸ “Elnidai Çıktı”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

ve son defa şiddetli bir lisanla bir makale yazarak bu tarafa kaçtığından dolayı onun yüzünden muvahaza korkusuyla bende kaçmak mecburiyetinde kaldım. İşte o günden beri beni bu vartaya süreklemiş ve beni vatan hainleri sırasına sokmuş olan bu adamdan nefret ediyorum. Bilhassa memleketimde müreffeh yaşayan bir gazeteci iken bu gün ki sefalet ve zillate düçar olduktan sonra...”“Bu yüzden Abdülkadir Kemali Beyle çok defa kavga ettim. İşte aramızdaki bu husumeti vesile ederek beni böyle bir suikastle kasılda itham etmek istiyor. Halbuki ben böyle bir hareketten beriyim. Arkadaşımda benim gibi bir askerdir. Daha bir sene evvel Türkiye’den firar ederek buraya gelmiştir. Reşad Beyin arkadaşı Nizamüldin Efendi de aynı ifadelerle bulunmuştur”. Bu garip hadise hakkında Beyrut adliyesinin yapmakta olduğu tahkikat neticesinden karilerimizi haberdar edeceğiz.³⁴⁹

Lübnan’la ilgili son bir haberde, “**Lübnan’da Kar**” başlığıyla verilmiştir. Lübnan’da yağın karın ulaşımı etkilediği Beyrut – Şam arasındaki karayolunun kapandığı ve demiryollarının da ulaşımının durduğu, 200 kişilik bir ekiple demiryollarının karlardan temizlenmeye çalışıldığı bildirilmiştir. Haber şu şekildedir.

“Beyrut – Lübnan Dağları eteklerine kadar kar kaplamıştır. (Zahirül Bider) mevkiinde o derece kesafet peyda etmiştir ki, Beyrut – Şam arasında otomobil münakaleti durmuştur. Şimendifer kumpanyası bu menkiide mütemadiyen bir iki yüz emele çalıştırıp yolları karlardan temizlemek süretiyle seyr-ü sefer güç hal temin etmektedir.”³⁵⁰

4. 2. Filistin

Vahdet Gazetesi’nde Filistin ile ilgili haberlere baktığımız zaman bu haberlerin Filistin halkının İngiltere yönetimine karşı yapmış olduğu gösteri ve yürüyüşlerle ilgili haberlerdir.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesi’nde “**Filistin Milletperverlerinin Muhakemesi**” başlığıyla Kudüs mahreçli verilen haberde yapılan gösterilerden dolayı Yafa Sulh mahkemesince mahkum edilen Filistin İcra Komitese üyelerinden Şeyh Abdulkadir Muzaffer, Cemal El-Hüsnü Refik Efendilerin yapılan mahkemelerinin

³⁴⁹ “Garip Bir İtham”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 2.

³⁵⁰ “Lübnanında Kar”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s. 4.

bittiği belirtilerek, bu şahısların yüzer Filistin lirası karşılığında kefaletle serbest kaldıkları bildirilmiştir.³⁵¹

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi'nde "**Filistinde Yine Nümayişler Olacak**" başlığıyla Yafa mahreçli haberde Filistin icra komitesi tarafından alınan bir kararla Ramazan Bayramının birinci günü bayram namazından hemen sonra bütün Filistin'de İngiliz hükümetinin takip ettiği siyaseti protesto etmek amacıyla bir gösteri yapılması planlandığı ve bunun için hükümete müracaat edildiği, ancak bir sonuç alınmadığı bildirilmiştir. Bunun yanında Müslüman ve Hıristiyan bütün Arapların Filistin İcra Komitesi'nin bu kararını desteklediği ve hükümetin izin vermemesi durumunda bile gösterinin yapılmasına taraftar oldukları belirtilmiştir.³⁵²

Vahdet Gazetesi'nin bir sonraki sayısı olan 22 Ocak 1934 tarihli nüshasında bu düşünülen gösterinin yapılmasına ve hiçbir tatsız olay meydana gelmediği bildirilmiştir. "**Filistinde Nümayişler Sakin ve Hadisesiz Geçti**" başlıklı haber Kudüs'ten gönderilen bir mektuba göre yazılmıştır.

"Kudüsten buraya bir zata gelen hususi bir mektuba göre Filistin arabaları tarafından bayramın birinci günü sabahı yapılmasına karar verilen nümayişler İngilizlerin müsaadesiyle mükerrer saatte Filistin'in her şehrinde kadın ve erkek bütün arabaların iştirakiyle yapılmıştır. İngiliz kuvve-i askeriyesi ve Filistin zabıtası icab eden ihtiyati tedbirleri almakla beraber main ve müstevir yerlerde ahz-i mevki ederek ahali arasında karışmamıştır. Nümayişçiler, icra komitesi tarafından hazırlanmış olan program dairesinde kemal-i intizamlı sokakları dolaşmışlar ve yalnız Filistindeki İngiliz idaresini ve arabalar aleyhindeki mezalimi protesto etmekle iktifa eylemişlerdir. Bütün Filistin şehirlerinde bu şeraiti dahilinde yapılan nümayişler esnasında emniyet ve intizama mahal hiçbir hadise cereyan etmemiştir."³⁵³

4. 3. Irak

Vahdet Gazetesi'nde, Irak'la ilgili haberlere baktığımızda 1934 yılında Irak'la ilgili olarak dünya kamuoyunda gündemde olan Asurilerin tehciri konusudur. Bununla

³⁵¹ "Filistin Milletperverliğinin Muhakemesi", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

³⁵² "Filistinde Yine Nümayişler Olacak", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s.4.

³⁵³ "Filistinde Nümayişler Sakin ve Hadisesiz Geçti", *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s.1.

ilgili haberler geniş malumatlarla verilmiştir. Asuri meselesi dışında Vahdet Gazetesi'nde Irak'la ilgili olarak, mecburi askerliğin kabulü ve Irak nüfusu konusunda haberlerde bulunmaktadır.

Vahdet Gazetesi'nde "**Radyo Haberleri**" kısmında "**Irakda Mecburi Askerlik Kabul Edildi**" başlığıyla verilen haberde Irak meclisinde hükümetin verdiği mecburi askerlik hakkındaki kanun teklifinin büyük bir kahramanlık coşkusuyla kabul edildiği ve bu kanun müvacobinde 19 ile 21 yaşları arasında bulunan her Iraklının mecburi askerlik yapacağına yer verilmiştir. Ayrıca bu kanunun uygulanmasından sonra Irak ordusunun askeri bakımdan iki katına çıkacağı tahmin edildiği bildirilmiştir.³⁵⁴ 25 Aralık 1933 Vahdet Gazetesi'nde Irak'ta nüfus sayımının yapıldığı bildirilmiştir. Bu sayımın ev, aşiret ve çadır adedini tespit ederek yapıldığı bildirilen haberde, bunların 600 bine balig olduğu, her eve beş altı arasında nüfusun bulunduğu hesap edilerek Irak'ın genel nüfusunun aşağı – yukarı 4 milyon olarak tahmin edildiği belirtilmiştir.³⁵⁵

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesinde Irak Devleti ile Avrupa'nın büyük devletlerini uzunca bir süre meşgul eden Asurilerle ilgili haberler yer almıştır. "**Ya Sadakat, Yahud Muhaceret**" başlığıyla verilen haberde Irak hükümetinin Asurilere bir bildiri dağıttığı belirtilerek Elayam gazetesinin Bağdat muhabirinin bildirdiği bilgilere yer verilmiştir. Irak devletinin Asurilerin göç ettirmek için kurduğu komisyonun Asurilerin yaşadığı bölgede incelemelerde bulunduğu ve Asuri ileri gelenleri ve muhtarlarla bazı temaslarda bulunduğu bildirilmiştir. Bu temaslar sonucunda Asurilerin büyük çoğunluğunun Irak'ta kalmayı istedikleri anlaşıldığı, Asuriler için büyük felaketlerin baş sebebi olan Mar Şamiun'un başkanlığını kabul etmediklerinin anlaşıldığını belirten haberde, komisyonun Asuri diliyle yayınladığı bildiriye yer verilmiştir.

"Asurileri başka bir yere nakil ve iskan etmek için teşkil eden Cemiyet-i Akvam Komitesi, henüz münasib bir mahal bulamamıştır. Bu hususta ki tatikatin uzaması muhtemel olmakla beraber 1934 Temmuzundan evvel hiçbir kimsenin nakli mümkün olamayacaktır. Peşinen nakil edilecek olanlarda ziraiden olacaktır. Binaaleyhe gidecek olanlarda şimdilik iş ve güçleri ile meşgul olmalı ve gidecekleri yerde maişetlerine esası

³⁵⁴ "Irakda Mecburi Askerlik Kabul Edildi", *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s.2.

³⁵⁵ "Irak'ın Nüfusu", *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

olacak parayı temin etmelidirler. Ancak Irak’da kalmak isteyen Asuriler için harf name bahş edilmiştir. Fakat bu köyler diğer Iraklılar gibi Iraklı olduklarını bilmeli, kuvvanın ve nizamat-ı mahliyyeye riayet ederek Irak Hükümeti’ne sadakat göstermelidir.”³⁵⁶

Aynı tarihli Vahdet Gazetesinde “**Lordlar Kamarasında Asuri Meselesi Konuşulurken**” başlıklı haberde İngiltere’de Asurilerle Patriki Mar Şimiunun lobi faaliyetleri sonucunda Lordlar Kamarasında Asurilerle ilgili olarak bir toplantı düzenlendiği ve bu toplantıda İngiltere savaş bakanının Asurilere yardımın ancak Cemiyet-i Akvamın karar verdiği ölçüde yapılabileceğini söylemesi üzerine patriğin ağladığı bildirilmiştir. Bu haberde İngilterenin gazetelerinden biri olan Dail Ekspres’ten de alıntılarda kullanılarak yayımlanmıştır.

“Lordlar Kamarası’nda Asuri Meselesi Konuşulurken, Samiun’un Arasında Bulunan Mar Şamiun Hüngür Hüngür Ağladı.”

Asuri Patriği Mor Şamiun’nun Bağdad’tan Kıbrıs’a teb’id edildiği malumdur. Mar Şamiun, Kıbrıs’ta bir müddet oturduktan sonra Londra’ya gitmiş, İngiliz rical hükümetine ve parlamento azasına müracaatla davasını müdafaa ve Asurilerin himayesini talep etmiştir. Hatta Kentenpori piskoposuda işe müdahale ederek Lordlar kamarasında Asurileri müdafaa eylemiştir. Lordlar kamarasının Asuri meselesinin münakaşasına tahsis ettiği ve bizzat Mor Şamiununda hazır bulunduğu celse hakkında Dail Ekspres gazetesi şu malumatı veriyor:

“Lordlar Kamarasının dinleyecekleri meyanında siyah elbisesi ve sırmalı imamesiyle garip bir adamda ahizmeki etmiştir. Başvekil Asurilerin daha emin bir memlekete nakilleri hususunda İngiltere’nin kerim ve mürüvvetine yakışır bir karar ittihazını talep etmiştir. Harbiye Nazırı Lord Haylshayım buna cevap vererek demiştir ki, Irak ordusunun müteaddi olmadığını ve ilk defa olarak Asurilerin hücum ettiğini ve şayed bu hücum muvaffakiyetle neticelenseydi Irak’ta büyük bir fitne ve fesad çıkardı. İngiltere Irak’taki intitabı bıraktığı zaman Asurilere karşı bir mesuliyeti maneviye kabul etmediği gibi onların iskanları içinde hususi bir taahhüde bulunmamıştır. Mamafiye diğer Cemiyet-i Akvam izası kadar İngiltere’de kendine düşen yardım vazifesini ifa edebilir. Harbiye nazırı sözlerini buraya kadar getirince Samiun arasında bulunan Mar

³⁵⁶ “Yasadakat Yahud Muhaceret”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

Şamiun hüngür hüngür ağlamaya başlamıştır. Dail Ekspres bu beyanat münasebetiyle yürüttüğü mutalaalar meyânında diyor ki:

“Biz Irak istidabına 100 milyon İngiliz lirası sarf etmekle hissemize düşen vazifeyi ifa ettik. Eğer bu parayı memleketimize sarf etseydik, iki yüzbin aileyi iskan edebilirdik. Burada binlerce aile yardım bekliyor kendi açlarımızı doyumadan yabancıları arayamayız.”³⁵⁷

Vahdet Gazetesi’ndeki Irak’la ilgili son haberde yine Asuri meselesi ile ilgili haberdir. “Yeni Asuri Meselesi” başlıklı haberde Bağdat gazeteleri kaynak gösterilerek daha 100 civarında Asurinin daha Suriye’ye göç ettiğini ve bunların ailelerinin Irak’ta kaldığı belirtilen haberde bu ailelerin de Suriye’ye gönderilmesinin düşünüldüğü ve Fransız hükümetiyle bu konu ile ilgili yapılan tekliflerin kabul edilmediği bildirilmiştir. Ayrıca bu haberin devamında “Brezilya Kabul Edecek mi?” alt başlığıyla Dail Telgraf gazetesindeki Asurilerle ilgili şu haberde yayımlanmıştır.

“Dail Telgraf Gazetesi’nin Cenevre’den aldığı bir habere nazaran 20 bin iskani meselesi etrafındaki müzakerat iyi bir safhaya girmiştir. Evvelce red cevabı vermiş olan Brezilya hükümeti memleketin cenub kısmında vak’ı Barna mıntkasında bilumum Asurilerin iskanına muvafakat ettiğini Cemiyet-i Akvama bildirmiştir. Bu mıntkanın havası muadil ve toprakları son derece münbettir. Ancak şimdi mevzu-i bahs olan meşgulat Asurilerin oraya iskanı için lazım olan bir buçuk milyon İngiliz lirasının tedarikidir.”³⁵⁸

4. 4. Hicaz – Yemen

1934 yılında dünya basımında olduğu gibi İslam dünyasının muhtelif gazetelerinde en çok yeralan haberlerden biride Hicaz Hükümetiyle Yemen Krallığı arasında süren savaşı. Vahdet Gazetesi’nde, Hicaz Hükümeti ve Yemen Krallığıyla ilgili olarak iki haber yer almıştır. Haberin biri bu iki hükümet arasındaki münasebetiyle ilgili, diğeri ise Yemen – İngiliz ilişkileriyle ilgilidir.

³⁵⁷ “Lordlar Kamarasında Asuri Meselesi Kanuşulurken”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s.2.

³⁵⁸ “Yeni Asuri Meselesi”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-u Sani 1934, s. 3.

25 Aralık 1933 tarihli Vahdet Gazetesinde “**Bir İngiliz Heyeti Yemen’de**” başlıklı haber Londra mahreçli olarak verilmektedir. Haberde Adenden gelen bir telgrafdan bir İngiliz heyetinin Aden’den Hudeyde’ye hareket ettiğini ve oradan da Sana’ya gideceği bildirilmiş, bu heyetin Yemen Kralı İmam Yahya ile Yemen – İngiltere ilişkilerine dair müzakerelerde bulunacağı bildirilmiştir.³⁵⁹

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesinde 1934 yılını savaşıyla geçiren Hicaz – Yemen Hükümetleri arasındaki ilişkilere ilgili olarak verilen haberde, bu iki hükümet arasındaki ilişkilere ilgili net bilgilerin olmadığı, bilinen şeyin ise bu ilişkilerin normal olmadığı yolundaki kanaati belirtilmiş ve son gelen haberlere göre Yemen Kralı İmam Yahya’nın Hicaz Kralı İbn-i Suud’da bir mektup göndererek iki ülke arasında 20 yıllık bir dostluk ve saldırmazlık anlaşması imzalanmasını teklif ettiği bildirilmiştir. Ayrıca haberde bu anlaşmadan İbn-i Suud’un işgal ettiği arazinin elinde kalacağı ve İdrisilerin hukukuna ve emlaklarına taarruz etmeyeceğine dair teklifinde bulunduğu yer verilmiştir.³⁶⁰

4. 5. Mısır

Vahdet Gazetesi’nde Mısır’la ilgili iki kısa haber yer almaktadır.

15 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesinde “**Mısırdaki Postalar Kongresi**” başlıklı haberde Şubat ayında Mısır’da uluslararası postalar kongresi toplanacağı ve bu kongreye Ortadoğu’daki ülkelerin ve Fransa’nın mandaterliği altındaki ülkelerinde katılacağı bildirilmiştir. Ayrıca posta ve telgraf genel müdürlüğünün bu kongreye takdim edilmek üzere intidab altındaki hükümetlere aid posta pullarından birer seri hazırlandığı haberine de yer verilmiştir.³⁶¹

22 Ocak 1934 tarihli Vahdet Gazetesi’nde Mısır’ın eski hidivi Ayas Halimi Paşa’nın Ürdün’e yapacağı seyahatin ertelendiği bildirilmiş ve hidivin bu seyahatine İngilizlerin izin vermediği yolunda şayiaların bulunduğu belirtilmiştir.³⁶²

³⁵⁹ “Bir İngiliz Heyeti Yemen’de”, *Vahdet Gazetesi*, 25 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2.

³⁶⁰ “Yemen – Hicaz Münasebeti”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s.1.

³⁶¹ “Mısırdaki Postalar Kongresi”, *Vahdet Gazetesi*, 15 Kanun-ı Sani 1934, s.4.

³⁶² “Hidivi Bırakmıyorlar”, *Vahdet Gazetesi*, 22 Kanun-ı Sani 1934, s.1.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DOĞRU YOL GAZETESİ

Doğru Yol Gazetesi, Türklerin İskenderun'da çıkarmış olduğu bir gazetedir. Değerlendirmesini yaptığımız Doğru Yol Gazetesi'nin elimizde dokuz nüshası bulunmaktadır. Bunlar, 23 Aralık 1933, 30 Aralık 1933, 13 Ocak 1934, 24 Ocak 1934, 1 Şubat 1934, 4 Şubat 1934, 8 Şubat 1934, 11 Şubat 1934, 10 Mart 1934 tarihli nüshalarıdır.

Doğru Yol Gazetesi'nin 1922 yılında yayın hayatına başladığını gazetenin künyesinden öğrenmekteyiz.³⁶³ Gazetenin, haftalık veya günlük mü olduğu elimizdeki nüshalardan tam anlaşılamadığının yanında, büyük ihtimalle haftalık olarak yayımının planlandığı ancak bunu tam olarak uygulayamadıklarını görmekteyiz.

İskenderun'da yayımlanan Doğru Yol Gazetesi'nin, imtiyaz sahibi ve Mesul Müdürü Celal Kareri ve kanuni vekilinin ise Hüsnü Sadık olduğunu, gazetenin künyesinden anlamaktayız.³⁶⁴ Gazete haftanın farklı farklı günlerinde yayımlanmıştır.

Gazetenin, idare yeri olarak İskenderun Hükümet Caddesinde bulunduğunu ve telgraf ve mektup adresinin "İskenderun Doğru Yol" şeklinde olduğunu görmekteyiz.³⁶⁵

İskenderun Şehri'nde yayımlanan Doğru Yol Gazetesi'nin, başta Antakya olmak üzere Türklerin yoğun yaşadığı bölgelerde okuyucularına ulaştığı gibi, Suriye ve Suriye dışındaki başka ülkelerde de abonelerin bulunduğunu görmekteyiz. Gazetenin fiyatı 2 Kuruştur. Abone şartlarına baktığımızda, devlet dairelerine senelik aboneliğin 200 Frank, diğer kurum ve şahıslar içinse 80 Frank olduğunu görmekteyiz. Suriye dışındaki ülkeler içinse, Doğru Yol Gazetesi'nin senelik aboneliği 100 Franktır. Bu senelik abonelik dışında altı aylık bir abonelik sisteminin de olduğunu görmekteyiz. Suriye içinde altı aylık abone bedelinin 50 Frank olduğu, Suriye dışındaki ülkelerde ise altı aylık abonelik bedeli 90 Frank'tır. Ayrıca gazetede "Bir nüshayı alan abone bedelini tamamen vermeğe mecburdur" notuyla abone olanların, gazetenin bir nüshası eline geçtiğinde abone bedelini ödeyeceği duyurulmuş ve bu şekilde abone bedellerinin peşin

³⁶³ *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

³⁶⁴ *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

³⁶⁵ *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

olarak tahsil edilmesi amaçlanmıştır.³⁶⁶ Zaten Doğru Yol Gazetesi'nde hemen hemen her sayısında gördüğümüz “Abonelerimize” başlıklı duyurularda abone bedellerini ödemeyen abonelere, bu borçlarını ödemeleri için uyarılarda bulunulduğunu görmekteyiz. Buda gazetenin, abone bedellerini tam olarak tahsil edemediğini göstermektedir.

“1933 senesinin abone bedelini herhangi sebab-i tahirle şimdiye kadar vermemiş olan zevat-ı keramın bu borçlarını idarehanemize göndermelerini rica eyleriz. Bu zevat meyanında 1934 senesi için gazetemize iştirak eylemeyenlerde vardır. Gerek bu gibiler ve gerekse şifahen veya tahriren bedel-i iştirakı göndereceğine dair söz veren müşterilerimiz borçlarını hemen idarehanemize göndermedikleri taktirde, terk-i kanuniyeye müracaatla hakkımızı isteyeceğimizden medyun müşterilerimizin nazar-ı dikkatlerini bu suretle celb eylemeyi muvaffak-ı nezaket bulduk. Ümit eyleriz ki, gazetemize medyun bulunan zevat, borçlarını kendiliklerinden verecek, bizi istemediğimiz bir yola sevk etmekten men eylemiş olurlar.”³⁶⁷

Gazetede, ilanlarda geniş bir şekilde yer almaktadır. Bu ilanların satır başına 20 kuruş suri olduğu, gazetenin abone şartları kısmında belirtilmiştir.³⁶⁸

Gazetenin fiziki durumuna bakacak olursak, gazete 4 sayfadan ibarettir. Gazetede sütun düzenleme belli bir şablon halinde her sayıda ayniyet göstermemiştir. Her sayıda farklı bir sütun şablonu görmekteyiz. Gazetenin 2 sayfası Osmanlıca Türkçesi, 2. sayfası da Arapça olarak yayımlanmıştır. Arapça olan kısmında, Türkçe haberlerin Arapçası yayımlanmasının yanında farklı haberlere de yer verilmiştir. Bunun yanında, Arapça sayfaların bazı sütunlarında Osmanlıca Türkçesiyle haberlerde yer almıştır. Gazetenin logosunun Osmanlıca yazılmanın yanında logonun altında veya sağ köşesinde aynı logo Latin harfleriyle de yazılmış şekilde yer almıştır. Gazetenin dilinin, o dönemin Türkçesine göre biraz ağır olduğunu görmekteyiz.

Gazetenin logosunun altında “Siyasi – Edebi - İktisadi Gazete” ibaresi bulunmaktadır.³⁶⁹

³⁶⁶ Doğru Yol Gazetesi, 4 Şubat 1934, s.1

³⁶⁷ Doğru Yol Gazetesi, 10 Mart 1934, s.2

³⁶⁸ Doğru Yol Gazetesi, 10 Mart 1934, s.1

Gazetenin herhangi bir başyazarı, yazarı veya muhabiri olduğunu gazetede yorum ve makale yazılarında göremedik. Sadece, İskenderun Emniyet Müdürü'nün yazmış olduğu adli ve asayiş konularla ilgili yazı dizisinde başka bir yazarın makalesine rastlayamadık. Gazetede yer alan yazıları genellikle gazetenin sahibi ve mesul müdürü olan şahsa ait olduğunu tahmin etmekteyiz.

Doğru Yol Gazetesi'nde, her konu ile ilgili haberlere rastlamak mümkündür. Ayrıca gazetede köşe yazıları ve yorumlar çok az olmakla birlikte adli ve asayişle ilgili bir yazı dizisi yer almaktadır.

Gazetede ki haber ve yorumları, yine Dünya, Türkiye, Bölgesel (Suriye), Komşu Ülkelerle İlgili Haber ve Yorumlar diye dört ana başlık altında tasnif ederek değerlendireceğiz. Bu tasnif sonucunda, İskenderun'da yayımlanan Doğru Yol Gazetesi'nin, dünyada ve çevresinde gelişen olaylara karşı kayıtsız kalmadığını, önemli ve gündemdeki olayları sütunlarına taşıdığını görmekteyiz. Bu özellikleriyle, Doğru Yol Gazetesi mahalli bir gazete özelliğinden sıyrılmıştır. Ayrıca, Suriye Devleti içerisinde özerk bir bölge olan Antakya ve İskenderun'da yayımlanmakta olan Doğru Yol Gazetesi, kendi bölgesi ile ilgili haberlere de geniş yer vermiştir. Değerlendirmemizde, Suriye ile ilgili haberler kısmında, Antakya ve İskenderun haberleri ayrı bir alt başlık altında değerlendireceğimiz bu haberleri de; siyasi, sosyal, güncel (aktüel), ikili ilişkiler, meteorolojik gelişmeler-doğal afetler, ilan-duyuru-reklam v.s. alt başlıklarla değerlendireceğiz.

1. DÜNYA HABERLERİ

Doğru Yol Gazetesi'nde, o dönemin dünyada gelişen önemli olaylarla ilgili haberler geniş yer tutmuştur. Bu haberler siyasi, sosyal, ekonomik, devletlerarası ilişkiler, askeri, güncel-ilginç haberler, meteorolojik gelişmeler ve doğal afetler gibi başlıklar altında toplanmıştır.

Doğru Yol Gazetesi'nde dünya haberlerinin hemen hemen hepsi dış kaynaklı haberlerdir. Bunlar, dünya basınından iktibaslar yapılarak yayımlanmıştır. Ancak, bu iktibas yapılan haberlerde kaynak belirtilmemiştir.

³⁶⁹ Doğru Yol Gazetesi, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

Doğru Yol Gazetesi'nde, dünya haberleriyle ilgili olarak, özel bölümlerde bulunmaktadır. **“Türkiye ve Harici Haberler”** başlıklı kısımda, dünya ve Türkiye haberleri yer almaktadır.³⁷⁰ Bunun yanında **“Küçük Haberler”**³⁷¹ başlıklı kısımda da dünyada gelişen olaylarla ilgili haberler yer almaktaydı. Bu özel kısımlar dışında Doğru Yol Gazetesi'nde dünya haberlerini gazetenin her sayfasında görmekteyiz.1934 yılında, Dünya kamuoyunda ve basını meşgul eden önemli olaylar Doğru Yol Gazetesi'nde ciddi bir şekilde yer almıştır.

1. 1. Siyasi

Doğru Yol Gazetesi'ndeki dünya haberleri içerisinde, siyasi olarak nitelendireceğimiz haberler, genellikle devletlerin iç siyasetiyle ilgili haberlerdir. Devletlerarası politika ile ilgili haberleri ise **“Devletlerarası İlişkiler”** başlığıyla inceleyeceğiz.

Doğru Yol Gazetesi'ndeki siyasi haberlere baktığımız zaman, 1934 yılında meydana geldiği ülkede büyük tesirler meydana getiren ve uzunca bir süre dünya gündeminde kalan siyasi olaylarla ilgilidir.

Doğru Yol Gazetesi'nde, Fransa ile ilgili haberler genellikle o dönemde Fransa'nın, siyasi ve sosyal hayatında büyük etkilere sebep olan Stavinskiy olayıyla ilgilidir. Bu olay sonucunda, hükümetin bir çok üyesi ve yüksek bürokratları da zan altında kalmıştır.

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Türküye ve Harici Haberler”** kısmında **“Beş yüz Milyon Franklık” Dolandırılmışlar”** başlığıyla verilen haberde, Stavinskiy'nin beş yüz milyon frank sahte bono yaparak piyasaları dolandırdığı belirtilerek, Fransa'nın bu sahtekarı yakalamak için her yola başvurduğunu ancak, Stavinskiy'nin Lizbon'a oradan da Güneydoğu Amerika'ya kaçtığı bildirilmiştir. Ayrıca, Fransa Hükümeti'nin, Stavinskiy'nin hayatı ve faaliyetlerini incelediğini ve bu

³⁷⁰ “Türkiye ve Harici Haberler”; *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

³⁷¹ “Küçük Haberler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

incelemede bazı üst düzey bürokrat ve devlet adamlarının isimlerine tesadüf ettiklerine de haberde yer verilmiştir.³⁷²

Stavinskiy'nin, bu sahtekarlığıyla ilgili olarak, Doğru Yol Gazetesi'nde, 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında **"İki Yüz Milyon Frank Daha Aşırıldı"** başlıklı haberinde de yer verilmiştir. Paris mahreçli bu haberde, daha önce dört yüz milyon franklık bir yolsuzlukla, Fransa ve dünya kamuoyunda isminden bahsettiren Stavinskiy'nin, iki yüz milyonluk bir yolsuzluğunun daha ortaya çıktığı bildirilmiştir. Bu olayda, birçok önemli zevatında içinde olduğu 30 kişinin tevkif edildiği ve olaylar yüzünden halkın, partilerin ve gazetelerin galeyana geldiğine yer verilmiştir.³⁷³

Bu yolsuzluk olayı, Fransa siyasi hayatını büyük bir şekilde etkilemiştir. Hükümet istifa etmiş ve hükümetin yeniden kurulması meselesi büyük problem olmuştur. Bu konuyla ilgili olarak da, Doğru Yol Gazetesi'nde haberler geniş olarak yer almıştır.

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, **"Yeni Fransız Kabinesi Teşkil Etti"** başlıklı haberde, yeni Fransız Kabinesi'nin kurulduğunu, bu kabinenin, Başbakanı'nın eski Fransız Cumhurbaşkanı Daladier'in olduğu bildirilmiş ve hükümetin diğer üyeleri ile bunların görevleri yer almıştır.³⁷⁴

4 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, yeni hükümetin istifa ettiği haberi yer almıştır. **"Fransa Kabinesi Sûkut Eyledi"** başlığıyla verilen haberde, son ekonomik gelişmeler ve hadiseler dolayısıyla kabinenin istifaya mecbur kaldığı belirtilmiş, Cumhur Başkanı'nın kabineyi oluşturmak için eski Başbakan Daladier'e teklif ettiği ve Daladier'in bu görevi kabul ederek parti yetkilileriyle temasa geçtiğine yer verilmiştir.³⁷⁵

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Fransa'da hükümetin tekrar istifa ettiği ve Fransa'da büyük karışıklıkların çıktığına dair haber yer almıştır. **"Fransa'da Müthiş Karışıklıklar"** başlıklı haberde, kabinenin başbakanı Daladier'in, bazı sebeplerden dolayı istifa ettiği ve Cumhurbaşkanı Lubinen'e istifasını takdim ettiği

³⁷² "Beş Yüz Milyon Frank Dolandırılmışlar", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

³⁷³ "İki Yüz Milyon Frank Daha Aşırıldı", *Doğru yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.1

³⁷⁴ "Yeni Fransız Kabinesi Teşkil Etti", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

³⁷⁵ "Fransız Kabinesi Sûkut Eyledi", *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.1

bildirilmiştir. Yani, hükümetin kurulması için, Tevlüz'de bulunan eski Cumhurbaşkanı Doumergue'ye teklif edilmiş ve Doumergue'nin, Tevluz'dan Paris'e gelerek kabineyi oluşturmak için çalışmalara başladığı belirtilmiştir. Ayrıca bu haberde, son günlerde meydana çıkan yolsuzluklar ve meclisin feshi için yüzlerce kişilik bir halk grubunun, Avrupa meydanında toplanarak, meclisin fesh edilmesi için protestolar ve yürüyüşler yaptığı bildirilmiştir. Bu protesto ve gösteriler sırasında muhafız alayı ile halk arasında çatışmalar çıktığını bildiren haberde çıkan çatışmalarda 18 kişinin öldüğü, 160 kişinin yaralandığı ve 3000 kişininin tevkif edildiğine yer verilmiştir.³⁷⁶

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Fransa'nın manda yönetimindeki üst düzey idarecilerinin görev değişiklikleriyle ilgili haberler **"Fransa'da Mühim Tebdilat"** başlığıyla yer almıştır. Bu haberde, Suriye eski Yüksek Komiseri Pontus'un, Belçika Elçiliği'ne, Belçika Elçisi Kayala'nın ise Hindü-Çin'i Genel Valiliği'ne atandıkları bildirilmiştir. Ayrıca haberde, Hindü Çin'i Genel Valisi'nin, geçenlerde bir uçak kazasında vefat ettiği ve Belçika Elçisi'nin bu genel valinin yerine atandığı belirtilmiştir.³⁷⁷

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Almanya'nın meclis binası Reichstag'ı kundaklamak suçundan yakalanan Vanderlubbe'nin, idama mahkum olduğu ve arkadaşlarının beraat ettiği haberi yer almıştır. Ayrıca bu haberde, mahkeme sırasında sıkı güvenlik tedbirlerinin alındığı belirtilmiştir.³⁷⁸

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Almanya ile ilgili bir habere daha rastlamaktayız. **"Almanya'da Fırkalar Dağıtılıyormuş"** başlıklı haberde, Almanya Devleti içerisinde faaliyet gösteren bütün kitle, cemiyet ve mülkiye partilerinin hükümet tarafından dağıtılmasına karar verildiği bildirilmiştir.³⁷⁹

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, **"Faşizm Aleyhdarı Birkaç Kişi Nefy Edildi"** başlıklı haberde, İtalya'da faşist aleyhdarını mahkeme eden özel mahkeme, iki

³⁷⁶ "Fransa'da Müthiş Karışıklıklar", *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

³⁷⁷ "Fransa'da Mühim Tebdilat", *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

³⁷⁸ "Vander Lubbe'nin İdamı", *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-ı Evvel 1934, s.2

³⁷⁹ "Almanya'da Fırkalar Dağıtılıyormuş", *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

kişiyi beş sene, bir kişiyi üç sene, bir kişiyi de iki sene sürgüne mahkum ettiği ve bir kişiye de beraat kararı verdiğine yer bildirilmiştir.³⁸⁰

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, İngiliz Hükümeti'nin 1936 yılına kadar görevde kalacağı dair bir habere yer verilmiştir.³⁸¹

“Gandi Arbedeler Neticesinde Kaçtı” başlıklı haberde, Gandi'nin faaliyetleriyle ilgili bir haber verilmiştir. Bombay mahreçli bir haber, şu şekilde gazetede yer almıştır.

Bombay- Geçenlerde Karova'ya gelmesi yüzünden, Ortodoks Mecusilerle ıslahat taraftarları arasında tam manasıyla bir harp çıkmasına sebebiyet vermiştir. Brahman Dini'ne malik iki rahip, ağır surette yaralanmıştır. Gandi, bunları kendi otomobili ile hastaneye göndermiş ve münazanın fazlalaşması üzerine, korkusundan şehri terk etmeye mecbur olmuştur.³⁸²

Doğru Yol Gazetesi'nde, 13 Ocak 1934 tarihli nüshası'nda Küba ile ilgili bir habere tesadüf etmekteyiz. Havana'da saldırı hareketinin devam ettiği ve son gece içinde birçok bombaların atıldığı bildirilerek bu bombardıman neticesinde büyük bir hasarın meydana gelmediği belirtilmiştir.³⁸³

Yine aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, bir Balkan Devleti olan Romanya'yla ilgili haberler yer almıştır. **“Romanya Kabinesi'nin Şiddetli Harekatı”** başlıklı haberde, sekiz bin kişinin tutuklandığı, bunların içinde bir milletvekilinin bulunduğu bildirilmiş ve tutuklananların çoğunun talebe olduğu belirtilmiştir. Ayrıca olaylar sebebiyle, iki kişinin idam edildiği haberine de yer verilmiştir.³⁸⁴

“Romanya'da Kıyametler Koptu” başlıklı haberde ise hükümetin, bütün partilere, demir muhafız, komünist ve Yahudi aleyhdarlarına şiddetli bir hareket başlattığı bildirilmektedir.³⁸⁵ Yine aynı haberin devamında **“Romanya Polisleri Faşistlerle Beraber mi”** başlıklı haberde, Tituleskov'un mücadele etmek için, emniyet

³⁸⁰ “Faşist Aleyhdarı Birkaç Kişi Nefy Edildi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 2 Şubat 1934, s.2

³⁸¹ “İngiliz Kabinesi 936'ya Kadar Kalacak”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

³⁸² “Gandi Arbedeler Neticesinde Kaçtı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 22 Kanun-i Sani 1934, s.1

³⁸³ “Tedhişin Devamı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

³⁸⁴ “Romanya Kabinesi'nin Şiddetli Harekatı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

³⁸⁵ “Fransa'da Müthiş Karışıklıklar”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.1

güçlerinin tamamını tasfiye etmeyi talep ettiği bildirilmektedir. Bunun nedeniyse, Romanya Polisleri'nin, Romanya Faşistleri'ne karşı müsamahakar ve hatta onlara yakın, samimi bir muamele uygulamaları dolayısıyla olduğu haberde belirtilmiştir.³⁸⁶

Balkan Devletleri'nden biri olan Bulgaristan'la ilgili bir haber "**Küçük Haberler**" kısmında "**Bulgaristan'da Koministlerle Müsademe**" başlığıyla yer almıştır.

"Sofya-Dilvodiç civarında bir köyde, koministlerle jandarmalar arasında çıkan bir arbede üzerine jandarmalar silah kullanmışlardır. Dördü jandarma olmak üzere dokuz yaralı vardır. Ondokuz kominist tevkif edilmiştir.³⁸⁷

1. 1. Devletlerarası İlişkiler

Doğru Yol Gazetesi'nde, devletlerarası ilişkilerle ilgili haberler geniş yer tutmaktadır. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan önce devletler arasında başlayan krizler, toprak anlaşmazlıkları ve I. Dünya Savaşı'ndan sonra yapılan anlaşmaların, hiçbir devleti memnun etmemesi dolayısıyla, dünya siyaseti kaynayan bir kazan durumundaydı. Haberlere baktığımızda, genellikle devletler arasındaki anlaşmazlıklar, bu anlaşmazlıkları çözme arayışları öne çıkmaktadır. Özellikle Uzakdoğu'da cereyan eden, Japonya ve Çin arasındaki muharebeler, Doğru Yol Gazetesi'nde geniş bir şekilde yer almıştır. Ayrıca haberlerde, ufuktaki büyük dünya savaşının çıkmasının yakın olduğu kanaatide sık sık vurgulanmaktadır. Bu savaş öncesi, diplomatik ilişkilerin yanında bazı ülkeler arasındaki ticari ilişkilerde Doğru Yol Gazetesi'nin sütunlarında yer aldığını görmekteyiz.

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Fransa ile İngiltere ve Amerika ile Çin arasındaki ticaret ile ilgili haberleri görmekteyiz.

"**Fransa-İngiliz Ticareti**" başlıklı Reuter Ajansı kaynaklı haberde, kontenjanlar konusunda iki ülke arasında diplomatik bir hareket ve teşebbüse müracaat edilmeksizin

³⁸⁶ "Romanya Polisleri Faşistlerle Beraber mi?", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

³⁸⁷ "Bulgaristan'da Koministlerle Müsademe", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

uygun bir anlaşmaya ulaşmak için, Fransız ve İngiliz Hükümetleri arasında birkaç gündün beri görüşmelerin yapıldığı bildirilmiştir.³⁸⁸

“Amerika-Çin Ticareti” başlıklı haberde ise “Harici Nazırı Mösyö Gordalhel, Çin Hükümeti’nin, Amerika ile Çin arasında münkaid cesaret muahedesinin yeniden gözden geçirilmesini teklif ettiği” bildirmiştir.³⁸⁹

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, Almanların yayılma arzusu ve saldırgan bir politika izlemesiyle ilgili, Almanya’nın doğuya doğru yürümeyi planladıkları ve Moskova ile Varşova Hükümetleri’nin tedbir aldıkları yolundaki haberlere karşı Alman Basını’nın tepki gösterdiğine yer veren haber “Almanlar Şarka Doğru Gidecekler” başlığıyla şu şekilde yer almıştır.

“Berlin- Almanların, Şarka doğru yürümek arzusuna karşı, Moskova ve Varşova Hükümetleri’nin bir emniyet tertibatı aldıklarını söyleyenlere karşı, Alman Gazeteleri ateş püskürmekte ve Rusya’da bazı müteneffiz kimseler bu şayiaları çıkardıklarını ileri sürmektedirler. Alman Başvekili, heyetler ve diğer rical-i mükerreren sulhperverliklerinden bahs eylemişlerdir”³⁹⁰.

Almanya ve Lehistan arasında on yıllık bir anlaşma imzalandığını 4 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde görmekteyiz. Berlin Volf Ajansı ve Varşova Pal Ajansı’nın vermiş olduğu bilgilerle haber şu şekilde yer almıştır.

“On sene müddetli bir anlaşma beyannamesi imzalandı.”

“Berlin- Volan Ajansından: Hariciye nazırı ile Polonya Sefiri Kullu Misakı dahilinde, Avrupa’nın silahını on sene için takviye hususunu bildiren bir beyanat imzalamışlardır. Almanya ile Polonya arasında çıkabilecek ihtilafları doğrudan doğruya anlaşmalarla hal etmeğe taahhüt etmektedirler.”

“Varşova-13- Pal Ajansı’ndan: Dün Polonya’nın Berlin Sefiri ile Almanya Hariciye Nazırı Von Nurat, Polonya-Almanya Adem-i tecavüz Misakı’nı imzalamıştır.”

³⁸⁸ “Fransız-İngiliz Ticareti”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

³⁸⁹ “Amerika-Çin Ticareti”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

³⁹⁰ “Almanlar Şarka Doğru Gidecekler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

“Berlin Volf Ajansı bildiriyor: Gazeteler, Lehistan ile Almanya arasında yapılan mukaveleyi hararetli surette alkışlandıktan sonra bu mukavelenin, Baş Vekil Hitler’in teşbih-i asrı olduğunu Baron Hitler’in bu suretle sulh davasına değer bir ehemmiyetle kayd etmektedir.”³⁹¹

24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, Almanya ile Fransa arasındaki görüşmelerle ilgili olarak, İngiltere’de kabinenin Başkanı Mac Donald’ın kabineyi bu konuyla ilgili bir toplantıya çağırmasına dair haber “**Fransızlarla Almanların Müzakereleri**” başlığıyla verilmiştir. Ayrıca haberde, bu görüşmelerle ilgili olarak İngiltere’nin, Fransız-Alman görüşmelerinin bir çıkmaza girdiği takdirde müdahale edeceği bildirilmiştir.³⁹²

1934 yılı da devletlerarası diplomaside en çok uğraşılan konulardan biride silahsızlanma meselesi idi. 8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Tahdid-i Teslihat Mes’eleşi**” başlıklı haberde, Fransa hariciye üyelerinin yaptığı bir toplantıda İngiliz, Fransa ve Alman Devletleri’nin ellerindeki silahlarla ilgili bir araştırma yapılmış olduğu bu araştırma sonucunda, Fransa Devleti’nin elindeki silahların diğer devletlerden daha az olduğu belirlenmiştir. Bu durumda silahların daha da eksiltilmesinin Fransa’yı güçsüz bir hale getireceği bildirilmiştir.³⁹³

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde Addes-Ababa mahreçli haberde, resmi kaynaklara göre, Habeşistan Hükümeti binlerce Alman Yahudisi’nin yerleşmesine müsaade ettiği bildirilmiştir.³⁹⁴

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, Atina mahreçli haberde Balkan Antantı’yla ilgili olarak bir haber yer almıştır. “**Dört Taraflı Misak**” başlığıyla verilen haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Atina- Başvekil Çaldıras’ın, dört taraflı misakı imzalamak için Belgrat’a gideceği şayi olmuştur. Başvekil, bu yoldaki müzakerelerin henüz o derece ilerlememiş olduğunu söylemiştir.”³⁹⁵

³⁹¹ “Almanya, Lehistan Almanya”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.1

³⁹² “Fransızlarla Almanların Müzakereleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani, s.1

³⁹³ “Tahdid-i Teslihat Mes’eleşi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

³⁹⁴ “Habeşistan’da Alman Yahudileri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde Moskova mahreçli, Orta Asya'da kurulan Kaşgar Hükümetiyle ilgili haber yayımlanmıştır. **“Kaşgar Hükümeti Maceraları”** başlıklı haberde, İngilizler ve Almanların çabaları sonucunda, Orta Asya'daki yeni Kaşgar Hükümeti'nin faaliyete geçtiği bildirilmiştir. Haber şu şekilde devam etmektedir.

“Kendisine lazım olan silahları Almanlar vereceklerdir. Bu silahlar, Hindistan'dan transit tarıkıyla geçecektir. İngiliz mümessili mezkur silahların, Hindistan'dan geçirilmesine müsaade eylemiştir. İzmir suikastından memleketi terkeylemeyi muvaffak gören Doktor Mustafa Ali Bey'de Kaşgar'ın silah işleriyle alakadardır. Afgan Hükümeti'nde yeni hükümete yardım eyleyeceği söylenmektedir.”³⁹⁶

Uzakdoğu'daki savaşlarla ilgili olarak, Doğru Yol Gazetesi'nde **“Çin'de Dahili Muharebeler Devam Ediyor”** başlıklı haberde Milli Hükümete karşı Fukiye'nin isyanının muvaffakiyetsizlikle sonuçlandığı ve hükümet kuvvetleri başkomutanının ileri harekate devam ettiği, bu esnada Meyn Nehri üzerinde bir liman olan “Yinpigi” işgal ettiği bildirilerek şehrin otuz saatlik bir muharebeden sonra işgal edilerek asilerin kumandanının esir edildiği belirtilmiştir.³⁹⁷ 24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'ndeki yine bu muharebelerle ilgili bir haber yer almaktadır.

“Şanghai-General Nuvasa göre Nankin kuvvetleri Futişova'ya yaklaşmışlardır. Bahriye Efradı Linong Kongu işgal etmiştir. Futişova'ya 40 kilometre kalmıştır. Bu kuvvet, imdat kuvvetleri almış olan 19'uncu ordunun şiddetli mukavemetine rağmen ilerlemekte devam ediyor. Resmen öğrenildiğine göre, Nankin Bahriyesi Amo'yi zapt etmiştir.”³⁹⁸

“Japon Tayyareleri Bomba Yağdırıyorlar” başlıklı haber, 13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde yer almıştır. Şanghai mahreçli haberde, Çin'in Güneyi'nde Japon Askerleri'nin uçaklarını Şantun'a doğru düzensiz olarak ilerleyen askerleri dağıtmak için Şanar Mıntıkası'nı şiddetli olarak bombaladıklarını bildirmekte

³⁹⁵ “Dört Taraflı Misak”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

³⁹⁶ “Kaşgar Hükümeti Maceraları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

³⁹⁷ “Çin'de Dahili Muharebeler Devam Ediyor”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

³⁹⁸ “Çin'de Muharebe Başladı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

ve Kontu'ndan gelen telgraflara göre, hükümetin askeri kuvvetleri arttırdığı ve altmış uçak daha satın aldığı belirtilmiştir.³⁹⁹

Japonya ve Çin arasında devam eden bu savaşla ilgili olarak, Uzakdoğu konusunda uzman olan Avusturyalı Baron Von'un yazmış olduğu bir makale konu edilmiştir, Baron Von bu savaşın Avrupa'yı da saracağını belirtmiştir. Haber, gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Japonya Avrupa'yı Korkutuyor”

Londra- Uzak Şark meselelerinde, sahib-i ihtisas olan Avusturyalı Baron Von neşr ve ifşa ettiği bir makalede, Japonya siyasetinin bahr-ı muhitteki vaziyetinin tehlikeli olduğunu, Japonların bütün Avrupa'yı korkuttuğunu ve İngilizlere göre 1 Mayıs'ta Alman Hava Kuvvetleri'nin Fransız Hava Kuvvetleri'ne mesavi olacağını yazmaktadır. Rusya ile Japonya'nın arası tamamen gergindir. Japonlar, pek mühim olan sevlül ceş noktalarını şimdiden tahkime başlamıştır.⁴⁰⁰

Uzakdoğu'daki bu savaş durumu nedeniyle, Sovyet Rusya'da önemli tedbirler alınmıştır. Sovyet Rusya'nın, Japonya ve Çin arasında süren savaşla ilgili ve dünyanın bir büyük savaşa doğru yol aldığı bu süreçteki siyaseti ve düşünceleriyle ilgili, Doğru Yol Gazetesi'nde iki önemli haber yer almıştır.

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, “**Nihayet Harb Başlıyor!**” başlıklı haber Tass Ajansı'ndan alınmıştır. Haberde, Sovyet Rusya'nın Savunma Komiseri olan Verişilof'un, Sovyet Rusya'nın milli savunması hakkında önemli ve uzun bir açıklama yaptığı belirtilmiştir. Verişilof'un “tarihin, kominist fırkanın 17'nci kongresini Sovyetizmin bir zaferi şeklinde kayd edeceğini” söylediğini bildiren gazete, Uzakdoğu'nun savaş siyaseti hakkındaki şu görüşlerine yer verilmiştir.

“Mıntıkada, gafil avlanmak için ne gibi şeylere bahs etmeden evvel söze biraz Uzak Şark'ta komşularımızdan bahis etmek zarureti vardır: Japonya'nın, buhrandan çıkmak için bir harp çıkarmak çarelerini aramış ve halada aramakta bulunan başlıca memleket olduğu, hali hazırda bütün dünyada anlaşılmış bir keyfiyettir. Japonya, cihan

³⁹⁹ “Japon Tayyareleri Bomba Yağdırıyorlar”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁰⁰ “Harb Tehlikesi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.2

piyasasında harp malzemesinin ve harp sanayi için lazım ibtidai maddelerin başlıcasına müşteridir. Japonya aynı zamanda, faaliyet sarf etmekte ve bu faaliyeti yalnız Japonya Adaları'na münhasır kalmayıp, Çin'e de şamil bulunmaktadır. Bu ise çok vahimdir. Japon askeri muharriri, Japon alimleri, fabrikatörleri, siyaset adamları iki seneden beri Japonya'nın, Sovyet Rusya'ya karşı harp etmesinin bir zaruret olduğundan bahis ediyorlar ve bizim deniz mıntıkamızın ve hatta bütün Sibirya'nın, fetih istilasının teferruatını o kadar açık bir lisanla tetkik ediyorlar ki buna karşı kulaklarımızı tıkamamız ve karşı itimat beslememiz pek garip olur. Japonya, Mançurya'ya bilfiil hakim olmuştur. Japonya, resmi taahhütler hilafına alarak yalnız Sovyet Rusya'nın, Şark-ı Çin Demiryolu üzerindeki menfaati temin etmekle kalmıyor, bilakis çare ve vasıtalara başvurarak bizim menfaatimizi ihlal etmeye çalışıyor. Hülasa, Uzak Şark'taki toprağımızın her zerresini müdafaa mecburiyetinde bulunmaktayız ve müdafaa edeceğiz. Uzak Şark'ımızı müdafaa etmekle de kalmayacağız,, bize karşı açılacak herhangi bir harpte galip geleceğiz!..”⁴⁰¹

Sovyet Rusya'nın, Uzakdoğu'da meydana gelen olaylara karşı politikalarını belirten yukarıdaki haberin yanında, 8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde Sovyet Rusya'nın o dönemdeki dünya devletleriyle olan ilişkileri ve bu ilişkilerde izledikleri politikaların hakkındaki görüşlerini içeren bir haber yer almıştır. “**Sulha Sulh Harbe Harb**” başlıklı bu haberde, Stalin'in Sovyet Rusya'nın barış siyaseti ve kapitalist devletlerle olan ilişkileri hakkındaki görüşlerinin verildiği belirtilerek, Stalin'in konuşmasına yer verilmiştir.

“Askeri bir takım kombinezonların seherlemiş olduğu bir hava içinde, Sovyet Rusya için sulh siyasetini takip etmenin ne derece müşkül olduğunu anlatmak kolaydır. Harp hazırlıklarına şahit olan bir hava içinde Rusya, bütün bu son seneler zarfında sulhperver vaziyetine devam etmiş harp tehlikesine karşı mücadele eylemiş ve sulhun muhafazası için savaş yapmıştır. Sovyet Rusya, sulh için yapılan müşkül ve muadil mücadelede neye güveniyordu? Sovyet Rusya, bu hususta mütemadiyen artmakta olan iktisadi ve siyasi kuvvetine ve nihayet memleketimize her türlü tecavüzü karşı müdafaa etmeye azim etmiş olan kahraman ordumuza güveniyordu. İşte komşularımızla yapmış olduğumuz adem-i tecavüz misakıyla mütecavizin hazırlıklarına ait olan mücadele bu

⁴⁰¹ “Nihayet Harp Başlıyor”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

esasa istinat etmiştir. Aynı esas dahilinde, Türkiye ile Sovyet Rusya arasındaki dostlukta resanet bulmuş, İtalya-Rusya münasebeti sulha mahzar olmuş, Sovyet Rusya ile Fransa, Lehistan ve Batlık Devletleri arasındaki münasebet iyileşmiş, Birleşik Amerika ve Çin ile normal münasebetler tesis edilmiştir.hattı zatında mühim bir vesika olan adem-i tecavüz misakını yalnız bu devletlerle imza etmekle, iktifa etmekle kalmadık sarf ettiğimiz faaliyetler yüzünden müteakabil adem-i itimat havası ortadan kalkmaya başladı.

Sovyet Rusya'nın siyasetine, muvaffakiyetle tedvic eden ikinci hadisede, Sovyet Rusya ile Birleşik Amerika arasındaki münasebetlerin adeta tasis edilmiş olmasıdır. Bu hadise, beynelmilel münasebetler bakımından çok büyük bir ehemmiyete haizdir.Sovyet Rusya, hiçbir memlekete tecavüz ve taarruz etmek niyetinde değildir. Biz sulh taraftarıyız. Sulh davasını muhafaza ediyoruz. Bununla beraber, tehtirlere kulak asmayız ve harp muharriklerine karşı mukabeleye hazırız. Sulhu ve bizimle iş münasebetinde bulunmayı arzu eden memleketler, daima bizim müzaheretimizden müstefid olacaklar ve memleketimize taarruz etmeye kalkışanlar müthiş bir mukavemete maruz kalacaklar ve bu mukavemet onlara bizim topraklarımıza göz dikmenin ne demek olduğunu öğretecektir.⁴⁰²

1. 2. Sosyal

Doğru Yol Gazetesi'nde, dünya haberleri içerisinde yer alan ve toplumu ilgilendiren olaylarla ilgili haberlere de tesadüf ettik. Ama bu haberler, diğer siyasi, devletlerarası ilişkilerle ilgili haberler kadar yaygın bir şekilde yer almamıştır.

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesinde, bütün dünya tarafından ilgiyle takip edilmiş olan Alman Hükümeti'nin kısırlaştırma projesi yer almıştır. Alman Hükümeti bu yolla, genetik hastalıkları önleyerek sağlıklı bir toplum oluşturmayı planlamaktadır. “Kısırlaştırma” başlıklı bu haberde, kısırlaştırılacakların 400 bin kişi olduğu bildirilmiş ve bunların, gözetim altında ameliyatla kısırlaştırılacağı belirtilmiştir.

⁴⁰² “Sulha Sulh Harbe Harb”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

“Berlin- Vahim irsi hastalıklarla malun olan kimseler kanunen kısırlaştırılacaktır. Bunlar kadın ve erkek toplam 400 bin kişidir. Ameliyat, murakebe altında yapılacaktır.”⁴⁰³

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, Almanya’da yılbaşı dolayısıyla tutuklu bulunan beş bin kişinin tahliye edildiği ve Alman Başbakanı’nın bir bildiri yayınlarak, af sonucu tahliye edilenlerin milliyetperverlik öğrenmelerini tavsiye ettiği bildirilmiştir.⁴⁰⁴

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, Amerika’da, haydutlara yönelik Adliye Bakanlığı’nın bazı tedbirler aldığı bildirilmiş ve Amerika’da ki haydutluğun, dünyanın hiçbir yerinde olmadığı kadar çok olduğu belirtilmiştir.

“Washington- Adliye Nazırı, verdiği raporda adam kaçırmaya, işkence, çalınan malları ecnebi memleketlere kaçırmak, hapisane memurlarına ve polisler gösterilen şiddet, otomobil, tren vesaire kesmek gibi haydutlukların önünü almak için bazı tedbirler arane eylemektedir. Amerika’daki haydutluk, dünyanın hiçbir tarafında yoktur.”⁴⁰⁵

Doğru Yol Gazetesi’nde, 1934 yılındaki dünyada, 1929 dünya ekonomik bunalımından sonra ortaya çıkan ekonomik krizin bir sonucu olan işsizlikle ilgili haberler de yer almıştır.

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, İngiltere’deki işsizlerin sayısı verilmiş ve işsizlerin bu sayısının gitgide arttığı belirtilmiştir. 10-22 tarihinde ki işsizlerin sayısı 2389096 olduğu, bu sayının 16-18 tarihinde belirlenen işsiz sayısından 164989 kişi daha fazla olduğu bildirilmiştir.⁴⁰⁶

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde ise Amerika’da ki işsizlerin sayısının giderek arttığı ve toplumsal güç idaresinin bu işsizlere iş bulabilmek için çalışmalar başlattığı bildirilen haber şu şekildedir.

⁴⁰³ “Kısırlaştırma”; *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1933, s.2

⁴⁰⁴ “Almanlar Beşbin Kişiyi Bıraktılar”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁰⁵ “Amerika’da Haydutlarla Mücadele Edilecek”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁰⁶ “İngiltere’de İşsizlik”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

“Washington-İctimai Mukavemet İdaresi, büyük sanayi mntıkalarıyla, kömür havzalarında işsiz kalarak buralarda yardım ile geçinen ve artık iş bulmak ihtimalleri olmayan bir milyon kişiye iş bulabilecekleri başka bir mntıkaya nakil etmeye hazırlanmaktadır.”⁴⁰⁷

1. 3. Ekonomi

Dünya haberleri içerisinde, ekonomik nitelikli haberler çok az sayıda bulunmaktadır. Bu haberlerin sayısı üçtür. İki tanesi Amerika ile bir tanesi de İtalya ile ilgilidir.

“Dört Milyarlık Bir İstikraz” başlıklı haber, Doğru Yol Gazetesi’nin 24 Ocak 1934 tarihli nüshasında yer almıştır. Haberde, İtalya’nın devlet tahvili piyasaya sürdüğü ve bu tahvillere müracaatların devam ettiği belirtilen haberde iştirak edenlerin sayısının herkesi şaşırttığı, yalnız Milano şehrinde bir milyar üç yüz bin liralık satıldığı bildirilmiştir.⁴⁰⁸

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, Amerikan Bütçesi’nde açığın bulunduğunu bildiren haber “Amerika Bütçesi Meclis Ayanı’nda” başlığıyla yer almıştır.

“Washington- Reiscumhur Mister Roosevelt Projesi’ne şiddetli hücumlar yapılmaktadır. Çünkü bütçede yedi milyar açık vardır. Demokrat Fırkası Reisleri, tanzim edilen bütçenin alelade bir bütçe olduğunu ve büyük ihtiyaçlarıyla ancak bu kadar açık gösterildiğini ve 1936’da bütçede tevazüne (denkliğe) çalışılacağını söylemişlerdir.”⁴⁰⁹

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, hükümetlerin Amerika’ya olan savaş borçları ile ilgili haber, “Amerika’nın Harp Borçları” başlığıyla yer almıştır.

⁴⁰⁷ “Bir Milyon İşsiz”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

⁴⁰⁸ “Dört Milyarlık Bir İstikraz”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁰⁹ “Amerika Bütçesi Meclis Ayanı’nda”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

“Washington- Hazine Ayan Hükümetleri tarafından tediye edilmemiş olan harp borçlarının yekününün 683108837 Dolar olduğunu bildirmişlerdir. Amerika’ya olan bütün borçların yekünü 12451610000 dolar’dır.”⁴¹⁰

1. 4. Askeri

Doğru Yol Gazetesi’ndeki Dünya Haberleri içerisinde yer alan askeri konuların askeri teknolojiler ve askeri güç ve techizatlarla ilgili haberler olduğunu görmekteyiz.

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, “Almanya’nın Silahları” başlıklı Paris mahreçli haberde Almanya Fabrikalarında çok gizli olarak bir takım yeni sistem silahlar yapıldığının keşfedildiği ve bu silahların en önemlilerinin yeni tüfekler olduğu bildirilmiştir. Bu yeni silahların, bir kurşun olarak tüfeğe girdiğinin ve beş on hedefe isabet edeceği belirtilerek bu konuda fazla bilgi alınmadığı vurgulanmıştır.⁴¹¹

Silah teknolojileriyle ilgili olarak bir haberde, Dail Herald Gazetesi mahreçli olarak, 24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “Radyo ile Mütteharrik Tahtel Bahreler” başlığıyla bir haber yer almıştır. Bu haberde, içinde kimse olmadan radyo dalgalarıyla hareket eden bir denizaltı icat edildiği bildirilmiştir. İngiltere Deniz Bakanlığı’ndaki uzmanların icat ettiği bu torpil gemisinin saatte 40 mil yol aldığı ve büyük zırhlıları altından torpilleyerek yok ettiği belirtilmiştir.⁴¹²

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, “Türkiye ve Harici Haberler” kısmında “İngiltere’nin Hava Müdafaa Manevraları” başlığıyla, İngiltere’nin İskoçya Güneyindeki yapmış olduğu hava ve deniz manevralarıyla ilgili bir haber yer almıştır.

“Londra- İngiltere’nin Sahillerini hava kuvvetleriyle müdafaa etmek için manevralar yapılmaktadır. Bu manevralar hava kuvvetleriyle, deniz kuvvetlerini birleştirmektedir. İskoçya Cenubundaki deniz manevraları şayan-ı dikkate takdir unsurları arz eylemektedir.”⁴¹³

⁴¹⁰ “Amerika’nın Harb Borçları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

⁴¹¹ “Almanya’nın Silahları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1933, s.2

⁴¹² “Radyo İle Mütteharrik Tahtel Bahreler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴¹³ “İngiltere’nin Hava Müdafaa Manevraları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

(8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde ise Amerika'nın deniz ve hava kuvvetlerini güçlendirmek için yaptığı savaş gemisi ve uçaklarla ilgili bir habere yer verilmiştir.

“102 Harb Gemisi, 1184 Tayyare yapılıyor.”

“Washington- Meclis Mister Roosevelt 1184 tayyare inşasına emir için müsaade etmiştir. Bu tayyareler için 95 milyon dolar sarf edilecek ve donanmada kullanılacaktır.

Washington- Mümessiller Meclisi, büyük bir ekseriyetle, 102 harb gemisi ile bahriye için yapılan kanun layhasını kabul etmiş ve iane (yardım) gönderilmiştir. Bu tayyare miktarı, esasa asgari bir miktardır. Zira, dün Mümessiller Meclisi'nde kabul edilen kanunda Mister Roosevelt, harbiye ihtiyacı için istediği kadar tayyare yaptırmak salahiyeti verilmişti.”⁴¹⁴

1. 5. Aktüel ve İlginç Haberler

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, “Konsolosu Kelepçelediler” başlıklı haberde, Çin'de bir polisin sokakta rasgeldiği bir konsolu kelepçe ile bağladığı bildirilmiş ve konsolos, polis müdürüne bir protesto göndermiştir. Haberde ayrıca, polis memurunun muhakeme edileceği belirtilmiştir.⁴¹⁵

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, “Altın Yüklü Tayyare” başlıklı Londra mahreçli haberde altın yüklü sekiz uçağın Paris'ten Londra'ya geleceği bildirilmiştir.⁴¹⁶

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde “Mançuri İmparatoru ve Çin Gazeteleri” başlıklı haberde, Çin Gazeteleri'nden bir çoğu Pay hakkındaki eleştirilerine son vermeyecek olursa şiddetli tedbirlere tabi tutulacakları tehtitinde bulunduğu bildirilmiştir.⁴¹⁷

⁴¹⁴ “Amerika Filosu nu Kuvvetlendiriyor”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

⁴¹⁵ “Konsolosu Kelepçelediler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

⁴¹⁶ “Altın Yüklü Tayyare”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁴¹⁷ “Mançuri İmparator'u ve Çin Gazeteleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

Roosovelt'in 52 doğum yıldönümünün kutlandığı ve Amerika Cumhurbaşkanı'nın 250000'e yakın tebrik mektubu ve yüzlerce hediye aldığı haberine yer verilmiştir.⁴¹⁸

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, 1934 yılında dünyada olacak önemli olaylarla ilgili, bir kahinin yapmış olduğu kehanetlerin yer aldığı bir haber bulunmaktadır. Fellin adındaki bir kahin, dünyanın bir çok bölgesinde olabilecek olaylarla ilgili kehanetlerde bulunmuştur. **"Yeni Senemizde Neler Olacaktı"** başlığıyla verilen haberde, Fellinin'in kehanetleri şu şekilde sıralanmıştır.

"Yeni sene hakkında, dünya kahinleri birçok şeyler yazdılar. Kim bilir belki daha birçok yazılarda yazarlar. Fakat bunların derece-i sıhhatini hep yarın göreceğiz. Vuku bulacak şeyleri, vaktinden evvel bilmek bir ilim meselesidir. Atmasyonla netice sıfır çıkar ve bir daha hiç kimse verdiğin habere inanmaz. Sanatın sözü ve muvaffakiyetsizlik baş gösterir. Halbuki yarın şu verdiğim haberler aynen çıkarsa, Fellini'yi dünyanın öbür ucunda arar ve bulurlar.

Bu sene, Şark'ta iki mühim fakat pek mühim vaka olacak. Bunun birisi Hindistan'ın en büyük adamı içindir o ki alınamaz kanaatindeyim. Şark'ta vuku bulacak vak'anın ikincisi, Akdeniz ve Karadeniz Suları'ndan sonraki arazilerde yaşayan en büyük bir adamdır (Rusya, Türkiye, Afganistan vesaire gibi). Bu vak'a ilan vahametini muhafaza etmektedir. Çok dikkatli hareketle ölüm tehlikesi bertaraf olabilir. Tehlike, iki dostun iğfal edilmesinden neşet edilecektir ki bu iki dostun birisi kadın diğeri erkektir. Dikkat edilmelidir ki bu iki emin dost düşmanlıkları hesabıyla değil, aldanmaları dolayısıyla tehlikeye sebebiyet vermiş olacaktıdır. Binaleyhe mıntıkanın en zeki ve zayi nüfus adamı, daimi ikametgahından haziran ve temmuz aylarında laakal yüz kilometre mühitinden uzaklaşmalıdır. Bu tehlike yüzde yüz bertaraf olacak ve çok kuvvetli ihtimal doktorları veya başka mutahassıslar tehlikeyi keşfedeceklerdir. Garbın en kalabalık şehrinde, çok ihtimaldir ki Londra'da mühim bir yangın olacak ve Londra'nın Cenubunda çok ihtimal Fransa'da tuğyan-ı miyah (seller) vuku bulacak müthiş, mühim ve kayıtlı zayılatı mevcub olacaktır.

⁴¹⁸ "Mister Roosovelt 52 Yaşına Girdi", *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

Amerika'da en büyük bir adam ölecektir. Bu ölüm, dünya siyasetine fena bir tesir yapacak ve Almanya Hükümeti bu zayıf siyaseten istifade eyleyecektir. Aksay-ı Şark'ın ta müntehalarında **“Rusya, Japonya ve Çin”** olacaktır. Bunlar aralarında kanlı vak'alar ve müthiş harpler vuku bulacak 934 senesi mutlak surette masun kalacaktır. İtalya'da vuku bulacak hareket-i arz, İtalya'yı mühim zayıfata uğratacak ve Arnavutluk cihetlerinde ve birde onun aksi istikametlerinde İtalyanlar kargaşalıklar çıkaracaklardır.

Amazon, Misisippi Nehirleri, çok kabaracak ve zayıf'ata sebebiyet verecek, Don Nehri'nde kan lekeleri görülecek, Galim-i İslamiye'de mühim iki vak'a olacak, büyük bir zat vefat edecek ve bunun üzerine umumi bir kongre akd edilecektir. Kongrenin Bağdat'ta olmasına çok çalışılacak fakat Mısır veya Kudüs'ten birisinde kongre ictimai eyleyecektir.

Parasızlık ve daha fazla tezayid idecek, emniyet kalkacak, fahiş dünyanın her tarafında artacak bu makus hallere mükabil her tarafta ucuzluk hükmü ferman olacaktır.

Suriye'de, asayiş, nizam ve intizam pek güzel olacak fakat muhakkak surette siyasi ve idari tebdiller vuku' bulacaktır.” “Fellin”⁴¹⁹

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Paris Üniversitesi tarafından her sene en iyi bir tez yazıp savunmasını yapanlara tahsis edilmiş olan on bin franklık mükafatı, üniversitede bir çok önemli kişilerden oluşan bir jüri heyeti huzurunda bir madama verildiği haberine yer verilmiştir.⁴²⁰

Berlin mahreçli verilen bir ilginç haberde, **“Macera Peşinde”** başlığıyla verilmiştir. Bu haberde dokuz metre uzunluğunda bir yelkenliye binen iki kişinin Hamburg'dan denize açıldıkları ve dokuz ay çeşitli tehlikeler geçirdikten sonra Lagusa'ya geldikleri bildirilen haberde devamlı bu iki Alman gencinin yelkenlilerini tamir ettikten sonra tekrar seyahate çıkacakları belirtilmiştir.⁴²¹

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, **“İki Saat Pilotsuz Uçan Tayyare”** başlıklı haberde, bir uçağın sarsıntı geçirmesi sonucunda pilotun paraşütle

⁴¹⁹ “Yeni Senemizde Neler Olacakmış”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

⁴²⁰ “Paris Üniversitesi'nde Bir Tez”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴²¹ “Macera Peşinde”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1936; s.2

atladığı ve uçağın iki saat boyunca pilotsuz olarak havada 2 saat boyunca yol aldıktan sonra düştüğüne yer verilmiştir. Bu olay için gazete haberi şu izahatta bulunmuştur.

“Geçenlerde Yugoslavya’da garib bir tayyare kazası olmuştur. Askeri tayyarecileri yetiştirme karargahındaki talebe pilotlarından biri tek başına bir tayyareye binerek uçmuş, üç yüz metre kadar yükselince müthiş bir sarsıntı neticesinde mevkiinden ayrılmış ve paraşütle yavaş yavaş inmiştir. Hadisenin buraya kadar olan kısmında fevkalalelik yok. Fakat pilot makinayı durdurmaya vakit bulamadan ansızın sukut ettiği için tayyare seyrine devam etmiş ve tam iki saat içinde kimse bulunmadığı halde uçmuştur. Bu müddet esnasında gayet mahirane helezonlar çizmiş, hatta bir parçacık bile gayrı tabii, gayrı ma’ni görünmeyen taklalar atmıştır. Yirmi dakika aynı yükseklikte kaldıktan sonra cenub istikametine doğru yükselmeye başlamıştır. Firari tayyarenin arkasına düşen düşman iki harb tayyaresinden izin almağa muvaffak olmuştur. Tayyare cenub istikametinde 1500 metre irtifaya kadar çıkmış ve sonra helezonlar çizerek sukut etmiş ve bir kanadının üzerine düşüp zedelenmiştir.”⁴²²

Aynı tarihli gazetede “**Bir Milyon Liraya Satılık Kitap**” başlıklı haberde Hristiyanlar’ın en eski kitaplarından biri olan ve Romonof Hanedanlığı’nın en eski kitaplarından biri olan ve Romonof Hanedanlığı’nın en değerli eşyalarından sayılan kitabın Sovyet Rusya Devleti tarafından İngiltere’deki Britanya Müzesi’ne 150 Bin İngiliz Lirasına satıldığı bu paranın Türk Lirası karşılığının bir milyon liraya denk geldiği bildirilerek bu kitabın şimdiye kadar satılan antika kitapların en pahalısı olduğunu gösterdiği belirtilmiştir.⁴²³

Doğru Yol Gazetesi’nden “**Evlenme Rekoru**” başlıklı haberde iki adamın evlilikleriyle ilgili ilginç haber yer almıştır. Fransa’da yaşayan ve 500 kadınla evlenerek bir rekora imza atan Ujanisi adlı adamla, Warsova’da Jan Stariç adlı şahsın bir çok zengin kadını kandırarak evlenmesini haber yapan gazete de şu malumatlar yer almaktadır.

⁴²² “İki Saat Pilotsuz Uçan Tayyare”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁴²³ “Bir Milyon Liraya Satılan Kitap”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

“Fransa’nın bir şehrinde Ujenetisi isminde birinin, 10 senede 500 kadınla evlendiği ve bu yüzden geçim teşkil edememek suretiyle habisi edildiği harici gazetelerde yazılmaktadır.”

“Buda Bir Başkası”

“Varşova Zabıtası, son günlerde çok mühim, meraklı bir meseleyi ortaya çıkarmıştır. Hadisenin kahramanı Jan Stariç namındaki bir adamdır. Zabıta, bu adamın 49 kadınla evlendiği, her biri ile ayrı ayrı nikahlandığını tespit etmiştir. Fakat, Stariç şimdiye kadar evlendiği her kadını alırken, evlenme dairesinin defterlerini kendi kalemiyle imzalamış, çok geçmeden bu kalemin mürekkebi tamamıyla uçmuş ve imza yeri bomboş kalmıştır. Stariç’in suçu yalnız 49 kadınla evlenmek değildir. Kendisi bundan başka çek sahtekarlığı ile de meznundur. Stariç, bu çeklerin hepsinde aynı kalem ve aynı mürekkeple imzaladığı için bunların üzerindeki imza yeride bomboş bulunuyordu. Stariç’in karılarına yazdığı mektupların hepsinde aynı haldedir. Bunların üzerinde imza kalmamıştır. Zaptiye, hadiseye veza’yid ettikten sonra Stariç kendisinde sırta kadem basmış ve nereye gittiği, nerede saklandığını bilen bir kimse bulunmamıştır. Stariç’in iç yüzü ancak ellinci zengin kadını alırken anlaşılmış ve bir lahza ortadan ga’ib olmuştur. Onun büyük hünerlerinden biride hep zengin kadınlarını bulup onlarla evlenmek, onları soyup başkalarını aramaktı. Fakat, zabıta pek büyük zahmetlere katlanarak bu garip dolandırıcıyı nihayet yakalamış ve adaletin eline teslim etmiş bulunuyor.”⁴²⁴

1. 6. Meteorolojik Gelişmeler ve Doğal Afetler

Doğru Yol Gazetesi, dünyadaki meteorolojik gelişmeler ve bunların sonucunda meydana gelen afetlerle ilgili olarak haberler yer almıştır.

24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Hindistan’da Acaba Kıyamet mi Kopuyor**” başlıklı haberde, Hindistan’da meydana gelen depremde bin kişinin öldüğü, on bin kişinin yaralandığı, maddi hasarın milyonlar civarında olduğu bildirilmiştir.

⁴²⁴ “Evlenme Rekoru”; *Doğru Yol Gazetesi*; 10 Mart 1934, s.2

Ayrıca, otuz bin nüfuslu Muzaffer Pur Şehri, kamilen Bihar Şehri büyük ölçüde harap olduğu belirtilmiştir.⁴²⁵

Hindistan'da meydana gelen depremle ilgili olarak, Londra mahreçli bir haberde 8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "**Hindistan Zelzelelerinde Ölenler**" başlığıyla verilmiştir. Hint İşleri Nezareti tarafından yayınlanan bir tebliğde, Hindistan'daki depremde ölenlerin sayısının 2500'ü geçmediğinin bilhassa bildirildiği haberine yer verilmiştir.⁴²⁶

Atina mahreçli bir haberde, Doğru Yol Gazetesi'nin 13 Ocak 1934 tarihli nüshasında, Makedonya'da, şiddetli yağmurlar sonucunda sellerin oluştuğu ve her tarafta bu sellerin meydana gelmesi sonucunda mahsullerin büyük çoğunluğunun mahvolduğu bildirilmiştir.⁴²⁷

24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde şiddetli yağmurlar sonucunda meydana gelen sellerle ilgili, Güney Amerika'dan bir haber yer almıştır. Boines-Ayres mahreçli haberde, Güney Amerika'nın her tarafında müthiş sellerin olduğunu demiryollarının harap olan taraflarının tamiri için bir yıllık sürenin gerektiği bildirilmiştir. Arjantin ile Şili arasındaki ulaşımında durduğu ve elektrik fabrikasında 20 işçinin kayıp olduğu bilgisine de yer verilmiştir.⁴²⁸

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "**İtalya'da Müthiş Fırtınalar**" başlıklı haberde, İtalya'nın tamamında şiddetli kar ve rüzgar fırtınaları olduğu, Arzar Vilayeti'nde karın bir metre yüksekliğe vardığı bildirilmiştir. Ayrıca rüzgarın, maddi hasarlara yol açtığı da belirtilmiştir.⁴²⁹

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "**Fransa'da Müthiş Kasırgalar**" başlıklı haberde, Fransa'daki fırtınanın büyük zararlara yol açtığı, Manş Denizi'nde bir vapurun battığı, vapurların seferlerini erteledikleri bildirilmiştir.

⁴²⁵ "Hindistan'da Acaba Kıyamet mi Kopuyor", *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴²⁶ "Hindistan Zelzelelerinde Ölenler", *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

⁴²⁷ "Müthiş Feyezanlar", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

⁴²⁸ "Cenubi Amerika'da Feyezanlar", *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴²⁹ "İtalya'da Müthiş Fırtınalar", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

“Lion’dan gelen haberlere göre elektrikle işleyen şimendiferler yoldan çıkmış, birkaç otomobil devrilmiştir. Bundan ma’ide Serburuğ Yolu kesilmiş ve telefon muhaberatı hasara uğramış ve her tarafta müthiş kum fırtınaları hüküm fenadır. Hükümetin resmi tebligatına göre, Paris’te 32 mülakatta 47 yaralı ve ölü vardır.”⁴³⁰

Amerika’da meydana gelmiş olan kasırğa haberide 13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Amerika’da Kasırğa**” başlığı verilmiştir. Çıkan kasırğa sonucunda yüz evin yıkıldığı, birçok kişinin yaralandığı bildirilen haberde kasırğanın birdenbire ve ani olarak ortaya çıktığı belirtilmiştir.⁴³¹

2. TÜRKİYE HABERLERİ

Doğru Yol Gazetesi’nde, Türkiye ile ilgili haberler geniş yer tutmaktadır. Türkiye’deki gelişmeler, Suriye sınırları içerisinde yaşayan Türkler, sürekli olarak ilgi ve alaka içerisinde takip etmişlerdir. Zaten, konum itibariyle İskenderun, Antakya Vilayetleri’nde yaşayan Türk unsurları, kendilerini hep Türkiye Cumhuriyeti’nin bir vatandaşı gibi hissetmişlerdir. Bu düşünceleri, 1939 yılında gerçekleşecek ve Antakya ve İskenderun havalisi Türkiye Cumhuriyeti’nin sınırları içerisine girecekti.

Doğru Yol Gazetesi’nde, Türkiye’nin siyasi, sosyal, aktüel, devletlerarası ilişkiler ile ilgili her konuyu, gelişmeyi yakından takip etmişlerdir. Doğru Yol Gazetesi’ndeki haberleri, siyasi, sosyal, güncel (aktüel), Türkiye’nin devletlerarası ilişkileri ana başlıkları altında inceleyeceğiz. Ayrıca, Türkiye ve Suriye Devletleri arasındaki ikili ilişkileri de Bölgesel (Suriye) haberleri kısmında inceleyeceğiz.

Doğru Yol Gazetesi’ndeki Türkiye ile ilgili haberler genellikle “**Türkiye ve Harici Haberler**” başlıklı kısımda verilmiştir.

2. 1. Siyasi

Doğru Yol Gazetesi’nde 24 Ocak 1934 tarihli nüshasında, “**Komşumuz Türkiye’den İbret-i Alâm**” başlıklı yorumda, Türkiye Cumhuriyeti’nin, çok iyi ve hızlı bir şekilde geliştiği belirtilerek bu kalkınmayı örneklerle açıklayarak Türk

⁴³⁰ “Fransa’da Müthiş Kasırgalar”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

⁴³¹ “Amerika’da Kasırgalar”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

Devleti'nin, halkın huzuru ve güveni için elinden gelen her şeyi çok hızlı ve ciddi bir şekilde uyguladığına yer vermektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni imrenerek taktir eden ve Suriye Hükümeti'nin ise tam tersi bir rotada yol aldığını belirten makale şu şekildedir.

“Her şeyi her işi devlet-i müntediye'den beklemekle i'tila ve felahı bulmak çok müşkil ve hatta müstehildir. Daha dün kendisinden ayrıldığıımız Türkiye tarik i'tila ve medeniyette bizi fersah fersah geçti ve geçiyor. Bu öyle bir iddia ki isbatı için delile ve bir takım misaller iradına katiyen lüzum yoktur. Çünkü Türkiye, o kadar yakın bir komşu ki en ufak hareketten küçük icraatden günü gününe haberdar olabilmekteyiz. Komşumuz Türkiye Cumhuriyeti memleket ve milletini öyle dev hatveleriyle ilerletiyor ve öyle seri kararlar vererek tatbik eyliyor ki bize muhayyel gibi gelen bu hareketler onların yanında su içmek kadar kolaydır. İnsafla düşünelim, on seneden beri hergün Türkiye Hükümeti'nin sukuta ve bu memleketin alt üst olacağına intizar eyleyen bir takım safderun vardır. Fakat bütün bu bakışların ve yanlış kurulan bu mantıkların hepsine birden Türkiye'nin bir cevabı var: “Aynası iştir kişinin lafa bakılmaz”

“Bilmem ki hangisini sayalım. Memleket baştan başa demiryolları ile mahat... asayiş hepsinin fevkinde, Erzurum Dağları'nda, Sivas Yolları'nda, Küsten Tepesi'nin ta Zirveleri'ni altını başına al yürü... çıt yok. Sağında ve solunda hulasaten çıt her tarafında cumhuriyetin asayiş ve nizam ictimaiyesi mevcut, en ufak bir yolsuzluğa karşı haykıran ve kükreyen bir teşkilat var. Ne güzel bir memleket ve ne mutlu insanlar. Bize bu satırları yazdıran kuvvet masamızın üzerinde ki bir İstanbul Gazetesi'dir. Gütün havadisleri sırasında şöyle küçük bir yazı okuduk: “**Halkı hileden korumak için**”, Hükümet halkın istirahatı için, bilseniz neler düşünüyor. Mesela, gazetecileri topluyor. Her gün ticaret odasının vereceği havayic-i zaruriye fiyatlarında parasız, ücretsiz neşrini rica eyliyor. Gazeteciler, hürmetle bu teklifi kabul eyliyor. Çünkü, maksat muhteremdir. Halkı muhtekirlerden esirgemektir. Hükümet sinamacılara, tiyatroculara, kahve ve gazinolara hülasa umumi mahalın kafasına, müdahale ediyor. Kıyametler kopuyor. Gece saat on birde her taraf kapanıyor. Kumar ve fuhuşla müthiş mücadeleler yapıyor ve hülasa halkın refah ve saadeti için her şeye müdahale etmeyi mübah biliyor.

Biz Suriyelilere gelince, evvela dünya siyaseti bizim küçük memleketimizde hamurlanır sonra kainata tevzi edilir. Kendimizi o kadar siyasetle alakadar biliriz.

Zaafımıza, hiçten ve yokluktan ibaret mevcudiyetimize bakmayarak, devlet-i muntediye ile zaman zaman pazarlığa gireriz, kendi aklımızca Fransa gibi bir devlet-i muazzama ile bunu ölçeriz. Memleketin, iktisadi ve ilmi teşkilatıyla asla alakadar değiliz. Herşeyi devlet-i muntediye bekleriz. Mesela, dünyanın hiçbir tarafında görülmemiş ölçüler, paraların enva'i, teşkilatın birbirine benzemeyen aksamı ve en büyük zengin hükümetlerdeki teşkilat-ı idareye ve siyasi, komite, cema'atler, fırkalar ve hizbler daha bilmem neler neler; hepsi bizde mevcut. Fakat fabrikalar, iktisadi işler, ilmi müesseseler... Muavenet ve halkı himaye gibi cemaatler, hülasa kendiliğimizden ihdas ve ihtira etmeğe lüzum yok. Komşumuz, Türkiye'ye bakarak yapılacak işlerin hiçbirisini yapamayız. Memleket körü körüne bir siyaset davasıyla meşgul. Halbuki halk acından ölecek ve işsizlikten mahfolacak . Buralarını düşünen yok, benlik, enaniyet, kendini beğenmek, hiç kimseyi düşünmemek hastalığı mevcudiyetimizi istila etmiş ma'lul insanlar. Vesselam"⁴³²

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **"Türkiye ve Harici Haberler"** kısmında **"Gazi Paşa Konya'ya Geldi"** başlığıyla haberde Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'in Konya seyahati ile ilgili bir haber yer almıştır. Haberde, Mustafa Kemal'in coşkun bir halk kitlesinin tezahuratları altında Konya'ya geldiği, şehrin her tarafının süslendiği bildirilerek Mustafa Kemal'in Konya'da kolorduyu, hükümeti, halk fırkasını, belediyeyi ziyaret ederek birkaç gün kaldığı ve sonra seyahatlerine devam etmek için Ankara'ya hareket ettiği bilgisine yer verilmiştir.⁴³³

Doğru Yol Gazetesi'nin 11 Şubat 1934 tarihli nüshasında, Türk Devleti'nin Kabinesi'nde meydana gelen değişikliklerle ilgili bir haber yer almıştır. Kabinedeki bu değişikliklerle ilgili haber **"Türkiye Kabinesinde Değişiklik Başladı"** başlığıyla bildirilmiştir.

"Maliye Vekili Mustafa Bey istifa etti. Nafiya Vekili Fuat Bey, maliye vekili oldu. Nafiya Vekaleti'ne de Nevzat Bey'in getirileceği söyleniyor. Ankara'da rahatsız bulunan Maliye Vekili Mustafa Abdullah Bey istifa etmiş, yerine Nafia Vekili Fuat Bey tayin olunmuş, keyfiyet tasdik-i aliye iktiran eylemiştir. Fuat Bey, geç vakit Maliye

⁴³² "Komşumuz Türkiye'den İbret-i Alem", *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴³³ "Gazi Paşa Konya'ya Geldi", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

Vekaleti'ne gelerek göreve başlamıştır. Nafia Vekaleti, Fuat Bey tarafından idare edilecektir. Nafia Vekaleti'ne Ankara Valisi Nevzat Bey'in getirileceğinden kuvvetle bahis olunmaktadır. Bu şayi'alar katiyet kesb ettiği taktirde mebusluklardan birine namzed gösterilerek, meclise iltihakını müteakib nafia vekaletine tayin edilecektir."⁴³⁴

2. 2. İkili İlişkiler

Doğru Yol Gazetesi'nde, Türkiye'nin devletlerarası ilişkisiyle ilgili haberlerin geniş bir şekilde yer aldığını görmekteyiz.

Doğru Yol Gazetesi'nde, 1934 yılında Türkiye'nin en önemli yapmış olduğu uluslararası anlaşmalardan biri olan Balkan Antantı'yla ilgili haberde Yugoslavya'nın, Bulgaristan Devleti'nin olmadığı bir anlaşmayı imzalamayacağı rivayetinin çıktığı bildirilerek bu konuyla ilgili geniş malumat verilmiştir.

Türkiye, Yugoslavya, Romanya ve Yunanistan'ın arasında 9 Şubat'ta imzalanacak olan Balkan Antantı'yla ilgili olarak Atina mahreçli haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

"Atina- Burada ki Fransız Sefiri Mösyö Venizolos'u ziyaret etmiştir. Tahminlere nazaran bu mülakatın Balkan Misakı mevzu bahis olmuştur. Gelen son habere göre gerek Bulgaristan'ın misaka iştirakından imtina İtalya'nın böyle misaka taraftar olmasını şimdiye kadar devam edegelen müzakereleri durdurmuş gibidir. Bu hususta dün Sofya'dan şöyle bir haber gelmiştir. Bulgar Hükümeti, Balkan Misakı hakkındaki nokta-i nazarını değiştirmeyecektir. Yugoslavya Hükümeti, Bulgaristansız bir Balkan Misakı'na girmeyeceği hakkında Başvekil Mösyö Moşanof teminat vermiştir. Bir Bulgar Nazırı, Otro Gazetesi'ne verdiği beyanatta Bulgar Hükümeti'nin teminat aldığı için müsterih olduğunu, Yunan Hariciye Nazırı Mösyö Maksimos'un, Bulgaristan'sız olsa Balkan Misakı'nın imzalayacağı hakkındaki beyanatının tahkik etmeyeceğini söylemiştir."⁴³⁵

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Balkan Antantı'nı imzalayacak olan devletlerle Türkiye'nin ilişkileriyle ilgili haberler yer almıştır. "Belgrat İctima'i

⁴³⁴ "Türkiye Kabinesi'nde Değişiklik Başladı", *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

⁴³⁵ "Balkan Misakı'nın İmzası Kalıyor mu?", *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.1

Neticeleniyor mu?" başlıklı Anadolu Ajansı'nın Balkan Muhabiri mahreçli haberde, Türkiye Dışişleri Bakanı Tevfik Rüştü Bey'in Romanya Dışişleri Bakanı Titelesko ile Bükreş'te dört saat süren bir görüşme yaptığı ve bu görüşmenin devam edeceği bildirmiştir. Ayrıca her iki dışişleri bakanı'nın birlikte Belgrat'a gideceği belirtilmiş ve iki bakanın görüşmelerinin yetkili kaynakların bildirdiğine göre, sıcak ve dostane bir hava içinde geçtiği haberine de yer verilmiştir.⁴³⁶

Aynı tarihli gazetede **"Yunanlıların Hediyesi"** başlıklı haberde, Yunanistan'ın Türkiye Cumhuriyeti üst düzey yöneticilerine 4 adet tarihi değeri büyük vazo hediye edeceğini bildirilmiştir.

"Atina- Hükümetin talebi üzerine Asar-ı Atika Meclisi, Atina Asar-ı Atika Müzesi'nden çok güzel dört vazo seçilmiştir. İsadan evvel dördüncü asra aid olan bu vazolar, Türkiye Reiscumhur'u Mustafa Kemal Hazretleri'yle, Başvekil İsmet Paşa'ya, Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Bey'e ve Büyük Millet Meclisi Reisi Kazım Paşa'ya hediye dilecektir. Bu hediyeler Yunan Parlamentosu'nun tatilinden sonra Ankara'ya gidecek olan İktisad Nazırı M. Pazmazoğlu tarafından takdim olunacaktır."⁴³⁷

8 Şubat 1934 Doğru Yol Gazetesi'nde **"Balkan Devletleri'nin Merkezi İstanbul Şehri mi Olacak?"** başlıklı haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

"Paris'ten gelen gazetelerin yazdığına göre Balkan İttihad-ı Memalik Cedidi Merkezi namıyla ve Türkiye Cumhuriyeti'nin riyasetine olmak üzere Umum Balkan Devletleri'nin merkezi olacağı ayrıca bu namla posta pulları dahi tabi edileceği şayiadır."⁴³⁸

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Balkan Antantı'nın imzalandığı haberini görmekteyiz. "Balkan Misakı İmzalandı" başlıklı Belgrat mahreçli haberde anlaşmanın imzalandığı ve bununla ilgili olarak resmi bir tebliğin yayımlandığı bildirilmiştir.

"Belgrat- Anadolu Ajansının Balkan Muhabiri bildiriyor: Yugoslavya, Romanya, Yunanistan ve Türkiye Nazırları ayın on dördüncü akşamı Atina'daki resmi

⁴³⁶ "Belgrat İctima'i Neticeleniyor mu?", *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

⁴³⁷ "Yunanlıların Hediyesi", *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

⁴³⁸ "Balkan Devletleri'nin Merkezi İstanbul Şehri mi Olacak?", *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

tebliği neşir etmiştir. Dört Hariciye Nazırı bugün (4 Şubat 1934'de) Yugoslavya Hariciye Nezareti'nde toplanarak Balkan İtilafı Misakı'nın kat'i metnini parafa ettiler. Dört Hariciye Nazırı bu vesikaya imza merasiminin bu hafta zarfında Atina'da yapılmasına karar vermişlerdir. Balkan İtilafı Misakı'nın metni Atina'da imza edildikten sonra neşir edilecektir."⁴³⁹

Balkan Antantı'nın imzalanmasıyla ilgili olarak Bulgar Gazeteleri'nin yorumlarına yer veren haber, 11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "**Balkan Misakı Hakkında Bulgar Gazeteleri Ne Yazıyorlar**" başlığıyla yer almıştır. Haber Bulgar Ajansı mahreçli olarak yayımlanmış ve antantla ilgili olarak yorumlara yer veren iki gazetenin görüşlerine yer verilmiştir. Bu gazetelerdeki yorumlar şu şekildedir.

"Bu misak, kendisinin bütün kuvvetini izale edecek olan bir takım manevi ve siyasi imkansızlıklara tesadüf edecektir. Bu misakın, Bulgaristan'a karşı bir tesiri olmayacaktır. Zira Bulgaristan hariç kimseyi tehdit etmeyecektir. Diğer hakiki tehlikelere karşı ise bu misak bir teminat teşkil idemez."

"Bulgaristan'a, Balkan Misakı'na iştirak teklif olunduğu zaman bütün Bulgar efkar-ı umumiyesi, müttefik bir hattı hareket ittihaz etmiş ve hattı hareket gazetelerde akisler hasıl etmiştir. Bütün Bulgar Efkarı Umumiyesinin hükümetin resmi siyasetine zahir olması ilk defa görülmüş bir şeydir."⁴⁴⁰

Balkan Antantı haberinin dışında, gazetenin yayımladığı tarihte Türkiye'nin devletlerarası ilişkileriyle ilgili tüm haberler hemen hemen Doğru Yol Gazetesi'nde yer almıştır.

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "**Fransa'da Türk Dostluğu**" başlıklı haberde, Türk-Fransız dostluğunun gelişmesi ve yükselmesi için Fransa eski Başbakanı M. Heryon'un girişimleriyle bir dostluk grubunun kurulduğu ve bu gruba ilk anda yüzden fazla Fransız Milletvekili'nin kaydedildiği bildirilmiştir.⁴⁴¹

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde ise İtalya-Türkiye arasındaki ikili anlaşmalarla ilgili bir haber yer almıştır. "**Türk-İtalyan Uzlaşmaları**" başlıklı bu

⁴³⁹ "Balkan Misakı İmzalandı", *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

⁴⁴⁰ "Balkan Misakı Hakkında", *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

⁴⁴¹ "Fransa'da Türk Dostluğu", *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

haberde, İtalya Nazırlar Meclisi'nin, Türk-İtalyan Uzlaşma Anlaşması'nı incelemek, bunun yanında tarafsızlık ve adli surette Tavsiye Anlaşması'nın uzatılması ve 1934'de İtalya'da imzalanan İtalyan ve Roman ticaret ile deniz ticareti anlaşmalarının onaylandığı bildirilmiştir.”⁴⁴²

Amerika ile Türkiye arasında imzalanan suçluların iadesiyle ilgili anlaşmanın Amerika Meclisi tarafından onaylandığını bildiren haber 1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde “Amerika ile İ'ade-i Mücrimin Mukavelesi” başlığıyla yayınlanmıştır.⁴⁴³

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Türkiye Hükümeti'nin Macaristan'a düzenlemiş olduğu seyahatle ilgili haber “Kardeş Macaristan'a İ'ade-i Ziyaret” başlığıyla verilmiştir.

“İstanbul- Kardeş memlekete bir seyahat tertib edildi. Bu seyahate Büyük Millet Meclisi Azaları, İstanbul ve Ankara tacirleri, sanai erbabı, Türk Doktorları, mühendisler, ticaret ve ziraat mektebelerinin mezunları, gazeteciler bu seyahate iştirak edeceklerdir. Tüccar nakliye şirketi komitenin emrine amade olduğu bildirilmiştir.”⁴⁴⁴

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Türkiye'nin doğu komşusu olan İran ile sınırlar konusunda yapılan görüşme ve çalışmaların olumlu bir şekilde sonuçlandığını bildiren haber “Türk-İran Hudutları” başlığıyla yer almıştır.

“Ankara- Türkiye Hükümeti'yle İran Hükümeti arasında bir takım sarp dağlıklar ve yalçın kayalıklardan ibaret hudutlar vardır. Bunların her iki hükümete muvafık olmayan cihetleri ahiren tashih edilmiş olduğundan sırf bu hudutların münasebetsizliği yüzünden yapılan bir takım eşkıya ve çete hareketinde ba'dema (bundan böyle) vukubulmayacak ve her iki hükümette bunda azami istifade eyleyeceklerdir. Her iki hükümetin murahhasları tarafından gösterilen hüsn-i niyet ve tahsilat sebebiyle bu muazzam ve karışık iş bitmiştir.”⁴⁴⁵

⁴⁴² “Türk-İtalyan Uzlaşmaları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁴³ “Amerika İle İ'ade-i Mücrimin Mukavelesi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁴⁴⁴ “Kardeş Macaristan'a İ'ade-i Ziyaret”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁴⁵ “Türk-İran Hudutları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Sani 1934, s.2

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "Türkiye ve Harici Haberler" kısmında "Ecnebi Memleketlere Para Gidebilecek mi?" başlığıyla yabancı ülkelere posta havalesi yapılması için yabancı ülkelerin hükümetleriyle temaslara geçilerek posta idaresinin, havalenin Türk Parası üzerinden olmasını talep ettiğini bildiren haberde bazı yabancı hükümetlerin bunu kabul ettiği, bazılarının ise döviz havalesi şeklinde teklif ettikleri belirtilmiştir. Ayrıca haberde anlaşmanın olumlu bir sonuç vermesiyle yabancı ülkelere belli bir oran dahilinde posta havalesi göndermenin gerçekleşeceğine yer verilmiştir.⁴⁴⁶

2. 3. Sosyal

Bu başlık altında, Doğru Yol Gazetesi'nde, Türkiye'de toplumu ilgilendiren konularla ilgili haberleri inceleyeceğiz. Sosyal, sportif, eğitim v.s. konularla ilgili haberlerin bulunduğu Doğru Yol Gazetesi'nde ayrıca daha önce bir yangın sonucu yanan İstanbul Adliye Sarayı ile ilgili haberlerde yer almaktadır.

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "Yeni Adliye Sarayı" başlığıyla daha önce bir yangın sonucu yok olan İstanbul Adliye Sarayı yerine çok muhteşem bir saray yapılacağı haberi yer almaktadır.

"İstanbul- Hükümet yanan adliye sarayı'nın yerine ve aynı mahale yeni bir adliye sarayı yaptırmağa karar verilmiştir. Yapılacak saray pek muhteşem ve eskisinden büyük olacaktır. Saraya birbuçuk milyon lira sarf edilecek ve bu paranın azami kısmı icra dairesinde senelerden beri beklediği halde sahibi çıkmayan paralardan sarf edilecektir. Sarayın yapılmasına hemen başlanılacaktır."⁴⁴⁷

Bu haberin dışında, Doğru Yol Gazetesi'nin 13 Ocak 1934 tarihli nüshasında adliye sarayıyla ilgili bir haber daha yer almıştır. "Adliye Sarayı Yangını Tahkik Ediliyor" başlıklı bu haberde adliye sarayı yangınıyla ilgili olarak idari-adli bir soruşturmanın yapıldığı bildirilmiş ve bu meyanda adliye çalışanlarının da sorgulandığı belirtilmiştir.

⁴⁴⁶ "Ecnebi Memleketlere Para Gidebilecek mi?", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁴⁷ "Yeni Adliye Sarayı", *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1933, s.2

“İstanbul- Mahkeme-i Temyiz Baş Med’i Umumiyesi Bedri Bey, müstenfik İzmir İhtisas Mahkemesi Med’i Umumisi Arif Bey Med’i Umumi Muavini saffetiyle İstanbul’a gelerek adliye sarayının yangınına tahkike başlamışlar ve diğer taraftan mülkiye müfettişleride yangının idari kısmını tahkik eylemekdedirler. Odacılar, kapıcılar, isn-i cevap edilmişlerdir. Adliye erkanından bazılarında malumatlarına müracaat edileceği anlaşılıyor. Tahkikat pek meraklı bir safhaya girmiştir. Hükümet meseleye fazla ehemmiyet vermektedir.”⁴⁴⁸

Doğru Yol Gazetesi’nde, Türk Kadınları’nın yaşantısı ve faaliyetleriyle ilgili haberlerde yer almıştır. 13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Türk Kadınları’nda Spor Kabiliyeti**” başlıklı Bursa mahreçli haberde Uludağ Kulübü’nün düzenlemiş olduğu Uludağ’a yürüyüş programındaki kadınların bu organizmeye katılmaları ve sportif faaliyetlerdeki kabiliyetlerinin taktir edildiği belirtilmektedir.

“**Bursa-** Muallim Muzaffer Bey’le Türk Kadınları bir günde Uludağ’a çıkabilmişler ve Uludağ Kulübü, Şeker Bayramı’nda İstanbulluların da iştirakiyle daha uzun yürüyüş idmanları yapacaklardır. Türk Kadınları’nın kabiliyeti şayan-ı taktir görülmektedir.”⁴⁴⁹

Türk Kadınları hakkında inceleme yapmak üzere Misis Marşay isminde Amerikalı bir gazeteci kadının İstanbul’a geldiği haberi Doğru Yol Gazetesi’nin 11 Şubat 1934 tarihli nüshasında “**Türk Kadınları ve Ta’tad-ı Zevcat**” başlığıyla bildirilmiştir. Haberde, Amerikalı kadın gazeteci şerefine, Kadınlar Birliği tarafından bir çay partisi verildiği; bu çay partisinde, gazeteci kadının Türkiye’de evlenme tarzı, Türk Kadını’nın hayat mücadelesindeki çalışmaları, özellikle belediye işlerinde çalışan Türk Hanımları ve evli kadınların sayısı hakkında bilgi istediği bildirilerek, bu soruların bir kısmının çay partisine katılan üyeleri hayret içinde bıraktığı belirtilmiştir.⁴⁵⁰

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Kıbrıs Sporcuları Adana’ya Geliyor**” başlıklı Adana mahreçli haberde, Çukurova Futbol Heyeti’nin, Kurban

⁴⁴⁸ “Adliye Sarayı Yangını Tahkik Ediliyor”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁴⁹ “Türk Kadınları’nda Spor Kabiliyeti”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁵⁰ “Türk Kadınları ve Tadad-ı Zevcat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

Bayramı'nda iki maç yapmak için Kıbrıs Futbol Takımı'nı Adana'ya davet etmeye karar verdiği bilgisine yer vermiştir.⁴⁵¹

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, arkeolojik bir buluntuyla ilgili bir haber yer almıştır. İstanbul mahreçli bu haberde, Yeşilköy'de bir artezyen kuyusu kazılırken on metre derinliğe inildiğinde üçüncü devre ait bazı kemik parçalarının bulunduğu bildirilmiştir.⁴⁵²

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Türkiye Hükümeti'nin küpçülük tahsili için masraflarının hükümet tarafından karşılandığı 10 öğrencinin dört gün önce Amerika'ya hareket ettiğini bildiren haber **“Küpçülük Tahsili”** başlığıyla yayımlanmıştır.⁴⁵³

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Trabzon'da Gizli Nüfus Kaydı”** başlıklı haberde, Trabzon Baro Nüfus Dairesi'nde gizli nüfus kaydı muamelesinin dört bin evrakı geçtiğini ve kayda geçecek gizli nüfus miktarının 100 bini geçeceği bildirilmiştir.⁴⁵⁴

2. 4. Aktüel

Doğru Yol Gazetesi'nde Türkiye'de günlük olarak meydana gelen ve kamuoyu ile basın tarafından ilgilenilen konular yer almıştır.

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“İstanbul'a Kurtlar Hücum Ediyor”** başlığıyla, kışın şiddetli geçmesi sonucunda Üsküdar'a kadar kurtların geldiği ve 1910 yılından beri ilk defa bu derecede fazla kurt görüldüğü bildirilmiştir.⁴⁵⁵

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Küçük Haberler”** başlıklı kısımda, Türkiye'nin devlet şurası üyelerinden Süleyman Emin Paşa'nın öldüğü ve cenazesinin merasimle kaldırılarak Cebeci Mezarlığı'na defnedildiği bildirilmiştir.⁴⁵⁶

⁴⁵¹ “Kıbrıs Sporcuları Adana'ya Geliyor”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

⁴⁵² “Üçüncü Devre Aid Kemikler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

⁴⁵³ “Küpçülük Tahsili”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

⁴⁵⁴ “Trabzon'da Gizli Nüfus Kaydı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.1

⁴⁵⁵ “İstanbul'a Kurtlar Hücum Ediyor”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1933; s.2

⁴⁵⁶ “Süleyman Emin Paşa”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "Türkiye ve Harici Haberler" kısmında "Bursa'da Azılı Bir Katil" başlıklı haberde, Bursada bir adamın karısını öldürdüğü ve polislerle girdiği çatışma sonucunda iki polisi yaraladığı, kendisinin de bu çatışmalarda ölü ele geçirildiği bildirilmiştir. Olayın gelişimi gazetede geniş bir şekilde yer almıştır.

"Karısını Öldürdü- iki zabıta memuruyla diğer iki kişiyi yaraladı.

Bursa 10- Evvelki akşam tüyler ürpertici bir cinayet oldu. Havlucu Ahmet adında biri, meçhul bir sebepten dolayı refikasını bıçakla memesi üstünden yaralayarak öldürmüştür. Katil cinayete müteakip evden çıkarak doğruca Mizanoğlu Mahallesine giderek akrabalarından arası açık olan dökmeçi 30 yaşlarında Azin Efendi'yle karısını ve evde diğer bir şahsa hücum etmiş, kadını ve misafiri yaraladıktan sonra polis karakoluna gelmiştir. Havlucu Ahmet, karakol kapısından içeri girince Komiser Muavini Hidayet Efendi'ye ateş ederek komiseri kolundan, polis Hayri Efendi'yi de sol memesi üzerinden yaraladıktan sonra kaçmağa başlamış ve yolda tesadüf ettiği bir bekçiyi de taşla omzundan yaralamıştır. Kaçmakta devam eden katil, zabıta memurları tarafından takibe başlanmış, kendisinin Ergandi Köprüsü altına indiği görülmüş ve "teslim ol!" ihtarına karşı bıçakla mükabele etmiş ve zabıtalarla aralarında boğuşma olmuştur. Neticede katil öldürülmüştür.meseleye med'i umumiye vaziyet etmiştir. Tahkikat devam ediyor."⁴⁵⁷

Asayişle ilgili bir haberde Doğru Yol Gazetesi'nin 4 Şubat 1934 tarihli nüshasında "Cenub'da 67 Kaçakçı Yakalandı" başlığıyla yer almıştır. Ankara mahreçli bu haberde Ocak 1934 ayının ikinci ve üçüncü haftası içinde güney sınırlarında üçü çatışmalı 40 kaçakçı vakasının olduğu, bu vakalardan birinin ölü, birinin yaralı, 67 kaçakçı ile 8 tüfek, 1 tabanca, 1600 köylü gümrük kaçağı 2800 tekel kaçağı, 35 kaçakçıya ait 2662 defter sigara kağıdı yakalandığı bildirilmiştir.⁴⁵⁸

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, İstanbul'da meydana gelen otomobil kazaları ve bu kazaların önüne geçmek için İçişleri Bakanlığı'nın, bir yasa hazırlığı içerisinde olduğunu bildiren haber "İstanbul'da Otomobil Kazaları" başlığıyla yer almıştır.

⁴⁵⁷ "Bursa'da Azılı Bir Katil", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

⁴⁵⁸ "Cenub'da 67 Kaçakçı Yakalandı", *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.1

“Dahiliye vekaleti mühim bir tamim hazırlıyor.

İstanbul- Ankara’dan verilen malumata göre dahiliye vekaleti , muhtelif mıntikalarda vuku gelen otobüs ve otomobil kazaları tetkike alarak bunların önüne geçmek üzere mühim bir tamim hazırlamaktadır. Esasen gündüzleri çalışan şoförlerin yorulmaları dolayısıyla geceleri iş görmelerine aleyhtar olan İstanbul belediyesinin bu hususta tedbir almak için vekaletten bütün memleketlere şamil olan tamimini beklemeye muvaffak görmüştür.⁴⁵⁹

3. BÖLGESEL SURIYE HABERLERİ

Doğru Yol Gazetesi’nde bölgesel (Suriye) ile ilgili haberler diğer dünya Türkiye ve komşu ülkelerin haberlerine göre daha yoğun bir şekilde yer almıştır. Bunun yanında gazetenin yayımlandığı, İskenderun Vilayetiyle ilgili haberlerde ciddi sayılabilecek sayıda yer almaktadır. Bölgesel (Suriye) haberlerini siyasi, adli, idari, Türkiye – Suriye ilişkileri, Antakya-İskenderun haberleri, ekonomi, genel kültür, güncel (aktüel),meteorolojik gelişmeler ve ilan, duyuru, reklam alt başlıkları altında inceleyeceğiz.

3. 1. Siyasi

Suriye ile ilgili siyasi haberler genellikle Fransız Yüksek Komiserliği’nin faaliyetleri ve çalışmaları ile ilgili olan haberlerdir. Bunun yanında, Cumhurbaşkanı’nın hükümetin ve Suriye meclisinin çalışmaları ile ilgili haberlerde yer almaktadır.

4 Şubat 1934 Tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Mösyö Döke Lübnan’a Avdet Eyledi**” başlıklı haberde bir süreden beri Suriye de siyasi incelemelerde ve temaslarda bulunan Fransa’nın Cemiyet-i Akvam İntidaplar raportörü ve eski fevkalade komiserlik sekreteri Generali Mösyö Kont Rober Döke’nin Şam’ da ki temaslarını bitirerek Lübnan’a hareket ettiği bildirilmiştir.⁴⁶⁰

Doğru Yol Gazetesi’nde, Fransız Yüksek Komiseri ile ilgili haberlere geniş yer verilmiştir. 24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Fevkalade Komiser**”

⁴⁵⁹ “İstanbul’da Otomobil Kazaları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

⁴⁶⁰ “Mösyö Duke Lübnan’a Avdet Eyledi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.2

başlıklı haberde Fransız Yüksek Komiseri Kont Dö Martel'in, Ocak Ayı'nın 28'in de Fransa'ya gideceği haberinin resmi yetkililerce teyid edilmediği bildirilmiştir.⁴⁶¹

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde ise Fransız Yüksek Komiseri'nin Fransa'ya gittiğine dair haberler yer almıştır.

“Müsteşarlar İctima'i” başlıklı haberde, yüksek komiserin Suriye'nin belli bölgelerinden gelen Fransız müsteşarlarla, Fransa'ya gitmeden evvel bir toplantı yaparak kendisinin bulunmadığı zamanlarda yapılacak işlerle ilgili olarak kararlar aldığı bildirilmiştir.⁴⁶²

“Komiserlikte İctima'iler” başlıklı haberde ise Fransa'ya giden Kont Dö Martel'in başkanlığında gitmeden evvel önemli toplantıların yapıldığı ve pek ehemmiyetli kararlar alındığı bildirilerek Kont Dö Martel'in seyahatlerinin 40 gün kadar süreceği ve Suriye meclisinin açılmasından önce Suriye'ye döneceği belirtilmiştir.⁴⁶³

Fransız Yüksek Komiseri Kont Dö Martel'in, Fransa'ya yapacağı seyahatle ilgili haber “Komiser Sami Gitti” başlığı ile yer almıştır. Yüksek Komiser Kont Dö Martel'in yapacağı Fransa seyahatine çıkmadan evvel, Suriye'nin bazı vilayetlerinden heyetleri kabul ettiği ve Kont Dö Martel'e her taraftan yoğun tezahüratlar yapıldığı haberi verilmiştir.⁴⁶⁴

Fransız Yüksek Komiseri Kont Dö Martel'in Fransa'ya yaptığı gezi ve bu gezinin dönüşü ile ilgili olarak ta Doğru Yol Gazetesi'nde haberlere yer verilmiştir.

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde “Kont Dö Martel Paris'ten Ayrılırken” başlıklı haberde Kont Dö Martel'in Paris'te gazetecilerle yaptığı mülakata yer verilmiş ve komiserin Fransız Dışişleri Bakanı'yla bir görüşme yaptığı bildirilmiştir.

“Fevkalade Komiserimiz Kont Dö Martel Cenapları Paris'ten ayrılırken kendisiyle görüşen gazetecilere buradan büyük bir memnuniyetle Suriye'ye dönüyorum

⁴⁶¹ “Fevkalade Komiser”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.2

⁴⁶² “Müsteşarlar İctimai”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

⁴⁶³ “Komiserlikte İctimailer”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

⁴⁶⁴ “Komiser Sami Gitti”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

gerek rical- i aliye ve gerekse şahsi dostlarım beni teşcii ettiler. Nokta-i nazarımı herkese kabul ettirdim. Suriye’de, pek ehemmiyetli iktisadi işlerle meşgul olacağım . Suriye’nin istiklale kavuşması Fransa’nın yegane emelidir. Fakat her şey tedricen ve bir usul dahilinde yürürse, daha sağlam esaslara istinad eylemiş olur. Kont Dö Martel, Paris’ten hareketinden evvel hariciye nazırıyla uzun bir mülakat yapmıştır.⁴⁶⁵

Aynı tarihli gazetede “**Heyet-i Vezura Beyrut’ta Toplandı**” başlıklı haberde, Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Bey’in vezirlerle birlikte Kont Dö Martel’i karşılamak için noksansız olarak Beyrut’a gittikleri ve heyetin Beyrut’ta üç gün kalacağı bildirilmiştir.⁴⁶⁶

Yine aynı tarihli gazetede “**Komiser Ali Kont Dö Martel Cenapları**” başlıklı haberde Kont Dö Martel’in Türkiye üzerinden Haleb’e geleceğinin haber alındığı ve komiserin bir gün Haleb’te kalıp bazı işlerle ilgileneceği bildirilmiştir.⁴⁶⁷

24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**İstihkak Nişanı**” başlıklı haberde Cumhurbaşkanı’nın bazı yakınlarına ikinci dereceden istihkak suri nişanı verildiği bildirilmiştir.⁴⁶⁸

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde ise Cumhurbaşkanı Mehmet Ali Bey’in Cumhurbaşkanlığı kalem müdürlüğüne taleplerini bildirmek şartıyla, her salı ve perşembe günleri öğleden sonra arzu eden herkesi kabul edeceklerini bildiren haber “**Reis-i Cumhurun Kabulü**” başlığıyla yer almıştır.⁴⁶⁹

Doğru Yol Gazetesi’nde, Suriye Meclisi ile ilgili haberleri de görmekteyiz.30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Meclis-i Umumi’de**” başlıklı haberde, meclisin geçen Çarşamba günü yapmış olduğu toplantıda ormanlarla ilgili görüşmeler yapıldığı ve sonuçta ormanların satılması ve herkesin iştirak edebilmesi için büyüklü küçüklü iki kısma ayrıldığı bildirilmiştir.⁴⁷⁰

⁴⁶⁵ Kont Dö Martel Paris’den Ayrılırken”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁴⁶⁶ “Heyet-i Vezura Beyrut’ta Toplandı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁴⁶⁷ “Komiser Ali Kont Dö Martel Cenapları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁴⁶⁸ “İstihkak Nişanı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.1

⁴⁶⁹ “Reisi Cumhur’un Kabulü”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

⁴⁷⁰ “Meclis – i Umumide”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanunu Evvel 1933 ;s.1

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “Suriye Kabinesi” başlıklı haberde, Suriye Hükümeti’yle ilgili bir yorum yazısı yer almıştır.

Yazıda, Hakkı Bey El Azim Kabinesi’nin ıslahat ve icraat hükümeti olduğu, devletin masraflarının azaltılması ve gelirlerinin çoğaltılması noktasında iyi bir çalışma yaptığı belirtilmiştir. Bütçe açıklarını kapatarak devletin mali durumunu düzelteren devletlerin , tarihte parmakla gösterildiğini ve hayırla yad edildiğini belirterek milletin hafızasında ebediyen baki kalacağı vurgulanmıştır. Yazar devamla hükümet hakkındaki şu görüşlerini dile getirmiştir.

“Hükümet-i Hazire’nin aleyhtarları ne söylerlerse söylesinler bugün bu meydanda bir hakikat vardır ki memur maaşını veremeyecek ve adeta iflas eyleyecek bir devleti işte bir sene zarfında belini doğrultmuş, kasasını doldurmuş ve bir takım icraat- ı nafi’ayı yapabilecek bir hale gelmiştir. Hükümet-i Hazire erkanı yegan yegan (birer birer) bir fedakar ve vatanperver şahsiyet olmakla beraber , bu zevatı kiramın kendi dairelerine ait tasarruf hasen tedvine ait icraatı eğer madde madde zikr olunursa sahifeler tutacak derecede mebzul pür şereftir. Devletin ve hatta milletimin madde-i hayatıyetisi olan maliye umumu büyük bir maharet, muvaffakiyet ve bilgi ile tedvir buyuran ve her türlü intikadata rağmen asla şaşmayan , yılmayan ve durmayan maliye vezir-i muhteremi Üstaz Şakir Nimet Bey Şaban Hazretleri, ne yüksek bir devlet ricali olduğunu şu az zamandaki bir çok asarıyla o derece cihana ilan ve isbat etmiştir ki lehinde bir tek kelime yazı yazmaya bile lüzum yoktur. Bugünkü mütavazi bütçe , bugün ki milleti sarsmayan varidat memba’ları ve bugün ki tensikat dolayısıyla husule gelmiş deva’ir tavsiyesini bir maliye vezirine ilelebet şeref vermeye kafidir. Suriye’nin milyonlarca meblasını Düyun-u Umumiye hissesini hiçe indirmek suretiyle yaptığı o dahiyane muvaffakiyeti söylemeye hacet var mıdır? Onu unutmak , mili zafer ve muvaffakiyeti unutmak olur ki , bu derece nankörlükten ve isyankarlıktan Suriyelilere tenzih eyler. Ziraat ve iktisad nafi’a ve dahiliye, maarif ve adliye gibi her biri milletin birer hayat ve faaliyet istinatgahı olan vezaretlerde bulunan mesela ziraat veziri Adalı Hacı Muhammed Beyefendi Hazretleri gibi nafi’a Üstaz Vezir Latif Bey Ganimet gibi zevatı kiramın büyük vatanperverlikleri ve derin vukuf ve hüsnüniyetleriyle ve

husuliyet olan kayıtdar Suriye tarihinde ebediyen lisan-ı sefayiş ve şükür ile kayıt edilecek asar bir güzidedirler.”⁴⁷¹

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde Suriye meclisinin ne zaman açılacağı konusunda bir haber yayımlanmıştır. **“Suriye Meclisi Ne Zaman Açılacak”** başlıklı haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Kont Dö Martel Cenapları’nın, Suriye’ye avdeti dolayısıyla meclisin vaktinde açılacağı zan edilmekte ise de devaran eden şa’ialara naziren meclis, on beş yirmi gün tehirle açılacaktır. Komiserlik, bu müddet zarfında muahede zarfındaki efkariyi toplayacak ve muahede bu tetkikatden sonra tekrar meclise verilecektir. Meclisin muahedeyi bazı ufak tadilatla kabul edeceği kuvvetle tahmin edilmektedir.”⁴⁷²

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde **“Bir Mebus Divan-ı Harbe Verildi”** başlıklı haberde Şam Milletvekilleri’nden Cemil Şamat’ın yasak edilmiş silah nedeniyle tevkif edilerek, Divan – ı Harbe sevk edildiği bildirilmiştir.⁴⁷³

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde **“Vatanilerin Humus İçtimai”** başlıklı haberde Vatanilerin Humus’ta bir kongre düzenledikleri ve bu kongrede alınan kararların gizli tutulduğu bildirilmiştir. Bunun yanında alınan haberlere göre Vataniler Avrupa’ya bir heyet göndermeyi planladıkları belirtilmektedir.⁴⁷⁴

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, Suriye’nin geleceği ile ilgili bazı çalışmaların yapıldığına dair bir haber yer almıştır. **“Yine Emir Ali”** başlıklı bu haberde Kral Hüseyin’in oğlu Emir Ali’nin, Suriye tahtına getirilmesi için mason kuruluşların çalıştığı ve Emir Ali ile aralarında bir yakınlık bulunduğu gazetelerin yazdığı bildirilmektedir.⁴⁷⁵

Doğru Yol Gazetesi’nde daha önce Suriye’den sorumlu olarak Fransız Yüksek komiserliği görevinde bulunmuş olan M. Dojvenal’in Fransa’nın sömürgelerinden

⁴⁷¹ “Suriye Kabinesi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934 ;s.1

⁴⁷² “Suriye Meclisi Ne Zaman Açılacak”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁴⁷³ “Bir Mebus Divan - ı Harbe Verildi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

⁴⁷⁴ “Vatanilerin Humus İçtima’i”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

⁴⁷⁵ “Yine Emir Ali”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

sorumlu bakan olduğu bildirilmiştir. Ayrıca haberde, Dojvenal'in bu göreve getirilmesi konusunda şu yorumda bulunulmuştur.

“Mösyö Dojvenal Cenapları'nın, Selahiyet ve Nezareti Suriye'mize de şamil bulunduğundan buraları tanıyan ve her türlü ahvalimize vakıf bulunan müşarün ileyh'in bu defa Fransa'ya giden Ali komiser Dö Martel Cenapları'yla mühim kararlar inhaz eyleyeceği zan olunmaktadır.⁴⁷⁶

Suriye'nin Vezira eski Reisiyle ilgili bir haber Doğru Yol Gazetesi'nin 30 Aralık 1933 tarihli nüshasında “Şeyh Tacettin Efendi” başlığı ile yer almıştır.Haberde, Vezira eski Reisi Şeyh Tacettin'in, Fransa'dan Beyrut'a geldiği bildirilmekte ve bir çok dostlarının kendisini karşıladığı belirtilmektedir.⁴⁷⁷

3. 2. Adli – İdari Haberler

Bu başlık altında, Doğru Yol Gazetesi'nde Bölgesel (Suriye) haberleri içerisinde yer alan adli ve idari gelişmelerle ilgili haberleri inceleyeceğiz. Doğru Yol Gazetesi'nde bu konuyla ilgili haberlere sık sık yer verilmiştir. Özellikle Suriye Hükümeti'nin yaptığı idari değişiklik çalışmaları gazetede geniş bir şekilde yer aldığını görmekteyiz.

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde, “Mahkeme-i Temyiz'le, İstinaf Mahkemeleri Birleşir mi?” başlıklı haberde, Temyiz Mahkemeleri'nin ortadan kaldırılarak yapılacak düzenlemelerle bu iki mahkemenin görevini ifa edecek tek bir mahkeme oluşturulacağı bildirilmektedir. Ayrıca, haberde bunun bir inkılap olacağı bildirilmektedir.⁴⁷⁸ Bu konuyla ilgili olarak, 11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde mahkemeleri birleştirme fikrinin yanlışlığını dile getiren şu haber yer almıştır.

“Şaiyata nazaran mahkeme-i temyiz daireleri birleştirilecek ve bir daire olarak kalacakmış. Bu birleştirmekte ne gibi bir fikri kıstas var nede ilmi bir esas çünkü birçok muazzam devletlerin mahkeme-i temyizleri bizimkine müşabihtir. Biz bir takım ihtiraslar yapmaktansa,bizden evvel düşünülerek yapılan müesseseleri ve teşkilatı taklit

⁴⁷⁶ “Dojvenal Cenapları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

⁴⁷⁷ “Şeyh Tacettin Efendi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Aralık 1933; s.1

⁴⁷⁸ “Mahkeme İ Temyizle İstinaf Mahkemeleri Birleşir Mi?”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934 , s.2

eylemiş olsak elbette fena hareket eylememiş oluruz. Çünkü tecrübe edilmiş teşkilatı bırakıpta yeni yeni tecrübelerle girişmek her halde çok hayırlı bir iş olmasa gerekir.⁴⁷⁹

Yine adli düzenlemelerle ilgili haber 10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Adliyeye Yeni Bir Tensik”** başlığıyla yer almıştır. Bu haber şu şekildedir.

“Alınan haberlere nazaran adliye vezareti yeniden ve pek mühim bir tensikle meşgul bulunmaktadır. Bu defa yapılacak tensikat muvazzıf (vazifelendirme) için olduğu söylenmektedir. Bizim tahkikatımıza naziren istinaf mahkemeleriyle Mahkeme-i Temyiz allak bullak olacak ve içinden çıkılmaz bir şekle konulacaktır. Halbuki bütün Suriye'de birisi Şam diğeri Haleb'te kalmak üzere iki ve tabir-i caiz ise yarımı da Deyri Zor'da birer istinaf mahkemeleri vardır ki bunların heyet i mecmuası iki büyük mahkemeden ibarettir. mahkeme-i temyiz'e gelince hukuk ve ceza kısımlarına ayrılan iki daireye bir daire haline evrakta da büyük bir iktisat yapılmış olmayacaktır. Evliyayı umur Efendilerimiz'in bu cihetleri ancak nazar-ı dikkate almaları mesalih-i ibad namına lazımdır.⁴⁸⁰

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesinde, **“Adliye Vezarati'nin Musib ve Mühim Bir Teşebbüsü”** başlıklı haberde, adliye vezaretinin yaşı elliyi geçmiş mahkumlarla ve bazı hata mahkumların af edilmesi için bir liste hazırlayarak kanun çıkarmak için çalışmalar yaptığını bildirmektedir. Haberde bu girişimin takdir edildiğini, ihtiyar ve malul mahkumların hapisane köşelerinde ölmesine insanların ibret alamayacağı hapisten asıl amacın ıslah ve ibret olacağı vurgulanmıştır.⁴⁸¹

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Şam ve Haleb Hapishaneleri müdürlüklerinin lağvedildiği ve bu vazifenin jandarmaya verilerek hapishane idarelerinin jandarmalar tarafından ifa edileceği haberine yer verilmiştir.⁴⁸²

4 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde borcunu ödemediği için hapse atılan borçluların kefaletlerinin ödenmeden hapisten çıkarılmasıyla ilgili olarak **“Borç Hapisleri”** başlıklı haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

⁴⁷⁹ “Mahkeme İ Temyiz Daireleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

⁴⁸⁰ “Adliyeye Yeni Bir Tensik”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁴⁸¹ “Adliye Vezaretinin Musib ve Mühim Bir Teşebbüsü”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1934, s.1

⁴⁸² “Hapishane Müdürlükleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.2

“Borçlarından dolayı 91 gün hapis edilen medyunlar , dayinleri tarafından 910 kuruş suri verilmemiş ve hazineye yatırılmamış olanlar adliye vezaret celilesinin ol babdaki emrine tevfikeyen hapishaneden bırakılmış oldukları haberi alınmıştır. Adliye vezaretin bu emri hem mantık hem de münafi hazine namına pek doğrudur, çünkü birinin alacağından medyunun üç aylık iâşesini ne mecburiyetle hükümet der-hude eylemeli ve daha sarîh bir tabirle bütün bir millete aid sarf edilen parayı hangi hakla ve hangi selahiyet kanuniye ile hükümet medyunların iâşesine sarf etmelidirler. Pek zahîr olan şu netice-i hukukiye geç olsa da vasıl olan Adliye Vezareti her halde şuyun tecildir. Gönül ister ki hakimin verdiği habîs kararlarını da vezaret-i celile vaz’ı kanunun maksadı vecihle teğsir ve tesbit eyler.”⁴⁸³

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde borçluların hapsiyle ilgili yapılan düzenlemeler hakkında “**Medyunların Hapsi**” başlıklı şu haberde yer almıştır.

“İcra Kanunu’nun 134’üncü maddesi bu defa adliye vezaretinin bir talebine binaen tedil edilmiş Cumhuriyet Riyaseti Makam-ı Aliye’nin tasdikine iktiran eylemiştir. Gördüğümüze naziren medyunların hepsi üç kısma ayrılmakta ve doksan bir gün yerine kırkbeş, altmış ve doksan günlere taksim edilmektedir. Türkiye’de dahi bir zamanlar bu gibi taksimat kabul edilmiş ve bilahare külliyyen medyunun habsi ortadan kaldırılmıştır. Zaten icra kanununa naziren bir medyun habîs edilebilmek için vermeğe muktedir olduğu sabit iken temerrüden vermediği de tehşik eylemesi şerait-i kanuniyeden olduğuna naziren haklarında habîs kararı verilen medyunların kısmı i’zamı tadbikatta hatalı kararların kurbanı olmakta idi. Mahaza dinin nispet-i nazarı dikkate alınarak eday-ı dine medyunu bir tazyikten ma’da hiçbir kıymet ifade etmeyen ve medeni hukuklara asla bir tesir yapmayan mezkur hapis müddetleri bu defa üç kısma ayrılmış olmağla yeniliğe doğru bir hatve olsun atılmış olunduğunu görmekteyiz.”⁴⁸⁴

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “**Osmaniye Vakfı**” başlıklı haberde bu vakfın mütevellisinin yaptığı önemli değişikliklerin şikayetlere sebep olduğunun kamuoyu tarafından bilindiği belirtilerek bu önemli davaya Şam Bidayet Ecnebi Mahkemesinde başlandığı ve müdafaaların yapıldığı bildirilmiştir.⁴⁸⁵

⁴⁸³ “Borç Habîsleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.2

⁴⁸⁴ “Medyunların Hapsi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934 ; s.2

⁴⁸⁵ “Osmaniye Vakfı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934 ; s.1

Doğru Yol Gazetesi'nde Haleb'te görev yapan Abdurrahman Efendi Çubi adlı bir avukatın kısa bir süreliğine işi bıraktığına dair bir haberde yer almıştır. **“İstaz Çubi Efendi”** başlıklı haber şu şekildedir.

“Haleb muhamilerinden Abdurrahman Efendi Çubi bir müddetten beri bazı esbab ve ihtilaftan dolayı muvakkaten ta'til eylemiştir. Bu kere mumailiye tekrar muhamiliğe recu ederek kemafis sabık müşterilerini Haleb'te eski hükümet konağı civarındaki idarehanesinde kabul eylemektedir. İstaz Çubi Efendi Hazretleri iktidar ve tâlakati , istikamet ve ciddiyetle maruf ve be-hakkı mesail hukukiye ve şeriyede yedi tula sahibi bir zattır. Mesleğine tekrar avdeti bade-i memnuniyet izamedir. Muvaffakiyetler temenni eyleriz.⁴⁸⁶

24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Devam Saatleri”** başlıklı haberde Şam Hükümeti'nin almış olduğu çalışma şartları ile ilgili düzenlemeler hakkında bilgi verilmiş ve bu düzenlemelerin yarattığı problemler belirtilmiştir.⁴⁸⁷

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Suriye Hükümeti tarafından, memurlara yönelik yapılan düzenlemelerle ilgili olarak Haleb Valisi Nebiye Bey'in İçişleri Bakanlığı'na yaptığı başvurusu **“Haleb Valisi'nin Protestosu”** başlığıyla yer almıştır. Bu haber şu şekildedir.

“Haleb Valisi Muhterem Nebiye Bey El Martini Dahiliye Vezaretine müracaatla valilere verilen selahiyetin be hakkı isti'malini talep eylemiş ve mesela tensiklerde, tayinlerde, nakil ve becayişlerde kendisinin reyinin alınmadığını veyahut haberdar edilmediğini hatırlatmış ve nizamı idariye'nin ahkamına vezaret-i celilenin nazarı dikkatlerini celb eylemişlerdir.⁴⁸⁸

Ayrıca haberde, Doğru Yol Gazetesi bu durumu şu şekilde yorumlamıştır.

“Vali Beyefendi'nin baladaki müracaatları musibtir. Memurun nakil ve tayin ve tensikinde en büyük idare adamının haberdar olmaması kadar gülünç bir hareket

⁴⁸⁶ “İstaz Çubi Efendi”, *Doğru Yol Gazetesi*, Şubat 1934, s.2

⁴⁸⁷ “Devam Saatleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-1 Sani 1934, s.2

⁴⁸⁸ “Devam Saatleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun - 1 Sani 1934, s.2

olamaz. Çünkü valinin havza-i hükümeti'nden dahiliye vezaretinden evvel mesul olan rical-i devlet'i validir. Vezir değildir.”⁴⁸⁹

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde hükümetin yaptığı düzenlemelerle ilgili olarak **“Fransız Memurlarında Tensikat Başladı”** başlıklı haberde tasarruf maksadıyla Şam'da bulunan bazı Fransız memurlarının görevlerine son verildiği bildirilmiştir.⁴⁹⁰

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Yeni Bir Tensik Var mı?”** başlığıyla yine memuriyetlerin kaldırılması ve düzenlenmesi hakkında şu haber yer almıştır.

“Bütçenin açığını kapatmak, daha doğru bir tabirle rastgele alınan memurları kaldırmak ve lüzumsuz memuriyetleri yok etmek için, ikinci bir tensike intizar edilmektedir. Hükümet mahvilinde, ikinci bir tensikin lüzumu ve hattı hazırlandığı söylenmektedir. Tensikten, hükümetin yegane maksadı memurları azaltmak ve bu suretle milletin yükünü hafifletmektir.”⁴⁹¹

3. 3. Ekonomi Haberleri

Doğru Yol Gazetesi'nde, ekonomi haberleri sınırlı sayıda yer almıştır. Bu haberlerin ise geneli maaşlarla ve piyasaya sürülen Suriye Paraları ile ilgili haberlerdir.

23 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, **“Maaşlar Veriliyor”** başlıklı haberde yılbaşı hesaplarının hazırlanması için maaşın ayın 25'ine kadar ödeneceği bildirilmiştir.⁴⁹²

Yine maaşlarla ilgili olarak, 30 Ocak 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Maaşlar Verildi”** başlıklı haberde, geçen çarşambadan itibaren memurların maaşlarının verildiğine yer verilmiştir.⁴⁹³

⁴⁸⁹ “Haleb Valisinin Protestosu”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁴⁹⁰ “Fransız Memurlarında Tensikat Başladı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁴⁹¹ “Yeni Bir Tensik Var mı?”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁴⁹² “Maaşlar Veriliyor”, *Doğru Yol Gazetesi*, 23 Kanun-i Evvel 1933, s.1

⁴⁹³ “Maaşlar Verildi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1933, s.1

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, "**Bandrol Vezaifinin Jandarma Karakollarına Tevdi'i**" başlıklı haberde, Suriye Cumhuriyeti'nin, tasarruf yapmak için kaza ve nahiyelerde bulunan bandrol memurlarının tensikle bu görevi jandarma karakollarına verdiği bildirilmektedir.⁴⁹⁴

Suriye Hükümeti tarafından bastırılan paralarla ilgili haberleri 11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde görmekteyiz. "**Suriye Bankası'nın Paraları**" başlıklı haberde Suriye Bankası tarafından ellişer kuruşluk nakit paralar bastırıldığı bildirilmiştir.

"Suriye Bankası görülen ihtiyaç ve lüzuma binaen yeniden ellişer kuruşluk nikel paralar darp ettirilmiştir. Mezkur Banka, halkın ducar-ı müşkilatı olduğu diğer ufak paralarında darp ettirecek olursa maliyeye daha iyi bir hizmet eylemiş olurlar."⁴⁹⁵

Bu haberin yer aldığı aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, küçük paralar konusunda "**Ufak Paralar**" başlıklı haberde şu bilgiler yer almıştır.

"Maliye Vezareti, Şam'dan Kırkbeş bin liralık birer ve yarımşar kuruşluk nikel paralar Haleb ve İskenderun Maliye Sendikaları'na irsal etmiştir. Bu paranın yirmi bin lirası şehrimiz maliyesinde sarf edilecektir."⁴⁹⁶

3. 4. Türkiye-Suriye (İkili İlişkiler) Haberleri

Doğru Yol Gazetesi'nde, Suriye'nin devletlerarası ilişkileriyle ilgili haberlere pek az yer verilmiştir. Az sayıda olan bu haberlerin sadece Suriye-Türkiye ilişkileriyle ilgili olduğunu görmekteyiz. 30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "**Yeni Türkiye Konsolosu Celal Bey Geldi**" başlıklı haberde, Türkiye'nin Haleb Konsolosluğu'na atanan Celal Bey'in bu göreve atanmasıyla ilgili bilgiler verilmiştir.

"Geçen nüshamızda yazdığımız üzere, Türkiye'nin Haleb Konsolosu Atif Bey, Bari Konsolosluğu'na tahvil ve Hariciye Vekaleti Şifre Müdürü ve Sabık Haleb Türkiye Konsolosu Celal Bey de Haleb'e tayin kılınmıştır. Bu yeni Konsolos Celal Bey Haleb'e gelerek vazifesine mübaşirat eylemiş ve Atif Bey'de Türkiye'ye müteveccihen şehrimizden ayrılmıştır. Yeni Konsolos Celal Bey Efendi, Atif Bey'den evvel Türkiye

⁴⁹⁴ "Bandrol Vezaifi'nin Jandarma Karakolları'na Tevdi'i", *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

⁴⁹⁵ "Suriye Bankası'nın Paraları", *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

⁴⁹⁶ "Ufak Paralar", *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

Konsolosu idi. Vazifesi müddetince herkesin hürmet ve muhabbetini kazanmış, samimi, alayışsız (gösterişsiz), dürüst fikirli ve açık kalpli bir zattır. Ahval-i sıhhiyesine mebni şehrimizden ayrılmış iken ilk defa olarak Türkiye Cumhuriyeti'ni, şehrimizde temsil eylemesi hakikaten herkesi sevindirmiştir. Beyan-ı Tebrikat ve temenni muvaffakiyet eyleriz.”⁴⁹⁷

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, “**Türkiye ve Harici Haberler**” kısmında Türkiye ile Suriye arasında önemli bir mesele haline gelen iki ülke vatandaşlarının emlaklarıyla ilgili haber “**Suriye’de Emlakı Olan Türkler**” başlığıyla yer almıştır. Haberde, Suriyede emlakı bulunan Türkler’in Beyrut Konsolosluğu’na başvurarak işlerini takip edebilecekleri bildirilmiştir. Haber şu şekildedir.

“**Ankara-** Suriye’de, Türk Emlakı üzerine mevzi-i takit edici tedbirlerin İskenderun ve Lazkiye dahilinde kaldırıldığını evvelce bildirilmiştir. Bu ref-i tedbiri henüz bütün Suriye’de temsil edilmiş ise de, Suriye’nin diğer mıntıklarındaki Türk Emlakı üzerine muamele yapmak isteyen Türk vatandaşlarının Beyrut Başkonsolosluğu vasıtasıyla vaki olacak münferid müracaatlarının imkan nisbetinde isaf edileceği Suriye Ali Komiserliğince, Beyrut Başkonsolosluğu’na bildirilmiştir. Alakadarlar bu kabil işler doğrudan doğruya Beyrut Türkiye Başkonsolosluğu’na müracaat ederek işlerini takip edebileceklerdir.”⁴⁹⁸

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde Suriye'nin Fransız Yüksek Komiseri Kont Dö Martel'in, Türkiye ziyaretiyle ilgili haberler yer almıştır. “**Türkiye ve Harici Haberler**” kısmında İstanbul mahreçli “**Ali Komiseri Türkiye’de Nasıl Karşılandı?**” başlıklı haberde, Paris’ten İstanbul’a gelen Kont Dö Martel’in burada Türk siyasi ve bürokratlarıyla, Türk ve Suriye emlakı ile ekonomik işbirliği konusunda görüşmeler yaptığı bildirilerek, Fransız Yüksek Komiser’in Ankara’ya hareket edeceği belirtilmiştir.

“**İstanbul-** Suriye ve Lübnan Kebir-i Komiseri Aliyesi Kont Dö Martel Cenabları, Paris’ten buraya gelerek hükümetin misafiri olarak kabul edildiler. Ali Komiser Hariciye Vekili Müsteşarı Numan Rıfat Bey’le görüştüler. Türk ve Suriye

⁴⁹⁷ “Yeni Türkiye Konsolosu Celal Bey Geldi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1934, s.2

⁴⁹⁸ “Türkiye’de Emlakı Olan Türkler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

emlakı ve mesail-i iktisadiye hakkındaki bu uzun görüşmeler her iki hükümetin ve efradının yüksek menfaatlerine mucib olmuştur. Kont Dö Martel Cenabları buradan Ankara'ya mütevecihen hareket ettiler.”⁴⁹⁹

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Fransız Yüksek Komiseri'nin Ankara temaslariyla ilgili haber “Fevkal'ade Komiserimiz Ankara'da” başlığıyla bildirilmiştir.

“Ankara Müfevviz Sami Kont Dö Martel Cenabları buraya vasıl oldular. Beraberlerinde Fransız Sefiride bulunmakta idiler. İstasyonda Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Bey ve diğer rical-i aliye tarafından istikbal edilerek hükümet namına, Ankara Palas Oteli'ne misafir edilmiştir. Kont Cenabları, Türkiye ile Fransa arasındaki münasebet-i hasanetin pek ehemmiyetli olduğunu ve iki memleket iktisadiyatının her iki hükümetçe ve ehemmiyetle nazar-ı dikkate alındığını ve Fransız-Türk dostluğunun sarsılmaz esaslara bağlandığını söylemiş ve Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Bey'le uzun bir mülakat yapmışlardır.”⁵⁰⁰

3. 5. Aktüel Haberler

Bu başlık altında, Doğru Yol Gazetesi'nde Suriye içerisinde meydana gelen önemli güncel konuları inceleyeceğiz.

23 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, yılbaşıyla ilgili haber “Milad-i İsa” başlığıyla yer almıştır.

“Önümüzdeki pazartesi günü, Milad-i Hazreti İsa'dır. Hristiyan karilerimizin Miladi Bayramını tebrik eyler ve mertebemizin bayramı olmak hesabıyla Çarşamba nüshamızın çıkmayacağı itizaren beyan eyleriz.”⁵⁰¹

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, Suriye sınırları içerisinde sık sık rastlanan gazetelerin hükümet yetkilileri tarafından yayınının durdurulmasıyla ilgili bir haber yer almıştır. Vataniyyelerin yayın organı olan Elyam ve Elkabs Gazeteleri'nin

⁴⁹⁹ “Ali Komiser Türkiye'de Nasıl Karşılandı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁵⁰⁰ “Fevkal'ade Komiserimiz Türkiye'de”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁵⁰¹ “Milad-i İsa”, *Doğru Yol Gazetesi*, 23 Kanun-i Evvel 1933, s.1

yayının durdurulmasıyla ilgili haber **“Elyam ve Elkabs”** başlığıyla gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Şam’da, münteşir ve kitle-i vataniyenin neşri efradı olan Elkabs ve Elyam Cerideleri, meclis-i vezûra tarafından bil-müddet tatil edilmiştir.”⁵⁰²

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde **“Haleb Matbu’atı Reisi Hasta”** başlıklı haberde, “Haleb Matbuatı Reisi Liyutnan Şarbiyi Cenabları birkaç günden beri hasta olduğu müstehaberdir. Şifayı acil temenni eyleriz.”⁵⁰³ Şeklinde bilgi verilmiştir.

Yine aynı tarihli gazetede **“Reisi Elvezura”** başlıklı haberde Vezirler Reisi Hakkı Bey’in iki haftadan beri hasta olduğu bilgisi verilmiştir.

“Reis-i Elvezura Hakkı Bey El-azim onbeş günden beri hanesinde esir-i firaş (yatalak) dır. Hatta, rahatsızlıklarına mebni, Ali Komiser’in teşyi’i merasimine iştirak edememiştir. Müşaraileyhe son günlerde iyileşmiş isede nekahet devrini geçirmek için dışarı çıkmamaktadır.”⁵⁰⁴

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde efkaf müsteşarlarıyla ilgili bir küçük haber yer almıştır. “Efkaf Müsteşarları” başlıklı haberde, Haleb’te bulunan Efkaf Müsteşarı M. Janardi’nin, Beyrut’a gittikleri bildirilmiştir.⁵⁰⁵ Başka bir haberde de Harem Belediyesi’nin bir hastahane yaptıracağı bildirilmiştir.⁵⁰⁶

“Deyri Zorda Şimendifer” başlıklı haberde de “Hamas Demiryolu Hattı’nın Deyrizor ve Ebu Kemal arasında Şimendifer işleme için yakında demiryolu temdidine başlanacaktır.”⁵⁰⁷ diye bilgi verilmiştir.

1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde Mevlevilik tarikatı şeyhlerinden Çelebi Efendi’nin, Fransız Yüksek Komiseri Vekili Logard ile bir görüşme yaptığı ve bu görüşmede çeşitli konularda sohbet edilerek, Mevlevilik hakkında geniş bir bilgi

⁵⁰² “Elyam ve Elkabs”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1933, s.1

⁵⁰³ “Haleb Matbuatı Reisi Hatsa”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁵⁰⁴ “Reisi Elvezura”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.1

⁵⁰⁵ “Efkaf Müsteşarı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁵⁰⁶ “Harem Belediyesi Hastahane Yaptırıyor”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁵⁰⁷ “Deyri Zorda Şimendifer”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

veren Çelebi Efendi'ye bazı imtiyazlarda tanındığı haberde bildirilmiştir. Bu haber şu şekildedir.

“Tahkikat-ı Aliye-i Mevleviye Reisi Ami Bekir Çelebi Efendi Hazretleri'ne karşı pek ziyade asar-ı hürmet ve azim gösteren her hususta kendilerine bedel-i teshilat edileceğini vaad eylemiştir. Çelebi'nin makamının komiserlikçe minel kadim tanınmış olan hukuk ve selahiyeti Mösyö Lagard tamamıyla itiraf ve tasdik edildiği gibi bu defa dahi daha geniş bir nisbette Çelebilik makamına bir takım imtiyazad verilmiş ve bu surette Çelebi Efendi Hazretleri Mevlevilik idaresinde yegane bir mercii ve makam olarak tesbit kılınmıştır.”⁵⁰⁸

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, “**Bir Türk Tayyaresi Hududumuz Üzerinde Düştü**” başlıklı haberde Suriye hududları içinde arızalanan Türk Uçağının tamir edildikten sonra tekrar havalandığını fakat motordaki arıza dolayısıyla düştüğü ve uçağın pilotu olan Binbaşı Nevzat Bey'in şehit olduğu bildirilmiştir.”⁵⁰⁹

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, “**Müessif Bir Vefat**” başlıklı haberde 22 yaşında Türk Tebaası'ndan olan Müşerref Hanım adlı bir genç kadın'ın vefat haberini görmekteyiz. Müşerref Hanım'ın dört yabancı dil bildiği, münevver bir genç olduğu belirtilerek altı aylık çocuğundan ayrı olduğu ve bir yıldan beri çocuğunu geri almak için mahkemede davasının devam ettiği, fakat çocuğunu geri alamadığı bildirilmiştir. Müşerref Hanım'ın, çocuğunun hasretine dayanamayarak vefat ettiği bilgisine de yer verilerek Tanrı'dan rahmet dilenmiştir.⁵¹⁰

8 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, “**Haleb'de Bir Kızı Kaçırıp Bikirini İzale Eylediler**” başlıklı haberde, 13 yaşlarında bir kız çocuğunun, birkaç başı bozuk genç tarafından zorla kaçırılarak tecavüze uğradığı bildirilmiştir. Haber şu şekildedir.

Haleb'de (Sekkel Cedid) mahallesi'nde Sakin Nasri Efendi'nin onüç yaşındaki kızı, mektebden gelirken birkaç derbeder genç tarafından zorla arkalanıb evvelce tayin

⁵⁰⁸ “Çelebi Efendi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁵⁰⁹ “Bir Türk Tayyaresi Hududumuza Düştü”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2

⁵¹⁰ “Müessif Bir Vefat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.1

ettikleri bir eve götürüp vahşiyane bir surette zavallının bikirini izale etmişlerdir. Kızcağızın kayıp olması, pederini şüpheye düşürmüş hemen zabıta memurlarına haber vermiş, yapılan ciddi tahkikat neticesinde faillerin bulunduğu hane basılmış cürm-ü meşhud failleri yakalanmıştır.”⁵¹¹

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde **“Haleb Kalesi Hakkında”** başlıklı haberde, Suriye Cumhurbaşkanı tarafından bir kanun çıkarılmasıyla, İslam anıtları içerisinde yer alan Haleb Kalesi’nin korunması yönünde tedbirlerin alınacağı bildirilmiş ve bu uygulamanın takdir edilecek bir iş olduğu belirtilmiştir.

“Haleb Kalesi’nin Asar-ı Muazzame’i İslamiye’den bulunması hesabıyla, Haleb Kalesi’nin harabiyetten ve seyanete dair Reis-i Cumhur Hazretleri tarafından bir kanun eşdar buyurulmuştur. Mezkur karar Haleb Kalesi’nin teller, hendekler vesairelerle çerçeveselendirilmesi ve muhafazası için icab eden tertibatın alınması natiktir. Asar-ı İslamiye’ye muhafaza zemininde verilen mezkur karar şayan-ı takdirdir.”⁵¹²

3. 6. Genel Kültür

Doğru Yol Gazetesi’nde toplumu bilgilendirmek ve bilinçlendirmek amacıyla çeşitli yazılarda yer almıştır. Bunun yanında dini konularda bazı din bilginlerinin de yazıları yer almıştır. **“Bilinmesi Gereken Faideli Şeyler”** başlıklı yazıda günlük hayattaki problemlerin pratik çözümlerine yer verilmiştir. Doğru Yol Gazetesi’nde yer alan bu yazılar gazetenin habercilik görevinin yanında toplumun kültür ve bilgi yönünden de gelişmesi görevini üstlendiğini bize göstermektedir.

Doğru Yol Gazetesi’nde, İskenderun Polis Müdürü Karabet’in kaleme aldığı **“Usul-u Tahkikat”** adlı bir yazı dizisi yer almıştır. Bu yazı dizisi elimizdeki 9 Doğru Yol Gazetesi’nin 7’sinde bulunmaktadır. Uzun bir süreden beri yayımlandığını yazı dizisinde yer alan tefrika numaralarından anlamaktayız.⁵¹³

Usul-i Tahkikat başlıklı bu yazı dizisinin konusu , adli ve asayiş suçlarla ilgili bilgileri içermektedir. 30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi’ndeki **“Usul-u Tahkikat”** başlıklı yazı dizisinde suçların engellenmesi ve işlenen suçun faillerinin

⁵¹¹ “Haleb’de Bir Kızı Kaçırıp Bikirini İzale Eylediler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2

⁵¹² “Haleb Kalesi Hakkında”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

⁵¹³ “Usul-u Tahkikat, Tefrik Numarası:47”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.1

ortaya çıkarılması noktasında polis ve zabıta kuvvetlerinin daha disiplinli ve özverili bir şekilde çalışmaları gerektiği vurgulanmıştır.⁵¹⁴ 24 Ocak 1934 tarihli “**Usul-u Tahkikat**” yazısında toplumda ortaya çıkan ahlaki bozulmalara, çocuklara ve kadınlara yapılan tacizlere ve ahlak, edep sınırlarını aşan davranışlara karşı güvenlik güçlerinin ve kanun koyucularının daha duyarlı olması gerekliliği vurgulanmıştır.⁵¹⁵ 1 Şubat 1934 tarihli “**Usul-u Tahkikat**” başlıklı yazıda ise kalpazanlıkla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Sahte altın, gümüş ve paraların piyasaya sürüldüğü ve bu kalpazanların çoğunlukla kuyumcu kimyagerlerden oluştuğuna, bu kalpazanlık olaylarının önünün alınması gerektiği aksi takdirde suçsuz, masum birçok insanın da bu olaylar sonucunda töhmet altında kalacağı belirtilmiştir.⁵¹⁶

4 Şubat 1934 “**Usul-u Tahkikat**” yazısında ise kundaklama ve yangın çıkarma ile ilgili olarak, suçların ortaya çıkışı ve bu konuda güvenlik ile itfaiye görevlilerinin çalışmalarına yer verilmiştir. Ayrıca İskenderun’da çıkan büyük yangını söndürmek için itfaiyecilerin yaptığı çalışmalara, polisin yangının söndürülmesi sırasında halkın güvenliğini sağlamak, hırsızlıkları, yağmaları önlemek için aldığı tedbirlere ve çıkan yangının sebeplerini araştırmasına dair bilgilerde verilmiştir.⁵¹⁷

8 Şubat 1934 tarihli “**Usul-u Tahkikat**” yazısında yine kundakçılık ve yangın çıkarmak ile ilgili konular yer almaktadır. Ayrıca İskenderun’da çıkan büyük yangın hakkında yapılan araştırmada şüpheli görülen olaylar ve yangının çıkış sebeplerinin araştırılması, yangının çıkmasında suçlu olarak mal sahiplerinin de adının geçtiği, bu şüphelerle ilgili soruların yanıtlarında arandığını görmekteyiz.⁵¹⁸

11 Şubat 1934 tarihli “**Usul-u Tahkikat**” yazısında kundakçılık ve yangın çıkarma ile ilgili konuya devam edilmiştir. İskenderun’da çıkan büyük yangın şüpheli görülen mal sahiplerinin, sigortacılarından para almak için dükkanları yaktıkları, şayet böyle ise ne tür cezalar alacağı hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca kalpazanlık suçlarının önlenmesi için ne gibi tedbirler alınacağı hakkında bilgilere de yer verilmiştir.⁵¹⁹

⁵¹⁴ “Usul-u Tahkikat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-i Evvel 1933, s.2.

⁵¹⁵ “Usul-u Tahkikat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.2.

⁵¹⁶ “Usul-u Tahkikat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2.

⁵¹⁷ “Usul-u Tahkikat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.1.

⁵¹⁸ “Usul-u Tahkikat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 8 Şubat 1934, s.2.

⁵¹⁹ “Usul-u Tahkikat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s.2.

10 Mart 1934 tarihli “**Usul-u Tahkikat**” yazı dizisinde ise şans oyunlarının, kumarın bilgiye dayalı olmayıp tamamen talih oyunları olduğu ve bu oyunların insanı maddi ve manevi bir tahribatı götürdüğü düşüncesine yer verilerek, kumarın insanı bir müddetten sonra cinayet, dolandırıcılık ve emniyeti suistimal gibi kanunsuz işlere bulaştırdığı anlatılarak, kumarın insan hayatında ortaya çıkardığı olumsuzluklar hakkında yorumlar yapılmıştır.⁵²⁰

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “**Muhavereler**” başlıklı bir yazıda küçük konuşma diyalogları verilmiştir. Bu ilginç ve gülünç kısa diyaloglar okuyuculara şu şekilde sunulmuştur.

“KOLAY”

“-Söyleyin bakalım, avcılıkta çok kolay avlanan şey nedir?”

- Sinek

- Peki en kolay kesilen şey nedir?

- Havyar

- En kolay meslek nedir?

- Kaldırım Mühendisliği”

“RENK”

- Baba neden gelinler evlendikleri gün beyazlar giyerler?

- Çünkü, düğün günü en mesud en neşeli keyifli bir gündür.”

- Peki ya erkekler neden siyah giyerler?

“ÇÜNKÜ”

“- Annenin ismi ne?

⁵²⁰ “Usul-u Tahkikat”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s.2

- Fadime Cemil

- Senin ismin ne? –Ahmet Nebil.

-Nasıl olur, annenin Cemil de sen niye Nebilsin?

-Annem tekrar evlendi, ben evlenmedim”

“SEBEBİ”

“Hırsızlık suçuyla mahkeme huzuruna gelmiştir.

-İki yüz lira çalmışsın.

-Evet.

-Neden çaldın?

-Bir müesseseye tahsildar olacaktım. Nakit kefalet istiyorlardı.”

“İKİ KADIN ARASINDA”

-Ben nişanımı bozuyorum.

-Ayol yüz bin liralık adam mı?

-Ama çok budala

-Boşarsan sen daha budala olursun.”⁵²¹

23 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde **“Bilinmesi Faideli Şeyler”** başlıklı yazıda pratik bilgilere yer verilmiştir. Saç boyası, yanık tedavileri, çorap lekeleri, çay lekeleri gibi insanın başına her an gelebilecek problemler için pratik çözümler verilmiştir.

“Saç Boyası”

⁵²¹ “Muhavereler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s2

“Siyah saçlar ağardığı zaman eski rengine çevirmek ve birtakım kimyevi ve şüpheli boyalar ile uğraşarak para sarf etmeyerek ve hatta üstü başı kirletmeyerek iyi ve basit bir boya yapmak için en kolay usul budur: sıcak su içerisine fazla miktarda çay haşlamalı, koyulaştığı zaman kaldırılmalı ve bu su ile sabah akşam saçları taramalıdır. Bu suretle birkaç gün zarfında tabii rengi almış olur. Eğer taze ceviz mevsimi ise cevizin üstündeki yeşil kabuğu soyarak kaynatmalı, bununla saçı ıslatıp taramalıdır. Bu dahi saçı siyahlaştırır.”

“Yanıklar Nasıl Tedavi Edilir”

“Yanıkları tedavi için, bir miktar zeytinyağı içine gliserin ilave etmeli, bu mahluti hemen süreceksanız yanık leke bırakmaz.”

“Çorap Lekeleri”

“Çorapların üzerindeki lekeleri çıkarmak için, bunları yıkadığımız zaman suyun içine bir miktar amonyak ilave edilmelidir.”

“Eldeki Mürekkebler”

“Eldeki mürekkebleri çıkarmak için muz kabuğuyla lekeleri ovuşturmalıdır.”

“Çay Lekeleri”

“Peçetedeki çay lekelerini çıkarmak için bunları kolalı su içinde yıkamalıdır.”⁵²²

30 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde “Senenin Sayılı Günleri” başlıklı genel kültür yazısında bir yıl içerisinde yer alan günler hakkında bilgi verilmiştir. Yaz, Kış İlkbahar, Sonbahar mevsimleri içinde bazı özel günlerin bulunduğu ve bunların mevsimin özelliğine göre isimlendirildikleri belirtilerek daha çok belli doğa olaylarının oluştuğu günlere isimler verildiği vurgulanarak bu günler hakkında geniş bilgiler verilmiştir.⁵²³

⁵²² “Bilinmesi Faideli Şeyler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 23 Kanun-i Evvel 1933, s.2

⁵²³ “Senenin Sayılı Günleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s.2

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde, ramazan münasebetiyle bir şiir yer almıştır. Ramazan Ayı'nın övüldüğü bu şiir Derviş Ahmed isimli bir şair tarafından yazıldığını görmekteyiz.

“ŞEHİRİ RAMAZAN”

“Ramazan mübarek ay

Otuz gün adını say

Akşama bir sıcak çay

İçipde kılsam namaz

Dağlar, taşlar kar dolu

Hanemiz bura yolu

Sormazdım sağa sola

Kömür olsaydı biraz

Kiler mutfak tam takır

Tencere, sahan bakır

Fatma'nın eli çakır

Kimlere etsem niyaz...

Lüküsler minarede

Kandiller var orada

Ağaçlar hep sırada

Bize bulgurlar pilav

Derviş Ahmed neylesin

Kime derdin söylesin

Daha nice beklesin

Yağlı bir doldurma kaz!”

“Derviş Ahmed”⁵²⁴

23 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde, “**Ramazan Sohbetleri**” başlığı altında dini bilgilerin yer aldığı bir yazı görmekteyiz. “**Sallu Kema Raeytumuni**” alt başlığıyla verilen ve Türkçe karşılığı “**Beni gördüğünüz gibi namaz kılınız**” anlamına gelen bu dini içerikli yazıda, ramazan ayı münasebetiyle bu ayda yapılan ibadetlere ve Peygamber Efendimizin namaz kılma şekli hakkında söylediği hadis-i şerifile ilgili geniş bilgilere yer verilmiştir. Bu yazıda, namazda okunacak surelerle ve dualarla ilgili olarak Kuran’da ve Peygamberin hadislerinde bir emir olmadığı ve bunun farz olamayacağı belirtilmiştir. Bu konuyu tartışmayada açtığını belirten yazarın bu görüşleri daha sonraki Doğru Yol Gazetesi’nde şiddetli tenkitlere ve bazı din alimleri tarafından gazeteye cevap yazıları gönderilmesine sebep olmuştur.⁵²⁵

13 Ocak 1934 Tarihli Doğru Yol Gazetesinde yukarıda yer alan “**Ramazan Sohbetleri**” başlıklı yazı dolayısıyla “**Dini Tedkikatımız**” başlığıyla bir yazı yayımlamıştır. “**İlk cevap Haleb’ten geldi**” alt başlığıyla gazetede “**Ramazan Sohbetleri**” başlığıyla yer alan yazının kamuoyunda büyük ilgi görenek tartışmalara neden olduğu ve fakat bu konuda ehemmiyetli insanların gazeteye bu konuda sağlıklı bir görüş bildirmedikleri vurgulanarak nihayet Haleb’ten bu konuyla ilgili İ.Z. rumuzuyla bir mektub geldiği belirtilmiştir. Gazete adabı müaşeret sınırlarını zorlamayacak her düşünceye açık olduklarını vurgulayarak bu konu hakkındaki mektubu yayımlamıştır. Mektupta bu gibi tartışmaların yersiz olduğu, islamı özünden saptırarak bu gibi tartışmalarla yozlaştırıldığı dile getirilerek İslam dini hakkında malumatlar verilmiştir.⁵²⁶

Yine bu tartışmalarla ilgili olarak 4 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde iki yorum yazısı yer almaktadır. “**Dini Mübahasalar**” başlıklı yazıda, Antakya

⁵²⁴ “Şehri Ramazan”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

⁵²⁵ “Ramazan Sohbetleri”, *Doğru Yol Gazetesi*, 23 Kanun-i Evvel 1933, s.2

⁵²⁶ “Dini Tedkikatımız”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-i Sani 1934, s.2

Müftüsü Hacı Mesud Beyefendi'nin namaz ve namazda okunacak dua ve surelerden tefsilatlı bir şekilde bahis edilmiştir.⁵²⁷ Aynı tarihli gazetede bu konuyla ilgili bir yazıda “**Dini Tedkikatımız**” başlığıyla yer almaktadır. Abdülbaki Efendi'nin de göndermiş olduğu cevap yazısında Antakya Müftüsü Hacı Mesud Beyefendi'nin vermiş olduğu cevaplar ve görüşlerle aynı mihvaledir. Abdülbaki Beyefendi'de namazın farz olduğu ile alakalı olarak geniş tefsilatlı bilgiler verilmiştir.⁵²⁸

Doğru Yol Gazetesi'nde bir yazı dolayısıyla başlayan bu tartışmalar bize, gazetenin kamuoyu tarafınan ciddi bir şekilde takip edildiğini göstermektedir. Ayrıca gazetenin de bu gibi sosyal, kültürel ve dini konulardaki fikir ve düşüncelere önem vererek bu farklı görüşlerin tartışılması noktasında bir fikir platformu görevi de üstlendiğini anlamaktayız.

3. 7. Antakya-İskenderun Haberleri

Doğru Yol Gazetesi yayımlandığı İskenderun ve havalisiyle ilgili haberlere ayrı bir önem verilmiştir. İskenderun'la ilgili haberler gazetede geniş yer tutmaktadır. Ayrıca Doğru Yol Gazetesi'nde “**Antakya Haberleri**” başlıklı bir kısımda bulunmakta, burada Antakya ve İskenderun'la ilgili güncel haberler verilmektedir.

İskenderun ve Antakya ile ilgili haberlere baktığımızda, bunların meclis çalışmaları, asayişle ilgili ve bölgede gelişen aktüel olaylar hakkında olduğunu görmekteyiz.

Doğru Yol Gazetesinde meclisin çalışmalarıyla ilgili haberleri görmekteyiz. Gazete meclisdeki toplantıların zabıtlarını da yayımlamaktadır. 23 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “**Meclisi Umumide İkinci Celse**” başlığıyla meclisin ikinci celsesinin resmi kaydedilen zabıtnameleri yayımlamıştır.⁵²⁹ Yine aynı tarihli gazetede “**Meclis-i Umumide Üçüncü Celse**” başlıklı haberde ise meclisin üçüncü oturumdaki çalışmalardan geniş bir şekilde bahsedilmiştir. Hükümetin bütçesiyle ve Turizm Oteli mukavelesiyle ilgili çalışmaların yapıldığı bildirilmiştir.⁵³⁰ 30 Aralık 1933 tarihli Doğru

⁵²⁷ “Dini Mübahasalar”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.2

⁵²⁸ “Dini Tedkikatımız”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s.2

⁵²⁹ “Meclis-i Umumide İkinci Celse”, *Doğru Yol Gazetesi*, 23 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1

⁵³⁰ “Meclis-i Umumide Üçüncü Celse”, *Doğru Yol Gazetesi*, Kanun-ı Evvel 1933, s. 3

Yol Gazetesinde ise “**Meclis-i Umuminin Üçüncü Celsesi**” başlıklı haberde meclisin üçüncü oturumunun resmi zabıtnamelerin aynen yayımlandığını görmekteyiz.⁵³¹

4 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde ise Vahdet Gazetesi’nde, 15 Ocak ve 22 Ocak 1934 tarihli nüshalarında gazetenin sahibi Nuri Genç tarafından kaleme alınan “**Antakya ve İskenderun İntibaları**”⁵³² başlıklı haber yorum yazısına sancak mutasarrıfı tarafından bir cevap yazısı yer almıştır. Vahdet Gazetesi’ndeki Nuri Genç’in yazısını tezimizde geniş bir şekilde incelemiştik. Nuri Genç bu yazısında meclisteki problemlerden ve mutasarrıfın yaşantısı ve yönetimdeki yapmış olduğu işler hakkında şiddetli eleştiri ve ithamlarda bulunmuştu. İşte Doğru Yol Gazetesi’nde bu cevap yazısı Nuri Genç’in ithamlarına cevap vermek amacıyla mutasarrıf tarafından kaleme alınmıştır.

“**Bir İzah**” başlıklı haberde mutasarrıf, Vahdet Gazetesi’nde kendisi ile ilgili ithamlara cevap vermiştir. Bu cevap yazısı şu şekildedir.

“Bir hakikatı izah için Vahdet Gazetesi’ne yazdığım ve suretini leffen gönderdiğim mektubumun hakayika vukuf kesb etmek isteyen muhterem karilerinizi tenevvir etmek üzere muteber gazetenizin aylık çıkacak nüshasında derci lafzında bulunursanız beni minnetdar edersiniz. Baki hürmetlerim efendim. 30-1-934 mutasarrıf İbrahim Edhem” “Vahdet’in 22 kanuniyesi sene 934 tarihli nüshasına “**Antakya ve İskenderun İntibaları**” başlığı altında bir yazıya tesadüf ettim. Bu yazıda bana aid olarak gösterilen meselelerde hakikaten çok uzak yanlışlıklar veya geliş görüşler vardır. Anlaşıldığını göre her halde hakaik olduğu gibi magruz görmek isteyenlerin intibaatına maha olan gayri alinizi ve muhterem okuyucularınızı tenevvir etmek üzere izaha lüzum gördüm.”

“1. Hükümet hesabına biri şahsıma; diğeri aileme mahsus iki otomobil kullanmakta olduğum doğru değildir. Biri mutasarrıfa hassetsen muayyen ve diğeri devaire mahsus vazife-i seyr seferlerinde istimal olunur. Resmi otomobiller vardır. Hatta bunların sancak meclis idaresinin geçen seneki toplantısında bahse konulmuş ve bekaları maslahattan iktisaden tercih edilmişti”

⁵³¹ “Meclis-i Umuminin Üçüncü Celsesi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1 – 2

⁵³² “Antakya ve İskenderun İntibaları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 22 Kanun-i Sani 1934, s. 1

“2. Kardeşim memurdur. Ben bu sancağa mutasarrıf olmadan evvel, kardeşim Haleb hükümeti kaleminde aynı vazifede idi. Damadım kezalik bana damad olmadan şimdiki me'muriyetinde idi. İşte görüyorsunuz ki bunlar me'muriyet olmak için benden ve benim mutasarrıflığımdan istifa etmemişlerdir ve diğer me'murin gibi mu-vakilerini ve hak muktesiblerini muhafaza etmişlerdir. Kerimeme gelince: Evet malumdur inas mektubtan bir muallime tayinine üç sene evvel lüzum görüldüğü ve maarif riyasetinden teklif edildiği zaman sancakda Evsaf kanûniyeyi haiz bir muallime elde edilemedi. İskenderun sevr mektebinde tahsilini bitirmiş şahadetname almış olan görmeme bu vazife alakadar dairenin talebiyle ve ısrarıyla teklif edilmiş ve evlad-ı vatana bir hizmet-i milliye olmak, üzere muvakkaten ve yirmi beş Suriye lirası ki cüz-i bir maaşla kabul etmişdir. Şurası koya ve tezkere şayandır ki banâ karâbet ve taliki olanlardan kanunun gösterdiği sıfat ve liyakatları caiz olanların me'muriyetinde istihdamları veya yeniden tayinleri neden tenkide layık olsun, bir mutasarrıfın akraba ve talikatı hukuk kanuniyeden mahrumûdîr.”

“3. Oğlum Avrupa'da Fransa'da tahsildedir. Fakat kendi hesabına, bu hususda hazineden bir para istemedim ve almadım.”

“4. Namıma müseccel Vasi arazi ve emlak deyinilen Kırıkhan'da bir iki tarla, İntaniye ve Beylan'da bir iki ev dükkandan ibaretdir. Başlangıcı kaımakamlıkla olmak üzere otuz senedir memuriyetdeyim. Ve sadakat istikametle ve iktizadla yaşadım, ettiğim tasarrufla aldığım akar o kadar göze çarpacak miktarda değildir.”

“(Benim gibi namuslu) ve muktesad memurun ıstitatı dahilindedir. Zan ederim ki aleni ve açık ve memlekete nafii bu vezu'it-i meşru şayan-ı takdir görülmek icab ider.”

“5. Yetmiş altın maaş aldığım yine mübalaadır.”

“Sancak dahilinde hemen devlet teşkilatını idare ettiğim halde maaşım muayyen miktarda ve emsalimden fazla değildir.

“Mümtaz bir mutasarrıf olduğumu rağmen maaş ve mahsusatım kırk beş altına tecavüz etmez ve zaten ailemin kesri ve evladlarımın yüksek tahsil ve mesarifi muktesad etmeğe ve maaşımı kâfi gelebilecek bir hale getirmek için bazı emlak

edinmeğe mecbur kalmış idi. Çünkü böyle olmayaydı evladlarımın idame-i tahsiline muvafik olamazdım.”

“6. Oturduğum hane hükümete aiddir, he’yet-i mahsusasınca mukerrer bedel icarını saîr müstecirler gibi aylık girdiğim günden beri muntazaman te’diye itmekteyim. Belediye’den o kirası namıyla değil yüz lira hiçbir para almıyorum ve almadım.”

“7. Meclis idari riyaseti namıyla da hiçbir meblağ mahsusum yoktur.”

“Hakikaten herkesce malum olması ve erbab hakikat ve insafın yanlış fikir ve zehaba girmemesi için matluat kanununu tevkifen ceride-i muteberelerinin aynı sütununda dercini rica eylerim efendim”⁵³³

24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “**Mösyö Roberdoke**” başlıklı haberde Cemiyet-i Akvam’ın mandarlar komisyonunda bulunan Fransız eski yüksek komiserlik katib-i umumiyesi olan Roberdoke’nin sancağa gelerek bir teftiş seyahati yaptığı bildirilmiştir.⁵³⁴ 1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “Kolonîl Nodan” başlığıyla Suriye Cumhuriyeti Jandarma Genel Kumandanı Kolonil Noden’un sancağa bir teftiş seyahati yaptığı haberine yer verilmiştir.⁵³⁵

Yine aynı tarihli Doğru Yol Gazetesinde sancak meclisinin başkanı olan Subhi Bereket’in iki gün önce Antakya’ya geldikleri “**Meclis Reisi Antakya’ya Teşrif Eyledi**” başlıklı haber ile bildirilmiştir.⁵³⁶

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde İskenderun’da bulunan İran Konsolosluğu ile ilgili bir haber yer almıştır. Bu haberde İran Konsolosu olan Nimetullah Felah Bey hakkında şu bilgilerde verilmiştir.

“Uzun zamandan beri İran Devlet-i Aliyesinin İskenderun konsolu bulunan memleketimizin eşraf ve tüccar marufundan Nimetullah Bey Felah bu defa hükümeti müşarüileyhin İskenderun konsolosluğuna terfii edilmiştir. Herkes tarafından sevilen bu bela tefrik cins-i mezhep herkesin her methini kazanan mumaileyhe Nimetullah

⁵³³ “Bir İzah”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 1

⁵³⁴ “Mösyö Rober Doke”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-i Sani 1934, s. 1

⁵³⁵ “Koloni Nodan”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 2

⁵³⁶ “Meclis Reisi Antakya’ya Teşrif Eyledi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şabat 1934, s. 2

Felah Bey hakkında hükümet matbuasının bu tür fiili kararı pek yerinde ve kıymetli bir kadri şana selakdır. Nimetullah Beyi candan kutlarız”⁵³⁷

24 Ocak 1954 tarihli Doğru Yol Gazetesinde İskenderun şehrindeki mahalle muhtarlarının seçimlerinin yapıldığını “**Muhtarlar İntihabı**” başlıklı haberle öğrenmekteyiz. Ayrıca haberde mahallelerde seçilen muhtarların isimlerine de yer verilmiştir.⁵³⁸

23 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesinde sancak istihbarat başkanı olan Hevkine isimli kumandanın bu görevinden ayrılacağı haberine yer verilmiştir. “**İstihbarat Reisi**” başlıklı bu haberde, terfi ettiği için sancak istihbarat başkanlığı görevinden ayrılan Hevkine hakkında bilgiler vererek, iki yıl boyunca halk tarafından olumlu intibalar bırakarak ayrılan istihbarat başkanına yeni görevinde başarılar dilenmiştir. Ayrıca boşalan istihbarat başkanlığı görevini de “Gandali” isimli bir subayın tayin edildiği haberine yer verilmiştir.⁵³⁹ 30 Aralık 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde ise İskenderun İstihbarat bakanlığı görevine atanan Gandoli’nin görevine başladığı haberi yer almaktadır. “**İstihbarat Reisi**” başlıklı haberde “Gandoli” ile ilgili olarak bilgiler verilmekte ve tebrik ile başarılar dilenmektedir.⁵⁴⁰

13 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “**Antakya Haberleri**” kısmında “**Jandarmayı Vuranlar**” başlıklı haberde iki jandarmayı yaralayan firari mahkumun hale yakalanamadığı ve tahkikatın devam ettiği haberlerine yer verilmiştir.⁵⁴¹

Asayişle ilgili haberlerden biride 10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “**Polis Müdürümüzün Bir Muvaffakiyeti**” başlıklı haberle verilmiştir. Bu haberde gazetede asayiş ve adli konularda yazılarında bulunan İskenderun polis müdürünün başarılı bir şekilde bir cinayet olayını çözdüğü belirtilerek olayın çözülmesi anlatılmıştır.

“Birkaç gün evvel Kırıkhan’da bir Fransız çavuşu evinde boğazlanmış ve birçok bıçak yaraları almış olduğu halde bulunmuştur. Bunun üzerine gerek Fransızlar ve

⁵³⁷ “İskenderun İran Konsolu”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s. 1

⁵³⁸ “Muhtarlar İntihabı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 kanun-ı Sani 1934, s. 2

⁵³⁹ “İstihbarat Reisimiz”, *Doğru Yol Gazetesi*, 23 kanun-u Evvel 1933, s. 1

⁵⁴⁰ “İstihbarat Reisimiz”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2

⁵⁴¹ “Jandarmayı Vuranlar”, *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Ocak 1934, s. 2

gerekse liva polis reisimiz Karabet Bey hemen mahal-i vakaya gitmiş ve tahkikate başlamıştı. Maktul Fransız bi-ruh cesedinden başka elde hiçbir delil ve emare olmadığı ve yapılan en ince ve derin tahkikate naziren en ufak bir ipucu bile elde edilemediği neticesine varan polis reisimiz pek meyus olarak üç günlük geceli gündüzlü devam eyleyen bir mesainin böyle boşa gitmesinden be-hakkı mütesir oluyor. Karabet Bey mesleğinin kendine bahş ettiği bir mümarete ve tecarible başını elleri arasına sıktı ve zihnini işletmeye başladı. O bütün zabita vakalarında muvaffak olmağa alışmış ve attığı adımın boşa gitmediğini bilerek çalışmış bir zabita amiri idi. Fakat bu defa bütün mesaisi bir hiçe tafra müncer olurdu. Elde birçok delail ve emare olduğu vakit kim olsa cürmü meydana çıkarabilirdi. Nihayet livanın bu kıymetli zabita amiri birdenbire haykırdı ve bir şeyi bulmuştu. Polis Bahri!... diye seslendi ve keşfini ona anlatarak kayıt eşya-i cürmiyeyi behamahal orada bulaksın. Bul ve çabuk gel, dedi.... Yarım saat sonra katil meydana çıkmıştı.”⁵⁴²

30 Aralık 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “**Kömür Buhranı**” başlıklı haberde Antakya’da kömür sıkıntısının çekildiği bu durumun halkı bezdirdiği belirtilerek buna bir çözüm bulunması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca bu olayda orman memurlarının büyük payı olduğu dikkat çekilen haber şu şekildedir.

“**Memurlara ağız açamamak şartıyla**” İskenderun’a ve Antakya’da öyle bir kömür rezaleti var ki, bu hal yakın zamanlarda görülmemiştir. Bir muharririmiz iki üç gün Antakya’da idiler. Kömürcü dükkanında halkın çektiği zahmet ve müşgülatı bizzat şahit olmuşlar. Çünkü çarşıya kömür gelmiyor. İskenderun’da da hal ve vaziyet bu merkezdedir. Çarşıya kömür gelmiyor değil, gelemiyor. Sebebini yazacak olursak bu defada bizi zincire vururlar. Çünkü orman memurlarını efradı milletin fevkinde gördüğümüz sınıf-ı mümtaz dediğimiz kazançları ki maaşları demektir. Bunu alın açıklığıyla ve kimseye minnet etmeden kemal-i afiyetle yemek haklarından ve daha binbir rica hariyetlerinden hülasa heyet-i ictimaiye içinde mümtaz bir sınıf olduklarından bahs ettiğimiz halde takdir ve teşekkürüne inadına yapılmışçasına sözün altındaki aldığımız cihetle kömür hakkında da yazarken mazallah teali birde memurlarından ve müsebbiblerinin memurun aidesi olduğundan bahs edecek olur isek bu

⁵⁴² “Polis Müdürümüzün Bir Muvaffakiyeti”, *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s. 1

defada simsiyah kömür yapılmak ihtimalimize sukün edeceğiz. Millette kömür diye varsın kırılınsın göçsün ve yaşasın orman memurları...”⁵⁴³

10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde İskenderun ve Antakya vilayetlerinde tiyatro gösterimiyle ilgili haber “Ertuğrul Sadeddin” başlığıyla verilmiştir. Haberde İskenderun halkının çok iyi tanıdığı Ertuğrul Sadeddin Beyin eşiyle birlikte on gün kadar sürecek olan tiyatro gösterisi olacağı ve İskenderun’da birkaç günden beri tiyatro yaptığı bildirilmiştir. Ayrıca Antakya’ya gidecek olan Ertuğrul Sadeddin Antakya’da da tiyatro oyunu sunacağı belirtilmiştir.⁵⁴⁴

Doğru Yol Gazetesinde 1 Şubat 1934 tarihli nüshasında “**Gelenler Gidenler**” başlıklı haberde İskenderun’a gelen veya gidenler hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Bu haberde “Haleb muhamilerinden İstaz Esad Bey Gürani, Haleb’de intişar eden Ermenice “Yeprad” gazetesini başmuharriri Yersiyani ve Halebin mütehassıs müteahhidlerinden Corc Mihail’in Efendiler bir ay maslahat şehrimize gelip gitmişlerdir.” Bilgisine yer verilmiştir.⁵⁴⁵

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesinde “**Antakya’da Oteller**” başlıklı haberde Antakya belediyesinin, otelleri kontrol altına alması genel ahlak için çok iyi olacağı bildirilerek bir iki otel dışında olmak üzere diğer otellerin pis ve murdar olduğu belirtilmiştir.⁵⁴⁶ 23 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesinde Turizm Oteli ile ilgili haber “**Turizm Oteli**” başlığıyla yer almıştır. Haberde Antakya’da birkaç zadedden satın alınan malum bina otel haline getirilmiş ve Turizm şirketine verildiği, bu şirketin 8 milyon lira sermayeli bir şirket olduğu Beyrut’taki Sen Jarj otelini yaptıkları belirtilerek bu şirketin sancak hükümetiyle olan mukavelesinin bu yıl bittiği bildirilmiştir. Haberde devamlı şirketin üç yıl daha mukaveleyi uzatma istişinin meclis tarafından kabul edilerek onaylandığı haberine de yer verilmiştir.⁵⁴⁷

⁵⁴³ “Kömür Buhranı”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1

⁵⁴⁴ “Ertuğrul Sadettin”, *Doğru Yol Gazetesi*, Mart 1934, s. 2

⁵⁴⁵ “Gelenler, Gidenler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 2

⁵⁴⁶ “Antakyada Oteller”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-ı Evvel 1933, s. 1

⁵⁴⁷ “Turizm Oteli”, *Doğru Yol Gazetesi*, 23 Kanun-ı Eveel 1933, s. 3

3. 8. Meteorolojik Gelişmeler

Doğru Yol Gazetesi'nde meteorolojik gelişmelerle ilgili haberlerin büyük kısmı Antakya, İskenderun ve havalisindeki meteorolojik gelişmelere aittir. Bunların dışındaki tek haber 24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde "**Haleb'e Kar Yağdı**" başlığıyla verilmiştir. Bu haberde Haleb'de cumartesi öğleden sonra karın yoğun olarak yağdığı ve seferlerin iptal edildiği bildirilmiştir.⁵⁴⁸

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesinde "**Sancağımız Dağlarına**" başlıklı haberde sancak bölgesinin meteorolojik gelişmelerle ilgili bilgiler verilmiştir.

"Geçen pazar ve pazartesi günleri Antakya'nın cenubundaki Cebel-i Akı ile Beylan dağlarına soğukluk Nerkizelin ve Atik semtlerine epeyce ehemmiyetli karlar yağmıştır. Bunların neticesi olarak Antakya'da biraz fazla İskenderun'da daha hafif kuru bir soğuk devam eylemektedir."⁵⁴⁹

10 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde meteorolojik gelişmelerle ilgili olarak 3 haber yer almıştır. "**Kar ve Yağmur**" başlıklı haberde İskenderun'da iki günden beri yoğun bir şekilde kar ve yağmur yağdığı bildirilerek bunun yanında havaların pek şiddetli soğuk olmadığı belirtilmiştir.⁵⁵⁰

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "**Antakya Haberleri**" başlıklı kısımda "**Antakya'da Yağmur**" başlıklı haberde Antakya'da üç günden beri yağmurların yağdığı ve soğukların devam ettiği belirtilerek Şih Köyüne yoğun karın yağdığı, Asi nehrinin fazla bulanık akmasına nazaran yağmurun her tarafta genel olduğu bildirilmiştir⁵⁵¹. Soğukların hüküm sürdüğü Antakya'da bir tütün kaçakçısının soğuktan donarak öldüğü haberi "**Bir Adam Dondu**" başlığıyla verilmiştir. Aynı haberde devamla Antakya'da karların belli yerlerde yağdığı ve kışın bütün şiddetiyle devam ettiği bildirilmiştir.⁵⁵²

⁵⁴⁸ "Halebe Kar Kağdı", *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-ı Sani 1934, s. 2

⁵⁴⁹ "Sancağın Dağlarında", *Doğru Yol Gazetesi*, Kanun-ı Evvel 1933, s. 1

⁵⁵⁰ "Kar ve Yağmur", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-ı Sani 1934, s. 2

⁵⁵¹ "Antakya'da Yağmur", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-ı Sani 1934, s. 2

⁵⁵² "Bir Adam Dondu", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-ı Sani 1934, s. 2

24 Ocak 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde İskenderunda meydana gelen şiddetli fırtına ve sonuçlarıyla ilgili olarak haberler yer almıştır. “Şehrimizde Fırtına” başlıklı haber şu şekildedir.

“Hamidiye mahallesinde dörtyollular kampında mütevaffa Nicar Kiyork’un berakası yerinden uçmuş ve yetişen polis memurlarımızdan Şükrü ve Hilmi Efendiler açıkta kalan merkumun çoluk ve çocuklarını kurtamışlar ve emin bir mahalde istirahatlerini temin eylemişlerdir. Bu ameliye esnasında polis Şükrü Efendinin sağ gözüne taş ve kum parçaları sıçramış ve mümaileyhin gözü yaralanmıştır. Her iki gayretli polisimizin hareketi şayan-ı takdirdir.”⁵⁵³

Aynı tarihli Doğru Yol gazetesinde “Kar Fırtınası” başlıklı haberde cumartesi öğleden sonra başlayan kar Beylan’da ve Beylan gediğinde fazla şiddetlendiği ve fırtına halinde yağdığı bildirilmiş ve Beylan’da hemen kamilen İskenderun’da kısmen dükkanların kapandığı belirtilmiştir.⁵⁵⁴ Aynı gazetede yine fırtına sonucunda meydana gelen hasarlarla ilgili haber “İtalyan Manastırının Ağaçları” başlığıyla şu şekilde verilmiştir.

“Hava Fırtınası İtalyan Manastırının yirmi otuz yıllık kocaman ağaçları kökünden çıkmak suretiyle yıkılmış ve bu meyanda birçok cam ve kiremitlerde ber hava olmuştur. Memlekette dükkan ve mağaza üzerinde bulunan levhalar, damlardaki kiremitler, hemen hemen birçok evlerin camları kamilen kırılmış ve hava sabaha kadar devam eylemiştir.”⁵⁵⁵

Aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi’nde yukarıdaki haberlerin tam tersi bir haber yer almakta ve şiddetli geçen kış şartlarının bir anda ortadan kalktığı ve yaz mevsimi gibi bir ortam oluştuğu belirtilmektedir. “Yaz mı Geldi” başlıklı haber şu şekildedir.

“Cumartesi fırtınasından sonra şehrimize bir anda yaz geldi. Birçokları paltolarını çıkardı. Adeta her taraf baharın hülulunu işaretlemektedir. Aynı zamanda karşımızdaki dağlarda karlarla müsteverdir.”⁵⁵⁶

⁵⁵³ “Şehrimizde Fırtına”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-ı Sani 1934, s. 2

⁵⁵⁴ “Kar Fırtınası”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-ı Sani 1934, s. 2

⁵⁵⁵ “İtalyan Manastırının Ağaçları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-ı Sani 1934, s. 2

⁵⁵⁶ “Yaz mı Geldi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 24 Kanun-ı sani 1934, s. 2

Doğru Yol Gazetesi'nde, meteorolojik gelişmelerle ilgili son haber 1 Şubat 1934 tarihli müşhasındaki "Şehrimizdeki Yağmurlar" başlığıyla yer almıştır. Haberde İskenderun'da üç gün devam eden yağmurların sürdüğü bildirilmiştir.⁵⁵⁷

3. 9. İlan – Duyuru – Reklam

Doğru Yol Gazetesi'nde çeşitli şekillerde ilan, reklam ve duyurulara rastlamaktayız. Gazetenin elimizde bulunan bütün nüshalarında bu reklamları görmek mümkündür.

Doğru Yol Gazetesinde hükümet dairelerinin verdiği ilanlarda bulunmaktadır. 30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesinde Kırıkhan Ziraat Müdürlüğü tarafından borcu sebebiyle haciz konulan çiftçiler ve topraklarıyla ilgili ilan "İlan" başlığıyla yer almıştır.⁵⁵⁸ Bunun yanında ihale ilanlarının da gazetede yer aldığını görmekteyiz.⁵⁵⁹ 1 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde "İlan" başlığıyla zirai mücanen yer alması tevzii edileceğinden taleblilerin Antakya ziraat dairelerine lüzum müraatları ilan olunacağı bildirilmiştir.⁵⁶⁰ Ayrıca gazetede iflas⁵⁶¹ ve icra⁵⁶² ile ilgili haberleride görmekteyiz.

Doğru Yol Gazetesinde gazetenin okuyucularına duyuru amacıyla yer verdiği yazıları da görmekteyiz. 30 Aralık 1933 tarihli gazete abonelerini borçlarını ödemeleri bildirilmiştir.⁵⁶³ 30 Aralık 1933 tarihli gazetenin nüshasında ise "Gazetemiz Antakya'da" başlıklı duyuru yazısında Doğru Yol Gazetesinin Antakya'da Debuzade Ahmet Efendi'nin dükkanında satışa sunulduğunu ayrıca gazeteye verilecek ilanlar için buradan irtibat kurulabileceği belirtilerek ayrıca Debuzade Ahmet Efendinin dükkanında ayrıca İstanbul gazetelerinde bulunduğu bildirilmiştir.⁵⁶⁴ 10 Mart 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesinde ise "Abonelerimize" başlıklı duyuru yazısında, gazete abonelerinin borçlarını ödemesine dair duyurular yer almıştır.⁵⁶⁵

⁵⁵⁷ "Şehrimizde Yağmurlar", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s.2

⁵⁵⁸ "İlan", *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-1 Evvel 1930, s. 3

⁵⁵⁹ "Münakaşa İlanı", *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-1 Evvel 1933, s. 3

⁵⁶⁰ "İlan", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 3

⁵⁶¹ "İlan", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 3

⁵⁶² "İlan", *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s. 3

⁵⁶³ "Karilerimize", *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-1 Evvel 1933, s. 4

⁵⁶⁴ "Gazetemiz Antakya'da", *Doğru Yol Gazetesi*, 23 Kanun-1 Evvel 1933, s. 4

⁵⁶⁵ "Abonelerimize", *Doğru Yol Gazetesi*, 10 Mart 1934, s. 2

Doğru Yol Gazetesinde her meslekten reklamları görmek mümkündür. Avukat⁵⁶⁶, doktor⁵⁶⁷, diřçi⁵⁶⁸, berber⁵⁶⁹, terzi⁵⁷⁰ gibi meslek erbablarıyla ilgili reklamlar Doğru Yol Gazetesi'nde yer almaktadır. Bu reklamların yanında "Eski Reji Mamulati" başlığıyla sigara ve tütün reklamlarını da görmekteyiz.⁵⁷¹ Bu meslek ve tütün reklamı dışında gazetelerin hemen hemen her nüshasında rastladığımız reklamlardan biride otel işletmeleriyle ilgili reklamlardır. Bunlar Elyan⁵⁷² ve Meserret⁵⁷³ isimli otellerin reklamlarıdır.

4. KOMŞU ÜLKELERLE İLGİLİ HABERLER

Doğru Yol Gazetesi'nde Suriye'ye komşu olan ülkelerle ilgili haberler diğer haberlere göre daha azdır. Gazetelerde komşu ülkelerle ilgili toplam 8 haber bulunmaktadır. Bu haberlerin ikisi dışındakilerin hepsi siyasi nitelikteki haberlerdir. Bu haberlerden üç tanesi Suriye gibi Fransız mandası altında bulunan Lübnan ile, iki tanesi Irak ile ve üç tanesi de Hicaz Krallığı ve Yemen ile ilgili haberlerdir.

4. 1. Lübnan

Lübnan, Suriye gibi Fransa mandası altında bulunmakta ve Fransa bu iki ülkeyi tek bir idare merkezinde idare etmekteydi. Bu yönetim ise Beyrutta merkezi bulunan Fransız Yüksek Komiserliği idi.

4 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde "Beyrut İntihabati" başlığıyla Lübnan meclis vekilliği seçimlerinin yapıldığı haberine yer verilmiştir. Haberde seçimin çok heyecanlı geçtiği ve azınlıkları temsilen Doktor Eyüb Tabet ve Ermenilerden de İstaz Hiram Lilkiyan Efendi'nin kabul edildiği bildirilmiştir. Ayrıca haberde İstaz Hiram Lilkiyan'ın Antep'li olduğu İstanbul, Halep ve Beyrut'ta birçok eserler yapmış

⁵⁶⁶ "Avukat Hasan Sadık Bey", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 4

⁵⁶⁷ "Kabili Fenniye (Ruhiye İkbāl) Hanım", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-ı Sani 1934, s. 4

⁵⁶⁸ "Halep'de Diş Tabibi Artın Çamçıyan Efendi", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 4

⁵⁶⁹ "Vedii Usta Deyübdede Geçmemeli!", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 4

⁵⁷⁰ "Ahal-i Kirama Müjde", *Doğru Yol Gazetesi*, 13 Kanun-ı Sani 1934, s. 4

⁵⁷¹ "Eski Reji Muamulati", *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s. 4

⁵⁷² "Elyan Oteli", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 4

⁵⁷³ "Meserret Oteli", *Doğru Yol Gazetesi*, 1 Şubat 1934, s. 4

olan bir müteahhit olduğu ve iktidar ile ehliyetiyle tanınmış bu şahsın görevi başarıyla ifa edeceği belirtilmiştir.⁵⁷⁴

11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Beyrutta Zahire Fiyatları”** başlığıyla Beyrut'ta zahire fiyatlarının düştüğü ile ilgili bir haber yer almıştır. Haberde mevsimin güzel ve iyi bir şekilde gitmesiyle Beyrutta zahire fiyatlarında bir düşüşün belirgin bir şekilde piyasalarda hissedildiği belirtilmiştir.⁵⁷⁵

Yine aynı tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde Cumhuriyet gazetesinden iktibas yapılan bir haber yer almıştır. **“Beyrut'ta Umulmayan Bir Define”** başlıklı haber gazetede şu şekilde yer almıştır.

“Bir kuyudan 100.000 Altın Varmış”

“İstanbul – Cumhuriyet – Suriyeden haber verildiğine göre birkaç gün evvel Beyrut'a giden Ahmet Sadettin Efendi isminde biri hükümete müracaat ederek Huş köyü civarında bir kuyuda yüzbin liralık bir servet bulunduğunu bildirmiş ve bunun çıkarılması için müsaade istemiştir. Bu para harbin sonlarına doğru bölgedeki bir kumandana maiyetinde bulunan zabitan ve efrada tevzii edilmek üzere gönderilmişti. Fakat o sırada bu cephe bozulduğundan kumandan parayı düşman elinden kurtarmak maksadıyla bu kuyuya atmışdı. Kuyu muhafaza altına alınmışdır. Bu ihbar tahakkuk ettiği takdirde hem Suriye Hükümeti, hem de Ahmet Sadeddin Efendi bundan istifade edecektir.”

Bu haberin devamında Doğru Yol Gazetesi'nin bir notunu görmekteyiz. Bu haberin ne Lübnan nede Suriye'de yayımlanan gazetelerin hiçbirinde bulunmadığı ve bu habere yer vermedikleri belirtilerek bu duruma şaşıklarını bildirilmektedir.⁵⁷⁶

⁵⁷⁴ “Beyrut İntihabati”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2

⁵⁷⁵ “Beyrut'ta Zahire Fiyatları”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s. 2

⁵⁷⁶ “Beyrutta Umulmayan Bir Define”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s. 1

4. 2. Irak

Doğru Yol Gazetesi'nde Irak'la ilgili iki haber yer almaktadır. Bu haberlerden biri Irak'ın bir sorunu olarak başlayan ve uluslararası bir sorun haline gelen Asurilerle ilgili, diğeri ise Irak Kralının evlilik haberidir.

30 Aralık 1933 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde **“Irak Asurileri Brezilya'ya Gidecek”** başlıklı Londra mahreçli haberde Cemiyet-i Akvam'ın Irak Asurileriyle doğrudan doğruya ilgilendiği, Asurilerin Brezilya'ya gönderilmesi konusunda birçok yetkilinin taraftar olduğu belirtilerek, masrafların İngiltere hükümeti tarafından karşılanacağını tahmin edildiği ve Brezilya'ya sevk edilecek Asurilerin sayısının 25 bin kişi olduğu bildirilmiştir.⁵⁷⁷

4 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde ise **“Irak Kralına Evlenme Merasimi”** başlıklı Bağdad mahreçli haberde, Irak Kralının prenses Albe ile evlenmesine ait kanuni işlemlerin bittiği belirtilerek bundan sonra prensesin babasının evinden ayrılarak krallık sarayına gideceği bildirilmiştir.⁵⁷⁸

4. 3. Hicaz – Yemen

1934 yılında Hicaz Krallığı ile Yemen Krallığı arasında savaş sürmekteydi . Doğru Yol Gazetesinde bu konuyla ilgili haberler yer almıştır. Bu haberlerin yanında İngiltere ve Yemen arasındaki ilişkilerle ilgili bir haberde yer almaktadır. Bu iki krallıkla ilgili haberlerin hepsi 11 Şubat 1934 tarihli Doğru Yol Gazetesi'nde bulunmaktadır. Gazetede haberler aynı sütunda ard arda sırayla verilmiştir.

“Arabistan'da Yeni Hadiseler” başlıklı haberden iki ülke arasında bulunan ihtilafların giderilmesi için bir sulh konferansı düzenleneceği belirtilmiştir. Konferansın Asir'in merkezi olan İbha'da yapılacak konferansa Suudi Arabistan Hükümeti adına katılacak olan dışişleri bakanı Fuat Hamza Bey'in yanında Mekke'den hareket edeceği bildirilmiştir.⁵⁷⁹ **“Yemen ile İngilizler Arasında”** başlıklı haberde ise İngiltere Yemen arasında Aden – Yemen sınırı hakkındaki düzenlemelerle ilgili şu bilgiler yer almıştır.

⁵⁷⁷ “Irak Asurileri Brezilya'ya Gidecek”, *Doğru Yol Gazetesi*, 30 Kanun-ı Evvel 1933, s. 2

⁵⁷⁸ “Irak Kralına Evlenme Merasimi”, *Doğru Yol Gazetesi*, 4 Şubat 1934, s. 2

⁵⁷⁹ “Arabistanda Yeni Hadiseler”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s. 2

“Diğer taraftan Aden – Yemen hudud mesailini hal etmek üzere Aden valisinin riyasetinde bir heyet bir a evvel bir harb gemisiyle Hudayda’ya vasıl olmuş ve hükümet ricali tarafından karşılanmıştır. Mihmandar tayin olunan başvekilin biraderi Ali El – emiri refakatında otomobillerle Sana’ya hareket olunmuş, misafirler sanayi mektebine misafir edilmişlerdir. İkinci gün müzakerat başlayarak aynı günde eserler tesbit edilmiş, pürüzlü işler hal olunmuştur. İngilizler Yemen askerinin tahliyesinin ve Aden’e teslimi talep ettikleri “Yerim” , “Abkütaybe”, kazaları Yemen Hükümeti tarafından Aden’e terk olunmuştur.”⁵⁸⁰

“Ber-heva Edilen Kaza” başlıklı haberde ise şu bilgiler verilmiştir.

“Şimal Cephesine gelince İmamın Velihtı tarafından işgal edilen Neccaran Havalisinde bulunan Bedir Kazası Sana’dan getirilen 20 deve yükü barut ve dinamitle ber-heva edilmiş, su kuyuları kapatılmıştır. Yemen şimal ordusu kumandanının bu suretle hareketinde sebep hudutta bulunan Yemenliler tarafından tahliye edilecek olan bu havalideki asairin muvakkat bir müddet için kendilerine bir zarar veremeyecek hale getirilmesidir.”⁵⁸¹

⁵⁸⁰ “Yemen ile İngilizler Arasında”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s. 2

⁵⁸¹ “Ber-heva Edilen Kaza”, *Doğru Yol Gazetesi*, 11 Şubat 1934, s. 2

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YENİ IRAK, VAHDET VE DOĞRU YOL GAZETELERİNİN FİHRİSTİ

1. YENİ IRAK GAZETESİ

1. 1. Yeni Irak Gazetesi (4 Şubat 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Irak'ın Zira'î Kalkınması

Irak halkının refah içinde yaşaması için, zira 'î kalkınmanın gerçekleşmesi ve bu konuda hükümetin üzerine düşeni yapacağına dair makale.

Sayfa No:1

Haber No:2

Düğün Münasebetiyle Gönderilen Tebrik Telgrafları

Melik Birinci Gazi Hazretleri'nin düğün merasimi nedeniyle, birçok ülkenin devlet adamları tarafından gönderilmiş olan tebrik telgrafları.

Sayfa No:1

Haber No:3

Türk Elçisi

Türkiye Elçisi Tahir Lütfü Bey'in, Melik Gazi Hazretleri'ni ziyaret ederek itimad evrakını, kendisine takdim etmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Basraluların Melik Gazi'ye Hediyesi

Basra Belediyesi'nin, Melik Gazi'ye gönderdikleri düğün hediyesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Tebrik

Kahire'de yayın hayatını sürdüren Muhaderet Gazetesi'nin kuruluş yıldönümünü kutlama tebriki.

Sayfa No:1

Haber No:6

Cafer Paşa Geldi

Irak'ın Londra mümessili Cafer Paşa'nın, mühim işler dolayısıyla Irak'a gelmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Umumi Irak İzcileri

Irak spor aktivitelerini geliştirmek için devlet tarafından bütün Irak izcilerinin bir araya getirilip çeşitli faaliyetlerde bulundurulacaklarına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8

Irak'tan İhraç Edilen Hububat

Irak'tan ihraç edilen hububat miktarlarına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Gecelere Mahsus Haber

Bağdat'ta, geceleri eğitim yapmak amacıyla lisan mektebinin açılacağı; bu mektepte hangi dillerde öğrenim yapılacağı ve başvuru için gerekli şartların neler olduğuna dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Doğum

İbrahim Hakim Bey'e, dünyaya gelen çocuğundan dolayı kutlama tebriki.

Sayfa No:1

Haber No:11

Mahpuslar Azalıyor

İlan edilen af iradesinden sonra hapisanelerde azalan mahkum sayısına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:12

İş Bankası

Türkiye Hükümeti'nin, Irak ile iktisadi ve içtima'i münasebetlerini güçlendirmek için Bağdat'ta İş Bankası Şubelerini açmayı düşündüğüne dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Diktatör İhtiyacı

Milletler ve cemiyetler için diktatör bir yöneticinin gerektiğini savunanların, ne kadar yanlış bir düşünce içinde olduklarını ve geçmişte bu tip insanların ne gibi felaketlere sebep olduğunu anlatan makaleye dair.

Sayfa No:2

Haber No:14

Bir Fransız Gazetesi İsmet Paşa İçin

"Beynel Millel Politika Alanında Bu Derece Faziletli ve Kuvvetli Bir Devlet Adamına Ender Tesadüf İdir."

Paris'in en mühim gazetelerinden "Pari-Medi" isimli bir gazetede Türkiye Cumhuriyeti Başvekili İsmet Paşa hakkında övgü dolu sözlerin yazıldığı habere dair.

Sayfa No:2

Haber No:15

Tayyare Şehitleri

Türkiye'de, şehit pilotları anmak için yapılan büyük törenlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Büyük Gazi ve Türk Büyüklerine

Bulgar Kralı'nın, Mustafa Kemal, İsmet İnönü ve Tevfik Rüştü Bey'e, Elçi Suphi Bey aracılığıyla gönderdiği övgü dolu sözlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Ma'arifte Islâhât

Liselerde yapılacak ıslahatlar için müfettiş ve müdürlerin, bir araya gelip yaptıkları çalışmalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Muhtaç Köylülere Tohumluk Tevzi' Ediliyor

Konya Ziraat Bankası'nın, 47 köyde muhtaç köylüye aynen geri alınmak şartıyla buğday dağıtılmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Türkiye'de Ne Kadar Fabrika Var?

Türkiye'de, faaliyette olan fabrika ve işçi sayısını tespit etmek amacıyla İstatistik Umum Müdürlüğü'nün yapmış olduğu istatistik çalışmalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

İpek Sanayi

Teşvik Sanayi Kanunu'yla birlikte, ipek fabrikalarının sayısının giderek arttığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

Hasta İşçilerin Tedavisi

İşçi sayısı fazla olan müesseselerin, doktor ve hasta yataklarının sayısının artırılması gerektiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Ali İktisat Meclisi

Ankara'da toplanacak olan Ali İktisad Meclisi İctima 'ına, İstanbul'dan iştirak edecek azaların, Ankara'ya hareket etmelerine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:23

Sekiz Milyon Altın Dolarlık Kredi

Sovyetlerin, Türkiye Hükümeti'ne fabrika ve mekanik temini için vereceği krediye dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:24

Beynelmilel Ticaret Odası'na Türkiye'nin Alınması

Merkezi Paris'te olan beynelmilel Ticaret Odası'na, Türkiye'nin de iştiraki için İstanbul'da kurulan cemiyete dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:25

Ucuz Nakliyat Tedbiri

Türkiye'den ihraç edilecek malların, nakliye masraflarını en ucuza mal etmek için alınan tedbirlere dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:26

Ticari İşler

Türkiye ile Belçika arasındaki ticari münasebeti sıklaştırmak maksadıyla, sanayi erbabından bir heyetin İstanbul'a gelmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:27

Adana'da Pamuk Mahsulü

Adana'daki pamuk mahsulünün önceki yıllara göre artığına ve bunların Ankara ile İstanbul'a ihraç edileceğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:28

Balkan Misakı

Balkan Ülkeleri'nin, Balkan Misakını imzalamak için bir araya geldiklerine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:29

Türkiye'ye Gidiyor

Türkiye ve Yunanistan sanayinin iki memleket ihtiyacını birden temin edecek bir şekilde sokmak için, Yunanistan İktisat Nazırı Pesmaz Vegalu'nun, Antakya'ya gelmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:30

İstanbul'un İmarı ve Müstakbel Şekli

İstanbul'un imarı için, dünyanın şehircilik mütehassıslarının hazırladıkları raporları tetkik etmek için, oluşturulan jüriye dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:31

Tuhaf Bir Hırsızlık

İstanbul mahalle aralarında, iki çingene kadın, yaptıkları hırsızlıklara dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:32

Bağdat Postası Müdüriyeti'nin Nazar-ı Dikkatine

Irak Posta Teşkilatı'nın, görevini yerine getirememesinden dolayı posta idaresinin bu konuyla ilgilenmesi gerektiğini bildiren yazı.

Sayfa No:3

Haber No:33

Rokfoller Nasıl Zengin Oldu

Amerikalı bir zengin iş adamının, bu kadar çok servete nasıl sahip olduğu ve bu serveti nasıl harcadığına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:34

Okuyucularımıza

Yeni Irak Gazetesi'nin bundan sonraki sayılarında, Türk Harfleriyle yazılacak bölümlere yer verileceğine ve Irak kültürüne fayda sağlamak amacıyla Türkçe eserlerden istifade etmek isteyenlere kitap tedarik edileceğine dair ilan.

Sayfa No:4

Haber No:35

Almanya'da Kısırlaştırma Nasıl Yapılacak?

Almanya'da, ırsi hastalıkları önlemek maksadıyla yapılacak kısırlaştırma çalışmalarına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:36

Yeni ve Mühim Keşifler

Yapılan bir keşifle, bundan sonra ameliyatlarda bıçak kullanmadan radyo dalgalarıyla yapılacağına ve kan bile akıtmadan yapılan ameliyatın, birçok hastalığı tedavi etmede olumlu sonuçlar vereceğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:37

Düello Yapılmayacak

Stavinsky hadisesinden dolayı, Mösyö Damunzeye ile Mösyö Harüyu arasında çıkan anlaşmazlığa dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:38

Yeni Irak

Irak halkının ilanlarını Yeni Irak Gazetesi'ne vermeleri için yapılan ilan.

1. 2. Yeni Irak Gazetesi (8 Nisan 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Yeni Bir Şimendifer Hattı

İran, Irak, Türkiye ve Suriye Ülkelerinin, ulaşımını daha rahat sağlayacak bir demiryolu yapılmasının düşünüldüğüne; bu demiryolunun iktisadi açıdan ülkelere büyük yararlar sağlayacağına duyulan inanca dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Ta'dil Layihası Kabul Edildi

Matbu'at Kanunu'nun, değişiklik tasarısının mecliste kabul edildiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Irak ve Japonya Ticari Münasebeti

Irak ve Japonya arasında yapılan ticari münasebetlerin, olumlu yönde cereyan ettiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Sıhhiye Tedabiri

Sıhhiye Umum Müdürlüğü'nün, Bombay ve Karaçi'den Basra'ya vapurla gelecek yolcuların sağlık kontrolünden geçirileceğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Sanayi Mütahassısı

Irak'ta ki sanayi müesseselerini tetkik etmek amacıyla Alman mütahassısların, Basra'ya hareket etmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Hükümetin Petrol Hissesi

Britanya Petrol Şirketi'nin gaz hissesi bedelini, Irak Hükümetine vermesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Sefer-i Mâlukâne

Gazi Melik'in, livalarda yapacağı tetkiklere başladığına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Gizli Fuhuşun Önüne Geçilecek

Aleni fuhuşa teşvik eden gizli fuhuşun önüne geçilmesi amacıyla, meclisin aldığı tedbirlere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Arap Sergisine Gidecek Heyet

Matbu'at idaresinin, Filistin'de açılacak sergiye gazetecilerden oluşan bir heyet göndereceğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Celalet meab İbn-i Su'ud Hazretleri'nin Yemen'de ki Muvaffakiyetleri

'Arabiye-i Su'udi'ye Hükümeti'nin Bağdat Elçiliği'nden, Yeni Irak Gazetesi'ne gönderdiği bir mektup.

Sayfa No:1

Haber No:11

Tifo Serumı Yapılacak

Ma'arif Vezareti'nin, okullardaki öğrencilere tifo serumu tatbik edeceklerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Arabistan Yarımadası'nda

Yemen ile Hicaz arasında çıkan savaşta, ortalığı en çok karıştıranların bu savaşın olmasını istemiyormuş gibi görünüp aslında bu harbi kızıştırmak isteyenlerin olduğunu ve bu gurupların amaçlarına ulaştıklarını anlatan makaleye dair.

Sayfa No:2

Haber No:13

Büyük Gazi Hazretleri Trakya Hey'etini Kabul Etiler

Cumhuriyet Hükümeti'nin Edirne'ye karşı gösterdiği alakaya karşı, Edirnelilerin şükranlarını arz etmek amacıyla, Edirne Valisi'nin Ankara'ya geldiğine ve Gazi Hazretleri tarafından kabul edildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Beynelmilel İzmir Panayırı

İzmir'de açılacak 9 Eylül Panayırı'nda teşkil edilecek ecnebi eşya ve ma'mulatin hangilerinin satışına müsaade edileceği ve panayırın, açılış ve kapanış tarihlerinin bildirilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Mi'mar Sinan İçin

Büyük Türk Mimarı Mimar Sinan'ın, kabri üzerinde yapılan anma merasimine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

İtalya İle Ticari İ'tilaf

Türkiye-İtalya arasında yapılan ticaret müzakerelerinin, muvaffakiyetle sonuçlandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

İsmet Paşa Hazretleri'nin İzmir Seyahati

Başvekil İsmet Paşa'nın, İzmir'e yapacağı seyahate dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Yıldız Sarayı

Konferansların yapıldığı Yıldız Sarayı'nın merasim dairesinde yapılan tamir çalışmalarının, tamamlandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Alpullu Şeker Fabrikası'nın Kazancı

Heyeti Umumiye tarafından arz edilen bilançoya göre, Alpullu Şeker Fabrikası'nın 1933 senesindeki kârına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Amerikan Bankeri İnsud

Amerikan Bankeri İnsud'un, Yunanistan'dan Habeşistan'a giderken şiddetli fırtına sebebiyle, Çanakkale Boğazı'na gelmesi sonucunda yaratmış olduğu uluslar arası soruna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

Yugoslavya Hariciye Nazırı

Yugoslavya Hariciye Nazırı M. Yevtiç'in, Balkan Misakı'nın kabul edilmesi hakkında Türkiye Hükümeti'yle görüşmek için Ankara'ya gideceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Mühim Bir Mülakat

Romanya Hariciye Nazırı M. Titulesko'nun, Fransa Hükümeti'nin daveti üzerine, Paris'e yapacağı ziyarete dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Avrupa'da Mühim Hadiseler Hazırlanıyor

Fransa'nın, müttefikleriyle aralarındaki bağları kuvvetlendirmek için, aldığı tertibatların neler olduğuna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:24

Fransa'da Teka'üd İdenler

Fransa'da, tasarruf maksadıyla seksen bin memurun zorunlu emekliye ayrılmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:25

Kuvvetli Bir Ordu

Rus ordusu zabitlerinden Masinofi'nin, Kızıl Ordu hakkında vermiş olduğu konferansa dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:26

Fransız Donanması

Dünya devletleri arasında en fazla savaş gemisine, Fransa'nın sahip olduğuna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:27

İtalya'ya Müstemleke Aranıyor

İtalya'nın, İngiliz sömürgelerinden pay almak için yaptığı girişimlerden dolayı, İngiltere'nin aldığı tedbirlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:28

Acıklı Bir Ölüm

Girgün Belediye Mühendisi Mehmet Pertev Bey'in vefat ettiğine dair duyuru.

Sayfa No:3

Haber No:29

Aynştayın Nazariyeleri

Aynştayın'ın yapmış olduğu bilimsel çalışmalarının anlatılmasına ve diğer bilim adamlarıyla karşılaştırılmasına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:30

Mumya Üzerinde Yapılan Araştırma

Londra'daki büyük müzelerde bulunan Mısır Firevunları'nın mumyalarından birinin kemiklerinde görülen bir hastalık sebebiyle, ameliyat edilmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:31

Amerika Kadınları Haydutlara Karşı Silah Kullanacaklar

Giderek artan haydutluk olaylarına, zabitanın mani olmakta güçlük çekmesinden dolayı kadınlara, kendilerini korumaları için silah kullanma dersleri verilmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:32

Bernard Şov ve Akimileştirme

Londra'da çıkan Pasing Şov Mecmuası'nın, muhabir Bernard Şov ile Almanya'da, irsi hastalıkları önlemek için uygulanan kısırlaştırma politikası hakkında yapmış oldukları söyleşiye dair yazı.

Sayfa No:3

Haber No:33

Almanca Dersleri

Gazetede verilecek olan Almanca Derslerine dair duyuru.

Sayfa No:3

Haber No:34

Fillerin Hücumu

Hindistan'da bir film setinde, fillerin hücumuna uğrayan sinema operatörünün ölmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:35

Fıkralar

Dört tane fıkra.

Sayfa No:3

Haber No:36

İlan

Okuyucuların, reklamlarını Yeni Irak Gazetesi'ne verebileceklerine dair ilan.

Sayfa No:4

Haber No:37

Fransız ve İngiliz Parlamenterleri Arasındaki Fikirler

Fransa ve İngiltere Parlamentolarının arasındaki farklılıklara dair makale.

Sayfa No:4

Haber No:38

Diri Diri Gömülme Tehlikesi

İspanya'da, insanların öldü sanılıp diri diri gömülmesini önlemek için, alınması gereken tedbirlere dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:39

Milletler Cemiyeti

Japon askeri makamlarının, Japonya'nın, Milletler Cemiyeti'ne dönmesinin aleyhinde olacağını bildirdikleri habere dair.

Sayfa No:4

Haber No:40

Yumurtacılık İnhisarı

Almanya'nın, gerek ürettikleri ve gerekse satın aldıkları yumurtaları, inhisare aldıklarına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:41

Amerika Japonya

Amerika ile Japonya arasında imzalanan sulh anlaşmasına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:42

Emir Ziyad

Kahire Yeni Irak Sefiri olan Emir Ziyad'ın, vazifesinin başına geçmek için Kahire'ye gideceğine dair haber.

1. 3. Yeni Irak Gazetesi (13 Mayıs 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Türkiye-Irak Ticaret Mu'ahadesinin Akdi Münasebetiyle

Türkiye-Irak ticari ilişkilerinin gelişmesinin, her iki ülkenin de menfaatine olacağına; bu sebeple uzak ülkelerle yapılan ticaret alışverişlerinin yerine iki kardeş ülkenin karşılıklı ticaret faaliyetlerinin hem ekonomik yönden daha hesaplı olacağına hem de aralarındaki dostluğun daha da gelişeceğine dair makale.

Sayfa No:1

Haber No:2

Melik Ali Hazretleri'nin Seyahatleri

Melik Ali Hazretleri'nin, Amman'a yapacağı ziyarete dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Girgün Kulübü'nde Yeni Heyet-i İdare

Girgün Kulübü Heyet'i İdari Azalıkları'na, seçimle atanan kişilere dair ilan.

Sayfa No:1

Haber No:4

Irak ve Türkiye Arasında Ticaret Mu'ahedesi

Türkiye Hükümeti ile Irak Hükümeti arasında, ticaret mu'ahedesinin imzalanmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Japonya ve Afrika

Japonya'nın, Afrika ülkelerinde yapmış olduğu ticari faaliyetlerinden dolayı, İspanya'nın bu durum karşısında duyduğu endişeye dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Bir Alman Gazetesi Daha

Almanya'da yayınlanan gazetelerin, birer birer kapandığına ve halkın yabancı gazeteleri okuduğuna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:7

Kitap Yakmak 'Adeti

Geçmişte, düşüncesizce yakılan kitapların, tarihi olayların bir çoğunun karanlıkta kalmasına sebep olduğuna; bu olaylar sonucu, geçmişten geleceğe aktarılan en büyük servet olan kitaplardan yararlanılmadığına ve gelecekte bu eksiğin zararlarını kendini daha çok göstereceğine dair makale.

Sayfa No:2

Haber No:8a

Matbuat Odaları Teşkil Edilecek

Türkiye Dahiliye Vekâleti'nin, yeni bir matbuat kanunu projesi hazırlanmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:8b

Çanakkale'yi Ziyaret Eden General Davis'in

Çanakkale'de savaşan, İngiliz gazilerinden oluşan 740 kişilik bir kafilenin, yıllar sonra Çanakkale'ye yaptıkları ziyarete dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:8c

Keriman Hanım Yemek Pişirme Dersleri Alacak

1932 Dünya Güzellik Yarışması'ndan birinci olan Keriman Hanım'ın, Kız Sanat Mektebi'nde yemek pişirme dersi aldığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:8d

Büyük Gazi Hazretleri

Mustafa Kemal ve İsmet İnönü'nün yapmış oldukları mezarlık ziyaretlerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:8e

İran Şahı Hazretleri

İran Şahı Hazretleri'nin, Türkiye vilayetlerinde yapacağı ziyaretler sebebiyle, yapılan hazırlıklara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:8f

Mısır Kralı Fuad Hazretleri

Mısır Kralı'nın, yapacağı İstanbul ve Ankara ziyaretlerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:8g

Yunan Harbiye Nazırı'nın Ziyaretine Ehemmiyet Atfediliyor

Yunan Harbiye Nazırı'nın, Türk-Yunan dostluğunu geliştirmek için, Ankara'da yapılacak müzakerelere verdiği öneme dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:9

On Liraya Kadar Olan Hediyeler

Posta paketiyle kişilerin namına gönderilen ve değeri on lirayı geçmeyen hediyelerin, Türkiye'ye serbestçe girişine karar verildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:10

Ordu'da Fındık İhracatı

Ordu İskelesi'nden ihraç edilen fındık miktarına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:11

Fransa'nın Yorgunluğu

Fransa'nın Emanuel Barel Gazetesi'nin, Fransa'nın rejiminin çürüdüğü ve Fransa'nın içinde bulunduğu durumu körü körüne kabul edip bir uyanışa geçemediğini eleştirerek yazdığı bir makaleye dair.

Sayfa No:2

Haber No:12

Bir Tahmin

Lehistan Eski Erkanı Harbiye Reisi General Haller'in, dünya barışının bir müddet geçtikten sonra bozulacağına ve tekrar savaşların çıkacağına dair tahminlerde bulunduğu haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Cengiz Han'ın Tahminleri Bulundu

Macaristan'da Cengiz Han'ın torunlarının bulunduğu ve Macarların Türk ırkına mensup olduğunu ispat için yaptığı çalışmalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Yeni Bir Silah

İngiltere’de, son sistem özelliklerle donatılmış bir silahın yapılmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Rodos’ta Hadise Olmamış

Rodos’ta, hadiseler çıktığı söylentilerinin aslı olmadığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Kafkas Dağları’nda Altın Madeni Bulundu

Kafkas Dağları Eteklerinde, zengin altın madenlerinin bulunduğu ve bunların işletilmeye başlandığına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:17

İsveç Numunelerinden Selma Legarlov Kimdir?

İsveçli romancı Selma Lagerlof’un, hayatının anlatıldığı ve ünlü eserlerinin tanıtıldığı makaleye dair.

Sayfa No:3

Haber No:18

Ölüm

Doktor Staveruz Bey'in annesinin öldüğüne dair ilan.

Sayfa No:3

Haber No:19

Sovyet Mütahassıslar Geldi

Türkiye'de kurulacak fabrikaların tesisinde çalışacak Sovyet mütahassıslarından oluşan heyetin, İstanbul'a geldiğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:20

Fıkra

Gazeteye yazılan 3 fıkra.

Sayfa No:3

Haber No:21

Burnunu Sigortalayan Şeyh

Dünyanın birçok yerini gezip en nadir çiçekleri toplayıp bunlardan parfüm yapan bir Arap şeyhinin, çok iyi koku alan burnunu sigortaladığına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:22

Bir Tebrik

Gazetede yayınlanan bir haberin yanlış anlaşıldığına ve bu haberin yalanlandığına dair duyuru.

Sayfa No:3

Haber No:23

İ'lan

İcra gelen dükkanların, müzayede yapılarak satılacağına ve i'lan edildiği tarihten itibaren, 30 gün içinde talep edenlerin icra memurlarına baş vurmaları gerektiğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:24

İ'lan - İlanlarınızı Haricde ve Dahilde En Çok Okunan Yeni Irak'a Veriniz

İ'lanların, Yeni Irak'a verilmesi için yapılan duyuru.

Sayfa No:3

Haber No:25

Akba Kitapevi

Ankara'da bulunan bir kitapevine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:26

Fransa ile Almanya Niçin Bir Türölü Anlaşamazlar?

Çok ötelerden gelen Fransa-Almanya arasında ki anlaşmazlıkların nedeninin neler olduğuna dair, bir Fransız muharririnin görüşlerinin yer aldığı makaleye dair.

Sayfa No:4

Haber No:27

Fransa'da Hayat Pahallılığı

Fransa'daki hayat pahallılığının sebeplerinin, araştırıldığına dair

Sayfa No:4

Haber No:28

Akbal Kütüphanesi

Akbal Kütüphanesi'ne ait reklam.

Sayfa No:4

Haber No:29

Bir Gurus Bir Buçuk Fels Hesabıyla

Türkiye'den getirilmesi istenilen kitapları, gazete aracılığıyla temin edileceğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:30

İlanlarınızı Yeni Irak'a Veriniz

Okuyucuların, ilanlarını Yeni Irak Gazetesi'ne verebileceklerine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:31

Yeni Bir Matbu'at Kanunu

Türkiye'de yapılan inkılaplardan birinin de matbuat sahasında olduğuna ve yeni kanunlar çıkarıldığına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:32

Gençlik Harekatı

İtalyan Baş Vekili Mussolini'nin yazdığı bir makalede, zamanın gençlerinin ne kadar başarılı ve güçlü olduğunu ve her güçlüğe karşı nasıl direndiğini anlattığı bir yazı.

Sayfa No:4

Haber No:33

İlan - Lisan Dersleri

Bir öğretmen tarafından, lisan dersi verildiğine dair reklam.

1. 4. Yeni Irak Gazetesi (10 Haziran 1934)**Sayfa No:1****Haber No:1*****Ziyafet-i Mâlukâne***

Bohre Mezhebi'nin ne olduğu, kurucusunun kim olduğu ve akidelerinin neler olduğunu anlatan makale.

Sayfa No:1**Haber No:2*****İzmir-Tesbe Demiryolu'nu Türkiye Cumhuriyeti Satın Alarak Devlet Demiryollarına İlave İtti***

Tesbe ve İzmir Demiryolları'nın, Adliye Vekili Serac Oğlu Şükrü Bey'in katıldığı müzakerelerde, devlet adına satın alındığına ve hükümete devredildiğine dair haber.

Sayfa No:1**Haber No:3*****Milletler Meclisi'nde Tevfik Rüştü Bey Çok Alkışlandı***

Umumi Komisyon Toplantısı'nda, Tevfik Bey'in söz alarak, Balkan İtilafı için yapmış olduğu teklifler ve bu tekliflerin diğer ülke temsilcileri tarafından büyük beğeni topladığına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Sultan Tahir Saif-il İbn Hazretleri Bir Muharririmizle Neler Görüştü

Bohre Cemaati Reisi Sultan Tahir Seif-il İbn Hazretleri'nin, bir Türk muhabiriyle görüşüp, Irak'ta bir Türkçe gazetenin çıkarılmasından dolayı duyduğu memnuniyetin anlatıldığı habere dair.

Sayfa No:1

Haber No:5

Rus Ticaret Mümessili

İran'daki, Rus Ticaret Mümessilinin, Irak'la Rusya arasında bir ticaret anlaşması akdi için, Tahran'dan Irak'a gelmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:6

Asuriler'in Tehciri

Irak'ta, sürekli sorun yaratan Asuriler'in, Milletler Cemiyeti'nin aldığı karar sonucunda, Brezilya'ya yerleştirilmelerine çalışıldığına ve bu sırada çıkan problemlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:7

Yeni Bir İttifak

Irak ile Britanya Hükümeti arasında, I.Dünya Savaşı sırasında ölen askerlerin mezarları ve bazı abidelerin inşası hakkında, yapılan görüşmelere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:8

Fransızca Ankara

Hakimiyet-i Milliye'nin, haftalık Fransızca nüshası olan Ankara Gazete'si hakkında i'lan.

Sayfa No:2

Haber No:9

Okuyucularımızın Nazar-ı Dikkatine

Vilayetlerdeki abone bedellerini toplamakla görevli olan mutemed Emin Lütfü Efendi'nin, görevden alındığı ve abone bedellerinin, artık Lütfü Efendiye verilmemesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:10

Dünyada Ne Kadar Sinema Var?

Yapılan istatistik çalışmalarında ortaya çıkan, dünyanın muhtelif kıtalarındaki muhtelif memleketlerinde, kaç tane sesli ve sessiz sinema olduğuna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:11

Mısır Muhabir Mahsusundan

Kral Fuad Hazretleri'nin büyük kızının, eşiyle birlikte Paris'e gitmek üzere, İskenderiye'den yola çıktığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Asar Mısıriye 'Ulemasından Doktor "Fransıs Garifet'in" Terekesi

Doktor Fransıs Garifet'in ölümü üzerine, bıraktığı mirasın dağıtılmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Mısır'da İran Ticaret Odası

İran ile Mısır ticaretinin işlemesi ve gelişmesi için, Mısır'da bir İran Ticaret Odası tesis edilmesinin kararlaştırıldığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Duyuru

İskenderiye Belediye Müdürü Ahmet Sadık Bey'in, Kahire Yüksek Ceza Mahkemesinde yargılanmaya başlandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

'Ayan Azasından İbrahim Ratib Bey

Mısır 'Ayan Meclisi Azasından İbrahim Ratib Bey'in, Mısır'ın Ankara Elçiliği'ne tayin edildiğine dair haber.

9

Sayfa No:2

Haber No:16

Deniz ve Nehirlerde Seyahat Eden Genç Bir Türk

Küçük, yelkenli bir sandal ile, İstanbul'dan hareket edip, Nil Nehri'nden geçerek İskenderiye'ye ulaşan bir Türk gencinin, başarısına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Dünyada Ne Kadar Harb Gemisi Var?

İngiltere Bahriye Nezareti tarafından, dünyada ne kadar harp gemisi olduğuna ait bilgilerin parlamentoya sunulmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

İran Şahı Hazretleri

İran Şahı'nın, Türkiye'ye yapacağı ziyaret nedeniyle yapılan hazırlıklara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Kars'ta Hazırlıklar

İran Şahı'nın, Türkiye'ye yapacağı ziyaret sebebiyle, Kars'ta hazırlanan istikbal programına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Türk Ma'ârif Cemiyeti'nin Tertip Ettiği Seyahat

Türk Ma'ârif Cemiyeti'nin, bütün Balkan Memleketleri'ni dolaşmak için yapacağı seyahate dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

Yerli Malını Ecnebi Malı Diye Satanlar

Yerli mallara, yabancı ülkelerden ihraç edilmiş gibi etiket koyanlar hakkında yapılan teftişler ve adli işlemlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Fransız Maliye Mütahassısı

Türk Hükümeti tarafından, maliye vekaletine geçici bir vazife için Fransız Maliye Müfettişi Herv Alfo'nun Ankara'ya davet edilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Paris Belediye Heyeti

Paris Cemiyet Belediye Başkanı M. Figuet başkanlığında bir heyetin, İstanbul'a yaptığı ziyarete dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:24

Fransız Tayyarecilerin Muvaffakiyeti

Fransız Pilotları Kudos ile Rosisi'nin, Paris'ten Nevyork'a 38 saat 37 dakikada uçup rekor kırdığına ve uçuşta yaşadıkları maceralara dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:25

Şükrü Kaya Bey'in Beyanati

Şükrü Kaya Bey'in, Türkiye siyasetini anlattığı; amaçlarının, dünyada ve kendi içlerinde barışı sağlamak olduğu; fakat herhangi bir saldırıya karşı vatani savunmak için milletçe her şeyi yapabilecek güce sahip olduğuna dair makale.

Sayfa No:3

Haber No:26

Yunanistan İmzası'na Ri'ayet Edilecek

Yunan Baş Vekili M. Çaldaras'ın, Selanik'te halka Balkan Misakı'nın önemi ile ilgili verdiği nutka dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:27

İ'tizar

Bazı sebeplerden dolayı, gazete basımının geciktiğinin bildirilmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:28

Mösyö Masarin Tekrar Cumhur Reisi İntihab Edildi

Prag'da yapılan seçimlerde, Mösyö Masarin'in tekrar Cumhurbaşkanı olduğuna dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:29

Akbal Kütüphanesi

Akbal Kütüphanesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:3

Haber No:30

Güzel Ankara'dan Yeni Bir Manzara

Ankara'nın, değişen çehresinin güzelliğini anlatan habere dair.

Sayfa No:4

Haber No:31

Düğün Alayı

Zengin bir çiftlik sahibiyle Fakir bir kemancının arasında geçen olayların anlatıldığı bir hikaye.

Sayfa No:4

Haber No:32

Fıkralar

Gazetede yazılan dört fikra.

Sayfa No:4

Haber No:33

Akba Kitabevi

Akba Kitapevine ait reklam.

Sayfa No:4

Haber No:34

Bir Gurus Bir Buçuk Fels Hesabiyla

Türkiye'den getirilmesi istenilen kitapları, gazete aracılığıyla temin edileceğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:35

Mimar

İstanbul'da, yapı, sanat, şehircilik ve tezyin sanatları ile ilgili aylık çıkarılan bir dergiye ait reklam.

Sayfa No:4

Haber No:36

Reklam

Türkiye'nin, tatil köyleri, kaplıcaları ve şifalı hamamlarıyla ilgili reklam.

2. VAHDET GAZETESİ

2. 1. Vahdet Gazetesi (25 Kanun-i Evvel (Aralık) 1933)

Sayfa No:1

Haber No:1

Mali ve İktisâdi Birliğe Davet

Suriye ve Lübnan arasındaki mali ve iktisadi birliği sağlamak için, vergi ve resumeti birleştirmek için yapılan çalışmalara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Vezirâ Meclisi'nin Yeni Kararları

Vezirler Meclisinin yaptığı toplantıyla içki ve ispirto vergilerinin düşürülmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Lübnân Mes'alesi Hakkında

Ali Komiserliğin, Lübnan'da siyasi inkılaplar yapılacağı söylentilerini, resmi bir tebliğle yalanmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Muhtar İntihâbâtı Bitti

Haleb’de yapılan muhtarlık seçimlerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Belediye Me’murlarının Ma’asında Tenzilât

Haleb Belediyesi’nin, 1934 senesi bütçesinde belediye memurlarının maaşlarının düşürüleceği kararını almasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

No’el Yortusu

Hıristiyan vatandaşların, Noellerinin kutlanmasına dair tebrik mesajı.

Sayfa No:1

Haber No:7

Yeni Kâtib ‘Umumu Mösyö Lağard Geldi

Beyrut Genel Sekreterliği’nde yapılan görev değişikliklerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8

Şeyh Tac Efendi de Geldi

Suriye Re'isi Vezirası Şeyh Tac Efendi'nin, Suriye'de Beyrut'a gelmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Tutulan Kaçak Tütünler

Bandrol Me'murları tarafından yapılan aramalar sonucu tütün kaçakçılarının yakalanmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Suriyelilerin Türkiye'deki Emlâkı Hakkında

Türkiye'de emlaki olan Suriyelilerin, emlaklarına ait malumatı takip etmek ve malikanelerini tespit etmek için Türkiye'ye gideceklerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:11

İskenderun Meclis 'Umumiyesi Toplantıda

İskenderun Sanayi Meclis 'Umumiliği'nde, ardada yapılan istifaların nedenlerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:12

Cezire'de Petrol Tahriyatı

Irak Petrol Şirketi'nin, Cezire ve Deyrizor mntıklarında petrol araştırma çalışmaları için, Suriye Hükümetine başvurup ruhsat verilmesini talep eylesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:13

Şam'da Irak Konsolosluğu

Irak Hükümeti'nin, Şam'da bir Irak Konsolosluğu açma talebinin, Şam Hükümeti'nce kabul edilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Londra Kamerasında Asuri Mes'elesi Konuşulurken

Irak'taki Asuriler'in, Irak'ta güvende olmadıklarını ve daha emin bir yere nakil edilmelerini isteyen Asuri Patriği Mar Şamum'un bu talebini İngiltere Lordları'na beyan etmesine ve bunun karşısında aldığı cevaplara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Ya Sadakat Yahud Muhaceret

Irak Hükümeti tarafından oluşturulan bir komisyonda, Asuriler'in başka memleketlere göç ettirilmeleri için yapılan görüşmelere ve bu durum karşısında Asuriler'in gösterdiği tutumlara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Türkiye'den Gelen Koyunlar

Türkiye'den Suriye'ye çok sayıda koyun ithal edildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

'Irak'ın Nüfusu

Irak'taki, ev, aşiret ve çadır adedi ile nüfusun sayısını tespit etmek için yapılan çalışmalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Bulgar Gazeteleri Tevfik Rüştü Bey'e Niçin Hücum Ediyor

Avrupa'da barış için çaba sarf eden ve bunlarda başarılı olan Türkiye Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Bey'in, bu başarılarından rahatsız olan Bulgar Gazeteleri'nin, Tevfik Bey hakkında yazdıkları olumsuz yazılara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Bir İngiliz Heyeti Yemen'de

Bir İngiliz heyetinin, Yemen-İngiltere ilişkilerine dair, İmam Yahya ile yapacakları görüşmelere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

İhsan Cabiri Bey

Suriye Heyet Marhusası Azası'ndan İhsan El Cabir'i Bey'in, Cenevre'den Filistin'e gelmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

Filistin Milletperverlerinin Muhakemesi

Filistin icra komitesi azalarının,yapmış oldukları yasa dışı gösterilerden dolayı, Yafa Sulh Mahkemesi'nce yargılanmalarına ve aldıkları cezalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Reis'i Vezira Hazretleri Mısır Kralı'nı Tebrik Etti

Reis'i Vezira Hakkı El Azim Bey'in, Ramazan Ayı münasebetiyle, Mısır Kralı'na gönderdiği bir tebrik telgrafına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Mösyö Drafor'un Mukavelesi

Şam Vezira Meclisi'nin, kadastro işlerinin yeniden düzenlenmesi için hazırlattıkları ve kabul ettikleri projelere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:24

Bir Polisin Katli Hakkında

Şam'da, bir polisin öldürülmesine ve katilin yakalanıp mahkum edilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:25

Şam'da Hala Yağmur Az

Şam'da yağmurların çok az yağdığına ve bu durumdan zarar gören halkın yağmur duasına çıktığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:26

Kazalarda Tifo'id

Irak'ın Kazaları'nda, tifo hastalığının hızla yayıldığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:27

Mes'ud Fani Bey

Birçok başarılı bilimsel çalışmaya imza atmış olan Mesut Fani Bey'in, Antakya Lisesi 12. sınıf Felsefe Profösörlüğü'ne tayin edilmesine ve bundan dolayı duyulan memnuniyetlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:28

Feyuzât Mektebi

Haleb'deki, Feyuzat Numune Mektebi'nin ve Necat Numunu Mektebi'nin, Maslah Mahallesi'nde ki eski Layik Mektebi binasına nakil edileceklerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:29

Belediyenin Benzin Rüsümü

Haleb'de, benzin istasyonlarının verecekleri vergi oranlarına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:30

Emlâk Sahiplerinin Bir Mürâcâ'atı

Haleb Maliye Müdüriyeti'nin, 1931 ve 1932 seneleri emlak vergilerinin miktarını tespit etmesine ve bunların nasıl toplanacağına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:31

Tevfik Garib Bey

Polis Müdürü Tevfik Garip Bey'in, Şam'dan Haleb'e Gelmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:32

Bir Mu'allim Mahkum Edildi

Şam'da, Fehmi Elmari isminde bir öğretmenin işlediği suç ve aldığı cezaya dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:33

Bir Zaya'

Temyiz Mahkemesi Azalarından Mümtaz Santo'nun vefat ettiğine ve yaşamı boyunca yapmış olduğu başarılı işler aldığı görevlerle ilgili haber.

Sayfa No:3

Haber No:34

4 Kişi Enkaz Altında Kaldı

Haleb'de yağan şiddetli yağmurların sebep olduğu can ve mal kayıplarına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:35

Hazinenin Parasını Çalanlar

Ziraat Bankası Haleb Şubesi'nde görevli iki memurun, bankanın paralarını çalmalarına ve bunlar için verilen cezalara dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:36

Yağmur ve Sel

Haleb'de yağın şiddetli yağmurlar ve bunun sonucu oluşan sellerin sebep olduğu zarar ve ziyanlara dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:37

Deyri Zor Belediye Loncası

Deyri Zor Belediye Loncasının fes edilip yerine yeni bir loncanın oluşturulmasına ve burada görev alanların kimler olduğuna dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:38

Dişi Koyun Kesilmeyecek

Koyun neslinin muhafazası için, alınan tedbirlere dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:39

Türk Konsolosluğu

Türkiye Cumhuriyeti'nin Haleb Konsolosu 'Atıf Rıza Bey'in yerine Hariciye Vekaleti Müdürü Celal Bey'in tayin edildiğine ve Rıza Bey'in görevi müddetince yaptığı başarılı işlere dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:40

Elektrik Şirketi Müdürü'nün İhtimamı

Elektrik ve Su Şirketi Müdürü Mösyö Leymuzi'nin, yapılan şikayetleri dikkate alarak tetkiklerde bulunmasına ve yapılan yanlış muamelelerinin düzeltilmesi için girişimlerde bulunmasına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:41

(İlâyâm) Yine Ta'til Edildi

Şam'da yayın yapan İlayam Gazetesi'nin, Ali Komiserlik'in kararıyla kapatılmasına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:42

Belediye Kanunlarının Ta'dili

Belediye Kanunları'ndan, şehrin ihtiyaçlarına uymayanların değiştirilmesine ve değiştirilmesi düşünülen meselelerin neler olduğuna dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:43

(Alâhâlî) Gazetesi'nin Bir Su'ali

Subhi Bey'in başkanlığında bir heyetin, Vatanilerin yararına olacak bir anlaşma için Fransaya gideceklerine fakat Vataniler için yapılan bu fedakarlık karşısında, heyetin Vataniler tarafından eleştirildiklerine ve Alahalı Gazetesi'nin, bu durum karşısında Subhi Bey'in ne yapacağını merak ettiklerine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:44

Baş Kumandana

Şark Orduları Kumandanlığı görevinde yapılan değişikliğe dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:45

General Gurev Sudân'a Gidiyor

Suriye Ali Komiseri General Gurev'in, bir askeri heyetin başında Sudan'a gideceğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:46

Yeni Bir Milyoner

Paris'te yapılan milli piyango'nun bir değirmenciye çıktığına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:47

Fransız Kabinesi A'yanda da Kazandı

Ayan Meclisinin, memur maaşlarının zamanında verilmesi için hazırlanan projeyi kabul etmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:48

Fransız Hava Filosu Dönüyor

Afrika'ya seyahate çıkan Fransız Hava Filosu Mensupları'nın, kara yoluyla Fransa'ya geri gideceklerine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:49

Fransa Hava Nazırı Bir Tayyare Kazası Geçirdi

Cezayir'den Fransa'ya giden bir uçağın düşmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:50

Ahmet Kemal Efendi'nin Davası

Mülteci Ahmet Kemal Efendi'nin, Vahdet Gazetesi'ne açtığı davaya ve yapılan mahkemede verilen kararlara dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:51

Son Bir Rica

Gazete abonelerinin, abone borçlarını ödemediklerine, bu durumun devam ederse borçluların hakkında yasal işlem yapılacağına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:52

Yeni Gümrük Tarifesi

Ali Komiserlikte ki Gümrük Komisyonu'nun, gelecek senenin ilk üç ayı için belirlediği gümrük vergilerinin oranlarına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:53

Nüfus Başına (50) Gurus

Hükümet tarafından, Membiç Kazası'ndaki halka tohumluk parası dağıtıldığına ve bu dağıtılan miktarın yeterli olmadığına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:54

Kabil-i Şehre Hatice Makbule Hânım

İstanbul Tıp Fakültesi Ebelik Bölümü'nden diplomalı olan Hatice Makbule Hanım'ın, mesleğindeki başarılarına ve hastaları kabul ettiği günlere dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:55

Kaptan Laryest

Kendi isteği üzerine, görevini tamamlayıp tekrar Fransa'ya giden Kaptan Laryest'in, yaptığı görevler ve başarılı işlere dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:56

Meclisin Açılmasını İsteyeceklermiş

Millet Vekilleri'nin, meclisin açılması için Cumhurbaşkanına müracaat etmelerine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:57

Bir Hatip Tevkif Oldu

Şam Kitane Camisi Hatibi Şeyh Mahmut İbrahim Efendi'nin, tutuklanıp mahkemede yargılanmasına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:58

Köylerde Sıhhiye İşleri

Sağlık Memuru bulunmayan köylerde, Nahiye Müdürlükleri veya Kaymakamlıklar tarafından yapılacak sağlık kontrollerine ve tutulacak raporlara dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:59

"Yeni Gün" Büyüyecek

Antakya'da çıkan Yeni Gün Gazetesi'nin, sene başından itibaren daha büyük hacim ve daha zengin konularla yayın hayatına devam edeceğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:60

Muzaffer Efendi Tevkif Edilmiş

Kilis'te kalması uygun görülmeyen Muzaffer Efendi'nin, hükümet kararıyla Çankırı'ya gönderildiği halde gizlice Kilis'e geri döndüğüne ve bunun üzerine tutuklandığına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:61

Sabık Reji Tütün ve Sigaraları

Sabık Reji Şirketi'nin, ürettiği sigara markalarına ve bunların fiyatlarına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:62

Radyo Meraklılarına Müjde

Bir İngiliz markası olan Lonus Radyoları ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:63

Bir Avuç Saçma

Saçmaların kalmadığına ve boşuna talep edilmemesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:64

Doktor 'Arif Hikmet

Kadın, çocuk hastalıkları ve doğum uzmanı Doktor Arif Bey'le ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:65

Şam'da En İyi Terzi Salihye'de Madam Zekiye Ferh

Terzi Madam Zekiye Sarh'ın mesleği ve işyeri adresinin bildirildiği reklam.

Sayfa No:4

Haber No:66

Abone ve İ'lân Şera'iti

Vahdet Gazetesi'nin abone ve gazeteye verilecek ilan bedellerinin gelecek sene ne kadar olacağına dair reklam.

2. 2. Vahdet Gazetesi (15 Kanun-i Sani (Ocak) 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

İskenderun Ve Antakya İntiba'ları

İskenderun Sancak Meclis-i Umumiyesi'nin, Devlet Bütçesini incelemek ve tartışmak amacıyla bir araya gelmesi ve burada yapılan görüşmeler sonucu ortaya çıkan sonuçlara ve alınan kararlara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Türklerin Suriye'deki Emlâki

Türklerin, Suriye'de bulunan emlaklerinin üzerindeki haczin kaldırıldığına ve bu emlaklerin sahiplerine iade edileceğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

'Ali Komiserliğin Bir Tebliği

Şam'da, birçok devlet erkanyla görüşmelerde bulunan Komiser Hazretleri'nin hafta sonu Beyrut'a gittiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Ramazan Bayramı

Ramazan Bayramı münasebetiyle, resmi dairelerin tatil edildiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

'Ali Komiser Gidiyor mu?

'Ali Komiser Kont Dö Martel'in, ayın sonuna doğru Fransa'ya geri döneceğine dair çıkan söylentilere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Kibrit ve akmak Rsumu

Kibrit ve çakmaklar üzerine resim konulmasına dair hazırlanan kararnamenin, Cumhur Başkanı tarafından kabul edildiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Roberdone Beyrud'da Tetkiklerine Başladı

Mali Komiserlik Katibi Mösyö Roberdone'nin, Suriye'de bulunan 84 Komiserlik Dairesi'nde tetkiklerde bulunmak için Haleb'e geldiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8

Cebel-i Sem'an Kazasına Yardım

Cebel-i Sem'an Kazası'nda, yardıma muhtaç halka zirai faaliyetleri için yapılan yardımlara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:9

şekil Hükümet Hakkında şayi'alar

Suriye Kabinesinde değişiklik olacağı söylentilerinin gerçek olmadığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:10

Meb'usların Ma'ası

Hazineye borcu olan Millet Vekilleri'nin, bu borçlarının maaşlarından kesileceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:11

Kar Yağdı

Haleb'de şiddetli kar yağdığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Yeni Bandrol Kuşakları Geldi

Tütün paketleriyle kibrit kutularına yapıştırılmak üzere, Şam'dan bandrol kuşaklarının getirilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Lübnan Namzedlerin 'Adedi

Millet Vekili seçimleri için, adaylığını koyanların sayılarına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Kürd Dağı Ka'imakamı

Kürd Dağı Kaymakam Vekili Hayri Rıza Bey'in, asaleten Mezkür Kaymakamlığa tayin edildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Kürd Dağı Mal Müdürü

Kürd Dağı Mal Müdürlüğü'nde yapılan görev değişikliklerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Mevaşinin Vaziyeti Eyidir

Geçen yıllara oranla, koyun sayısının arttığına ve bu durum sonucunda yağ fiyatlarındaki düşüğe dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Kadir Gecesi

Kadir Gecesi münasebetiyle, hükümet kararıyla kahvelerin ve eğlence yerlerinin tatil edilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Aşayir Rü'asasının Maaşları

Millet Vekilleri'nin maaşlarının, hazineye olan borçlarının ödenmesi için kesildikten sonra kalanın ödeneceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Sanduk Eminliği Münhalı

Tevfik Tabare Bey'in vefatı dolayısıyla, boş kalan Haleb Maliye Sanduk Emirliği Vazifesine atanmak isteyen memurların Makamı Vezerat'a başvurmaları gerektiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Milli Fransız Piyangosu

Fransa'da yapılan Milli Piyango çekilişinde, ikramiyenin bir fırıncıya çıktığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

(Yeni Gün) Refikamız

Yeni Gün Gazetesi'nin, hacmini büyüttüğüne ve içeriğini zenginleştirdiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Stavinskyy Mes'elesine Dair

Fransa Baş Vekili şaton'un, Millet Meclisi'nde, Stavinsky'nin yargılanması meseleleri hakkında ki izahlara cevap vermesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Meclis Civarında Nümayişler

Millet Meclisi civarında yapılan gösterilerde çıkan olaylar ve yaralanmalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:24

İtalya'da Yeni Bir Keşif

İtalya'da bir mühendisin, yeni bir dalgıç aldı icat etmesine ve bu dalgıç altının özelliklerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:25

Fransa-Rusya Arasında Ticaret Mukavelesi

Fransa-Rusya arasında imzalanan Ticaret Mukavelesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:26

Japonya'da Veba

Tokyo ve havalisinde, vebanın hızla yayıldığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:27

Afganistan'da İdamlar

Nadir Şah'ın katledilmesinde suçlu görülen 21 kişinin idam edilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:28

Avrupa da Müthiş Sov'uklar

Avrupa da meydana gelen soğuk havalar dolayısıyla, birçok kişinin öldüğüne dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:29

Irak'ta Mecburi Askerlik Kabul İdildi

Millet meclisinde, mecburi askerlik kanununun kabul edildiğine ve bundan duyulan memnuniyetlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:30

Bir İngiliz Muharririnin Cemiyet-i Akvama Hücumları

İngiliz Muhabiri Velus'un, Cemiyet-i Akvam'ın on dördüncü yıl dönümü münasebeti dolayısıyla, radyoda bu müessese aleyhinde yaptığı eleştirilere dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:31

Bir Tehmiş

Bir Tehmiş, başlığı altında yazılan bir şiir.

Sayfa No:3

Haber No:32

Haleb Hapishanesi'nde Mevkuflar

Haleb Hapishanesi'nde yapılan sayımlarda, 1119 mahkumun bulunduğu dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:33

İran Şahı Martda Şehrimize Gelecek

İran Şahı Rıza Pehlevi Hazretleri'nin, yapacağı ziyaretlere dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:34

Filistin'den Hayvan Getirilebilir

Ali Komiserliğinin aldığı bir kararla, Filistin'den hayvan ithalatı yapılmasına müsaade edildiğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:35

Hampar Efendi Mumcıyan

Antakya Rüsüm Münhasıra Memuru Hampar Efendi'nin, kendisine vaat edildiği halde hala bir göreve getirilmediğine, Hampar Efendi'nin, memurluğu boyunca yaptığı başarılı işlere ve göreve getirilmemesinden dolayı duyulan üzüntüye dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:36

Fransız-Türk Dostluğu

Fransız-Türk dostluğunun önemi ile ilgili yazılan bir makale.

Sayfa No:3

Haber No:37

Gaz Fiyatlarının Yükselmesine Bina'en Elektrik Tenvirati Kullanınız.

Daha ucuz olduğuna inanılan elektriğin kullanılması için yapılan tavsiyelere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:38

Son Bir Rica

Gazete abonelerinin, abone borçlarını ödemediklerine, bu durumun devam ederse borçluların hakkında yasal işlem yapılacağına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:39

Gazetemizin Dışarıdaki Satış Yerleri

Vahdet Gazetesi'nin, dışarıda ki satış yerlerinin yazıldığı reklam.

Sayfa No:4

Haber No:40

Kabil-i Şehre Hatice Makbule Hânım

İstanbul Tıp Fakültesi Ebelik Bölümü'nden diplomalı olan Hatice Makbule Hanım'ın, mesleğindeki başarılarına ve hastaları kabul ettiği günlere dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:41

Filistin'de Yine Nümayişler Olacak

Filistin İcra Komitesi'nin yaptığı bir toplantıyla, Ramazan Bayramı'nın birinci gününde, İngiliz Hükümeti'nin Filistin'de takip ettiği siyasetin protesto edilmesi kararı alındığına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:42

Hint Çini Valisi Şam'dan Geçti

Fransa Hükümeti'nin Hind Çini Vali Umumiyesi'nin, Paris'e giymek üzere uçak ile Şam'a gelmesine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:43

Mısır'da Postalar Kongresi

Şaban Ayı içinde, Mısırdaki toplanacak postalar kongresine ve bu kongreye katılacak hükümetlere dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:44

Sabık Reji Tütün ve Sigaraları

Sabık Reji Şirketi'nin, ürettiği sigara markalarına ve bunların fiyatlarına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:45

Radyo Meraklılarına Müjde

Bir İngiliz markası olan Lonus Radyoları ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:46

Bir Avuç Saçma

Saçmaların kalmadığına ve boşuna talep edilmemesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:47

Doktor 'Arif Hikmet

Kadın, çocuk hastalıkları ve doğum uzmanı Doktor Arif Bey'le ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:48

Antakya Müserret Oteli

Antakya'da bulunan müserret otelinin hizmetlerine ve fiyatlarına dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:49

Şam'da En İyi Terzi Salihye'de Madam Zekiye Ferh

Terzi Madam Zekiye Sarh'ın mesleği ve işyeri adresinin bildirildiği reklam.

Sayfa No:4

Haber No:50

Abone ve İ'ân Şera'iti

Vahdet Gazetesi'nin abone ve gazeteye verilecek ilan bedellerinin gelecek sene ne kadar olacağına dair reklam.

2. 3. Vahdet Gazetesi (22 Kanun-i Sani (Ocak) 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Krallık Mes'alesi Yine Canlanıyor

Fransız Hükümeti'nin, Kral Ali'yi Suriye'nin başına getirme çalışmaları yaptığına ve Kral Alinin bu teklifi kabul etmek için bazı şartlar ortaya koyduğuna dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Hosice Musalih Hassa Zabiti

Öldürülen Kaptan Jerbinos'un, nasıl katledildiğine ve katillerinin kimler olduğuna dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Rober Düke Seyahatlarına Başladı

Fransız mümessili Rober Düke, Suriye dahilinde tetkik seyahatinde bulunmak üzere Beyrut'tan hareket ettiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Filistin 'Ali Komiseri Yakında Memleketimize Geliyor

Filistin Ali Komiseri Arter Vakub Cenapları'nın, iadei ziyarette bulunmak için, Kont Dö Martel'i ziyaret edeceğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Yeni Bandrol Ta'rifesi

Beyrut'ta yapılan bir toplantıda kibrit ve çakmaklar üzerine resim konulmasına dair hazırlanan kararnamenin, Cumhur Başkanı tarafından kabul edildiğine ve belirlenen bandrol tarifelerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

İmrud Tayyaresi Yandı

Şam'dan Paris'e gitmekte olan İmrud uçağının, Marsilya-Paris arasında düştüğüne ve yolcuların yanarak öldüğüne dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Re'isi Cumhur'un Nişanları

Suriye Cumhur Başkanı Mehmet Ali Bey'in ailesine vermiş olduğu nişanlar.

Sayfa No:1

Haber No:8

Kibrit Tacirlerinin Bir Müraca'atı

Haleb ve Şam'da, hükümet tarafından kibrit ve çakmaklar üzerine resim konulması kanununun kabul edilmesi üzerine, buradaki kibrit tacirlerinin ellerindeki kibritleri satana kadar bu kararnamenin tatbik edilmemesini hükümetten talep etmelerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Filistin'de Nümayişler Sakin ve Hadisesiz Geçti

İngiltere'nin, Filistinlilere karşı olumsuz tutumlarını protesto etmek için, bayramın birinci gününde, İngilizlerin müsaadesiyle Filistin'in bütün şehirlerinde büyük gösterilerin yapıldığına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Yemen-Hicaz Münasebatı

Yemen-Hicaz arasında yapılması düşünülen, dostluk ve saldırmazlık anlaşmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:11

Hidiv'i Bırakmıyorlar

Hidiv Ayas Halim Paşanın, Ürdün'e yapacağı ziyarete İngiltere'nin olumsuz bakmasından dolayı, bu ziyaretin ertelenmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:12

İfrin Cami'i Şerifine Da'ir

Kürd Dağı'nın kaza merkezi olan İfrin'de, halk tarafından yaptırılan caminin, duvarlarının çürük olduğuna ve mütahitlerin sözleşme şartlarına uymadığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Antakya ve İskenderun İntiba'aları

Vahdet Gazetesi Sahibi Nuri Gencin, Antakya ve İskenderun Meclisinin işleyişini eleştirdiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Garip Bir İtham

Beyrut'ta ikamet eden Abdul Kadir Kemal Bey'in kendisini öldürmek istediklerini iddia ettiği şahısların kendilerini savunmak için verdikleri ifadelerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Dürzilerin Hediyesi

Fransa'ya geri dönecek olan Cebel-i Drüz hakimi Cizal'a , Dürzilerin bir kılıç hediye etmelerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Fransız-Alman Ticaret Mu'ahedesi

Fransız-Alman Muahedesi'nin, Fransızlar tarafından fes edildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

İtalya Hariciye Müsteşarı

İtalya Hariciye Müsteşarı'nın, Suriye'ye geldiğine ve başvekil ile görüşmelerde bulunmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Hindistan'da Müthiş Bir Zelzele

Hindistan'da meydana gelen zelzelenin yol açtığı zararlara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Küba'da İhtilâl

Küba'da, Kolonal Patista'nın hükümeti zapt edip kendini diktatör ilan etmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Sar Mes'alesi ve Almanya

Almanya Hükümeti'nin, Sar Havzası Mes'alesine dair Cemiyet-i Akvam'a gönderdiği cevabı gazetelerde yayımlamasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

Stavisky Mes'alesi

Stavisky Meselesi'ne dair yapılan tahkikatların devam ettiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Bulgar Kralı Romanya'da

Bulgar Kralı Boris'in, iade-i ziyarette bulunmak için Romanya'ya geleceğine ve Kral Karisle görüşmelerde bulunacağına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Haydutlar Bir Tiren Devirdiler

Sibirya'da, haydutların bir treni yoldan çıkarıp yaktıklarına ve çok sayıda ölü ile yaralının öldüğüne dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:24

Avusturya'da Faşist Aleyhtarlığı

Viyana Zabıtası'nın, Avusturya-İtalya diplomatları arasında yapılan müzakereler esnasında, suikast girişiminde bulunmakla suçlanan kişilerin göz altına alınmalarına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:25

Diplomatlar Cenevre Yolunda

Cenevre'de yapılacak Silahları Azaltma Konferansı'na iştirak etmek üzere, İngiltere, Fransa ve Yunanistan Nazırları'nın, Cenevre'ye gitmelerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:26

Dolar Hakkında Bir Kanun

Doların düşürülmesi için, Cumhurbaşkanı Ruzvely tarafından teklif edilen kanun layihasının, Meclis-i Meb'usanda kabul edilmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:27

Gaz Fiyatlarının Yükselmesine Bina'en Elektrik Tenviratı Kullanınız

Daha ucuz olduğuna inanılan elektriğin kullanılması için yapılan tavsiyelere dair reklam.

Sayfa No:3

Haber No:28

Bütçe Tasdik Edilmiş Ve Mab'usların Ma'aşları Azaltılmış

Suriye bütçesinin, Ali Komiserliği tarafından tasdik edilmesine ve maaşların azaltılmasına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:29

Bayram Hadisesiz Geçti

Ramazan Bayramının sakin geçtiğine ve yapılan resmi ziyaretlere dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:30

'Ali Komiserin Seyahatleri

Kont Dö Martel'in, Lübnan gezisinin bitiminin ardından Fransa'ya geri döneceğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:31

Mösyö Lavester

Haleb Delegesi Mösyö Lavester'in, Beyrut'a yapacağı ziyarete dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:32

Beyrut'tan Koministlerin Fa'aliyetleri

Beyrut'ta yapılacak seçimler münasebetiyle, koministlerin yaptığı faaliyetlere dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:33

Filosof Rahmani Gitti

Fransızların, Lübnan'dan çıkması için 15 gün mühlet verdiği Lübnanlı Feylosof Emim'ül Rabhani Efendi'nin, Boğdan'a gittiğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:34

Kürd Dağ Ve Kamışlı Kaymakamlığı

Asaletleri tasdik olduktan sonra, Kamışlı Kaymakamlığına Hayri Rüştü Bey'in, Kürd Dağ Kaymakamlığı'na da Ganım Ganime Efendi'nin kaymakam olarak atanacaklarına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:35

Lübnan'da İntihabat

Lübnan'da Millet Vekili Seçimleri'nin yapıldığına ve seçimlere hükümetin yaptığı müdahaleler sonucu çıkan olaylara dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:36

Deva'irin Kırtasiyesi

Resmi Daireler'in , kendilerine ihtiyaçları olan kırtasiye malzemelerini almaları için Vezira Meclisi'nden istenen iznin verildiğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:37

Nahiye Müdürleri İmtihan İdilecek

Nahiye Müdürleri arasında altı ayda bir imtihan yapılması ve üç ayda bir belediyelerin teftiş edilmesi için bir nizamnamenin hazırlandığına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:38

Yeni Asuri Mes'ele

Iraktan Suriye'ye göç eden Asurilerin durumları ve Asurilerin Brezilyaya sevk edilmesi için yapılan çalışmalara dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:39

İki Mes'ud Tevellüd

Kaptan Dolatör'ün eşinin bir kız çocuğu , Madam Şarbiderin de bir erkek çocuğu dünyaya getirdiklerine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:40

Bazı Kazalar Lağv mı Edilecek

Şam'ın bazı kazalarında, tapu memuriyeti ve hükümet hekimliği gibi vazifelerin lağv edileceğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:41

Deyri Zorla Telgraf Muhaberâtı

Haleb ile Deyri Zor arasında çekilen telgrafnamelerden alınan ücreti izafiyenin lağv olunacağına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:42

Son Bir Rica

Gazete abonelerinin, abone borçlarını ödemediklerine, bu durumun devam ederse borçluların hakkında yasal işlem yapılacağına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:43

Lübnan'da Kar

Lübnan'da yoğun olarak yağan kar dolayısıyla, kapanan yolların açılması için yapılan çalışmalara dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:44

Kibrit Buhranı

Kibrit ve çakmak üzerine bandrol rüsumu konulmasına dair kararnamenin kabul edilmesi üzerine piyasada yaşanan kibrit buhranına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:45

'Arif Oruç

Yarın Gazetesi Sahibi Arif Oruç'un, Bulgaristan'da bir gazete çıkarılacağına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:46

"El Nida'i" Çıktı

Hükümet tarafından yayını durdurulan El Nida'i Gazetesi'nin, tekrar çıkmaya başladığına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:47

Fransa Silahını Azaltmayacak

Ayan Meclisi'nin yapmış olduğu görüşmelerde, silahların azaltılması teklifinin kabul edilmediğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:48

Bütçe Ne Oldu

1934 Şam Bütçesi'nin, tasdik edilip edilmediği hakkında bir cevabın gelmediğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:49

Vander Lubbe İ'dam İdildi

Almanya Millet Meclisi Reihnsstağ'ı, kundaklayan Vander Lubbe'nin idam edilmesine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:50

Gazetemizin Dışarıdaki Satış Yerleri

Vahdet Gazetesi'nin, dışarıda ki satış yerlerinin yazıldığı reklam.

Sayfa No:4

Haber No:51

Kabil-i Şehre Hatice Makbule Hânım

İstanbul Tıp Fakültesi Ebelik Bölümü'nden diplomalı olan Hatice Makbule Hanım'ın, mesleğindeki başarılarına ve hastaları kabul ettiği günlere dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:52

Sabık Reji Tütün ve Sigaraları

Sabık Reji Şirketi'nin, ürettiği sigara markalarına ve bunların fiyatlarına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:53

Radyo Meraklılarına Müjde

Bir İngiliz markası olan Lonus Radyoları ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:54

Bir Avuç Saçma

Saçmaların kalmadığına ve boşuna talep edilmemesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:55

Doktor 'Arif Hikmet

Kadın, çocuk hastalıkları ve doğum uzmanı Doktor Arif Bey'le ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:56

Antakya Müserret Otel

Antakya'da bulunan Müserret Otelinin hizmetlerine ve fiyatlarına dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:57

Şam'da En İyi Terzi-Salihye'de Madam Zekiye Ferh

Terzi Madam Zekiye Sarh'ın mesleği ve işyeri adresinin bildirildiği reklam.

Sayfa No:4

Haber No:58

Abone Ve İ'lân Şera'iti

Vahdet Gazetesi'nin abone ve gazeteye verilecek ilan bedellerinin gelecek sene ne kadar olacağına dair reklam.

2. 4. Vahdet Gazetesi (1 Mart 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Mösyö Lavester Cenablarının Şayan-ı Dikkat Beyanâtı

Basın Cemiyeti'nin, Devlet Erkanına yaptığı ziyaretlere ve görüşmelere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Pul Resmine Da'ire

Hükümetin hazırladığı pul resmi kanununa tabi olan ve istisna edilen edilen şeylerin belirtilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:3

'Ali Komiser Cenabları On Güne Kadar Geliyor

Suriye ve Lübnan Ali Komiseri Kont Dö Martal'in Fransa ziyaretinde, siyasi ve iktisadi misaller üzerinde yaptığı görüşmelerde istediği sonuçları aldığına ve bu ziyaretlerden memnun kalarak Suriye'ye geri döneceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:4

Matbu'ât Cem'iyeti Hey'et İdâresini Seçerek Resmen Teşekkül İtti

Suriye'de çıkan gazetelerin, bir çatı altında toplanması için bir basın cemiyetinin kurulması için hükümete bir nizamname sunmalarına; bu nizamnamenin hükümet tarafından tasdik edilmesine ve oluşturulan cemiyetin idari yöneticilerin seçilmesi için yapılan toplantıya dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:6

Türkiye-Suriye Emlâk Mes'elesi

Suriyelilerin Türkiye'deki ve Türklerin Suriye'deki emlaklarının yapılan anlaşmalara rağmen kendilerine verilmediği için, emlak sahiplerinin şikayetlerde bulunmalarına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:7

Bandrol Kolcuları

Bandrol Kolcularının, Jandarma Kumandanlığı emrine verildiğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:8

Gümrük Resminden İstisna

Ali Komiserlik'in hazırladığı yeni bir kararnameyle, gümrük vergisinden bazı sebze tohumlarının istisna edildiğini bildirmesine ve bu sebze tohumlarının isimlerinin yazılmasına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:9

Seyr-i Sefer Kanunu

Otomobil ve diğer nakliye vasaitlerine ait yeni seyir ve sefer kanununun tatbikine başlanacağına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:10

Evkaf-ı İslamiye Komitesi

Evkaf-ı İslamiye Müdafa'a Komitesi'nin, İslami Vakıfları yönetme isteğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:11

Su ve Elektrik Kumpanyasına Dair

Haleb su ve elektrik şirketinin, kar ve zararları ve belediye ile olan mukavelenamesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:12

Yeni Telefon Merkezi

Bostan Kelab Mahallesinde, yapımı tamamlanan yeni telefon merkezinin, açılış törenine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:13

Zeki Bey El Mısri

Mısır Petrol Boruları'nın tahdidatının, Suriye Kısmi müfettişi Zeki Bey'in, mukavelesinin bitmesi üzerine; Haleb'e geri döndüğüne dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:14

Belçika Kralı

Belçika Kralı Birinci Alber'tin, karlı bir dağda gezerken uçuruma yuvarlanıp vefat etmesine ve Kral için düzenlenen cenaze merasimine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:15

Antakya Sulh Hakimi Hakkında

Antakya Sulh Hakimi Abdul Vahab Bey'in, göreve başladığı günden itibaren yaptığı çalışmalara ve gösterdiği başarılarla dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:16

Kürd Dağı Mal Müdürlüğü

Kürd Dağı Mal Müdürlüğü'ne yapılan tayinlere dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:17

Düğün

Kırıkhan Millet Vekili Halil Ağa'nın kızı ile Rihaniyet Eşrafından Hasan Ağa'nın oğlunun yapılan düğün törenlerine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:18

Tevfik Fikret Bey

Şam'a ziyarette bulunan Haleb Polis Müdürü Tevfik Garip Beyin, eşinin rahatsızlığı dolayısıyla Antakya'ya gittiğine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:19

Şayân-ı Te'sir Bir Hadise

Muarif Müdürü Tevfik Elcabiri Bey'leEl Muhza Gazetesi Sahibi Sabih Reseci Efendi arasında çıkan bir münakaşaya dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:20

Küçük Suriye Tarihi

İskenderun Muarrif Müfettişliği Sekreteri Muallim Ata Derviş Bey'in yazmış olduğu "Küçük Suriye Tarihi" adlı kitaba ve bu kitabın içeriğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:21

Nezhed Hâmid Hanım

Bekir Çelebi Efendi'nin ayrıldığı eşi Nezhed Hanım'ın, bazı mahkemelerini takip etmek için Haleb'e geldiğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:22

Gazetemizin Dışarıdaki Satış Yerleri

Vahdet Gazetesi'nin, dışarıda ki satış yerlerinin yazıldığı reklam.

Sayfa No:4

Haber No:27

Antakya Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Otelinin hizmetlerine ve fiyatlarına dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:28

Sabık Reji Tütün ve Sigaraları

Sabık Reji Şirketi'nin, ürettiği sigara markalarına ve bunların fiyatlarına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:29

Radyo Meraklılarına Müjde

Bir İngiliz markası olan Lonus Radyoları ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:30

Kabil-i Şehre Hatice Makbule Hânım

İstanbul Tıp Fakültesi Ebelik Bölümü'nden diplomalı olan Hatice Makbule Hanım'ın, mesleğindeki başarılarına ve hastaları kabul ettiği günlere dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:29

Bir Avuç Saçma

Saçmaların kalmadığına ve boşuna talep edilmemesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:30

Şam'da En İyi Terzi Salihye'de Madam Zekiye Ferh

Terzi Madam Zekiye Sarh'ın mesleği ve işyeri adresinin bildirildiği reklam.

Sayfa No:4

Haber No:31

Abone Ve İ'lân Şera'iti

Vahdet Gazetesi'nin abone ve gazeteye verilecek ilan bedellerinin gelecek sene ne kadar olacağına dair reklam.

3. DOĞRU YOL GAZETESİ

3. 1. Doğru Yol Gazetesi (23 Kanun-i Evvel (Aralık) 1933)

Sayfa No:1

Haber No:1

Meclis Umumi'nin İkinci Celsesi

Resmi zabıtnamelerin aynen neşr edildiği; encümen azalarının istifası ve bu 'azaların yerine atanan yeni 'azalara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

İstihbarat Re'isimiz Müddet-i Hitam Bulunduğundan Gidiyor

Görev süresi sona eren Antakya Sancak İstihbarat Reisi Kumandan Hevkine'nin yerine, Antakya İstihbarat zaptı Liyutnan Gondili'nin getirildiğine ve halkın, kumandan Hevkine'nin görevinden ayrıldığından dolayı duyduğu üzüntüye dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Miladi 'İsa

Hıristiyan halkın, gelecek pazartesi günü miladi bayramları olan Miladi Hazreti İsa Bayramları'nda dolayı kutlama tebriki.

Sayfa No:1

Haber No:4

Ma'aşlar Veriliyor

Ödenmesi geciken maaşların verileceğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Sallu Kema Raeytumuni

Ramazan Ayı münasebetiyle, bu ayda yapılan 'ibadetlere ve Peygamber Efendimizin, namaz kılma şekli hakkında söylediği Hadis-i Şeriflere dair sohbetler.

Sayfa No:3

Haber No:6

Meclis-i 'Umumide Üçüncü Celse Pek Heyecanlı Münakaşalar İle Geçmiştir

Açılan mecliste, maliye müdürünün geçen senenin bütçesine ait verdiği malumatlara ve resmi dairelere yapılan memur atamalarına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:7

Turizm Oteli Mukavelesi Üç Sene Daha Temdid Edildi

Antakya'da bulunan turizm otelinin biten mukavelesi sebebiyle, otel yöneticilerinin bir 3 yıl daha otelin faaliyette bulunması talebiyle, sancak hükümetine müracaatlarına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:8

Maliye Re'isi

Maliye Müdürü Hasan Bey'in, Cibare Komiserliği'ne tayini dolayısıyla, Beyrut'a gitmesine dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:9

Bilinmesi Fa'ideli Şeyler

Saçın nasıl boyanacağına, çay, mürekkep, çorap ve yaka lekelerinin kolaylıkla nasıl çıkarılacağına dair yararlı bilgiler.

Sayfa No:3

Haber No:10

Münakaşa 'İlanı

İskenderun İşgal-i Amme Dairesinde yapılacak münakaşaya davet.

Sayfa No:4

Haber No:11

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:12

Kar'ilerimize

Doğru Yol Gazetesi Aboneleri'nin, ödemelerini zamanında yapmaları gerektiğine dair duyuru.

Sayfa No:4

Haber No:13

Çıkıklara Bakan Misak Ordgiyan

Kırık ve çıkıkları tedavi eden Misak Ordgiyan'a ait reklam.

Sayfa No:4

Haber No:14

Antakya Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:15

Ahali Kirama Müjde

Terzi Artin Efendi'nin, terzi dükkanıyla ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:16

Kable'i Fenniye (Ruhiye İkbâl) Hanım

Fransa tabipler heyeti tarafından, altın madalya alan Ruhiye İkbâl Hanımla ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:17

Vedi'i Usta Deyüb Geçmeyin

İyi bir berber olan, Vedi'i Usta ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:18

Eski Reji Ma'mulatu

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:19

Elyan Oteli

Elyan Oteli'nin, Mösyö Fev'ad Bunca tarafından yeniden açılıp faaliyete geçmesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:20

Ohans Kaplancıyan

Amerika Terzi Mektebi'nden mezun olan ve mesleğinin erbabı olduğu anlatılan, S.Kaplancıyan'la ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:21

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:22

Gazetemiz Antakya'da

Doğru Yol Gazetesi'nin, Debu Zade Ahmet Efendi'nin dükkanında satıldığına dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:23

Haleb'de Lüks Oteli

Haleb'de hizmet veren Lüks Otel'le ilgili haber.

3. 2. Doğru Yol Gazetesi (30 Kanun-İ Evvel (Aralık) 1933)**Sayfa No:1****Haber No:1*****Adliye Vezarati'nın Musib Ve Mühim Bir Teşebbüsü***

Adliye Vezarati'nın, elli yaşını geçmiş mahkumlarla, bazı malul mahkumların aflatları için hazırlanan kanun tasarisına dair haber.

Sayfa No:1**Haber No:2*****Meclis-i 'Umumide***

Ormanların satışları için, Meclis-i Umumi'de yapılan çalışmalara dair haber.

Sayfa No:1**Haber No:3*****Şeyh Tacettin Efendi Komiserliğin Katibi Umumileri'yle Birlikte Geldiler***

Sabık Reisi Şeyh Tacettin Efendi'nin, Fransa'dan Beyrut'a gitmesine dair haber.

Sayfa No:1**Haber No:4*****Sancağımız Dağlarına Kar Yağdı***

Antakya ve İskenderun'a kar yağmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Elyam ve Elkabs Gazeteleri'nin Tatili

Vezirler Meclisi tarafından, Elyam ve Elkabs Gazeteleri'nin tatil edilmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Maaşlar Verildi

Maaşların verilmeye başlanmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Kadastro Mütahit'ini Mukavelesi Bitmek Üzere

Mukavelesi bitmek üzere olan, Kadastro Mütahit'i Mösyö Drafor'un mukavelesinin yenilenmesine, maaşının yeniden düzenlenmesine ve fenni işlerde kullanılacak zevatin azaltılmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8

Kömür Buhranı

İhtiyaç duyulduğu halde, şehir çarşılarına kömür getirilmemesi ve bunun sorumlularının eleştirilmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Antakya'da Oteller

Sağlıksız koşullarda hizmet veren Antakya'daki otellerin, incelenmeye alınması gerektiğine dair haber.

Sayfa No:1-2

Haber No:10

Meclis-i 'Umumiye'nin Üçüncü Celsesi

Devlet bütçesiyle ilgili, geçen senede tutulan kayıtların incelenip, içinde bulunan senenin vergi ve bütçe düzenlemeleriyle ilgili yapılan müzakerelere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:11

Usul u Tahkikat

İskenderun Polis Teşkilatı Reis, Karabet'in, sancakta işlenen suçların engellenmesi için, meslektaşlarının daha disiplinli ve özverili çalışması gerektiğini bildiren habere dair.

Sayfa No:2

Haber No:12

Kısırlaştırma

Berlin'de yapılan incelemeler sonucu, irsi hastalıklar taşıyan kadın ve erkeklerin kısırlaştırılması için yapılan çalışmalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Almanya'nın Silahları

Almanya Fabrikaları'nda, gizli olarak bir takım silahların yapıldığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

İstanbul'a Kurtlar Hücum Ediyor

İstanbul'un birçok mahallesinde kurtların görüldüğüne ve bu durumun yarattığı endişelere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Vander Lubbe'nin 'İdamı

Berlin'de, Rebeşnağ kundakçısı Vander Lubbe'nin hakkında verilen idam kararına ve mahkemede çıkan olaylara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Irak Asurileri Brezilya'ya Gidecek

25. 000 Irak Asurileri'nin, Brezilya'ya sevk edilmelerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

İstihbarat Re'isi Gondoli Cenabları İşe Başladı

Gondoli Cenabları'nın, kaptanlıktan sancak musallihî hassa başkanlığına tayin olmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Yeni Türkiye Konsolosu Celal Bey Geldi

Türkiye Konsolosu Celal Bey'in, Haleb'e gidip vazifesine başlamasına ve bundan dolayı duyulan memnuniyete dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Yeni Adliye Sarayı Çok Muhteşem Bir Saray Yapılıyor

İstanbul'da yanan Adliye Sarayı'nın yeniden yapımı için inşasına başlandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Türk-İran Hudutları

Türkiye-İran arasında bulunan sarp dağlıklar ve yalçın kayalıklarda meydana gelen eşkıyalık ve çete hareketlerini önlemek sebebiyle iki tarafın anlaşarak aldıkları önlemler ile bunların sonuçlarına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:21

İ'ân

Ziraat Bankası'nın, kredi verme şartlarıyla ilgili ilan.

Sayfa No:3

Haber No:22

İ'ân

İhaleler için, taliplilerin belirtilen tarihte belediyeye başvurmasına dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:23

Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:24

Çıkıklara Bakan Misak Ordgiyan

Kırık ve çıkıkları tedavi eden Misak Ordgiyan'a ait reklam.

Sayfa No:4

Haber No:25

Ahali Kirama Müjde

Terzi Artin Efendi'nin, terzi dükkânıyla ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:26

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:27

Eski Reji Ma'mulati

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:28

Elyan Oteli

Elyan Oteli'nin, Mösyö Fev'ad Bunca tarafından yeniden açılıp faaliyete geçmesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:29

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:30

Kar'ilerimize

Doğru Yol Gazetesi Aboneleri'nin, ödemelerini zamanında yapmaları gerektiğine dair duyuru.

3. 3. Doğru Yol Gazetesi (13 Kanun-i Sani (Ocak) 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Adliye Sarayı Yangını Tahkik Ediliyor

İstanbul Adliye Sarayı yangınının, idari kısmının tahkiki için, İstanbul'a gelen görevlilere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Kardeş Macaristan'a İ'ade'i Ziyaret

İstanbul ve Ankara tacirlerinin, sanayi erbaplarının, Türk doktorlarının, mühendislerinin, gazetecilerinin bulunduğu bir grubun, Macaristan seyahatlerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Ecnebi Memleketlere Para Gidebilecek mi?

Posta ve telgraf idaresinin, yabancı memleketlere posta havalisi yapılması ve havalenin Türk Parası üzerinden olması için ecnebi hükümetlerle temasa geçmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Türk-İtalyan Uzlaşmaları

İtalya Nazırları Meclisinin, Türk-İtalyan uzlaşma anlaşmasını ve İtalyan-Roman ticaret anlaşmasını, tasvip ettiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

500 Milyon Frank Dolandırılmışlar

Paris'te, sahte bono yaparak piyasaya süren Aleksandr adında bir sahtekarın, yakalanması için yapılan tahkikata dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Amerika Bütçesi Meclis Ayanında

Amerika'da, bütçede çıkan yedi milyar açık dolayısıyla, Cumhur Başka'nı Mister Rozvelt'in hazırladığı Projeye şiddetle karşı çıkılmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Çin'de Dahili Müharebeler Devam Ediyor

Çin'in milliyetçi hükümetine karşı, asilerin yapmış olduğu isyanın başarısızlıkla sonuçlandığına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8a

Romanya Kabinesi'nin Şiddetli Harekatı

Romanya'da çıkan karışıklıklar sonucu, tutuklanan ve idam edilenlere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8b

Romanya'da kıyametler Koptu

Romanya'da Yahudi ve Komünist aleyhtarlarının, yakalanıp mahkum edilmesine ve faşistlere müsamahakar davranan polis teşkilatının tasvihinin istenmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Japon Tayyarecileri Bomba Yağdırıyorlar

Japon askerlerinin, Çin'in şehirlerine uçaklarla bomba yağdırdığına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Almanlar Şarka Doğru Gidecekler

Almanların şarka doğru yürüme arzusuna karşı, Varşova ve Moskova Hükümetleri'nin, emniyet tertibatı aldığını söyleyenlere karşı verilen tepkilere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:11

Paris Üniversitesi'nde Bir Tez

Her sene, en iyi bir tez yazıp müdafaa edene tahsis edilen 10 bin franklık mükafatın, jüri tarafından bir madama verilmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:12

Türk Kadınlarında Spor Kabiliyeti

Sporcu Türk Kadınları'nın, Ulu Dağa çıkmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:13

Almanlar 5.000 Kişiyi Bıraktılar

Almanya'da 5.000 kişinin tahliyesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:14

Amerika'da Haydutlarla Mücadele Edilecek

Amerika'da yapılan haydutluk olaylarının önünü kesmek için alınacak tedbirlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Dini Tedkikatımız

İslamiyet'in eski sadelik ve saflığını yitirdiğini; Alemi İslamiyenin, doğru yolundan şaşırıp hurafelere uyduğunu savunan habere dair.

Sayfa No:2

Haber No:16

Yeni Senemizde Neler Olacakmış

Şarkta vuku bulacak olaylar hakkında, kahinlerin yaptıkları tahminlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Jandarmaları Vuranlar

Hızırbey'de, iki jandarmayı vuran mahkumun arandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Antakya'da Yağmur

Üç gün süreyle Antakya'da kesintisiz yağmur yağacağına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Bir Adam Dondu

Antakya'nın, Kurye Karyesi'nde, bir tütün kaçakçısının donarak öldüğüne dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Macera Peşinde

Dokuz metre uzunluğunda bir yelkenli ile, Hamburg'dan maceralı bir yolculukla, Lagusa'ya giden iki Alman gencin seyahatlerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

Konsolosu Kelepçelediler

Çin'de bir polis memurunun, yanlışlıkla bir konsolosa kelepçe taktığını ve bu yanlışlıktan dolayı, polis memuru hakkında muhakeme yapılacağına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

General Dobaneil

General Dobaneil'in vefat ettiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Şehri Ramazan

Ramazan Ayı'nın önemini ve Ramazan Ayı'nda yapılan faaliyetlerin anlatıldığı şiir.

Sayfa No:2

Haber No:24

Müthiş Feyezanlar

Makedonya'da, şiddetli yağmurlar dolayısıyla suların taşması ve bu sellerin, yarattığı tahribatlara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:25

Amerika'da Kasırğa

Amerika'da çıkan kasırgaların sebep olduğu zararlara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:26

Dört Taraflı Misak

Başvekil Çaldarıs'ın, Dört Taraflı Misakı imzalamak için Belgrat'a gideceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:27

Tedhişin Devamı

Havana'da, dehşet veren hareketın devam ettiğine ve bir gece içinde bir çok bombalar atıldığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:28

Küpçülük Tahsili

Hükümet tarafından, küpçülük tahsili için, 10 talebenin Amerika'ya gönderilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:29

Kar ve Yağmur

Antakya'da, 2 gün boyunca yağın kar ve yağmurlara dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:30

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:31

Ahali Kirama Müjde

Terzi Artin Efendi'nin, terzi dükkanıyla ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:32

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:33

Kable'i Fenniye (Ruhiye İkbâl) Hanım

Fransa tabipler heyeti tarafından, altın madalya alan Ruhiye İkbâl Hanımla ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:34

Vedi'i Usta Deyüb Geçmeyin

İyi bir berber olan Vedi'i Usta ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:35

Eski Reji Ma'mulatu

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:36

Elyan Oteli

Elyan Oteli'nin, Mösyö Fev'ad Bunca tarafından yeniden açılıp faaliyete geçmesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:37

Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:38

Haleb'de Lüks Oteli

Haleb'de hizmet veren Lüks Otel ile ilgili haber.

Sayfa No:4

Haber No:39

Kar'ilerimize

Doğru Yol Gazetesi Abonelerinin ödemelerini zamanında yapmaları gerektiğine dair duyuru.

3. 4. Doğru Yol Gazetesi (24 Kanun-i Sani (Ocak) 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Komşumuz Türkiye'den İbreti Alem

Türkiye Cumhuriyeti'nin alt üst olacağına inanan bir takım insanlara, Türkiye'nin verdiği en güzel cevabın, her yönde kendini geliştirmek ve ilerlemekle verdiğine; büyük bir hız ve kararlılıkla demir yollarını geliştirdiğine, en ufak yolsuzluğa bile izin vermeyecek teşkilatlar geliştirdiğine; iktisadi ve ilmi alanlarda, planlı bir istikrar sağlandığına ve bunların aksine, Suriye'nin ise bu olayların çok gerisinde kalıp sadece izlemekle yetindiğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Mösyö Robert Sancağımızı Teftiş Eyledi

Cemiyet-i Akvam'ın Mandalar Komisyonu'nda bulunan Mösyö Robert'in, teftiş için İskenderun'a yaptığı seyahate dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

İstihkak Nişanı

Cumhur Başkanı'nın, temiz soylu olan kişilere hak ettikleri Suri Nişanı'nın verilmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

İngiltere'nin Hava Müdafa'a Manevraları

İngiltere'nin sahillerini, hava kuvvetleriyle müdafa itmek için yapılan manevralara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Radyo Meteharrik Tahte-i Bahreler

İngiltere Nazır Uzmanları'nın tarafından, radyo dalgalarıyla işleyen, iki motorla hareket eden ve en büyük zırhlıları altından torpilleyip havaya uçuran bir torpil gemisi yapmalarına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Çin'de Muhabere Başladı

Çin'de başlayan savaşlara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Gandi Arbedeler Neticesinde Kaçtı

Gondi'nin, Korovayora'ya gitmesi yüzünden, Ortodoks Mecusilerle ıslahat taraftarları arasında bir harbin çıkmasına ve bu olayların sonucunda din adamlarının yaralandığına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8

Cenubi Amerika'da Feyezanlar Müdhiş

Amerika'da, bir çok tahribata sebep olan su taşkınlıklarına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Dört Milyarlık Bir İstikraz

Dört Milyar Liret ödünç para almak için, İtalya'ya müracaatların devam etmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Hindistan'da Acaba Kıyamet mi Kopuyor

Hindistan'da çıkan iç karışıklıklar sebebiyle, maddi ve manevi bir çok kayıpların olduğuna dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:11

Fransızlarla Almanların Müzakereleri

Almanya ile Fransa arasında yapılan müzakerelere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Usul u Tahkikat

Toplumda ortaya çıkan gayri ahlaki bozulmalara, kadınlara ve çocuklara yapılan tacizlere ve edep sınırlarını aşan davranışlara karşı güvenlik görevlilerinin ve kanun hazırlayanların daha duyarlı olması gerektiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Şehrimizde Fırtına

Çıkan şiddetli fırtına sebebiyle madur olan kişilere, polislerin yaptığı yardımlar ve bu yardım sırasında bir polis memurunun, taş parçalarıyla yaralandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

İtalyan Manastırının Ağaçları

İtalya'da çıkan şiddetli fırtınaların yarattığı madđi zararlara dair haberler.

Sayfa No:2

Haber No:15

Kar Fırtınası

Kesintisiz yağan kar dolayısıyla, İskenderun'da yolların ve dükkanların kapandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Haleb'e Kar Yağdı

Haleb'de kar yağdığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Yaz mı Geldi?

İskenderun'da, şiddetli fırtınaların ardından bir anda havaların ısındığına ve bahar havasının geldiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Fevkal'ade Komiser

Mösyö Dö Martel'in ayın 28'inde Fransa'ya gideceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Senenin Sayılı Günleri

Dört mevsim içindeki aylarda bazı özel günler bulunduğuna ve bu günlerin içinde bulunduğu mevsimin özelliklerine göre isimlendirildiklerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Devam Sa'atleri

Şam'da, uygulanmakta olan ve memurların özel ihtiyaçlarını bile karşılamak için zaman bulamadığı, yoğun çalışma saatlerinin yanlış bir uygulama olduğunu ve bunun yeniden düzenlenmesi zorunluluğunun bulunduğunu belirten habere dair.

Sayfa No:2

Haber No:21

Muhtarlar İntihabı

İskenderun'da yapılan seçimler neticesinde, seçimleri kazanan mahalle muhtarlarının bildirilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Harp Tehlikesi

Dünya Devletleri olan, Japonya-Rusya ve Almanya-Fransa arasında yaşanan gerginlikleri, yeni bir savaşın işareti olduğunu gösterdiğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:23

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:24

Ahali Kirama Müjde

Terzi Artin Efendi'nin, terzi dükkanıyla ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:25

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:26

Kable'i Fenniye (Ruhiye İkbâl) Hanım

Fransa tabipler heyeti tarafından, altın madalya alan Ruhiye İkbâl Hanımla ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:27

Vedi'i Usta Deyüb Geçmeyin

İyi bir berber olan, Vedi'i Usta ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:28

Eski Reji Ma'mulatu

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:29

Elyan Oteli

Elyan Oteli'nin, Mösyö Fev'ad Bunca tarafından yeniden açılıp faaliyete geçmesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:30

Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:31

Haleb'de Lüks Oteli

Haleb'de hizmet veren Lüks Otel'le ilgili haber.

3. 5. Doğru Yol Gazetesi (1 Şubat 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Gazi Paşa Konya'ya Geldi

Mustafa Kemal Paşa'nın, kalabalık bir halk kitlesinin coşkulu tezahüratı arasında Konya'ya gidişine ve Konya'daki kolorduya, hükümet halk fırkasına ve belediyeye yaptığı ziyaretlere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Suriye'de Emlâki Olan Türkler

Suriye'de emlakleri olan Türk Vatandaşlarının, yapacakları muameleleri, Beyrut Başkonsolosluğu'na baş vurarak yapabileceklerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Bursa'da Azılı Bir Katil

Bursa'da, bilinmeyen bir sebeple Havlucu Ahmet adında birinin, önce karısını öldürüp daha sonra da iki zabıta memuruyla iki akrabasını yaralamasına ve çıkan çatışmalarda öldürülmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Yeni Fransız Kabinesi Teşkil İtti

Fransız Cumhurbaşkan'ı Domereg tarafından, Fransız Kabinesi'nin yeniden teşkil edilmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

İngiliz Kabinesi 1936'ya Kadar Kalacak

İngiliz Kabinesi, Erkan-ı Milli Hükümeti'nin 1936 senesi bütçesinin tasdikine kadar iktidarda kalacağına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Nihayet Harb Başladı

Komünist Rusya'nın, güvenliklerini tehdit edecek olan Japonya ve Çin'e karşı, sürekli temkinli davranmaları gerektiğini ve bu sebeple de, Uzak Şarktaki topraklarının her zerresini müdafaa mecburiyetinde bulduklarını bildirdikleri bir rapor.

Sayfa No:1

Haber No:7

Çin'de Boğuşmalar Devam

Çin'de, Sinkyaniz Hükümeti'yle Çin Generali Mançuya'nın kuvvetleri arasındaki çarpışmaların devam ettiğine dair devam.

Sayfa No:1

Haber No:8

Kaşgar Hükümeti Maceraları

İngiliz ve Almanların ortak çalışmalarıyla, Orta Asya'daki yeni Kaşgar Hükümeti'nin faaliyete geçtiğine ve bu hükümetin kendine lazım olacak silahların, Almanlar tarafından tedarik edileceğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Üçüncü Devre 'Aid Kemikler Bulundu

İstanbul Yeşil Köy'de, bir artezyen kuyusunun eşilmesi sırasında yüz on metre derinliğine inildiğinde, kuyunun içinde üçüncü devre ait bazı kemik parçalarının bulunduğu dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:10

Usul u Tahkikat Kalpazanlık ve 'Anasır-ı Esasiyesi

Sahte altın, gümüş ve paraların piyasaya sürüldüğü ve kalpazanların, çoğunlukla kuyumcu kimyagerlerden oluştuğuna; bu kalpazanlık olaylarının önünün alınması

gerektiği, aksi taktirde suçsuz birçok insanın da bu olaylar sonucunda töhmet altında kaldığını bildiren makale.

Sayfa No:2

Haber No:11

Re'is Elvezra İki Haftadan Beri Hasta

Reis Elvezra hakkı Bey'in, on beş günden beri hasta yattığına ve bu sebepten dolayı, 'Ali Komiseri uğurlamaya iştirak edemediğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Mahkeme'İ Temyizle İstinaf Mahkemeleri Birleşir mi?

Temyiz Mahkemesi'yle İstinaf Mahkemesi'nin birleştirilmesinin tasarlandığına ve böylece adliyede yeni bir düzenlemenin mutlaka yapılacağına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Yeni Bir Tensik Var mı?

Devlet Bütçesinin açığını kapatmak için, fazladan alınan lüzumsuz memurların sayılarını azaltmak maksadıyla yeni bir tensikin hazırlandığına ve böylece, milletin üzerindeki yükün hafifleyeceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Çelebi Efendi Komiser 'Ali İle Görüştü

Mevleviye Reisi Ami Bekir Çelebi Efendi Hazretleri'yle Komiser 'Ali Vekili Mösyö Lagard'ın, Beyrut'ta yaptığı görüşmede, Lagard'ın Mevlevilik hakkında esaslı malumatı olduğuna ve bu görüşmenin sonucunda, çelebilik makamına daha fazla imtiyazlar verildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Fransız Me'murlarında Tensikat Başladı

İktisad maksadıyla, Müsteşar Umumiyesi Filoriman ve Vesika Reis Umumiyesi Mösyö Fitaldi'nin, vazifelerinin tensik edileceğine ve Maruf Müsteşar Umumiyesi Mösyö Banur'un ödeneğinin kesileceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Haleb Matbu'atı Re'isi Hasta

Haleb Matbu'at Reisi Liyutnan Şarbiya'nın, hasta olduğuna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Bulgaristan'da Komünistlerle Müsademe

Pilovadiç civarındaki bir koyda, koministlerle jandarma arasında çıkan çatışmalarda, çok sayıda yaralı olduğuna ve bir çok koministin tutuklandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Amerika İle İ'ade-i Mücrimin Mukavelesi

Amerika Ayan Meclisi'nin, Türkiye ile akt olunan suçluların geri gönderilmesi mukavelesini tasdik ettiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Habeşistan Alman Yahudileri

Habeşistan Hükümeti'nin, binlerce Alman Yahudisinin Habeşistan'a yerleşmesine müsaade ettiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Süleyman Emin Paşa Defin Edildi

Şura-i Devlet 'Azasından Merhum Süleyman Emin Paşa'nın, Cebeci Mezarlığı'na defin edildi.

Sayfa No:2

Haber No:21

Kıbrıs Sporcuları Adana'ya Geliyor

Çukurova Futbol Kulübü'nün, maç yapmak üzere Kıbrıs takımını Adana'ya davet ettiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

İtalya'da Mühş Fırtınalar

İtalya'da çıkan fırtınaların, birçok hasara sebep olduğuna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Altın Yüklü Tayyare

Altın yüklü sekiz ticaret uçağının, Paris'ten Londra'ya gittiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:24

İngiltere'de İşsizler

İngiltere'de her geçen gün artan işsizlerin sayısına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:25

Meclis Re'isi Antakya'ya Teşrif Eyledi

Meclis Başkanı Subhi Berakat Bey'in, Antakya'ya geldiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:26

Gelenler Giderler

Bir aylığına İskenderun'a gelip daha sonra şehirden ayrılan yabancı misafirlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:27

Şehrimizde Yağmurlar

İskenderun'da üç günden beri yağmur yağdığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:28

Bir Milyon Liraya Satılık Kitap

Hıristiyan aleminin en eski eserlerinden biri olan çok değerli bir kitabın, 150 Bin İngiliz Lirası karşılığında İngilizler tarafından Sovyetler Hükümeti'nden satın alındığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:29

İki Sa'at Pilotsuz Uçan Tayyare

Yugoslavya'da, asker pilotları yetiştirme karargahındaki talebe pilotlardan birinin kullandığı tayyarenin bir sarsıntı geçirdiğine ve bu durum karşısında pilotun paraşütle atladığı halde, tayyarenin iki saate yakın pilotsuz uçtuğuna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:30

Kolonil Nodan

Suriye Cumhuriyeti Jandarma Kumandan Umumiyesi Kolonil Nodan'ın, bir teftiş için İskenderun'a gittiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:31

Deyrizor'da Şimendifer

Hamas Demiryolu Hattı'nın, Dayrizor ve Ebu Kemal arasında şimendifer işlemesi için yapılacak demiryolu temdidine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:32

Efkar Müsteşarı

Haleb'de bulunan Efkar Müsteşarı Mösyö Janardi'nin, Beyrut'a avdetine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:33

Harem Belediyesi Hastahane Yaptırıyor

Harem Belediyesi'nin, yakında bir hastane yaptıracağına dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:34

İ'ân

Dağıtılacak yer elması tohumlarını talep edenlerin, Antakya zira'at dairelerine müracaat etmeleri gerektiğine dair ilan.

Sayfa No:3

Haber No:35

İ'ân

İskenderun Ticaret Mahkemesi'nin, 11 Şubat 1934 tarihli kararıyla, ilan iflasına hüküm ve karar verilmesine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:36

Eski Reji Ma'mulati

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:37

Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:38

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:39

Elyan Oteli

Elyan Oteli'nin, Mösyö Fev'ad Bunca tarafından yeniden açılıp faaliyete geçmesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:40

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:41

Vedi'i Usta Deyüb Geçmeyin

İyi bir berber olan, Vedi'i Usta ile ilgili reklam

3. 6. Doğru Yol Gazetesi (4 Şubat 1934)**Sayfa No:1****Haber No:1*****Balkan Misakı'nın İmzası Kalıyor***

Balkan Misakı'nın imzalanması için yapılan müzakereler sırasında, Yugoslavya'nın, Bulgaristan olmadıkça misakı imzalamayacaklarını bildirdiği habere dair.

Sayfa No:1**Haber No:2*****Fransa Kabinesi Sukut Eyledi***

Fransa'da meydana gelen mali hadiseler ve vakalar dolayısıyla istifaya mecbur kalan kabinenin, yeniden teşkili için Mösyö Daladiye'nin görevlendirilmesine dair haber.

Sayfa No:1**Haber No:3*****İki Yüz Milyon Frank Daha Aşıldı***

Daha önce Stavinskyn'in yapmış olduğu, 400 milyon Franklık suistimalin tarihe geçmesinin ardından, bir benzer olayın tekrar yaşandığına ve bu kez 200 milyon franklık suistimalin yapıldığına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Almanya ve Lehistan Almanya

Almanya ve Polonya arasında, on yıl sürecek Saldırmazlık Misakı'nın imzalandığına ve bundan duyulan memnuniyete dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Cenub'da 67 Kaçakçı Yakalandı

Cenup hududunda, üçü çarpışmalı 40 kaçakçı vakasının olduğuna dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Bir İzahat

Mutasarrıf İbrahim Efendi'nin, görevini suistimal ettiği ve haksız kazançlar sağladığı söylentilerine karşı, bu söylentilerin asılsız olduğunu ve bunu ispatlaya bileceğini izah ettiği haber.

Sayfa No:2

Haber No:7

Usul u Tahkikat Kundakçılık veyahut Yangıncılık Esasiyesi

İskenderun'da çıkan büyük yangını söndürmek için, itfaiyecilerin yaptığı çalışmalara; polisin, yangının söndürülmesi sırasında halkın güvenliğini sağlamak, hırsızlıkları önlemek için aldığı tedbirlere ve çıkan yangının sebeplerinin araştırılmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:8

Dini Mübahasalar

Bir ay önce gazetenin köşe yazarlarından birinin, yazmış olduğu bir makalede dini vecibeler ilgili sorduğu sorulara, İntaniye Müftüsü Hacı Mesut Bey'in cevap vermek maksadıyla gönderdiği yazının yayımlanmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:9

'Irak Kralı'na Evlenme Merasimi

Irak Kralı'nın, Prenses Albe ile evlenmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:10

Mösyö Duke Lübnan'a 'Avdet Eyledi

Suriye'de, siyasi tetkikler ve temaslarda bulunan Fransa Fevkalade Komiserlik Sekreteri General Rober Duke Cenabları'nın, temaslarını bitirip Lübnan'a avdet etmelerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:11

Beyrut İntihabati

Lübnan meclis niyabı görevine, Mütahit Lilkiyan Efendi'nin getirildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Borç Habisleri

Borçlarından dolayı 91 gün hapis cezası alan borçluların, adliye vezaret celilesinin emriyle serbest bırakıldığına ve alınan bu kararın çok isabetli olduğuna dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

İstaz Cubi Efendi

Çıkan anlaşmazlıklardan dolayı görevinden alınan Haleb Avukatlarından İstaz Cubi Efendi'nin, tekrar görevine döndüğüne dair haber.

Sayfa No:3

Haber No:14

Dini Tetkikatımız

Doğru Yol Gazetesi'nin, 829 numaralı nüshasında yayınlanan bir makalede namaz kılarken uyulması gereken kurallar ve adablar hakkında merak edilip sorulan sorulara, Şih Köyü Camisi Müderrisi Abdul Baki Efendi'nin vermiş olduğu cevaplara dair makale

Sayfa No:4

Haber No:15

Eski Reji Ma'mulatu

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:16

Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:17

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:18

Elyan Oteli

Elyan Oteli'nin, Mösyö Fev'ad Bunca tarafından yeniden açılıp faaliyete geçmesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:19

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:20

Vedi'i Usta Deyüb Geçmeyin

İyi bir berber olan, Vedi'i Usta ile ilgili reklam.

3. 7. Doğru Yol Gazetesi (8 Şubat 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Suriye Kabinesi Islâhat ve İcra'at Hükümetidir

Suriye Hükümeti'nin, oryaya çıkan bütçe açığına karşı, hazineyi tabii haline getirmek için yaptığı çalışmalara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Belgrad İctima'ı Neticeleniyor mu?

Belgrad ictima'ının müsbet suretle neticelenmesi için, Türkiye Hariciye Vekili Tevfik Bey'le Mösyö Titelesko arasında geçen mülakatlara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Trabzon'da Gizli Nüfus Kaydı

Trabzon Bora Nüfus Dairesinde, gizli nüfus kaydı mu'amelesi dört bin evrakın ele geçirilmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Fransa'da Mühîş Kasırgalar

Fransa'da meydana gelen fırtınaların, sebep olduğu zararlara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Balkan Devletlerinin Merkezi İstanbul Şehri mi Olacak?

Paris'ten gelen haberlere göre, İstanbul'un, Balkan Devletleri'nin merkezi olacağı ve bu namla posta pulları dahi tabi edileceğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Amerika Çin Ticareti

Çin Hükümeti'nin, Amerika İle Çin arasındaki cesaret anlaşmasının yeniden gözden geçirilmesini istediğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Hindistan Zelzelelerinde Ölenler

Hindistan'da vuku bulan zelzelelerde 2500'e yakın kişi öldüğüne dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8

Fransız-İngiliz Ticareti

Fransız-İngiliz ticareti hakkında, hükümetler arasında devam eden haberleşmelere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Mançuri İmparatoru ve Çin Gazeteleri

Mösyö Puy hakkında, olumsuz yazılar yazan gazetelere yapılan uyarılara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Tahdid-i Teslihat Mes'elesi

Fransa'da bulunan parlamentonun, İngiltere, Fransa ve Almanya Devletleri'nin silahlarını tetkik etmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:11

Almanya'da Firkalar Dağıtılıyor mu?

Almanya'da bulunan bütün kitle, cemiyet ve mülkiye firkalarının, hükümet tarafından dağıtılması için alınan karara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Usul u Tahkikat - Kundakçılı veyahut Yangıncılık Esasiyesi

İskenderun'da çıkan büyük yangın hakkında yapılan araştırmada, şüpheli görölen olaylar ve yangının çıkış sebeplerinin araştırılmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Sulha Sulh Harbe Harb

Stalin'in, Sovyet Rusya'nın, kapitalist devletlerle olan münasebetlerini ve Rusya'nın, politikasını, kominist kongresinde izah etmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Amerika Filosunu Kuvvetlendiriyor

Amerika'nın, filosunu kuvvetlendirmek amacıyla, 102 harp gemisi ve 1184 uçak yapıma için çıkardığı emir ve masraflar için gönderdiği ianelere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Kazaya Uğrayan Bir İtalyan Tayyaresi

Üç motorlu bir İtalyan uçağının uğradığı kaza ile ilgili hazırlanan rapora dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Bir Milyon İşsiz

Amerika'da, artan işsiz sayısı karşında Amerika Hükümeti'nin aldığı tedbirlere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Mistr Ruzvolt 52 Yaşına Girdi

Amerika Cumhur Başkanı Mistr Ruzvolt'un, 52 yaşına girdiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Faşizm Aleyhtarları Birkaç Kişi Nefy Edildi

İtalya'da, faşist aleyhtarları hakkında, mahkemelerin vermiş olduğu sürgün ve mahkumiyet kararına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Koministlikte İçtima'iler

Komiser Kont Dumartel'in Fransa gezisinde, yapılan toplantılarda önemli kararlar alındığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Müsteşar İctima'ı

Komiser Kont Dumartel'in, Fransa gezisinden önce, Şam, Haleb, İskenderun ve Hama müsteşarlarıyla görüşüp, yokluğunda yapılacak işlerle ilgili bilgiler vermesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

Komiser Sami Gitti

Fransa'ya gidecek Kont Dumartel'i yolculamak için, davet erkanının ve mebusların yapmış oldukları uğurlama törenine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Bandrol Veza'ifinin Jandarma Karakollarına Tevdi'i

Suriye Cumhuriyeti'nin, kaza ve nahiyelerde bulunan bandrol memurlarını düzenleyerek bu vazifeyi jandarma karakollarına bıraktığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Haleb'de Bir Kızı Kaçırub Bikirini İzale Eylediler

Haleb'de, bir kız çocuğunun kaçırılıp tecavüze uğradığına ve failerin yakalandığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:24

Bir Meb'us Divan-ı Harbe Virildi

Yasak silah taşımından dolayı, Şam Mebusu Cemil Şamat Efendi'nin tutuklanıp, mahkemeye sevk edilmesine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:25

Yunanlıların Hediyesi

Atina Hükümeti'nin, Türk devlet adamlarına değerli vazolar hediye ettiğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:26

Fransa'da Türk Dostluğu

Türk-Fransız dostluğunun gelişmesi için, dostluk yurdunun tahsisi edildiğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:27

Eski Reji Ma'mulatu

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:28

Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:29

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:30

Elyan Oteli

Elyan Oteli'nin, Mösyö Fev'ad Bunca tarafından yeniden açılıp faaliyete geçmesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:31

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:32

Vedi'i Usta Deyüb Geçmeyin

İyi bir berber olan, Vedi'i Usta ile ilgili reklam.

3. 8. Doğru Yol Gazetesi (11 Şubat 1934)

Sayfa No:1

Haber No:1

Balkan Misakı İmzalandı

Yugoslavya, Romanya, Yunanistan ve Türkiye Nazırlarının, Atina'da toplanıp, Balkan İtilafı Misakı'nı imzaladıklarına ve bu anlaşmanın resmi tebliğle duyurulduğuna dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:2

Balkan Misakı Hakkında Bulgar Gazeteleri Ne Yazıyorlar

İmzalanan Balkan Misakı ile ilgili Bulgar Gazeteleri'nin yapmış olduğu yorumlara dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:3

Türk Kadınları ve Ta'dad-ı Zevat

Mis Marşay adında Amerikalı bir gazetecinin, İstanbul'a gelerek Türk kadınlarının yaşam tarzıyla ilgili araştırmalar yapmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Beyrut'da Umulmayan Bir Define

Suriye'de, bir kuyuda yüz bin altın bulunduğu dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Vatanilerin Humus İçtima'ı

Vataniler'in, Humusta toplanıp burada önemli kararlar aldıklarına ve bu kararların çok gizli tutulduğuna dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

Şam Memdubi

Mösyö Viber Cenabları'nın, Şam'a gitmelerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Osmaniye Vakfi

Haleb'de, Osmaniye Vakfi yöneticisinin hakkında, vakfi mülk karşılığı başkasına devretmesi suçuyla dava açılmasına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8

Türkiye Kabinesinde Değişiklik Başladı

Maliye Vekili Mustafa Bey'in istifasıyla, yerine Nafiya Vekili Fu'ad Bey'in getirilmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

İstanbul'da Otomobil Kazaları

Dahiliye vekaleti'nin, muhtelif mıntikalarda meydana gelen otomobil kazalarını tetkike alarak, bunların önüne geçmek için mühim bir genelge hazırladığına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Amerika'nın Harb Borçları

Ayan Hükümetleri'nin, Amerika'ya olan savaş borçlarını ödemediklerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:11

Usul u Tahkikat Kundakçılık ve Yangıncılık Esasiyesi

İskenderun'daki büyük yangını kimlerin ne için çıkardıklarına ve bunların ne tür cezalar alacağına; giderek artan kalpazanlık suçlarının önlenmesi için ne gibi tedbirler alındığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Fransa'da Müthiş Karışıklıklar

Fransa Kabine Başkanı Mösyö Daladiye'nin istifa etmesiyle, kabinenin yeniden teşkili için yapılan çalışmalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Fransa'da Mühim Tebdilat

Fransa Hükümeti tarafından, üst düzey görevlilerinin tayinleriyle ilgili haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Arabistan'da Yeni Hadiseler

Yemen'le Suudi Arabistan Hükümetleri'nin, Sulh Konferansı için İbhaya heyet göndermelerine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Yemen İle İngilizler Arasında

Yemen hudut meselesini halletmek üzere, Aden Valisi'nin başkanlığında bir heyetin, Hudayda'ya gitmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Berheva İdilen Kaza

Bedir Kazası'nın, 20 deve yükü barut ve dinamitle bombalanması ve su kuyularının kapatılmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Mahkeme'i Temyiz Da'ireleri

Çıkan Şayialar nedeniyle, Temyiz Mahkeme Daireleri'nin birleştirilmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Beyrut'da Zahire Fiyatları

Güzel giden havalar nedeniyle, zahire fiyatlarının düştüğüne dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:19

Suriye Bankası'nın Paraları

Görülen ihtiyaca göre, Suriye Bankası'nın yeniden ellişer kuruşluk nakil paralar darb etmesine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:20

Dojvenal Cenabları

Fransa'nın, Ayan-ı Azasından Mösyö Dojvenal'in, Fransa Müstemlekat Nazırı olmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:21

Re'isi Cumhuriurun Kabulü

Cumhur Başkanı'nın, taleplerini dinlemek için haftanın belirli günleri, halkı makamına kabul edeceğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:22

Yine Emir 'Ali

Merhum Kral Hüseyin Oğlu Emir Ali'nin, Suriye tahtına getirilmesi için yapılan çalışmalara dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:23

Ufak Paralar

Maliye Vezareti'nin, Şam'dan kırk beş bin liralık birer ve yarımşar kuruşluk nikel paraları, Haleb ve İskenderun maliye sandıklarına gönderildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:24

Bir Türk Tayyaresi Hududumuz Üzerine Düştü

Bir Türk uçağının, motorunun bozulması sonucu düştüğüne dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:25

Mües'sif Bir Vefat

İskenderun Belediye Polisi İsmail Hakkı Bey'in karısı Müşerref Hanım'ın vefat ettiğine dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:26

Eski Reji Ma'mulati

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:27

Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:28

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:29

Elyan Oteli

Elyan Oteli'nin, Mösyö Fev'ad Bunca tarafından yeniden açılıp faaliyete geçmesine dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:30

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:31

Vedi'i Usta Deyüb Geçmeyin

İyi bir berber olan, Vedi'i Usta ile ilgili reklam.

3. 9. Doğru Yol Gazetesi (10 Mart 1934)**Sayfa No:1****Haber No:1*****Kont Dö Martel Paris'e Giderken***

Kont Dö Martel'in, Fransa'ya gidiş nedenlerini gazetecilere anlatmasına dair haber.

Sayfa No:1**Haber No:2*****Haleb Valisi'nin Protestosu***

Haleb Valisi Nabiye Bey Elmartin'in, sorumlu olduğu bölgedeki düzenlemelerde, tayinlerde, nakil ve değişikliklerde kendisinin hiçbir suretle haberdar edilmediğinden ve görüşünün alınmadığından dolayı duyduğu rahatsızlığı dahiliye vezaretine bildirmesine dair haber.

Sayfa No:1**Haber No:3*****Heyet-i Vezira Beyrut'da Toplandı***

Cumhur Başkanı Mehmet Ali Bey, Baş Vezir ve diğer vezirlerin toplu halde, Kont Cenapları'nı karşılamak için Beyrut'a gittiklerine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:4

Polis M¼d¼r¼m¼z¼n Bir Muvaffakiyeti

Kırıkhan'da işlenen bir cinayetin yapılan başarılı tahkikatlar neticesinde çözümlmesine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:5

Haleb Kalesi Hakkında

İslam'ın büyük eserlerinden biri olarak kabul edilen Haleb Kalesi'nin, korunması için yapılan girişimlere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:6

'Ali Komiser Türkiye'de Nasıl Karşılandı

Paris'ten Türkiye'ye gelen Suriye komiseri Kont Dö Martel'in, Türk Hükümeti'yle yaptığı Suriye emlaki ve iktisadi meseleler hakkında ki görüşmelere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:7

Fevkal'ade Komiserimiz Ankara'da

Kont Dö Martel'in, beraberinde Fransız sefirleriyle birlikte Ankara'ya geldiğine ve Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Bey'le, Fransa-Türkiye iktisadi münasebetleri hakkında yaptığı görüşmelere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:8

'Adliyede Yeni Bir Tensik

İstinaf ve Temyiz Mahkemeleri'nde yapılacak düzenlemelere dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:9

Suriye Meclisi Ne Zaman Açılacak

Suriye Meclisi'nin, bazı sorunlardan dolayı, kararlaştırılan tarihten daha geç açılacağına dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:10

Komiser 'Ali Kont Dö Martel Cenapları

Komiser 'Ali Kont Dö Martel'in, bazı işleri dolayısıyla Türkiye'den Suriye'ye gideceğine dair haber.

Sayfa No:1

Haber No:11

İskenderun İran Konsolu

İran Devleti'nin İskenderun Konsolu Nimetullah Felah Bey'in, İskenderun Konsolosluğu'na terfi ettiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:12

Kumar ve 'Anasır Esasiyesi

Kumarın, insan hayatında nasıl olumsuzluklar yarattığına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:13

Medyunların Harbi

Borçlarından dolayı mahkum olanların, aldıkları cezaların sürelerinin azaltılması için yapılan değişikliklere dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:14

Habishane Müdürlükleri

Şam ve Haleb Hapishaneleri Müdürlüklerinin kaldırılması ve bu vazifenin jandarmalara verildiğine dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:15

Ertuğrul Sa'adettin

On gün boyunca, Suriye'de oyununu sergileyip Ankara'ya geçen Ertuğrul Sadettin ve eşine teşekkür ve başarı temennilerinde bulunulmasına dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:16

Abonelerimize

1933 senesi abone bedellerini ödemeyen okuyucuların, borçlarını vaktinde ödemeleri için yapılan uyarıya dair haber.

Sayfa No:2

Haber No:17

Evlenme Rekoru

Fransa ve Varşova'da evlenme rekoru kıranlar hakkında haber.

Sayfa No:2

Haber No:18

Mukaveleler

Yazılan dört fıkra.

Sayfa No:3

Haber No:19

İ'ân

11 Şubat 1934 senesinde, İzmir tüccarlarından olan alacak sahiplerinin, mahkemelere çağırıldıkları halde gelmediklerinden dolayı ortaya çıkan aksaklıklara dair haber.

Sayfa No:4

Haber No:20

Eski Reji Ma'mulati

Reji Tütünleri'nin, kalitesiyle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:21

Müserret Oteli

Antakya'da bulunan Müserret Oteli'nin, verdiği hizmetlere dair reklam.

Sayfa No:4

Haber No:22

Avukat Hasan Sadık Bey

Avukat Hasan Sadık Bey'in mesleği ve bürosunun bulunduğu yer ile ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:23

Haleb'de Diş Tabibi

Diş tabibi olan Artinyen Efendi'yle ilgili reklam.

Sayfa No:4

Haber No:24

Vedi'i Usta Deyüb Geçmeyin

İyi bir berber olan, Vedi'i Usta ile ilgili reklam.

SONUÇ

Türkiye'nin güney sınırları dışında Türkçe yayımlanan Yeni Irak, Vahdet ve Doğru Yol Gazetelerinin değerlendirilmesi ve fihristinin yapılması ,bu gazetelerin yayın politikasını,ilgilendikleri olayları,hassasiyet gösterdikleri konuları,hangi şartlar altında yayın yaptıklarını görmemizin yanında bu bölgelerdeki Türk nüfusunun duygu ve düşünceleri ile siyasi,sosyal,kültürel anlayış,hedef ve eğilimleri hakkında bilgiler edinmemize imkan vermiştir.

Gazetelerde her türden haber ve yorumlara rastlamak mümkündür. Bu haber ve yorumları,Dünya,Türkiye,bölgesel ve komşu ülkelerle ilgili olarak dört ana başlık altında toplayarak,bunları da konularına göre siyasi, sosyal, ticari, ekonomik, aktüel, devletlerarası ilişkiler, sağlık, eğitim, meteorolojik gelişmeler, ilan, reklam, duyuru vesaire gibi alt başlıklar altında değerlendirdik.

Bu değerlendirme sonucunda her üç gazetenin de bir mahalli gazete özelliğinden sıyrılarak başta Türkiye olmak üzere dünya ve çevresinde meydana gelen olaylara büyük hassasiyet göstererek ilgilendiği ve ciddi bir gazetecilik anlayışı ile hareket ettiklerini görmekteyiz.

Yayınlandığı bölgedeki siyasi organizasyonun egemenliği altında bir nevi azınlık statüsünde yaşayan Türklerin çıkarmış oldukları bu gazetelerde, siyasi erkin koyduğu kanun sınırları dairesinde iyi bir gazetecilik yaptıklarını söylemek yanlış olmaz. Özellikle Vahdet ve Doğru Yol Gazeteleri'nde bu özellikler daha da net olarak ortaya çıkmaktadır. Yönetimin yapmış olduğu icraatların bu gazetelerin sütunlarında sık sık eleştirildiklerini görmekteyiz. Yine yayını durdurulan veya sansüre uğrayan basınla ilgili haberleri görmemiz, üç gazetenin cesur bir gazetecilik yaptıkları iddiamızı kuvvetlendirmektedir.

Bunun yanında üç gazetenin de bin bir maddi zorluklar altında yayımlandıklarını görmekteyiz. Dönemin gazetelerinin tek finansman kaynağı olan ilan, reklam ve abone bedellerinin tam olarak tahsil edilememesi de, bu gazeteleri ciddi sıkıntıya soktuğunu görmekteyiz.

Her üç gazete de başta Türkiye olmak üzere, bir çok Avrupa ve komşu ülkelerin basın kuruluşlarından sık sık iktibaslar yapmışlardır. Özellikle Türk basını bu gazetelere büyük bir bilgi kaynağı teşkil etmiştir. Türkiye basınından Hakimiyet-i Milliye, Cumhuriyet, Akşam Gazeteleri başta olmak üzere, bir çok gazeteden iktibaslar yapılmıştır. Avrupa gazetelerinde, dünyadaki siyasi, diplomatik ve sosyal gelişmeleriyle ilgili yer alan yorum ve haberler de büyük bir titizlikle seçilerek bu gazetelerde iktibas yapılarak yayımlanmıştır. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin resmi haber kuruluşu olan Anadolu Ajansı'nın vermiş olduğu haberleri de yoğun olarak kullanmışlardır.

Her üç gazetede de dünya haberlerine geniş yer verilmiştir. Dönemin önemli siyasi, sosyal ve diplomatik ilişkileriyle ilgili haber ve yorumların yanında aktüel ve ilginç haberler de gazetelerde yer almıştır. Avrupa'nın ve Uzakdoğu'nun kaynayan kazan durumunda ki siyasetini bu gazetelerde çok net olarak görmekteyiz. Zaten gazetelerin bu türden verdiği haberlerde tüm dünyayı kapsayacak olan büyük bir savaşın ayak seslerini duymak mümkündür. Bu üç gazetede dünya siyasetindeki karışıklıklar gelecekte tedirgin bir şekilde verilmektedir. Ayrıca, bu gazetelerde Fransa, Almanya ve İtalya ile ilgili haberlerin yer aldığını da görmekteyiz. Dünya siyaseti ve diplomatik ilişkilerle ilgili her üç gazetede de yorumlar bulunmaktadır.

Gazeteler yayımlandığı bölgelerle ilgili haberlere de geniş yer vermişlerdir..Tabiiyeti altında bulunduğu siyasi organizasyonun içerisinde meydana gelen her olay veya konuyla ilgili haberler ile yorumlar bu gazetede yerini almıştır.Bu yönüyle sadece Türk unsurlara hitap eden bir gazete kimliğinden sıyrılarak buldukları bölgeye şamil bir gazete hüviyetine girmişlerdir. Her üç gazete de bölgelerindeki her gelişmeyle ilgili haber ve bilgilere geniş yer vermişlerdir. Özellikle Vahdet ve Doğru Yol gazetelerinde bölgesel haberlerin yoğunluğu ciddi bir şekilde hissedilmektedir. Ayrıca her üç gazetede de yayımlandığı şehirlerle ilgili haberlere de ayrı bir önem vermişlerdir.

Gazetelerde diğer haberlere nazaran komşu ülkelerin haberleri çok kısıtlı bir şekilde yer almıştır. Kısıtlı yer alan bu haberler içerisinde aralarında savaş devam eden Hicaz ve Yemen Krallıkları arasındaki münasebetler ve Irak'taki Asuri meselesi ile ilgili haberler yoğun olarak yer almıştır.

Her üç gazete de Türkiye ile ilgili olaylara ve konulara büyük önem vermişlerdir. Gazetelerde Türkiye'nin siyasi, sosyal, ekonomik, ticari, devletlerarası ilişkileri,aktüel vesaire birçok konularla alakalı haberleri yer almıştır.

Gazetelerde ki Türkiye haberleri,Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yapmış olduğu bir uluslar arası anlaşmadan tutunda Konya'nın bir köyünde çiftçilere dağıtılan tohumluk haberine kadar her çeşit konu ile alakalı haberlere büyük bir özenle yer verilmiştir.

Türkiye ile ilgili haberlerde başta Yeni Irak Gazetesi olmak üzere bu gazeteler sanki Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin sınırları içerisinde yayın yapan bir gazete izlenimi vermektedirler.

Kendi bölgelerinde yaşayan Türklerin bu gazeteler vasıtasıyla Türkiye ile ilgili haberleri çok yakından takip etmelerinin yanında Yeni Irak Gazetesi'nde Türkiye'ye turist göndermek için ilan ve reklamlarında bulunduğunu görmekteyiz. Türkiye'de yayımlanan gazete, dergi, kitap vesaire kültürel yayınlar Irak'ta bulunan Türklere Yeni Irak Gazetesi vasıtasıyla temin edilmiştir. Yine Yeni Irak gazetesi vasıtasıyla, Irak'ta Arap gençlerinin Türk kültürüne büyük alaka gösterdiklerini öğrenmekteyiz.

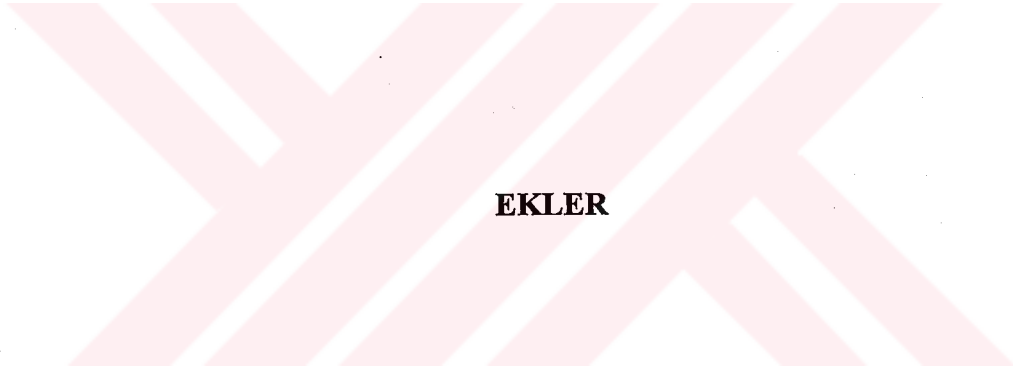
Yeni Irak Gazetesi başta olmak üzere bu gazetelerde yüksek bir Türklük şuuru ile Türkiye sevgi ve saygısının olduğunu sarıh bir şekilde görmekteyiz. Yeni Irak Gazetesi sıkı bir Arap milliyetçiliğinin iktidarda olduğu bir dönemde gazetenin belli kısımlarını yeni Türk Alfabetesiyle yayımlamıştır.

Türklük şuurunun ve siyasi sınırların ayırdığı Türkiye ile tekrar birleşme buluşma bu gazetelerde yer yer vurgulanmıştır. Özellikle Fransa mandası altında bulunan Suriye Devleti'nin içerisinde otonom bir yapıda bulunan İskenderun şehrinde çıkan Doğru Yol Gazetesi'nde ve Halep şehrinde çıkan Vahdet Gazeteleri'nde Türkiye ile aynı kaderde buluşma duygu ve düşüncesi daha da net ortaya çıkmaktadır.

Bu gazetelerin değerlendirilmesi sonucunda,Türkiye sınırları dışında kalan Türk ve Türkçe konuşan topluluklar Türkiye ile olan bağlarını koparmamışlar bilakis bu bağların kuvvetlenmesi için büyük gayret göstermişlerdir. Gazeteler bu amaca büyük bir hizmet etmişlerdir.

Başka siyasi organizasyonların tabiiyeti altında bulunan Türk toplulukları buldukları bölgede yapmış oldukları bu yayınlarla, hem Türk kimlik ve kültürünün korunması, gelişmesi ile kendilerinin hamisi olarak gördükleri Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile olan bağlarını kuvvetlendirmek hem de içinde yaşadıkları toplumda kendilerini kabul ettirerek kimlik ve kültürleri ile yaşama azminde olduklarını görmekteyiz.

EKLER

Ek 1:

ملک خبیری

ملک خبیری...
 خبیری...
 خبیری...

میانک داران

میانک داران...
 میانک داران...
 میانک داران...

مجلسه

مجلسه...
 مجلسه...
 مجلسه...

توفیق رشیدی

توفیق رشیدی...
 توفیق رشیدی...
 توفیق رشیدی...

کلی عراق

کلی عراق...
 کلی عراق...
 کلی عراق...

کلی عراق

کلی عراق...
 کلی عراق...
 کلی عراق...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

Portrait caption: ...

CSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIGI

پاشی محرومی : رئیس حال
 داخل وقرانله ایچون : ۵۰۰ فروش سوری
 خارجی ملکله ایچون : ۱۴۰ فراتقدر
 اعلامک بز سطر ایچون ۴۵ فروش آلیز
 تکراننده اداره ایبه اوبوشلور

وحدیت

نمایشی وارلی مملکت فرزندسیر

ساحی و مسئول مدیری : ثوری کیم
 اداره خانیسی : پرته جواننده دائره خصوصه
 پوست قوموسی : حلب ۴۵۰
 آپره واعلان مقبوضلری اداره سهرینی
 و غزیه من ساحینک امضاسنی حاوی اولمالیدر

۱۹۳۴ (مارت ۱۰) (پرشنبه) بشنبی سه نوسرو ۲۲۷

پول رسومنه دائر

۳ نومرولی موقت قانونک برجمسیر

سوریه جمهوری ریسی :

۱۴ مایس ۱۹۳۰ تاریخلی قانون اساسیه سوریه دولته موقه تقریمی صلاحیت
 بخش ایدن حالی قومیسر کلک ۳۰ تشرین نای ۱۹۳۳ تاریخلی ول ۱۷۶ نومرولی
 قرارنامهست بنا :

مجلس وزراک موافق ایبه روجه آی امر ایدو :

(برنجی قسم)

— احکام عمومی —

ماده ۱ : پول رسنه تابع اولان شیلر :

(برنجی قسم)

۱ — بر ذمت وای ابرا و اجبت وای ادا ویاخورد برمدافسه بی اثبات ایچون
 استاد ایدلسی ممکن اولان اوراق ووثاق ایبه بر اوراق ووثاقک خلاسه ونسحه
 وسورتلری و ورتزه عائل نودن حاشیه لر ویا بوتلرک مقامت قائم اولان ویاخورد
 بوتلرک حجت واثباتی تزیید ویاخورد بوتلرک تجدیدینه ویا بدتلرک تجدیدینه و یاخورد
 بوتلرک تعدیل ویا عتوایوتلرک قتلته نقل ایدن اوراق ووثاق
 ایچون مستغیر بوتلرک برابره بر شیدن دولا ویا حکام کوا مقامایله تزئینده مارا ایدیلدی
 زمان حد فائنده استاد ایدلسی ممکن اولان اوراق ووثاق :

(ایکینجی قسم)

خفته تخصیص ایدیلن واشیرو قانونده مذکور بوتلرک لیسریات ، اعلانات و
 بیلر و سواره ..

شواکی قسه داخلی سندات واوراق و اشیرو قانونده صراحت مذکور اولادقجه
 پول رسندن استنا ایدیلدین .

ماده ۲ — برنجی قسک و آ و سوبتسه داخل بوتلرک اوراق پول رسومی و
 انشا ایدیلدیکی زمان و برنجی قسک و ب و سدرسته داخل بوتلرک اوراق پول
 رسومی ابراز ایدیلدیکی زمان و ایکینجی قسه تابع اولان اوراق رسومی ایسه و
 تطبیق ویا تفسیر ، عرض ویاخورد توزیع اولوندینده آلیز .

ماده ۳ — پول رسومی و ایکی نوعدر : (رسم مقطوع) و (رسم لسی) و
 رسم مقطوع و وثیقه تک نوع وصفته استاد ایدو . یعنی پول پاشدیرلسی ایجاب
 ایدن بالموم اوراقی کوستریر رسم نسبی ایسه و اوراقده مذکور بوتلرک مبالغ ومقدار
 لسنبنده استینا اولورتور .

ماده ۴ — پول رسومی و آشغیده کی اوچ اسولدن برسی واسطه سیله استینا ایدیلر :
 اولاً — حادی پول پاشدیرمق سورویه .
 ثانیاً — استثنائی بر دامننا وحشی
 ثالثاً — علم و خیر و برمک

ایکینجی و اوچینجی اسوالر آتقیق اشیرو قانونده کوستریلن احوالده علاقه دارمالیه
 دائرمنجه تطبیق ایدیلدیله .

بر قایه ایچون سورت خصوصیه تعیین ایدیلن اولان مأموریندن باشقه و مالیه
 مأموریندن رشمت استحصالی ایته نه هر هانکی بر شخصک حادی پول سانسیمی
 ممنوعدر . بوندن باشقه اوزرهده کی مطبوع قیشتن قضاة نیاته پول سابق ممنوعدر .

ماده ۵ — ۲۳ نجی ماده احکامی محفوظ قالمقه برابر و پول رسومی و انسانی
 اعتباریه رسنه تابع اولان ورقه بی و سندی ویا اعلانی ورتدلر ایچون واجب
 التأمیده . آتقیق علم و خیرلره — سورت عمومی نه — هر نوع ابرا و ذمت اوراقه
 مایه رسومی و اوراقی آلا نلر ایچون واجب التأمیده . (مابعدی ایکینجی صحیفه ده)

موسیو لرواسر جتا بلربنک تایان دقت یانانی

مطبوعات جدیدی اداره هیتی والی وده لکه حضرتلری تزئنده

دیگر بر سونزده سورت اشکللی یازدینمز حلب مطبوعات جیبی اداره هیتی و
 کچن بازار کوی والی بک اندیدی منقشده وزارت ایش و حکومتک جیبی قارش
 کوستریدی توجه وعلاقه دن دولای نشرکرده پول تمشدر .

والی بک و کندینسه خصوص نزا کتله حبت اعضاسته الفتاده پول نه یوق جیبینک
 مساعینده موفق اولسنی نئی ایشدر .

اداره هیتی مقرر بروغرام موجبجه بازار ایزلی کوی ده و مطبوعات ریسی
 لیونتان حاری جتا بلربنک واقفنده اوله رق ده لکه موسیو لرواسر حضرتلری وزارت
 ایشدر . حبت پرواده حکومت منتهیه تک جیبی قارش کوستریدی کی سیلات توجه
 علاقه لرندن حبت ایدمک ده لکه حضرتلری نه تککرده پول تمشدر .

موسیو لرواسر و جیبینک احتیاساتنه پانابه نشرکرده پول نه یوقدقن و هیئت اعضاسته
 آری آری الفتات اینده کد صو کرا و جیبینک موقتلی ایچون لیونتان حاری ایبه
 بر لکه ایجاب ایدن مظاهرته قصور ایته یه چلی سوبته مشدر .

ده لکه جتا بلربنک تام بر بروجوق ساعت سورمن بر ملاقات انشاند و غزیه جیبی
 علاقه دار ایدن کونک مختلف مستلری اوزرهده سبسی متاشدر اولن ویا شلیجه
 اوراق عیسی و الکتریک و سوسر شکی حفته و هر غزیه جی ایبه آری قسطه
 نظر صاحبیلری پاشددر .

موسیو ده لکه و اوراق عیسی اطراف ایدن اولان کونک قنوره انشال ایشدر
 ده اوراق مسالینک و ایله کونک قنوره انشال ایدن اولان کونک قنوره انشال ایدن اولان
 طرفدار اولدینن و اساساً بونک سوک اوراق قنوره انشال ایدن اولان کونک قنوره
 انتخاب ایشی لازمکن جیتلرک اکثری حوزو شکل ایتمه دیکندن و بوتلرک شکله و مشورع
 بر انتخاب اجرانسه قادر و اوراق ایشلرینک حکومتجه مین و متعهد بر موقت مجلس
 طرفدن اداره ایدلسنک ضروری اولدینن و سوبته مشدر .

اطرافنده برچوق دیدی قودی پایلان حشایه وقتندن بدیهجه استملاک ایدیلدیجک
 (جسر الجدید جاده سنه کی) اراضی بکنجه و بونک اوتیه بری و برله یوب پونشیرک
 کوزده کی و بو شکله ذوق واستراسی ایچون و ده دن بر بارق حاله کیشیره چلی
 بر سوبته بر اراضی اوزرهده بر طاق کیمسار طرفندن بنار پایسته و شهر خلقتک
 و بر طرفدی قنوره ریخت ایدمک ایچیری سنلر نه بوتلرک شاه کبرلرینک دوشسته
 اولدیجه بر سد چیکلیش اولاجینی علاوه ایشدر
 بوندن سوکرا سوز و الکتریک و سوسر شرکتک بدیهجه آلدینن زمان مسئله
 انشال ایشددر . ده لکه جتا بلربنک بر خصوصیهده غزیه جیره ایضاحات و برش
 وازجه دیدشدر :

اوزون زمانلر صوبه و الکتریکه حسرت چکن حلب اهالیسی و بر شرکت
 سایه سنه الک برویک حیا و ومدنی احتیاجلری تطمین ایددی . شرکت فرانسه لی
 برافدوق الی کیلو متره بر حدوده یاقینده الی ملیسون فراق سرمایه دوکتس
 پولونیور . یوبه برویک سرمایه و برویک ایشلریش آلی نه ایچنده برشی قازانمازلر .
 بونک اوزرهده هیچ اولمازسه ۱۰ — ۱۲ سنه کچیش لیدرک شرکت قازالسن .
 او وقت بدیهجه آلدینن زان باراسی آماده ایسن . بنا علیه شرکتک بر کون
 بدیهجه آلدینن شرکت سرمایه قاضندن باشقه برشی ده کلدر .

موسیو ده لکه بونک متاعب شرک اعمارته و استیفاده آلاچنی کوزده لقره دائر
 بر چوق امک و بارالره میده کیش اولان مختلف پلانلر کوسترمش و بونک اوزرهده هیئت
 اوزون اوزادیجه ایضاحات و برمشدر . بو پلانلر دن آلا شلیجه کوره حلب و بر
 قچسته سوکرایکی بکی و کیش جاده لری و مودون پارکلی و فنی مذهب و حاکمیه
 حقیقه آوروای بر شهر اولاجقدر .

غزیه جیلر هیتی و سون بر ایشدره حلب و حلبیلر بک چوق خذتلرده بوتلرک
 و یولونه جالیقان موسیو لرواسر حضرتلرینک مطبوعات قارش کوسترکلری بو
 علاقه و ورتدلری قیبتی ایضاحه تککرلر ایدمک آری بلشدر .

تورک خیرلری

کتاب یاقی عارف

تورک خیرلری... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

کاتب یاقی عارف... کاتب یاقی عارف...

MATHEMATİK... ANKARA - Hükümet Matbaası...

ÇANAKKALELİ ZİYA FETİH... GENEL DAVİTİN GÜZEL BİR ŞAHİDİTİ...

YUNAN HARBİYE NAZIRI... İYİN ZİYA FETİHİN EHEMMLİĞİNİ ATFEDİYOR...

ANKARA - Yunan Harbiye Nazirliği... Yunan Harbiye Naziri...

ANKARA - Yunan Harbiye Nazirliği... Yunan Harbiye Naziri...

ANKARA - Yunan Harbiye Nazirliği... Yunan Harbiye Naziri...

ANKARA - Yunan Harbiye Nazirliği... Yunan Harbiye Naziri...

ANKARA - Yunan Harbiye Nazirliği... Yunan Harbiye Naziri...

ANKARA - Yunan Harbiye Nazirliği... Yunan Harbiye Naziri...

ANKARA - Yunan Harbiye Nazirliği... Yunan Harbiye Naziri...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

فرانسک بورغو تلغی... فرانسک بورغو تلغی...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

جنگیز خانک... جنگیز خانک...

OSMANLI ARSIVI DAIRE BASKANLIĞI

و بیس دیسی

شالی دواتر بیس و ده مؤسسات
اقتصادیه ایچون (۲۰۰) فرانق
دیگه ذوات ایچون (۸۰) فرانق
خارجیه (۱۰۰۰) فرانق این ایلیش
داخلیه (۱۰۰) خارجیه فرانق قدر
بر لسته بی آلان آتیه بدلی ناما اوره که مجبورود
اعلانک هر سطر نذکرسی غرض سوری آتیه
پوست قولوسی ۶۴

دوغرو یول

DOĞRU-YOL
سیاسی، ادبی و اقتصادی غزیه

ساحت امتیاز و مدیر مسئول: مهول قوری

اسکندرون	۱۰ مارت	۱۳۳۱
چاپخانه	۲۴ ذی القعدة	۱۳۲۹
تاریخ		۱۳۲۷

اداره ناهسی: اسکندرونه حکومت جاده شه
تاریخ آدرهسی: اسکندرون دوغرو یول
غزیه ایلیش ایچون اداره ختیه مراجعت ایله لیدر

تورکیه خبرلری

عالی قومیسر تورکیه ده ناصل قارشیلاندی

استانبول - سوریه ولایت کیه قومیسر عالیسی قوت دومارتل جنابلی بریسدن
پوزیه کلدرک حکومته مسافری اولوق قول ایلدیلر - عالی قومیسر خارجییه وکیل
مستشاری تهاب وقت بکه کورو شیدیلر - تورک و سوریه اهلانک و مسائل اقتصادی
حقیقه کی و اوزون کورو شیدیلر هر ایکی حکومته و افرانک بکس متضلف قومیسر
اولشدر - قوت دومارتل جنابلی برادن آتیه به موجب امر کت ایلدیلر .

فوق العاده قومیسر عیز آنقره ده

آنقره - نفوس سامی قوت دومارتل جنابلی برابره واصل اولدیلر - برادرده
فرانس سفیره بولنده ایلدیلر - استانبولده خارجییه وکیل توفیق رشدی بک دیکر
رجاله عالی مارتدن استقبال ایلدیلر کیمک نعت آنقره بلاس اولنده مسافر ایلدیلر -
قوت جنابلی تورکیه ایه فرانسه آراشدیکی مناسبت خسته بک اهلین اولدیلر
واکی مملکت اقتصاد بک مراهی کومنتجه و ایه نطر دغه آلدیلر و فرانسه تورک
دوستلنک سارسلار آسارله باغلا دیلر سو بده سن و خارجییه وکیل توفیق رشدی
بکه اوزون بر ملاقات ایلدیلر .

عدلیه ده یکی بر تسلیق

آلان خیره نطر عدلیه وزارتی بیکدن ویک هم بر تسلیقه مشغول بولمقدور .
بر دغه ایبلانجی تالیقات کار و وظیفن ایچون اولدیلر سو بکه کدهدر . بزم تحقیق ایزره
نظر استنباطی عکله بیه عکله تمیز آلاق بولاق اوله چی و ایچیند جیلنیز بر شکله
قولیلانجدر . حالیکه بون سوریه برسی شام دیکری حلیله قانق اوزره ایکی
و شمیر جازیلر بار بیدر و زورده بر استنباط عکله کاری واردر که بون بک شمش چومعه سی
ایکی یق عکله دن عیار بدر . عکله تمیزه کلنجه حقوق و جزا قنده لیه آریلان ایکی
دائرین بر دازه حاله افراننده بر بولک بر اقتصاد بیلش اوله چقدر . اولیک اورد
اندیلر بولک بر جهنری ایچن نطر دغه آلازی مصالح حیات نامه لازمهدر .

سوریه مجلسی نه زمان آچیله حق

قوت دومارتل جنابلیک سوریه عودتی دولایسه عهده وقتله آجیلانجی
ظن ایلدیکده ایسه ده دوران ایچن شایسته نطر آعاس و اون بش و بکرمی کون
ناخبره آجیله چقدر . قومیسرک بر مدنت نظر قنده . معاهده امارتده کی انکاری
طوبلا یچی و مساعد و بندقانن سو کرا نکراو عمله و برله چکدر . مجلس معاهده
بیش اوق عدلیله قون ایچون بولمقدور .

قومیسر عالی قوت دومارتل جنابلی

نفوس سامی قوت دومارتل جنابلیک بو کون تورکیه ایه و امانت بورورده قنلری
خبر آخنددر . قومیسر حضرنلری حلیله بر کون لاجنلر و بشی ایذله مشغول بولمقدور .

اسکندرون ایران قونسلو
اوزون زماندیلری ایران دولت علیستک
اسکندرون ویس قونسلو بولان عاکمنز
اشراف و نجار مروتدن تشنه افک فلاح
بر دغه حکومت مشاعرالک اسکندرون
قونسلولنه ترفیع ایلدیلر . هر کس طرفندن
سویان و بلا تفریق جنغ و مذهب هر کسک
حرمتی لازمان هوی ایه نعمت الله فلاح بک
حکده حکومت بیوعه عسک بوزنج آفراری
بک برنده و قیصل بر قدر شاسلده . تشنه افک
بکی جاذب بولک ایلیز .

بلنه عتاره لره تسلیق
عصده بولان بشنجی و آلتنجی و بیجی
بلناردن آلتنجی و بیجی بلنار لنو ایلدیلر
و ایلیش بشنجی بلنه دور ایلدیلر .
حامده بولان ایکنجی بلنه عتاره لنو
ایلدیلر .
شامده بولان اوینجی بلنه عتاره لنا
ایلدیلرک و طینه لره نه تهاب و رلشدر .
بالاده و طینه لری لنو ایچین بلنه عتاره
ویشلر دن بشی قاشی عتاری مفسر نامه
دیکر بلنار و رلشدر .

قوت دومارتل پاریسدن آریلیر کن

قوت العاده قومیسر عیز قوت دومارتل جنابلی بریسدن آریلیر کن کنده - بیه
کروشن غزیه جیلره و برادن بولک بر تشنه سوریه دوغرو یول . کونلر جالبه
و کرکه شایعه دو سترام تحقیق ایلدیلر . قنطه نظری هر که قول ایلدیلر دم .
سوریه بک اهلین اقتصادی ایذله مشغول اولانجیم . سوریه بک استقلاله قاروشی
فرانسه بکله آمایدر . قنطه هر شی تدریجاً اور اسول داخلده بوروسه . داما
ساختار آسارله استناد ایهمن اولور .
قوت دومارتل جنابلی بریسدن هر کتندن اول خارجییه نظریه اوزون بر
ملاقات ایلدیلر .

حلب و الیسنک پروتستوسی

حلب والی عزمی نییه بک اللوزنی داخله وزارتنه مراجسته و الیه و برین
سلاحیک بچی استنباطی طلب ایهمن و مملایه ندره و تینلرده و نقل و مجامیلرده
کتیبسک رأینک آتخانی و باشو خبردار ایلدیلرکی خاطر لایتنس نظام اداریسک
احکانه وزارت جیلنک نظر دقنلری جاب ایلدیلر .
و دوغرو یولده واک ایقتیبک بالاده کی چنلری بک مسیدر . مأموریتک نقل
و تعیین و تفسیر بکه بولک اداره املنک خبردار اولماسی قادر کونلر بر حرکت
اولانار . چونسک و الیسک حوزو حکومتدن داخله وزارتندن اول سنیز اولانرجیل
دولت وایلدی . وزیر دکادر .

هیئت وزرا بیه وتده طوبلا ندریلر

ویس جمهور محمد علی بک الاید حضرنلری و ویس وزرا و دیکر وزیرلر حضران
قوت جنابلی استقبال ایچون کله آ بیروه کیتیلر . هیئت وزرا بیروه اوج
کون قادر قلا چقدر .

بولیس مدیر عیزک بر موقیتی

بر قانق کون اول فرانسده بر فرانسز چاروشی اوند بوز لایتنس و بر چوق
بجان بارازی آلتش اولدیلر حاله بولمقدور . بونک اوزورنه کرک فرانسز و کرکه
لوا بولیس ویسز قریب بک جان عمل و قنطه کیش و تحقیق باشمعهدر .
مقول فرانسزک روح جسمندن باشقه اده هیچ بر دلیل و اماره اولدیلر
و بایسلانک ایچمه و دورن تحقیق نطر آک اوق بر ایب اوچن سیله اده ایچله مدیکر
تیجه سنه و اوان بولیس ویسز بک مأموس اولوق اوج کونک کیجه ل کوندوزل
دوام ایچن بر مساعیک بوله بر شه کیتیلر بچی مآر ایچیلر . قریب بک و مسلک
کشمیت بچن ایچن بر عازنه و نجاریه باشی آفری آراشد . سقیدی و ذهنی ایچنک
باشلادی . او بیون شایله و قنلرده موقی اولمه آلیشش و آندیلر آدی بک برش
کیتیبکی بیه بک چایلیش بر شایله آفری ایدی . فقط بو دغه و بون مساعیسی
بر هرجه و سفره منجر اولوریدی . اده بر چوق ذلال و اماره اولدیلر وقت کیم اول
جرمی میدان چقار ایلدی . مسرت اسرار آنکیز و قنلری میدان چقار موند ایدی .
تهایت لوانک بر قیصل شایله آمری بر دیزر . شایهری و بر شی بولشدی . . بولیس
بجری اید . دیه سلندی و کشفی اوکا آکلانلری کت ایشا . جریمه بی بیه حال اورد
بولانجی سیک . بول و چابوق کل دیدی . . بایم سامت سو کرا قنل بیون عریلقبیه
میدانه چیقشیدی .

حلب قلعه سی حقیقه

حلب قلعه سنک آتار منظمه اسلامیه دن بولمشی حلیله قلعه ک خرابیتدن محافظه
و سیاحته دآر ویس جمهور حضرنلری طرفندن بر قانق اسدار بورولوشدر . مذکور
فرار حلب قلعه سنک خار و خندلر و سآر مارله جریمه کتیلرلی و عسائلی ایچون
ایجاب ایچن تریبیک آلتشی نالمقدور . آتار اسلامیه محافظه شته . و برین مذکور
قران شاین قدرده .

ÖZGEÇMİŞ

07-03-1977 yılında Elazığ'da doğmuşum. İlk ,orta ve lise öğrenimimi Elazığ'da tamamladım.1997 yılında Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nü kazandım. Lisans eğitimimi 2001 yılında bitirdim.2002 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Bilim Dalı'nda yüksek lisans öğrenimine başladım. 2002 yılında Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümüne araştırma görevlisi kadrosuyla atandım. Halen bu görevi sürdürmekteyim.

